

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Kateřina SOUŠKOVÁ

Vývoj a současný stav vnitřní prostorové struktury města

Opavy

Diplomová práce

Vedoucí práce: RNDr. Pavel PTÁČEK, Ph.D.

OLOMOUC 2011

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením RNDr. Pavla PTÁČKA, Ph.D. a uvedla veškerou literaturu a zdroje, které jsem použila.

V Olomouci dne:

Podpis:

Děkuji panu RNDr. Pavlu PTÁČKOVI, Ph.D. za vedení práce a pomoc při jejím zpracování.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kateřina SOUŠKOVÁ**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obory: **Učitelství biologie v ochraně životního prostředí pro střední školy**
Učitelství geografie pro střední školy
Název tématu: **Vývoj a současný stav vnitřní prostorové struktury města Opavy**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce bude postihnout základní charakteristiky a klíčové změny vývoje vnitřní prostorové struktury města Opavy od založení po současnost. Zvláštní zřetel bude kladen na transformační procesy po roce 1989. Současný stav bude charakterizován na základě srovnání SLDB 1991 a 2001 a na základě vlastního terénního šetření. Budou načrtnuty základní determinanty vývoje města do budoucnosti. Struktura práce: 1. Teoreticko-metodologické aspekty geografického výzkumu prostorové struktury města 2. Geografická charakteristika zkoumaného území 3. Morfologická charakteristika 4. Funkční struktura 5. Sociálně-demografická struktura 6. Syntetické hodnocení prostorové struktury 7. Závěr 8. Shrnutí, Summary Diplomová práce bude zpracována v těchto kontrolovaných etapách: Sestavení osnovy DP (listopad 2009) Rešerše literatury k otázkám historického vývoje a současnosti struktury města (únor 2010) Teorie a metodologie výzkumu, sběr dat ze SLDB a jejich statistické zpracování (květen 2010) Terénní šetření: identifikace prostorů, kde dochází ke klíčovým změnám struktury (září 2010) Analýza a syntéza získaných poznatků, identifikace klíčových procesů (leden 2011) Odevzdání DP (duben 2011) Rozsah grafických prací: tabulky, mapové přílohy aj. Rozsah průvodní zprávy: 20 000 až 22 000 slov základního textu + práce včetně všech příloh v elektronické podobě.

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Rozsah pracovní zprávy: 20 000 - 24 000 slov
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

CARTER, H. (1997). The study of urban geography. Arnold, 420 s. CVA-KOVÁ, M. (2003). Vývoj sídelní struktury města Třebíč. Diplomová práce, katedra geografie, PřF UPOL. DVOŘÁKOVÁ, L. (2009). Vývoj vnitřní prostorové struktury města Žďáru nad Sázavou. Diplomová práce, katedra geografie, PřF UPOL. HAMPL, M. A KOL. (1996). Geografická organizace společnosti a transformační procesy v České republice. PřF UK Praha. HAMPL, M., GARDAVSKÝ V., KUHN, K. Regionální struktura a vývoj osídlení ČR. PřF UK Praha, 253 str. KNOX, P., PINCH, S. (2000). Urban social geography: An Introduction. Pearson, Harlow, 479 s. MATLOVIČ, R. (1998). Geografia priestorovej štruktúry mesta Prešov. Geografické práce VIII/1, PU Prešov. NETOPIL P. (2006). Vývoj vnitřní prostorové struktury města Přerova. Diplomová práce, katedra geografie, PřF UPOL. SÝKORA, L. (ed) (2002). Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Ústav pro ekopolitiku, Praha, 191 s. TOMÁŠ, M. (2008). Vývoj a současné problémy vnitřní prostorové struktury města Pardubice. Diplomová práce, katedra geografie, PřF UPOL.

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Pavel Ptáček, Ph.D.
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: 26. listopadu 2009

Termín odevzdání diplomové práce: 10. dubna 2011

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 26. listopadu 2009

Obsah:

1 ÚVOD, CÍL PRÁCE, METODIKA, DISKUSE S LITERATUROU	8
1.1 Úvod.....	8
1.2 Cíl práce	9
1.3 Metodika	10
1.4 Diskuse s literaturou	11
2 ZÁKLADY TEORIE PROSTOROVÉ STRUKTURY MĚSTA	12
2.1 Hodnocení změn prostorové struktury	12
2.2 Prostorová struktura	12
2.3 Změny prostorové struktury	13
2.4 Vývoj měst	14
3 ZÁKLADNÍ ÚDAJE O MĚSTĚ	15
3.1 Lokalizace města.....	15
3.2 Fyzickogeografická charakteristika	16
4 HISTORICKÝ VÝVOJ PROSTORU MĚSTA.....	18
4.1 Rané období	18
4.2 Středověké období	19
4.3 Novověké období	20
4.4 Moderní dějiny města	27
4.4.1 Poválečná doba a obnova města	31
5 SOUČASNÁ VNITŘNÍ PROSTOROVÁ STRUKTURA MĚSTA	34
5.1 Správní vývoj a administrativní členění	35
5.2 Fyzická a funkční struktura města	37
5.3 Plánování struktury města.....	45
5.4 Prostorová struktura bytového fondu ve městě.....	48
5.4.1 Vývoj počtu domů.....	49
5.4.2 Bytový a domovní fond	50
5.5 Prostorová struktura z pohledu demografie, sociální a ekonomická analýza	53
5.5.1 Sociální a demografická složka struktury	53
5.5.1.1 Počet obyvatel.....	53
5.5.1.2 Struktura národnostní.....	57
5.5.1.3 Struktura náboženská	58

5.5.1.4 Věková struktura	58
5.5.1.5 Vzdělanostní struktura	62
5.5.1.6 Pohyb obyvatelstva	64
5.5.1.7 Dojíždka	66
5.5.2 Ekonomická složka struktury	67
5.5.2.1 Ekonomická aktivita	67
5.5.2.2 Historie opavské ekonomiky.....	69
5.5.2.3 Přehled významných podniků ve městě.....	70
5.6 Doprava.....	72
5.6.1 Silniční doprava	72
5.6.2 Železniční a autobusová doprava.....	73
5.6.3 Městská hromadná doprava	74
5.6.4 Cyklostezky.....	74
6 STRATEGICKÉ VIZE ROZVOJE MĚSTA.....	75
6.1 Současné projekty a rozvoj města.....	76
6.1.1 Opavský pivovar	77
6.1.2 Slezanka	78
6.1.3 Pendlovo sanatorium, bývalá porodnice	82
6.1.4 Bývalé Dukelské kasárny.....	82
6.1.5 Aquapark a zimní stadion	83
6.1.6 Kulturní dům Rybníček.....	83
6.1.7 Tyršův stadion.....	83
6.2 Rozvoj sídlišť	84
6.2.1 Případová studie.....	84
6.2.1.1 Studie sídliště Kateřinky	85
6.2.1.2 Studie sídliště Kylešovice	88
7 ROZHOVORY	91
8 ZÁVĚR	99
9 SUMMARY	101
POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE	
PŘÍLOHY	

1 ÚVOD, CÍL PRÁCE, METODIKA, DISKUSE S LITERATUROU

1.1 Úvod

Bílá Opava, jak ji nazýval již Petr Bezruč, je městem s dlouhou a bezesporu zajímavou historií. Lze zde nalézt archeologické důkazy existence osídlení až do devatenáctého tisíciletí před naším letopočtem. Historicky je Opava velmi významným městem, procházely jí důležité obchodní stezky (např. do Olomouce, Vratislavy, Ratiboře či Krakova). Opava byla sídlem i místem posledního odpočinku některých Přemyslovců. Byla hlavním městem Slezska. Po válce se ale již sláva města nevrátila do původní podoby. Přerostla ji mohutná Ostrava. Opava se tak stala poklidným (téměř) šedesátitisícovým městem.

Právě kvůli bohaté historii a nesporného vlivu na současnou podobu města diplomová práce zahrnuje i historický vývoj struktury. Díky druhé světové válce však bylo mnoho významných budov zničeno a starou dobu připomínají kostely a většinou osamocené stavby. Městské opevnění, které mělo několikasetletý význam pro strukturu města, připomíná chátrající zeď u kostela sv. Jana Křtitele u nejrušnější ulice ve městě.

Poválečná doba znamenala výraznou změnu prostorové struktury města. Vznikly sídlištní komplexy, nové průmyslové podniky, Opava zvětšila svou rozlohu spojením s několika obcemi. Současný význam Opavy je regionálního charakteru. Svědčí o tom i skutečnost, že za zaměstnáním a do škol zde dojíždí lidé ze širokého okolí. Hlavním procesem změny prostorové struktury je to, že se snížila obchodní a výrobní funkce centra a přesunula se na periferii města do nových obchodních a průmyslových center. Stejně tak probíhá stěhování lidí do nových zástaveb v suburbánních zónách. S rozvojem automobilismu stoupá intenzita dopravy a nabývá nežádoucích rozměrů.

Při vypracování této diplomové práce jsem si uvědomila významnost tohoto nevelkého města zejména v jeho pestré historii. Velmi jsem se o něm dozvěděla a vzhledem k mému učitelskému oboru i získala touhu předávat tyto informace dál.

1.2 Cíl práce

Cíl této diplomové práce je zachytit hlavní směry vývoje města Opavy na základě prostorové struktury a poskytnout tak ucelený obraz příčiny podoby současného města. Samozřejmostí je závislost podoby na fyzicko-geografických podmínkách prostředí, změnách způsobených lidskou činností, sociální struktura města.

V úvodu práce je uvedena teorie o přístupu ke studiu prostorové struktury města. Popsána je i teorie změn, které se vyskytují v Opavě. Krátce je také nastíněn vývoj měst od druhé poloviny 20. století.

Charakteristika fyzicko-geografických podmínek je nezbytná, tyto podmínky jsou pak základem pro další vývoj prostoru. Jedná se o jedinečné geomorfologické postavení v rámci České republiky. Krátce je popsána hydrologická charakteristika zkoumaného území a podnebí.

Nastíněn je historický vývoj. Z této kapitoly vyplývá historický význam města. Minulost dala městu základ pro současné prostorové uspořádání, dala základ ulicím a jejich síti.

Fyzická a funkční prostorová struktura je založena na datech a údajích získaných z územního plánu a z strategického plánu rozvoje. Je zde znázorněno prostorové rozmístění bytových i nebytových funkcí na úrovni jednotlivých městských částí. V příloze je kapitola doplněna názornými mapami.

Prostorová struktura v sobě zaujímá také složku sociální, kterou se zabývá další kapitola. Obsahuje vývoj obyvatel, popisuje jejich základní charakteristiky jako například věkovou strukturu, národnostní, vzdělanostní, ekonomickou a dále charakteristiku bytového fondu. Tyto charakteristiky jsou uvedeny pro město jako celek, dále pro jeho městské části, části obce či základní sídelní jednotky. Jsou také porovnávány s historickými statistickými daty ze sčítání lidu či s hodnotami vyšších územních jednotek - České republiky a Moravskoslezského kraje. V textu či v příloze jsou doplněny grafy a tabulkami pro lepší názornost.

Perspektiva vývoje města se dotýká projektů, které jsou v Opavě v popředí zájmu jejích obyvatel. Jedná se o záměry, které mění stávající podobu města včetně jeho nejdůležitějšího náměstí a jeho okolí. Tím vzbuzuje zájem u široké veřejnosti. Část kapitoly je věnována obchodním centrům a supermarketům, protože tam se přesunuje každodenní život mnohých Opavanů. Je to zejména pro centrum nepříznivý jev. Zmíněno je také několik záměrů pro budoucí vývoj města a jeho rozvoj.

Jedním z cílů bylo také uskutečnit rozhovory s představiteli města a odborníky. Rozhovory byly realizované s vedením města, vedením odboru rozvoje města, vedením a historikem Zemského archivu v Opavě, vedením občanského sdružení Za Opavu, zástupcem podnikatelské sféry.

1.3 Metodika

Podle aktuální potřeby byly různé kapitoly této práce zpracovány odlišnými metodami.

Kapitola týkající se historie a historického vývoje byla vypracována literární rešerší uvedené literatury. Fakta byla srovnávána se Strategickým plánem města Opavy, s daty na internetových stránkách města či jinými uvedenými zdroji.

Kapitola, která popisuje strukturu jednotlivých částí města, byla zpracována kombinací literární rešerše a použitím internetové aplikace Registru sčítacích obvodů a budov společně se studiem údajů katastru nemovitostí a statistických údajů.

Statistická data, kterým se věnují kapitoly o demografickém a ekonomickém vývoji, byly získány z uvedených internetových zdrojů Českého statistického úřadu a knižních zdrojů Zemského archivu v Opavě (zejména lexikony z jednotlivých sčítání lidu). Data jsou uváděna aktuální, v mnoha případech jsou uvedena statistická data staršího data pro srovnání stavu. Pro názornost jsou data za město doplněna daty za vyšší územní celek.

Součástí práce jsou taktéž grafické přílohy. Využity jsou zde materiály získané ze statistických dat – vypracované tabulky, grafy, kartogramy.

Uvedeny jsou i fotografie historické, aktuální či projekce znázorňující budoucí podobu připravovaného projektu. Historické fotografie jsou získány z uvedených internetových zdrojů a zdrojů literárních, některé aktuální fotografie pak z vlastní sbírky. V některých případech je pro srovnání změny struktury města uvedena fotografie historická a aktuální.

Při tvorbě tabulek či grafů, které jsou zpracovány v tabulkovém programu Microsoft Office Excel 2003, jsem využila dat Českého statistického úřadu – data ze Sčítání lidu, domů a bytů z jednotlivých let, případně také statistické lexikony obcí.

Součástí práce jsou také kartogramy tvořené na základě statistických dat ze Sčítání lidu, domů a bytů 2001 na úrovni základních sídelních jednotek. Kartogramy byly vytvářeny v programu Adobe Photoshop 7.0 CE na základě podkladové mapy získané z mapové aplikace Registru sčítacích obvodů a budov. Data za základní sídelní jednotky byly poskytnuty Českým statistickým úřadem, pracovištěm v Opavě. Kartogramy týkající se územního plánu byly vytvářeny podle aktuálního územního plánu města Opavy s použitím programu CorelDraw 9.

Rozhovory s představiteli města a odborníky byly zaznamenány zvukově v digitální podobě.

Textová část práce byla zhotovena v programu Microsoft Office Word 2003.

Některé grafy, tabulky či mapy jsou vloženy do základního textu práce pro snadnější orientaci v dané problematice.

1.4 Diskuse s literaturou

K práci s historickým vývojem města byla využita relativně nová kniha autorů Karla Müllera a Rudolfa Žáčka *Opava: Historie / Kultura / Lidé* z roku 2006. Studium současné uliční sítě a o jejím vývoji pomohla kniha *Náměstí a ulice města Opavy: Historický místopis*, od Pavla Gebauera a Josefa Šrámka z roku 1990. Použité údaje a fakta byly konzultovány s dalšími dostupnými a citovanými zdroji.

Nedílnou součástí studia struktury města bylo prohlížení územního plánu Opavy, který je k dispozici online a nahlížení do katastru nemovitostí (také k dispozici online). Dále bylo nutno studium starých map a plánů (například z webu <http://oldmaps.geolab.cz/> Laboratoře geoinformatiky či webu Prohlížení archiválií Ústředního archivu zeměměřictví a katastru a Stablního katastru).

Statistická data jsou získána ze Sčítání lidu, domů, bytů, historického lexikonu či statistického lexikonu obcí. Všechny tyto publikace jsou také k nahlížení online, data ze statistických lexikonů obcí z minulých sčítání byly získány ze Zemského archivu v Opavě.

2 ZÁKLADY TEORIE PROSTOROVÉ STRUKTURY MĚSTA

Kapitola se opírá o poznatky Sýkory (2001)¹, Čerby (2004)², webového portálu katedry sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK³ a dalších uvedených děl.

2.1 Hodnocení změn prostorové struktury

Při hodnocení změny struktury prostoru města je třeba věnovat se dvěma základním směrům hodnocení – tj. stavu a procesu pozorovaných změn.

Hodnocení stavu probíhá v několika časových horizontech. Hodnocení procesu říká, jak k těmto změnám došlo. Při hodnocení stavu se porovnává počáteční a konečný stav jevu (porovnání např. struktury vzdělanosti v časovém období), tj. změnu stavu.

Hodnocením procesu se popisuje činitel i činnost, kteří ke změnám v prostoru vedou. Důležité je zaznamenat i příčinu těchto změn.

2.2 Prostorová struktura

Prostorová struktura města se popisuje třemi základními složkami – fyzickou, funkční a sociální.

Fyzická struktura města v sobě zahrnuje morfologii města, tzn. pozemky, ulice, budovy. Spadá zde i popis fyzického stavu objektů (podíl nových budov, rekonstruované objekty či chátrající) nebo na vyšší úrovni i popis sídlišť a residenčních ploch. Fyzická struktura se sleduje z pohledu horizontálního i vertikálního. Pod pojmem morfogeneze se rozumí budování novostaveb či proces transformace (přeměna stávajícího fondu se zachováním sítě ulic), sleduje se tak změna městského jádra a jeho okolí.

Funkční strukturou města se rozumí využití pozemků lidskou činností. Základní úrovní je rozdělení na zastavěné a nezastavěné plochy. Nezastavěnými plochami se rozumí například plochy pro zemědělství, těžbu či parky. Zastavěnou plochu lze dělit

¹ SÝKORA, L. Klasifikace změn v prostorové struktuře postkomunistických měst. *Acta Facultatis Studiorum Humanitatis et Naturae Universitatis Prešoviensis - Folia Geographica XXXV (4)* [online]. 2001, 4, [cit. 2011-03-12]. Dostupný z WWW:

<http://web.natur.cuni.cz/~sykora/pdf/Sykora_2001_Acta%20Universitatis%20Presoviensis_Klasifikace%20zmen%20v%20prostorove%20strukture.pdf>.

² ČERBA, Otakar. *Databázové systémy GIS : Kapitola 6. Geografie města* [online]. 2004 [cit. 2011-03-12]. Vnitřní struktura města. Dostupné z WWW: <<http://gis.zcu.cz/studium/dbg2/Materialy/html/index.html>>.

³ PřF UK. *Suburbanizace.cz* [online]. 2010 [cit. 2011-03-12]. Teorie, Úvod do problematiky a obecná témata. Dostupné z WWW: <<http://www.suburbanizace.cz/teorie.htm>>.

na plochu s bytovými a nebytovými funkcemi (výrobní, služby, sportovní, dopravní atd.). Často jedno území nemá jedinou funkci (to jsou tzv. polyfunkční oblasti).

Sociální struktura města popisuje charakteristiku zde bydlícího obyvatelstva. Sociální struktura postihuje demografickou (věk, počet dětí, atd.), ekonomickou (vzdělanost, bytový fond, atd.) i etnickou (národnost, vyznání atd.) charakteristiku obyvatel.

2.3 Změny prostorové struktury

U přeměny fyzické struktury ve městě se pozorují změny, při kterých se zachová morfologie města – jako stagnace, úpadek, rehabilitace a regenerace – a změny, které znamenají výraznou proměnu – nová výstavba a asanace, zaplnění volných parcel a výstavba na zelené louce. Při změně funkční a sociální struktury se rozlišuje, zda do nové lokality přicházejí noví obyvatelé (př. suburbanizace), noví obyvatelé nahrazují původní (př. gentrifikace – tj. zvýšení sociálního statutu) nebo na lokalitě zůstanou původní obyvatelé (př. stagnace).

Příklady změn:

Suburbanizace⁴

Nejčastěji lze pozorovat v okolí velkých měst. Probíhá ale také u menších měst, kdy se nové vilové čtvrtě či obchodní centra staví na okraji města (to je případ i města Opavy). V těchto čtvrtích nových rodinných domů bydlí nejčastěji obyvatelé s vysokými příjmy, což často kontrastuje s původní sousední zástavbou (na periferii žili v minulosti lidé s nízkými příjmy). Také odchod těchto lidí z vnitřní části města či ze sídlišť může snížit sociální statut těchto území. Investoři také preferují výstavbu nového objektu na zelené louce před revitalizací stávajících objektů. Je to pro ně levnější a jednodušší řešení. Okolí měst se tak rozvíjí více než jeho vnitřní část. Suburbanizace přináší do krajiny také problémy. Jde například o zastavění zemědělské půdy, dochází k problémům ekonomickým i sociálním. Neznamená to ale, že celý proces je negativní. Je třeba dbát na důsledné územní plánování a předcházet vzniku tzv. sídelní kaše.

⁴ SÝKORA, L. Živelná urbanizace příměstské krajiny a její ekonomické, sociální a environmentální důsledky. *Environmentální aspekty podnikání* [online]. 2001, 1, [cit. 2011-03-12]. Dostupný z WWW: <http://web.natur.cuni.cz/~sykora/pdf/Sykora_2001_Environmentalni%20aspekty%20podnikani_Zivelna%20urbanizace%20primestske%20krajiny.pdf>.

Gentrifikace

Tímto pojmem se rozumí obnova a regenerace lokalit vnitřního města a s tím související příchod obyvatel s vyšším sociálním statutem, s vyššími příjmy.

Revitalizace

Změna fyzického stavu města k lepšímu, regenerace města. Změna funkční či sociální struktury města k lepšímu. Řadí se zde rekonstrukce budov, komercializace (vznik komerčních prostorů ze stávajících či vznik nově vybudovaných objektů), gentrifikace atd.

2.4 Vývoj měst⁵

Města v České republice byly ovlivňovány centrálním socialistickým plánováním, neexistencí vlastnictví soukromých subjektů a existencí koncepcí vývoje. V sedmdesátých letech byla zavedena klasifikace obcí, která měla význam pro regionální rozvoj. Byl to systém střediskové soustavy osídlení. Veškerou aktivitu i obyvatelstvo koncentroval do měst a měl za důsledek zánik mnoha obcí či slučování obcí s jinými. Město Opava bylo zařazeno do kategorie středisko osídlení obvodního významu, která byla dotována státem. Kdežto obce Komárov, Malé Hoštice, Suché Lazce, Vávrovice a Vlastovičky, které tvoří v současnosti městské části, byly zařazeny do kategorie nestředisková sídla trvalého významu. Tak byly sloučeny s městem Opavou.

Nedostatek bytů a nedostatečné řešení bytové situace pak měl za následek masivní rozvoj výstavby panelových domů, která významně změnila vzhled města.

Proměny měst po revoluci má na svědomí zejména privatizace, změna ekonomické struktury (úpadek průmyslu, růst služeb), sociální struktury (členění města na sektory podle výše příjmů obyvatel). Centra měst se vylidňují, investoři investují na okrajích měst, tam se odehrává každodenní život. Revitalizace a oživení městského centra probíhá pouze ostrůvkovitě. Děje se tak například vybudováním nového bytového domu či využitím brownfieldu.⁶

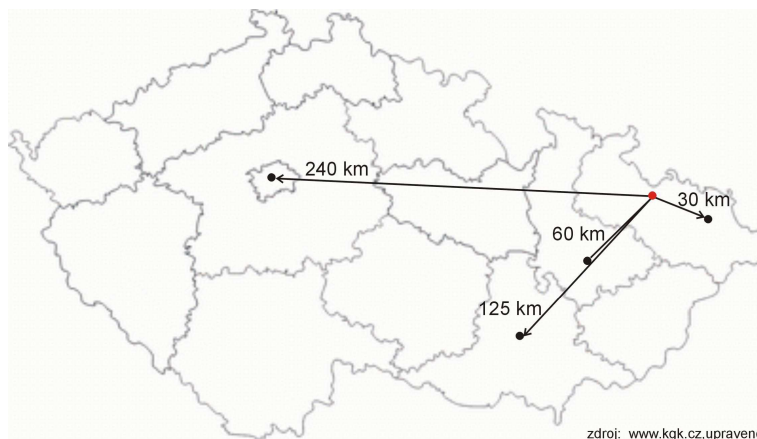
⁵ *Současné problémy osídlení ČSR*. Praha: Státní ústav pro územní plánování, 1972. 56 s.

⁶ SÝKORA, L. Výzvy postsocialistického města. *Era 21* [online]. 2007, 2, [cit. 2011-03-12]. Dostupný z WWW: <http://web.natur.cuni.cz/~sykora/pdf/Sykora_2007_ERA21_3_Vyzvy_postsocialistickeho_mesta.pdf>.

3 ZÁKLADNÍ ÚDAJE O MĚSTĚ

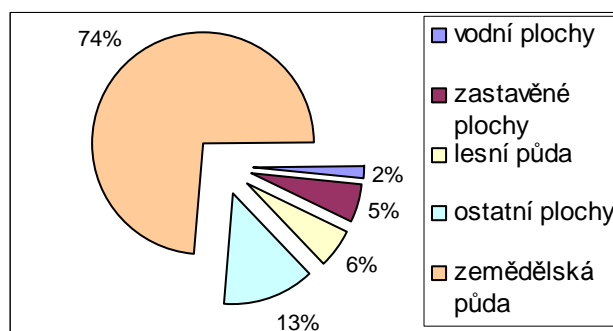
3.1 Lokalizace města

Město Opava je součástí Moravskoslezského kraje, nachází se přibližně 30 km severozápadně od krajského města Ostrava. Od města Olomouc je Opava vzdušnou čarou vzdálená přibližně 60 km. Polské Katowice leží asi 90 km a Ratiboř 45 km od města. Ostatní vzdálenosti jsou znázorněny na obr. 1.

Obr. 1: Poloha města

Celková výměra obce Opava činí 9 016 ha, z toho 6 701 ha tvoří zemědělská půda (k 31. 12. 2009). Nachází se zde 16 katastrů, 18 územně technických jednotek (k 31. 12. 2008) a 15 částí obce (k 31. 12. 2008).⁷

Obr. 2: Druhy pozemků, město Opava

(zdroj: Veřejná databáze ČSÚ [online]. 2011 [cit. 2011-03-27]. Vybrané statistické údaje za obec.

Dostupné z WWW:

<http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&pro_1_154=505927&cislotab=MOS+ZV01>.)

⁷ Český statistický úřad [online]. Veřejná databáze ČSÚ, vybrané statistické údaje za obec [cit. 19. 8. 2010]. Dostupné na

<http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&pro_1_154=505927&cislotab=MOS+ZV01#pozn2>

Opava je bývalé okresní město, okres Opava je jedním ze šesti okresů tvořící Moravskoslezský kraj, nyní okresy nahradily statistické jednotky NUTS LAU 1, obce tvoří úroveň LAU 2. Město Opava je jedno ze dvou měst náležící do obce s rozšířenou působností (ORP) Opava, přičemž obyvatelé města Opavy tvoří 58 % z celkového počtu obyvatel ORP Opava. Poloha a administrativní členění jsou uvedeny v příloze (obr. 1, 2, 3).

3.2 Fyzickogeografická charakteristika

Geomorfologicky spadá do Středoevropské nížiny, celku Opavská pahorkatina (podcelky Poopavská nížina a Hlučínská pahorkatina). Vyznačuje se kvarténními, převážně pleistocenními sedimenty kontinentálního zalednění, povrch je plochý, většinou pokrytý sprašovými hlínami. Částečně město zasahuje také do celku Nízký Jeseník (podcelek Stěbořická pahorkatina). Západně a jižně od města se vyskytují třetihorní horniny (jíly a písky), ostatní území zasahují čtvrtohorní horniny (spraše, aj.)⁸

Ve městě jsou také ložiska nerostných surovin, konkrétně v městské části Jaktář o rozloze 26 ha (cihlářské suroviny, netěží se, povrchová ložiska) a ve Vávrovicích o rozloze 146 ha (písky, sklářské písky, šterkopísky; netěží se, povrchová ložiska). Poddolované území plošně se nachází v okolí Stříbrného jezera o ploše 59 ha.⁹ Mapa viz příloha, obr. 4.

Vodní toky území města spadají do povodí řeky Odry. Městem protéká stejnojmenná řeka. Opava je řekou II. řádu, u Ostravy se vlévá do řeky Odry. Území města patří k úmoří Baltského moře. Dlouhodobý průměrný průtok řeky Opavy ve stanici LG Opava 7,59 m³/s.¹⁰ Významným tokem je také řeka Moravice, která se do Opavy vlévá jihovýchodně od města.

⁸ DEMEK, Jaromír, et al. *Zeměpisný lexikon ČR. Hory a nížiny*. 2. vyd. AOPK ČR, 2006. 580 s. ISBN 8086064999

⁹ Ekotoxa s.r.o., HON, Jiří a kol. [online]. *Rozbor udržitelného rozvoje území pro správní obvod ORP Opava*, prosinec 2008 [cit. 26.3.2011].

Dostupné na <<http://www.op4u.cz/pub/mmo/haup/uap/2008/zpravy/ruru-orp-opava-20081217.pdf>>.

¹⁰ *Povodí Odry, státní podnik*. [online]. Stavby a průtoky na vodních tocích. 2010 [cit. 2010-08-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.pod.cz/portal/sap/cz/index.htm>>.

Střední nadmořská výška v centru města je 257 m n.m., nejnižším místem města je řeka Opava pod Komárovem s nadmořskou výškou 235,6 m n.m. a nejvyšším místem je Hůrka u Podvihova s 529,3 m n.m.¹¹

Zeměpisné souřadnice v centru města jsou 49°56' severní šířky a 17°54' východní délky.

Území města se rozkládá na hranici mírně teplé a teplé klimatické oblasti. Podnebí ovlivňuje chladné podnebí Hrubého Jeseníku, nacházející se severozápadně od Opavy. Vytváří také dešťový stín, který ovlivňuje místní srážky. Převládající směr větrů je západní a severozápadní. Díky přírodním podmínkám je počasí často shodné s počasím v Polsku.

Průměrná teplota za rok je 8°C, v měsících IV-IX je 14,2°C.¹²

Průměrný roční srážkový úhrn v Opavě je 640 mm.¹³

¹¹ *Statutární město Opava* [online]. 2007 [cit. 19. 8. 2010]. Geografické údaje. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=14209>>.

¹² QUITT, E. *Klimatické oblasti Československa*. Brno: GgÚ, 1971. 73 s.

¹³ FRANK, Miroslav, et al. *Opavsko zblízka*. 3. vyd. Nadatur, Ave centrum, 2005. 136 s. ISBN 80-7270-024-3

4 HISTORICKÝ VÝVOJ PROSTORU MĚSTA

Pokud není uvedeno jinak, kapitola je zpracována podle rozsáhlé a podrobné publikace K. Müllera a R. Žáčka *Opava*¹⁴. Fakta jsou dále konzultována s dostupnou literaturou. Plány města k jednotlivým obdobím jsou uvedeny v příloze.

4.1 Rané období

Vznik názvu Opava

Název města vznikl od názvu řeky, která Opavou protéká. Spojením indoevropského a germánského výrazu pro vodu vzniká slovo Apa-ahwa, později Apaha, Opava. Latinsky je jméno Oppavia, německy poté z názvu město na řece „an der Oppau“ vznikl německý název Opavy Troppau.

Archeologické nálezy

Území dnešního města bylo osídleno již ve starší době kamenné, paleolitu. Dokazují to četné archeologické nálezy v centru města, v Kylešovicích, Jaktaři, Palhanci, Kateřinkách. Nejstarší nálezy se datují mezi lety 18 000 – 9 000 př. n. l. Středoevropská významná lokalita na Kylešovském kopci se pyšní nálezy ohnišť, zvířecích kostí, např. mamutího klu či stoličky, dále velmi významným nálezem meteorického železa. Na Kostelním kopci v Jaktaři se také našly mamutí kosti. Nálezy u řeky Opavy dokazují intenzivní rybářství.

Tyto nálezy dokládají vhodnou polohu a zázemí pro založení sídla.

Počátek vývoje Opavy

První písemná zmínka o Opavě se vyskytla v listině z roku 1195, která se datovala v Opavě (lat. in Opavia). V roce 1224 Přemysl Otakar I. potvrdil Opavě městská práva (právo trhu, právo mlóvé). V této době měla Opava velikost menší vesnice s přibližně 270 domy a 2000 obyvateli.¹⁵

Přibližně 3,5 km východně od centra na soutoku řek Moravice s Opavou se mezi 9. a 12. stoletím nacházelo kylešovské hradisko s unikátním systémem pevností (roštový

¹⁴ MÜLLER, Karel, ŽÁČEK, Rudolf, et al. *Opava : Historie / Kultura / Lidé*. 1. vyd. Praha : NLN s.r.o., 2006. 611 s. ISBN 80-7106-808-X.

¹⁵ KÁŇA, Otakar, et al. *Okres Opava*. 1. vyd. Ostrava: Profil, 1983. 136 s. OC 505/21/85.8 48-001-83

system stavby, u nás neobvyklý, nutný kvůli bažinatému terénu). Toto hradisko mělo důležitou obchodní funkci.

Oblast Kylešovic i Jaktaře ztratily svůj význam do konce 12. století, osídlen byl pravý břeh u brodu přes řeku Opavu. Prostor Horního a Dolního náměstí byl centrem osídlení. Do čtyřicátých až padesátých let 13. století spadá výstavba městských hradeb s jižní Hradeckou bránou, severozápadní Ratibořskou a západní Jaktařskou bránou.

4.2 Středověké období

V polovině 13. století dochází k výraznému zahuštění centra města, pokračuje výstavba sítě ulic, pomalu se osídlují i předměstí. Vystavěna je ulice Ostrožná s rovnoběžnou Masarykovou ulicí a jejich spojnice Popská. U městských hradeb se usazují řady dominikánů a minoritů. Na předměstích existovali velmi důmyslně vypracovaný systém mlýnských náhonů a vodních mlýnů. Jaktařské předměstí, zejména podél hlavní komunikace (dnes Krnovská ulice), bylo zaměřeno na zpracování železa. Přibližně mezi 13. a 15. stoletím měla Opava více než 4 000 obyvatel a rozlohu 30 ha. Město mělo také cenná práva (právo nuceného skladu, právo zvláštních trhů atd.), tudíž si drželo srovnatelnou pozici s významnými městy na Moravě.

Nejstarší odpadní jímky ve městě se datují do druhé poloviny 13. století. Archeologický výzkum tohoto systému dokládá vývoj sídelního systému.

Špitály většinou byly součástí církevních institucí, během středověku jich bylo ve městě pět. Hřbitovy se nacházely vedle kostelů, pohřebiště jsou doloženy u kostela sv. Ducha, sv. Vojtěcha a u kostela Nanebevzetí Panny Marie.

Opava se stala na přelomu 13. a 14. století významným obchodním centrem, procházely jí kupecké stezky do Polska, měla právo nuceného skladu. Dále se stala bohatší z těžby drahých kovů u Horního Benešova, na těžbu dostala privilegium.

Za dob Habsburků Opava vzkvétala, stala se totiž sídlem linie opavských Přemyslovců, počínající Mikulášem I. Opavským v roce 1269, v Opavě sídlili až do roku 1521. Za Mikuláše II. získala Opava například hrdelní právo, tudíž bohatla z příjmů ze soudních sporů, pokut. Opava byla také vybrána za místo jednání státních záležitostí, stoupala tak její prestiž. Mikuláš nechal také postavit špitál, dokončila se výstavba kostela sv. Václava, v Minoritském klášteře v kostele sv. Ducha zřídil hrobku opavským Přemyslovcům.

Požáry, které významně změnilы vzhled města, proběhly v roce 1431 a 1461.

4.3 Novověké období

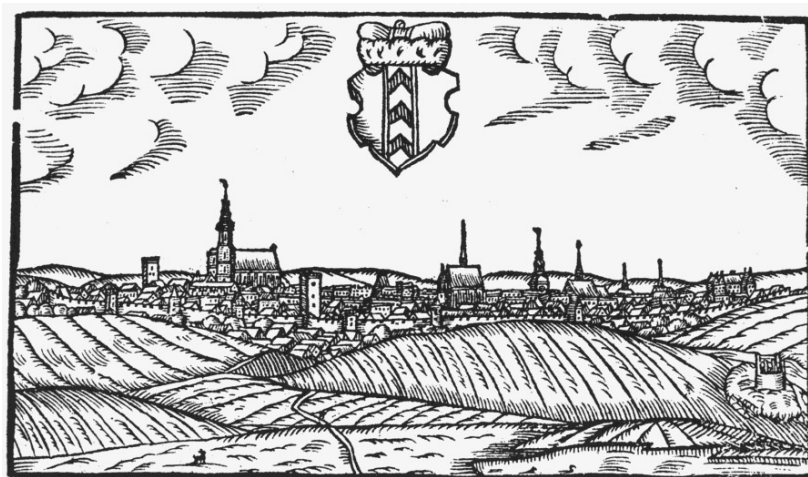
Město i předměstí prošlo během staletí řadou změn. Na jaktařském předměstí se zpočátku vyskytovaly zahrady, lázně a pivovar. V 16. století podél cesty na Krnov byly vybudovány domy a pivovar byl přesunut na Ostrožnou ulici.

Centrum vývoje jaktařského předměstí leží poblíž ulice Rybářské a kostela Nejsvětější Trojice z roku 1463. Hradecké předměstí zahrnovalo důležitou obchodní stezku vedoucí z Hradce nad Moravicí, ta vyúsťovala do města Hradeckou bránou (v místě dnešního jižního konce Masarykovy třídy). U vyústění ulice Ostrožné do Sadů Svobody vznikla ve 14. století ještě čtvrtá městská brána, tzv. Hvozdnická. Před ní se vytvořilo malé Hvozdnické předměstí. Z Ostrožné ulice se stala důležitá spojnice s Horním náměstím, tudíž se změnou hradebního opevnění se tato původní Hvozdnická brána změnila na bránu Hradeckou, jednu ze tří hlavních opavských hradebních bran. Hradecké předměstí se rozšířilo až před tuto bránu. Podél cesty do Ratiboře severovýchodně od centra se rozkládalo třetí předměstí, Ratibořské. Západně od cesty se nacházel Gansov, byly to pozemky sloužící jako pastva pro husy. Východně pak pozemky náležely komorním dvorům.

Předměstí prodělaly řadu změn v průběhu historie. Na svých původních místech stojí dodnes kostely a kaple. Na Ratibořském předměstí je to kostel sv. Jana Evangelisty a sv. Jana Křtitele (z šedesátých let 14. století), dále kostel sv. Kateřiny (z roku 1369), na Hradeckém předměstí byla v blízkosti popraviště vystavěna kaple sv. Leonarda, Na Jaktařském předměstí je to zmíněný kostel Nejsvětější trojice v blízkosti Rybářské ulice.

Až v průběhu 16. století se mohutně rozvíjela zástavba v opavských předměstích, do té doby pastvin.

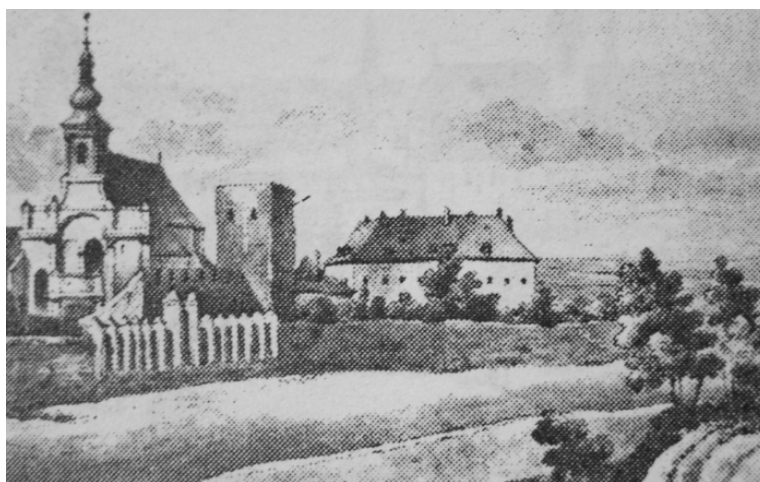
Poloha předměstí, městských hradeb a bran je k dispozici v příloze (obr. 6, 8, 9).

Obr. 3: Podoba města z konce 16. století

(Zdroj: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.¹⁶⁾

Opavský hrad, vybudovaný ve 14. století synem Mikuláše II. Opavského Přemkem Opavským, se nacházel v severovýchodní části hradeb. Brzy po své výstavbě ztratil svou rezidenční funkci a pracovali zde městští úředníci. Hrad byl zbořen v roce 1891/1892, v letech 1893-1895 bylo na jeho místě vystavěno Slezské zemské muzeum. Sídlo správce tohoto hradu, tzv. Müllerův dům, byl vystavěn až v polovině 18. století, slouží v současnosti jako oddělení archeologie Slezského zemského muzea.¹⁷ Obrázek hradu viz obr. 4.

Obr. 4: Opavský hrad

(Zdroj: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.¹⁶⁾

¹⁶ Kuča, Karel, 1961-. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. 4. díl, MI-Pan.* Karel Kuča. 1. vyd. Praha : Libri, 2000. 941 s., fot., pl. ISBN 80-85983-16-8

¹⁷ Kuča, Karel, 1961-. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. 4. díl, MI-Pan.* Karel Kuča. 1. vyd. Praha : Libri, 2000. 941 s., fot., pl. ISBN 80-85983-16-8.

Konkatedrála Nanebevzetí Panny Marie (pojmenování konkatedrála jako druhé sídlo biskupa) se nachází již od počátku 13. století poblíž centra města na Rybím trhu, od počátku je farním kostelem. Do roku 1796 byl u kostela i hřbitov. Původní kaple sv. Anežky řádu německých rytířů byla ve středověku přestavěna na cihlovou mohutnou stavbu se dvěma věžemi. V 17. století byla jedna z věží doplněna nástavbou (celkem 102 m vysoká věž).

Františkánům, kteří přišli do Opavy v polovině 15. století, byl vyhrazen johanitský špitál sv. Mikuláše. Byl zde tedy založen Františkánský klášter spolu s kostelem sv. Barbory a sloužil jako městský špitál. Jeho umístění je na rohu současné ulice Beethovenové a Ostrožné. O sto let později byl pak špitál přesunut na ulici Klášterní, v současnosti Popskou.

Úpadek města

V druhé polovině 15. století se Opava dostala na hranu bankrotu, dluhy města byly obrovské. Město tak získal Jiří z Poděbrad a rozšířil městská práva. Po čase Opava začala opět ekonomicky stoupat, začaly se stavět nové domy, hlavně za městskými hradbami. Městská rada si podmanila řadu míst za městskými hradbami i uvnitř hradeb. Židovské obec sídlící u Jaktařské brány byla nucena k vyšším poplatkům, v roce 1501 město dokonce Židy dočasně vyhostilo, v roce 1522 se byli nuceni vystěhovat.

Úpadek významu Opavy se začal projevoval během 15. století, kdy se změnila důležitost obchodních tras, změnila se struktura zboží. Pružnost opavských obchodníků ale zapříčinila to, že ekonomika města nebyla na špatné úrovni. Generální katastr krále Ferdinanda I. z roku 1527 totiž říká, že poměr daně a velikosti území Opavska odpovídá bohatým knížectvím v dolním Slezsku.

Soupis domů

Z roku 1580 pochází nejstarší soupis domů. Ten zmiňuje 175 domů na opavských předměstích, z toho na Jaktařském je 62 domů, na Hradeckém 45 a na Ratibořském 42 domů, zbývajících 26 domů leželo podél hlavních cest mířících z města. V centru města bylo přibližně 80 domů. Tento soupis byl však neúplný. Přesnější popis byl vyhotoven o šest let později. Udává již 893 domů, které náležely Opavě. Přibližně polovina (453) z nich ležela v centru. Podle odhadu mělo město počet obyvatel v rozmezí 8 000–10 000. V té době mělo na Moravě více domů v centru pouze město Olomouc

(580 domů), Jihlava (570 domů) a Brno (510 domů), Opava se tedy řadila k předním významným městům.

Obchod a válečné události

Opava byla v 16. století známá pro obchod s pivem. Opavské pivo bylo oblíbené i ve Vídni nebo Krakově. V centru se šenkovna nacházela naproti kostela Nanebevzetí Panny Marie, první zmínka o ní pochází z roku 1495. Za budovou byl později i pivovar. Ve městě se nejdůležitější pivovar nacházel na Horním náměstí č. 5 (zvaný dům a restaurace U zlatého prstenu).

Obchod byl v Opavě čilý i díky právu konat jarmarky (výroční trhy). Nacházelo se zde také 10 krámů, což byly obchody s luxusním zbožím.

Ke konci 16. století však nastal úpadek obchodu kvůli bojům mezi katolíky a nekatolíky. Protestanti utlačovali a útočili na katolíky, spor utnula armáda, která město obsadila a vyhlášení náboženské svobody. Opavsko i nadále potýkalo s dilematem mezi městem a místní šlechtou zda politicky příslušet k Moravě či Slezsku. Tento spor vyřešil císař Matyáš tak, že Opavské knížectví nabídl v roce 1614 Karlu I. z Lichtenštejna a následně jej přiřadil ke Slezsku.

V srpnu 1626 Opavu obsadili Dánové a jako sídlo ji využívali více než rok. Vybudovalo se nové opevnění, staré se zvětšilo, vypálilo se ratibořské předměstí, protože se očekával útok císařské armády. V létě 1627 armáda zaútočila, obléhání města trvalo 14 dní, nemálo domů bylo zničeno (shořelo 11 domů na Pekařské ulici včetně Dominikánského kláštera, ratibořské předměstí zničeno i s kostelem sv. Barbory). Po kapitulaci bylo město nuceno zaplatit pokutu jako účastník povstání, po letech byl dluh prominut výměnou za dvanáct stavení ve městě i na předměstí, které připadli jezuitům. Opava poté změnila své vyznání na katolické, mnoho protestantů z města emigrovalo. Vojsko zůstávalo ve městě i nadále, přinášelo tak hospodářský úpadek. V roce 1642 obsadili Opavu na několik týdnů Švédové. Po skončení třicetileté války bylo Opavsko částečně vyliďněno jednak v důsledku rekatolizace, moru, válečného plenění. Finance také nebyly, značnou část spotřebovala přítomná armáda, kterou muselo město ubytovat i živit, navíc bylo město zatíženo vysokými daněmi.

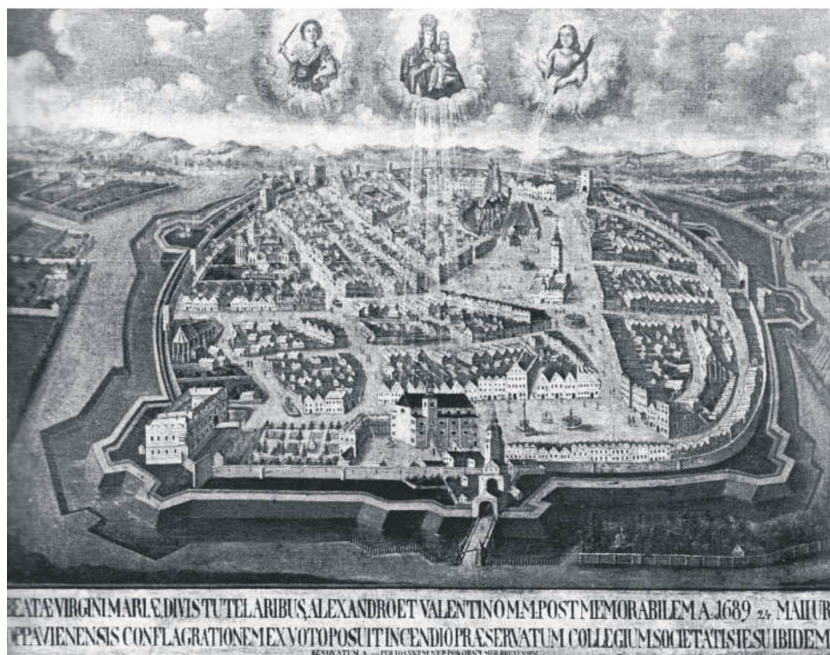
Soupis domů a městská struktura

Na konci 17. století se město pomalu vzpamatovávalo z válečných událostí. V centru města se snížil počet domů, daňový registr uvádí 446 domů, 6 objektů byly

šlechty, 12 domů bylo ve vlastnictví města (radnice, taberna, obchodní dům Hláska, pivovar aj.). Na předměstí došlo k výraznému úbytku stavení, dále musely být zbořeny domy kvůli výstavbě a opravám nového opevnění města. Na Jaktařském předměstí stálo 130 domů, přibližně stejný počet stál na Ratibořském předměstí. Pouhých 20 domů bylo na Hradeckém předměstí. Na počátku 18. století se již městské opevnění nemodernizovalo a pomalu chátralo.

Vzhled městské zástavby v 17. století se odvozuje například z požárního obrazu z roku 1689 (viz obr. 5). Domy v centru byly převážně úzké a dlouhé se štítem orientovaným na ulici. Domy s právem vařit pivo byly z kamene s prostornou klenutou síní pro čepování piva, případně pro obchod (tzv. mázhaus). Nejhonosnější domy byly situovány na obou náměstích, na ulicích Ostrožná a Mezi Trhy. Dům přední opavské šlechtické rodiny stál vedle radnice (dnes obchodní centrum Slezanka). K nejbohatší měšťanským domům patřil v té době dnešní Blücherův palác (Masarykova třída), tzv. Boží koutek (dům na Horním náměstí č. 53) nebo Benešovský dům (roh ulic Ostrožná a Hrnčířská, nyní Komerční banka). Domy střední třídy byly roztroušeny mezi domy bohatší třídy na Hrnčířské ulici, Ostrožné, Pekařské, Kolářské ulici či obou náměstích. Domy řemeslníky byly situovány zejména v okolí ulic Solné a Židovské na okraji centra. Na předměstích se nacházely domy přízemní, často dřevěné, prostorné.

tzv. Požární obraz z roku 1689 od neznámého autora

Kuča, Karel, 1961-. Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. 4. díl, MI-Pan. Karel Kuča. 1. vyd. Praha : Libri, 2000. 941 s., fot., pl. ISBN 80-85983-16-8.

Obr. 5: Požární obraz z roku 1689

Tragický požár v roce 1689 zlikvidoval 321 domů zejména v jižní části města (ulice Hrnčířská, jižní část Horního náměstí, kostel Nanebevzetí Panny Marie aj.).

Katastr ze 30. let 18. století uvádí, že se ve městě nacházelo celkem 591 domů, z toho uvnitř opevnění 359 (tj. o 87 domů méně než na konci 17. století), 6 domů vlastnila šlechta. Daňový soupis z roku 1746 zahrnuje 643 domů, z toho uvnitř města 384 domů (15 % domů uvnitř města bylo zděných, 25 % částečně zděných, zbývajících 60 % ze dřeva). Nejčastěji byly tyto domy maximálně dvoupatrové s několika světnicemi v prvním patře a s kuchyní, mázhausem, několika komorami v přízemí, případně s chlívkem. Počet obyvatel, který se odhadoval podle počtu domů, byl v polovině 18. století přibližně 6 000.

Obchod a válka

Právo šenkovat víno a vařit pivo mělo v polovině 18. století 65 domů, patřily mezi nejstarší domy/parcely ve městě a nacházely v ulicích Hrnčířská, Mezi Trhy a okolo obou náměstí. Domy s právem šenkovat a vařit pivo byly také v centru města a bylo jich celkem 270.

K nejznámějším podnikům patřil hostinec U sedmi kurfiřtů (z poloviny 16. století, západní část Dolního náměstí), U zlaté koruny (nyní hotel Koruna, náměstí Republiky), U zlatého orla (Masarykova třída).

Podle seznamu plátců městské daně bylo na přelomu 17. a 18. století v Opavě 240 živnostníků s 50 profesemi. Nejvíce zde bylo ševců (59), řezníků (32) a pekařů (24). V roce 1733 to bylo již přes 500 živnostníků se 68 profesemi, nejpočetnější tentokrát soukeníci (57), obuvníci (48), koželuhové (37). Bohatých krámů, kde se prodávalo luxusnější zboží, bylo deset, nacházely se okolo Hlásky. Blízko nich se nacházely malé dřevěné krámky, které prodávali kovové zboží. Bylo jich celkem 11 a patřily městu. Město vlastnilo také zemědělské pozemky – ves Skřipov (od roku 1284), Otice (od roku 1361) a Jakubčovice (od roku 1523) – plus pozemky vrchnosti. Vrchnostenské dvory byly dva – v Opavě a Oticích. Opavský dvůr byl na Jaktařském předměstí, jeho rozloha byla 66 hektarů. Chovali se zde ovce (asi 400 kusů), koně, krávy. Dvůr v Oticích měl rozlohu asi 54 hektarů, byl zaměřen na chov hovězího dobytka.

Po třicetileté válce a vlně násilné rekatolizace stoupá význam řádů. Jezuité na žádost Karla I. převzali kostel sv. Jiří (dnes kostel sv. Vojtěcha) a kostel Nanebevzetí Panny Marie. Jezuité dostávali ve městě budovy i finance. Františkánský klášter byl nově vystavěn na konci Ostrožné ulice spolu s kostelem sv. Barbory a zahradami v roce 1676.

S kostely byly spjaty i farní školy pro základní výuku, často však byly obecné školy soukromé. Jezuitské gymnázium bylo založeno již v roce 1631, v roce 1723 byla rozšířena. Kolej stála při kostele sv. Jiří. Studovalo zde více než 600 studentů.

Během Slezských válek byla Opava opět zpustošena. Od roku 1741 do roku 1762 prošlo městem několik armád, v roce 1758 dokonce skoro celé město shořelo (včetně radnice, špitálů, pivovarů a více než 300 domů). Vojsko město zdevastovalo, brali potraviny, peníze, bouraly budovy, páchali násilí atd. Opava se díky válkám velmi zadlužila.

V roce 1742 bylo Slezsko rozděleno Vratislavským mírem, Opava a dvě třetiny Opavska zůstaly pod habsburskou nadvládou. Ve městě sídlil Královský úřad. České („rakouské“) Slezsko bylo v roce 1782 sloučeno s moravským guberniem.

Lichtenštejnský majetek spravoval knížecí úřad, patřily zde osady Kylešovic a Kateřinek, dále 126 domů na opavských předměstích.

Vojenská kasárna stály již od poloviny 18. století na Rybím trhu, v polovině 19. století pak byly vystavěny nové budovy u Jaktařské brány, ty zanikly v roce 1939.

Správní členění a sčítání lidu

Jeden ze dvou krajů ve Slezsku byl Opavský kraj. V Opavě sídlili knížecí soud, policejní ředitelství aj. Na Masařské ulici bylo vězení, strážnice stála na místě dnešního divadla.

Kateřinky jako obec jsou doloženy až v roce 1763, do té doby je tvořilo několik menších celků. Ležely na hranicích s Pruskem, celní závora bývala u Švédské kaple.

Obec Jaktař byla moravská enkláva, patřily k ní také obce Vlaštovičky, Milostovice, Vávrovice.

V roce 1834 mělo město 9 462 obyvatel (více obyvatel na Moravě mělo Brno, Jihlava a pravděpodobně Olomouc). Necelých 50 % obyvatel žilo v centru města (tj. na ploše zhruba 1 km²), 19 % obyvatel obývalo Jaktařské předměstí, 18 % Hradecké a 15 % Ratibořské. V obci Kateřinky bylo téhož roku napočítáno 266 domů s 3 251 obyvateli, Kylešovice obývalo 1 509 obyvatel v 193 domech a Jaktař měla 466 obyvatel a 193 domů.

Sčítání lidu, které proběhlo v roce 1843 říká, že 21 % obyvatel se živilo v zemědělství a více než polovina obyvatel se živila námezdní prací.

Občanská vybavenost ve městě

Prestiž města stoupla po konání Opavského kongresu v roce 1820, během kterého probíhalo jednání pruského, rakouského a ruského panovníka.

V 80. letech 18. století byly postupně rušeny církevní řády – jezuitský, dominikánský, řád klarisek, františkánský. V 19. století pak přišly řády, které se staraly o nemocné a nemajetné lidi, například řád německých rytířů a kongregace Milosrdných sester.

Po zavedení povinné školní docházky byla v roce 1775 založena škola v bývalém jezuitském klášteře, o 11 let později byla přemístěna do bývalého dominikánského kláštera. V této škole bylo vzděláváno několik stovek studentů za rok. Roku 1839 byla zřízena i dívčí škola, kterou navštěvovalo šest stovek žákyň. Školy vznikaly taktéž na předměstích, často se platilo školné.

Městské lázně z poloviny 14. století fungovaly na Lazebnické a Solné ulici. Městský špitál stával na Rybím trhu, další byly u kostelů (např. sv. Ducha či sv. Jana). První nemocnice (tzv. Heiderichova) byla postavena v bývalém františkánském klášteře u ulice Ostrožná v roce 1805, měla přes sto lůžek a ročně jí prošlo na 1000 nemocných.

Veřejné osvětlení bylo zprovozněno v roce 1804, kanalizační síť byla vybudována v letech 1845 – 1845, pitnou vodou zásobovaly město studny a vodárna v ulici U Fortny.

Roku 1849 byly na dnešním Náměstí Republiky postaveny kasárna Františka Josefa, stály vedle nynějšího obchodního domu do roku 1939. Další vojenská zařízení byla vystavěna na Krnovské, Jaselské ulici (včetně vojenské nemocnice, od roku 1846) a Sokolovské ulici (od roku 1889).

4.4 Moderní dějiny města

První velké podniky

Význam Opavy jako centra průmyslu pozvolna klesal, zejména díky vzrůstajícímu významu města Ostravy. I tak zde bylo mnoho podniků, roku 1890 se udává počet 1473. Největší podíl zastoupení z celkového počtu měly podniky zabývající se obchodem (35 %), dále oděvní podniky (17 %), potravinářské (8 %).

Karl Czeike byl prvním obchodníkem, který zřídil první manufakturu, tato byla zaměřena na výrobu sukna a stála do poloviny 19. století na západní straně od farního kostela.

Městský pivovar byl postaven v roce 1825 a vařilo se v něm pivo až do roku 2005.

V roce 1863 se sloučily opavské cukrovary v Kateřinkách, Skrochovicích, na Krnovské ulici a Těšínské ulici v akciovou společnost Opavská rafinerie cukru (Troppauer Zuckerraffinere Aktien Gesellschaft).¹⁸

Pro město je proslulý cukrárenský závod Fiedor, dnešní Opavia. Oplatky začali vyrábět manželé Kašpar a Amálie Fiedorovi již v roce 1840. Jejich potomci v tradici pokračovali, syn Theodor se ženou Marií v roce 1880 otevřeli továrnu na Masařské ulici (č. 11), v roce 1901 přesídlili z kapacitních důvodů na Olomouckou ulici (č. 8), kde továrna fungovala až do roku 1997. Poté se továrna přestěhovala do moderního výrobního komplexu ve Vávrovicích.¹⁹

Rodina Lichtwitzova vlastnila závod na výrobu likérů na Sadové ulici značky ELCO. Roku 1884 otevřeli novou tovární halu na Sadové ulici (dnes firma SELIKO).

Roku 1900 byly otevřeny jatky na Těšínské ulici, o deset let později mlékárna na Krnovské ulici v budově zaniklého cukrovaru.

Mezi významné strojírenské podniky patřila Silesia (vznik roku 1850), později Minerva, která vyráběla šicí stroje.

Stavitel J. Lundwall vlastnil ve městě mnoho budov včetně komplexu cihelny v blízkosti Bílovecké ulice, podílel se na architektonických projektech (např. Slezské zemské muzeum, porodnice, aj.). Městská cihelna se nacházela u ulice Bochenkova.

Sádrovec se těžil již od poloviny 19. století, v roce 1922 se začalo s těžbou na lokalitě Stříbrné jezero.

Opavský farmaceutický podnik v Komárově byl otevřen roku 1883 a brzy se stal velmi úspěšným. Založen byl Gustavem Hellem, tradice pokračuje do současnosti – farmaceutická společnost Teva. Hell také vedl lékárnu U bílého anděla v ulici Mezi trhy.

Městská elektrárna byla dokončena roku 1904, jejím zaměstnancům byly vystavěny domy na ulici Bochenkova.

Obchodní a živnostenská komora fungovala od poloviny 19. století v dnešním Domě kultury Petra Bezruče.

V roce 1928 byl postaven nejmodernější obchodní dům v Československu architektem Leopoldem Bauerem na žádost podnikatelů Maxe Bredy a Davida Weinsteina. Obchodní dům Breda stojí na rohu ulic U jaktařské brány a Pivovarské.

¹⁸ GEBAUER, Josef . *Statutární město Opava* [online]. 15.6.2006 [cit. 2010-09-27]. Pohl Josef Jindřich. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=2359>>.

¹⁹ GEBAUER, Josef . *Statutární město Opava* [online]. 15.6.2006 [cit. 2010-09-27]. Fiedor (Fidor) Kašpar Melchior Baltazar. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=2344>>.

Doprava

Napojení na Severní Ferdinandovu dráhu bylo provedeno v roce 1855 a to tratí do Svinova, trať do Krnova byla zprovozněna roku 1872. Roku 1895 byla obě opavská nádraží propojena. Hromadná městská doprava začala svůj provoz v roce 1905 tramvajovou dopravou. Tramvaje byly nahrazeny trolejbusy v roce 1956. Hlavní trasou tramvajové dopravy byla linka od současného východního vlakového nádraží k městské nemocnici a zpět, doplňujícími linkami pak linka Městské sady – Kateřinky, Horní náměstí – Městský hřbitov. Linky byly celkem dlouhé téměř 9 kilometrů.²⁰

Židé

Židovská komunita měla na počátku 20. století ve městě přes tisíc členů. Synagoga byla v roce 1850 na Dolním náměstí, po pěti letech se otevřela synagoga na Masarykově třídě, na konci 19. století pak synagoga poblíž současné ulice U Synagogy, která byla zničena během druhé světové války.

Občanská vybavenost

Na Olomoucké ulici byla v roce 1900 otevřena nová Slezská nemocnice, městská nemocnice (tzv. Heidrichova) byla na původním místě v Beethovenově ulici zrušena kvůli nedostatečného prostoru. Nemocnice řádu německých rytířů byla přemístěna na novou lokalitu (provoz od roku 1894). V roce 1889 také na Olomoucké ulici byla otevřena psychiatrická léčebna.

Ve druhé polovině 19. století se nacházely v Opavě tři lékárny – jedna na Horním náměstí (U zlatého orla) a dvě v ulici Mezi Trhy (U bílého anděla a U mouřenína).

Na přelomu 60. a 70. let 19. století bylo městské osvětlení změněno z olejového na plynové, v 90. letech dále na elektrické.

Nová vodárna byla vystavěna v 80. letech 19. století v městském parku, vybudovával se vodovod, kanalizační síť vznikla v roce 1912 a byla velmi moderní v Rakousku-Uhersku.

Nová budova městských lázní vyrostla v místě křížení ulice Masařské a Lazebnické v roce 1913. Na svou dobu moderní třípatrová budova s lázněmi, bazénem fungovala do roku 1968.

²⁰ Langer, Petr, Pazdera, Roman, Wolf, Vojtěch. *Tramvají a trolejbusem ulicemi Opavy : vývoj tratí, linek a vozového parku elektrické pouliční dráhy a trolejbusů v Opavě 1905-1998*. Petr Langer, Roman Pazdera, Roman Pazdera. 1. vyd. Ústí nad Labem : Wolf, 1998. 51 s., pl., mp., fot., tb.Dar.

Hřbitov, který se nacházel u kostela sv. Hedviky, byl v roce 1931 zrušen. V Jaktaři byl zřízen hřbitov evangelický. Městský hřbitov byl otevřen v roce 1891, měl tři oddíly – katolický, evangelický a židovský.

Roku 1896 bylo na Rybářské ulici vybudováno koupaliště se 100 metrovým bazénem, sloužilo až do roku 1932.

V meziválečných letech byly v Opavě tři gymnázia – jedno české na Zaccpalově ulici, dvě německá, dále učitelský ústav, obchodní školy a škola pro výuku ženských povolání. Obecných škol bylo v Opavě 27, z toho 15 německých.

Sčítání lidu

V roce 1921 měla Opava 33 457 obyvatel, z toho bylo přibližně 74 % Němců. V době dalšího sčítání lidu v roce 1930 bylo v Opavě 36 030 obyvatel, v Jaktaři 1 738 obyvatel, v Kateřinkách 6 909 obyvatel a v Kylešovicích 3 513 obyvatel.

Ze sčítání roku 1921 vyplývá, že ve městě bylo 7 370 bytů. Více než 50 % obyvatel mělo jednopokojový byt. 15 % bytů mělo samostatnou koupelnu a 41 % samostatný záchod. V 35 % bytů se svítilo plynem, v 40 % bytů elektřinou. V roce 1930 stoupl počet bytů na 8 872.

Přibližně 10 % ze všech obyvatel pracovalo v průmyslu. Největšími podniky, na kterých bylo město Opava závislé kvůli obživě, byla například největší firma Hatschek se 700 zaměstnanci a firma Helios s 500 zaměstnanci. Dalšími významnějšími podniky byla například obchodní společnost Breda a Weinstein, potravinářská továrna Fiedor, továrna na výrobu léčiv a farmaceutických potřeb v Komárově nebo podnik na výrobu šicích strojů Minerva. Opava byla také známa pro své textilní a cukrovarnické podniky.

Politická situace a období druhé světové války

Politickou situaci ve městě dokazují i výsledky obecních voleb v roce 1919, téměř 80 % hlasů získali německé strany. V roce 1938 měly německé strany více než 70 % hlasů. 8. října 1938 vstoupilo německé vojsko do Opavy.

Opava byla hlavní město Východních Sudet, opavský obvod měl téměř 7850 km² a přes 800 000 obyvatel. Město Opava bylo největší s téměř 48 000 obyvateli v roce 1939, z toho necelých 20 % bylo Čechů.

Oproti jiným městům Opava nebyla průmyslovým centrem, výrazně zde převažovaly služby, obchod a doprava.

V listopadu 1938 vyhořely synagogy ve slezských městech včetně Opavy, nejzámožnější židovská opavská rodina, vlastníci obchodní dům Breda-Weinstein, uprchla do Prahy.

Ostravská operace začala s osvobozením území. Sověti zaútočili ze severovýchodu, aby uchránili Ostravu. Od listopadu 1944 do dubna 1945 utrpěla Opava mnoho materiálních škod. Válkou byla zničena z 32 % a finanční škoda byla vyčíslena na 2 miliardy korun.

V roce 1945 byly k městu připojeny sousední obce Kateřinky, Kylešovice i Jaktař a zároveň byla Opava prohlášena za město se zvláštním statutem. Město Opava mělo v tomto roce přibližně 3800 obyvatel českých a 3900 německých, Kateřinky v počtu obyvatel asi 3700 Čechů a 400 Němců. O dva roky později v Opavě žilo již více než 18 000 Čechů a 359 Němců, v Kateřinkách, Kylešovicích a Jaktaři to bylo celkem 9928 Čechů a 107 Němců. Včetně lidí v ústavní péči a ve věznicích činil počet obyvatel Opavy 33 095.

4.4.1 Poválečná doba a obnova města

V roce 1947 byl stanoven dvouletý plán na obnovu města, včetně výstavby nové budovy radnice, zimních lázní, kina, hotelu apod. Z finančních důvodů nebyl realizován.

Po válce bylo poškozeno na 30 % bytů, 56 veřejných budov, 52 hospodářských budov a 400 zemědělských budov. Centrum města bylo zbaveno veškeré sutě až v roce 1946.

Roku 1949 se v Opavě zrušily veškeré zemské úřady, přislíbeno bylo vybudování průmyslových podniků. Opava se stala městem okresním. V roce 1950 bylo v Opavě 35 576 obyvatel, roce 1961 42 458 obyvatel (téměř 40 % pracovalo v průmyslu a 7,4 % v zemědělství). Na Opavu se v poválečné době pohlíželo jako na zázemí pro Ostravu, proto se rozvíjela v jejím stínu a prosperovala i díky jejímu rozvoji.

Obnova města byla zahájena výstavbou prvního komplexu bytů, ten se nachází u kostela sv. Hedviky. Čítá přibližně 50 bytových domů, které pochází nejčastěji z padesátých let.

Počátek nové éry byl spojen i se změnou ekonomické struktury. I když tato změna nebyla tak markantní jako u jiných měst, znárodnování se dotklo mnoha podniků v Opavě a mnoho jich vzniklo. Cukrovary, škrobárny, pivovar, Fiedorova továrna na cukrovinky, likérka ELCO, Kudlichova textilka a textilka Karnola, Minerva – výroba šicích strojů, KOMO – chemický průmysl, tiskárny, atd. V roce 1950 se vybudovaly nové mrazírny na místě zbořeného cukrovaru, v roce 1949 zase nový strojírenský podnik Ostroj na výrobu důlních strojů, v roce 1952 vznikl podnik Galena.

Doba socialismu je spojená s mohutnou bytovou výstavbou ve formě panelových sídlišť. Největší z nich se nacházejí v Kateřinkách a v Kylešovicích. Jejich strukturou se zabývá kapitola 6.2 Rozvoj sídlišť.

Devadesátá léta znamenala změnu v hospodářské sféře města, rozvíjelo se množství soukromých firem. Některé z opuštěných průmyslových budov byly revitalizovány (např. škrobárny, pivovar), v některých byla změněna výroba. V současnosti se průmysl koncentruje na periférii města. Bytová výstavba probíhá ve formě rodinných vil na okraji města.

Vývoj funkčních ploch ve městě je zaznamenán v kapitole 5.2 Fyzická a funkční struktura města.

Konec devadesátých let znamenal počátek vzniku řady obchodních center a supermarketů. Tomuto jevu se věnuje následující část. Tyto centra a supermarkety vznikaly nejčastěji na zelené louce. V současnosti nastává éra oživení jádra města s výstavbou obchodních center (viz projekt pivovaru a Slezanky, kapitola 6.1 Současné projekty a rozvoj města).

Česká republika má nejvíce hypermarketů ze zemí střední a východní Evropa a jejich počet také převyšuje nad průměr zemí EU, i když u nás je nižší kupní síla. Každodenní nákupy zde realizuje většina obyvatel. Většina z nich je vybudována na zelené louce.

Podle průzkumu společnosti Incoma Research z roku 2008 se na území České republiky nachází nejvíce prodejní plochy a prodejní plochy na 1000 obyvatel právě v Moravskoslezském kraji.²¹

²¹ INCOMA Research. Hypermarkety roztahují síť do menších měst. *Realit* [online]. 2010, [cit. 2011-02-15]. Dostupný z WWW: <<http://realit.cz/clanek/hypermarkety-roztahuji-site-do-mensich-mest>>.

Průměrná plocha hypermarketů na 1000 obyvatel v České republice je 62 m², přičemž v okrese Opava je to 102 m². Okres Opava to řadí na sedmé místo s největší prodejní plochou na 1000 obyvatel v republice. Přirozeným centrem je právě město Opava.²²

Výčet opavských marketů a zastavěná plocha:

Tempo, obchodní družstvo, nyní hypermarket Terno, otevřelo svou pobočku v Opavě v Jaktaři v roce 1997. Má 2500 m² prodejní plochy (zastavěná 3200 m²).

V roce 1999 byl hypermarket Globus spolu s integrovaným Baumarktem, zastavěná plocha činí necelých 18 000 m².

Nákupní park Opava zahájil svou činnost v roce 2010. Celková prodejní plocha parku činí 22 259 m².²³ Část obchodního centra funguje ale již od roku 1999, kdy byl otevřen Kaufland s 5600 m² a Obi s 7560 m².

Hypermarket Tesco, který je součástí Obchodního centra Silesia, má rozlohu 7000 m². Prodej byl zahájen v roce 2004. Je vystavěn na bývalém autobusovém nádraží. Zastavěná plocha celého Obchodního centra Silesia je přibližně 18 000 m².

Obchodní středisko Katka s výměrou 3900 m² je v současnosti nevyužívanou, dosti zanedbanou budovou. Nachází se v ní obchod s potravinami, obchod s nábytkem a sídla několika firem.

V Opavě se dále nachází necelá desítka marketů s menší prodejní plochou.

Obchodní centra

Opava měla v centru kvalitní obchodní centra a domy, vlivem nárůstu obchodních řetězců na periferii však tyto domy upadaly. Jedná se o obchodní dům Breda & Weinstein a obchodní centrum Slezanku. Jejich revitalizací se zabývá kapitola 6.1 Současné projekty a rozvoj města.

²² Enterprise plc, s.r.o. *Akční plán rozvoje turistického ruchu na Opavsku* [online]. 2005 [cit. 2011-02-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/assets/files/903/032analyza.pdf>>.

²³ *Nákupní parky* [online]. 2009 [cit. 2011-02-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.nakupniparky.cz/ceska-republika?city=21>>.

5 SOUČASNÁ VNITŘNÍ PROSTOROVÁ STRUKTURA MĚSTA

Kapitola popisuje současnou strukturu města. Struktura města je popisována pomocí jejích základních charakteristik - fyzické, funkční a sociální charakteristiky.

Největší vliv na současnou tvář města má jeho dlouholetý historický vývoj. Město bylo uzavřeno hradbami, které neposkytovaly velký rozvoj a veškeré hlavní a ústřední funkce města se soustředily právě do centra města. S přibývajícím počtem obyvatel se začaly vytvářet před třemi branami města jeho tři předměstí. Z města se sem přesunovali výrobní funkce. Z nedostatku prostoru uvnitř hradeb pak bylo opevnění zbouráno a nastal mohutný vývoj na bývalých předměstích. Město se začalo rozrůstat do prostoru. V průběhu času pak byly k městu přičleněny sousední obce, měnil se i vzhled města. Výrazně se změnilo opavské předměstí v době výstavby panelových bytových domů. Byly tak postaveny celé nové čtvrtě a tím začal přisun hlavně mladých rodin do těchto částí města. V současnosti pak tyto panelové sídliště mnoho rodin opouští a jejich obyvatelstvo stárne. Městská zástavba se začíná rozvolňovat do prostoru, protože nastal rozkvět výstavby residenčních čtvrtí a s tím také souvisí změna demografické struktury v jednotlivých dotčených částech. Dochází k suburbanizaci a centrum města zaznamenává úbytek či stagnaci počtu obyvatel. Mění se také funkční struktura centra a obchodní funkce se přesouvají na periferii města, dochází k decentralizaci obchodních a výrobních funkcí. Rozvíjí se také dopravní infrastruktura stavbou obchvatů města. S výstavbou obchvatů souvisí budoucí rozvoj města, tyto silnice tak stanoví nové hranice pro výstavbu města.

Fyzická a funkční struktura města je zpracována podle jednotlivých městských částí. Z hlediska fyzické a funkční struktury je zde uvedena převládající a typická charakteristika pro čtvrť, kterou se vyznačuje v městském kontextu. Na toto hledisko pak navazuje demografická charakteristika městské části. Morfologie městských částí je zpracována podle Registru sčítacích obvodů a budov, územního a strategického plánu a jiných uvedených zdrojů. Podkladem pro demografickou charakteristiku byla statistická data ze sčítání lidu.

Součástí kapitoly je také správní vývoj a administrativní členění řešeného území.

5.1 Správní vývoj a administrativní členění

Opava byla v průběhu minulých staletí centrem mnoha správních seskupení. Významnějšími bylo například Opavské knížectví od roku 1318, rakouské Slezsko od roku 1742, opavský kraj od roku 1782. Je třeba připomenout, že Opava byla hlavním městem a významným centrem rakouského Slezska. Území dnešního města se dotýkaly také území, které patřily olomouckému biskupovi od poloviny 13. století. Tvořily tzv. moravské enklávy. Z současných městských částí je tvořily obce Vlastovičky, Suché Lazce, Jaktař. Opava byla správním centrem opavského politického okresu od roku 1849, bylo zde sídlo okresního hejtmánství. Roku 1850 bylo město vyhlášeno městem statutárním. Opavu v té době tvořily tři předměstí – jaktařské, hradecké a ratibořské a kolonie Karlovec. Po vzniku republiky byla Opava nakrátko vyhlášena centrem Sudetenlandu a také se stala sídlem politického okresu Opava (ten zahrnoval nižší jednotky – soudní okresy Opava-město, Opava-venkov, Vítkov a Odry). Hlavní město českého Slezska zůstala Opava do roku 1928, kdy se hlavním městem vzniklé Země moravskoslezské stalo Brno. V roce 1939 byly k Opavě připojeny obce Jaktař, Kateřinky a Kylešovice. V roce 1945 bylo město obnoveno a ze znovu připojených obcí se staly městské části. K městu byly postupně připojeny sousedící obce. Roku 1970 to byl Komárov a Komárovské Chaloupky, Malé Hoštice a Pusté Jakartice. V roce 1975 Podvihov, v roce 1976 Vávrovice, Milostovice, Zlatníky, Chvalíkovice a Vlastovičky. Roku 1979 se připojily Suché Lazce a Opava tak získala 15 městských částí. V roce 1992 se oddělily Chvalíkovice. V roce 1994 se opět stala statutárním městem.²⁴

V Opavě je evidováno 9 městských částí, 16 částí obce se 491 ulicemi a 8 023 adresami.²⁵

Pro statistické účely se jednotlivé části obce rozdělují na základní sídelní jednotky, kterých je na území města Opava celkem 56. Členění viz tabulka 1.

²⁴ MEDKOVÁ, Marta, MÜLLER, Karel. *Správní vývoj okresu Opava 1848-1998*. Opava: Státní okresní archiv a Zemský archiv v Opavě, 1998. 44 s.

²⁵ *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Adresy v české republice [cit. 24. 8. 2010]. Dostupné na <<http://aplikace.mvcr.cz/adresa/t/opava/index.html>>.

Tab. 1: Členění města

Obec	Městská část	Část obce	ZSJ	
Opava	Komárov	Komárov	Kylešovická osada	
			Komárov I	
			Podhoří	
			Kravařov	
	Malé Hoštice	Malé Hoštice	Malé Hoštice	
			Na Studánkách	
		Pusté Jakartice	Pusté Jakartice	
	Milostovice	Milostovice	Milostovice	
	Opava (nečleněná část města)	Jaktař	Jaktař	Jaktař
				Grundy
				Palhanecká
				Květinová
		Kateřinky	Kateřinky	Kateřinky-západ
				Střední pole
				Wolkerova
				Stříbrné jezero
				U Švédské kaple
				Holasická
				Za humny
				Kateřinky-východ
		Kylešovice	Kylešovice	Ruská
				Pod Hlavní
				Maršovec
				Bílovecká
		Město	Město	Gudrichova
				Opava-střed
				Náměstí svaté Hedviky
				Sadová
				Městské sady
				Ochranova
				Polní
				Na trati/ Nad tratí
				Kylešovický kopec
				Přední Guslice
				Bezručovo náměstí
	Lidická			
	Ondříčkova			
	U hřbitova			
	Šibeňák			
	Haškova			
	U nemocnice			
Podvihov	Podvihov	Na Nové		
	Podvihov	Podvihov		
Komárovské Chaloupky	Komárovské Chaloupky	Komárovské Chaloupky		
		Komárovské Chaloupky		
Suché Lazce	Suché Lazce	Suché Lazce		
Vávrovice	Vávrovice	Držkovice		
		Palhanec		
		Vávrovice		
		Velké pole		
		Za palhancem		
	Horní pole			
Předměstí (část)	Předměstí (část)	Karlovec		
Vlaštovičky	Vlaštovičky	Vlaštovičky		
		Jarkovice		
Zlatníky	Zlatníky	Zlatníky		

5.2 Fyzická a funkční struktura města

Pro potřeby práce byl popis morfologie města rozdělen do devíti dílčích složek, které odpovídají jednotlivým městským částem Opavy.

Městské části tvořily v minulosti samostatné celky a vyvíjely se téměř nezávisle na sobě. Většina území ze současné městské struktury bývala samostatnými obcemi, které se připojily k Opavě až během posledních padesáti let.

Fyzická struktura se zabývá stavební morfologií a fyzickým stavem budov (ad kapitola Struktura města), uliční sítí, pozemky a budovami. K procesům, které v průběhu vývoje zástavby dochází, se řadí nová výstavba (genetické procesy) a přeměna zástavby (transformační procesy). Ve městských částech je tak popsána morfologická charakteristika a procesy vývoje jejich zástavby.

Funkční struktura člení město podle funkce. Podle možnosti zastavitelnosti se rozlišuje území zastavitelné a nezastavitelné (toto území nelze zastavět, např. les, zemědělský půdní fond, ochranná pásma, chráněná území, vodní plochy, plochy pro těžbu atd.).

Zastavitelné území lze dále členit na plochy určené k bydlení, plochy pro výrobu a služby, plochy se smíšenou funkcí a ostatní plochy (určené pro sport, dopravu, rekreaci aj.).

Plochy pro bydlení jsou zastoupeny výstavbou rodinných a bytových domů. Bytové domy jsou soustředěny v centru města jako zástavba po zbořených domech ve druhé světové válce a na předměstí města ve formě rozlehlých sídlištních komplexů. Zejména na sídlištích se vyskytuje problém s automobilovou dopravou, nejsou zde dostatečné plochy k parkování. Rodinné domy převažují svou výstavbou v bývalých samostatných obcích, na periferii města se také soustřeďuje výstavba nových rezidenčních čtvrtí. Novostavby rodinných domů či bytových domů přitahují investory, kteří budují komplexy nového bytového fondu na několika lokalitách. Charakteristice bytového fondu se věnuje kapitola 5.4.

Plochy s výrobní funkcí se koncentrují na periferii města. Převažují v městské části Vávrovce a v Předměstí v okolí ulice Těšínské. Plochy pro služby jsou rozptýleny ve formě dílčí okrsků. V nedávné minulosti se stala výstavba obchodních center novým jevem ve společnosti a ve struktuře města. Stavěny byly zejména na periferii města, méně

pak na revitalizovaných plochách po předchozí průmyslové výrobě. Fenomémem obchodních center se zabývá kapitola 4.4.1 a 6.1.

Centrum města lze označit plochou se smíšenou funkcí, nachází se zde bytové funkce i plochy služeb. Dochází zde k revitalizaci domovního fondu, zejména rekonstrukcí fasád. Ty musí být v souladu s předpisy a nařízeními pásma Městské památkové zóny.

Dopravní situace ve městě má také velký význam na utváření jeho struktury. Všeobecným problémem je vysoká intenzita dopravy, kdy se většina hlavních silničních tahů dotýká městského centra, a nepřítomnost obchvatů města. Této problematice se věnuje kapitola 5.6 Doprava.

Rozvoj města je ve všech dílčích funkcích plánovaný a možný, městská struktura dává dostatečný prostor pro vývoj stávajících funkčních ploch. Plánování rozvoje města je zpracováno v závěru kapitoly.

Data a údaje k této části byly získány z mapového serveru Územního plánu města Opavy.²⁶

Jednotlivé územní celky jsou popisovány ve třech základních charakteristikách. Jedná se o historickou část, kdy jsou zmíněny základní a významné směry ve vývoji struktury. Dále ekonomická část, která se zabývá určující ekonomickou a výrobní funkcí pro danou oblast a bytová část, která řeší strukturu bytové zástavby. Doplněním jsou pak plochy s rekreační funkcí.

V příloze jsou zaznamenány lokalizace následujících celků včetně podrobnějších dat a charakteristik pod jménem Katalog městských částí.

Městská část Opava (nečleněná část města):²⁷

V městské části je soustředěno 46 % rozlohy města. Podle počtu domů tvoří tato městská část 75 % domů ve městě. Z tohoto důvodu je rozdělena na samostatné celky, které jsou shodné s částmi obce. Částí obce je celkem pět. Tři z nich tvořily do roku 1939 samostatné obce.

²⁶ *Statutární město Opava* [online]. 5. 11. 2008 [cit. 2011-03-17]. Územní plán města Opavy včetně změn č. 1, 2, 4, 6, 7. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=14396>>.

²⁷ *Český statistický úřad* [online]. 18.2.2011 [cit. 2011-02-18]. Územní struktura městského obvodu/městské části statutárního města Opava (nečleněná část města), k 18.02.2011. Dostupné z WWW: <http://report.czso.cz/reports/rwservlet?irso_statmest_stru&p_datpohl=18022011&p_mescastr=555321&p_obec=505927>.

Část obce Jaktař:

Jaktař patří mezi nejstarší osídlené lokality v Opavě.

Historická část Jaktaře se nachází v okolí kostela sv. Petra a Pavla a podél vodního toku Jaktarka. Nachází se zde budovy občanské vybavenosti jako ZŠ Mařádkova (dříve ZŠ Jaktař), pobočka Církevní ZŠ svaté Ludmily v Hradci nad Moravicí, pobočka pošty, sběrný dvůr atd. Současnou strukturu části ovlivnil již v padesátých letech 20. století vybudovaný komplex STS (Strojní a traktorové stanice) na západním konci ulice Přemyslovců. Sídlo zde měl také bývalý Agropodnik Opava.²⁸ Nyní je komplex STS a Agropodniku sídlem soukromých firem.

Ekonomickou část tvoří v současnosti hlavní osa části obce - ulice Krnovská. Kolem ní jsou koncentrovány budovy obchodů, výrobní činnosti a služeb. Konec ulice v místě nově vybudovaného kruhového objezdu se vyznačuje velkým počtem budov určených službám. Je zde umístěna čerpací stanice, dále supermarket COOP, restaurace, autosalony (k únoru 2011 se zde nacházelo 6 autosalonů na ploše o rozměrech 250 x 200 m) a servisy motorových vozidel, což je pro Jaktař typická podoba v současnosti. Nedaleko v místě železničního přejezdu na ulici Palhanecké se nachází významný podnik cukrovar (zde byl založen již v roce 1869²⁹) a mrazírny NOWACO.

Bytová část - z celkového počtu budov v Jaktaři je téměř 90 % rodinných domů s jednou či více bytovými jednotkami.³⁰

Rekreační část tvoří dvě rozlehlé a vyhledávané zahrádkářské kolonie.

Část obce Kateřinky:

Historická část se nacházela v okolí kostela sv. Kateřiny, od té doby se struktura značně změnila. Svůj tvar změnila ulice Ratibořská, která spojovala město Opava s obcí Kateřinky a v současnosti vytváří hlavní osu části obce.

Ekonomická část zde nevytváří významný podíl (je zde Nákupní park Opava), významně převažuje bytová část. Typickou zástavbou pro tuto část je největší opavské sídliště Kateřinky. Žije zde 20 % obyvatel města. V letech 1968 – 1975 bylo vybudováno

²⁸ GEBAUER, Josef; ŠRÁMEK, Pavel. *Náměstí a ulice města Opavy : Historický místopis*. Opava : Úřad města v Opavě a Akademie J. A. Komenského v Opavě, 1990. 189 s.

²⁹ *Statutární město Opava* [online]. 2007 [cit. 2011-02-19]. Městská část Vávrovce. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/vavrovce/>>.

³⁰ *Český statistický úřad* [online]. 20. 2. 2011 [cit. 2011-02-20]. Budovy s přiděleným číslem a hlavní adresou za část obce území Jaktař, kód 111732, k 20.02.2011. Dostupné z WWW: <<http://registry.czso.cz/firso/tiskcobce.jsp?kodcis=42&kod=111732>>.

sídliště Kateřinky-východ s projektovanými 1421 byty.³¹ Stavba sídliště Kateřinky-západ s plánovanými 3363 byty byla zahájena roku 1975, součástí projektu bylo vybudování obchodního střediska Katka, zdravotního střediska, prodejny potravin, mateřské i základní školy. Podrobnější analýza sídliště Kateřinky se nachází v kapitole 6.2.1.1.

Z celkového počtu budov nacházejících se v Kateřinkách tvoří 73 % tvoří rodinné domy, 17 % bytové domy (tzn. dům se čtyřmi byty a více) a 10 % ostatní budovy.³² K těmto ostatním budovám jsou zařazeny: pět mateřských škol, tři základní školy, zdravotní středisko, čerpací stanice, prodejny, pekárny, obchodní centrum, pošta, střední škola, restaurace, jízdárna, dva domovy důchodců aj.

Rekreační část se nachází na území Kateřinek v okolí Stříbrného jezera. Těžil se zde sádrovec od roku 1922 do roku 1964, kdy byl tento lom zaplaven. Nyní je zde klidová zóna a přírodní koupaliště.

Část obce Kylešovice:

Nejstarší historická část bývalé obce se nachází u kostela sv. Jana Nepomuckého a kolem ulice Hlavní.

Ekonomická část zaujímá oblast u řeky Moravice na ulici Hlavní. Téměř 50 000 m² pozemku zde vlastní firma Strabag a.s. a dalších přibližně 30 000 m² další majitelé. Podnik Zemědělská a.s., která má sídlo v Kylešovicích, se zabývá rostlinou výrobou a nákladní dopravou. Pozemek tohoto podniku má výměru přibližně 90 000 m².

Strukturu Kylešovic udává její bytová část, panelové sídliště a nové rezidenční čtvrtě a ulice. Téměř 6,5 % všech budov v Kylešovicích tvoří právě bytové domy a 87,5 % všech budov připadá na rodinné domy.

Mezi léty 1978 a 1981 bylo vystavěno sídliště podle projektu V. Tomáška. Tento projekt zahrnoval výstavbu 650 bytů spolu s objekty občanské vybavenosti. V roce 1984 byla například postavena samoobslužná prodejna. Sídliště ohraničuje železniční trať Opava-východ – Kylešovice, ulice Gudrichova a ulice Bílovecká.³³

Druhá etapa výstavby kylešovického sídliště podle projektové dokumentace z roku 1979 znamenala výstavbu 770 bytů na lokalitě v blízkosti ulic Hlavní a Liptovská.

³¹ GEBAUER, Josef; ŠRÁMEK, Pavel. *Náměstí a ulice města Opavy : Historický místopis*. Opava : Úřad města v Opavě a Akademie J. A. Komenského v Opavě, 1990. 189 s.

³² *Český statistický úřad* [online]. 23. 2. 2001 [cit. 2011-02-23]. Budovy s přiděleným číslem a hlavní adresou za část obce území Kateřinky, kód 413909, k 23.02.2011. Dostupné z WWW: <<http://registry.czso.cz/irso/tiskcobce.jsp?kodcis=42&kod=413909>>.

³³ GEBAUER, Josef; ŠRÁMEK, Pavel. *Náměstí a ulice města Opavy : Historický místopis*. Opava : Úřad města v Opavě a Akademie J. A. Komenského v Opavě, 1990. 189 s.

Téměř 6 % tvoří budovy, které nejsou určené k bydlení. Jsou to například restaurace, sklady, firemní objekty, prodejny, zemědělská usedlost, požární zbrojnice, zdravotní středisko, římskokatolický kostel, sběrný surovin, drůbežárny, Správa silnic MSK, tělocvična, základní školy, Soukromá střední škola podnikatelská, Areál zdraví Kylešovice atd.³⁴

Naproti podniku Zemědělská a.s. u řeky Moravice se nachází v současnosti velmi žádaná lokalita pro výstavbu rodinných domů – Prachovník. V současnosti je zde 22 rodinných domů a přibližně třicítka stavebních míst. Ve výstavbě je pak 16 řadových domů. Název Prachovník pochází z názvu mlýnu, ve kterém se též vyráběl střelný prach.

Atraktivní lokalitou pro výstavbu nových rodinných domů je také severozápadní část Kylešovic v blízkosti ulic Wintrova, Slovenská a Budišovská. Je zde postavena přibližně stovka nových rodinných domů, ve výstavbě jsou další.

Část obce Město:

Tato nejmenší část obce je situována v samotném centru města.

Tato část města je sama o sobě historickou částí celého města. Nachází se zde nejvíce historických a kulturních památek, proto zde byla vyhlášena Městská památková zóna (viz příloha, obr. 15). Centrem města byly a jsou Horní náměstí a Dolní náměstí propojené ulicí Mezi Trhy. O současnou fyzickou strukturu se zavinila druhá světová válka, kdy mnoho budov bylo zničeno. V centru sídlí část opavského magistrátu a jeho odbory. Ekonomická část je významná, nicméně počet ekonomických subjektů má klesající tendenci. Velký počet obchodů a firem upřednostňují ostatní části obce, je to pro ně levnější a lépe dopravně dostupné. V centru mají sídlo peněžní ústavy, pošta, hotel Koruna, Zemský archiv v Opavě, katastrální a finanční úřad, pobočky zde má Slezská univerzita v Opavě, ostatní podnikatelé, nachází se zde obchodní dům Breda, divadlo, gymnázium a střední zdravotní škola. Vedení města usiluje o revitalizaci centra ve formě oprav fasád, centra se také dotýkají projekty rozvoje zpracované v kapitole 6.1.

Bytovou část tvoří zejména vyplněné proluky, které vznikly po druhé světové válce. Tyto nevhledné bytové domy by měly v blízké budoucnosti projít rekonstrukcí

³⁴ Český statistický úřad [online]. 24. 2. 2011 [cit. 2011-02-24]. Budovy s přiděleným číslem a hlavní adresou za část obce Kylešovice, kód 413925, k 24.02.2011. Dostupné z WWW: <<http://registry.czso.cz/irso/tiskcobce.jsp?kodecis=42&kod=413925>>.

fasád. Bydlí zde 6,6 % obyvatel města. V prostoru bývalé nemocnice U Rytířů se staví nové bytové jednotky.

Z celkových 300 budov tvoří rodinné domy pouze 5 %. 53 % všech budov jsou bytové domy a zbývajících 42 % tvoří budovy občanské vybavenosti.³⁵

Rekreační zónu tvoří prstenec městských parků a sadů, které tuto část téměř celou ohraničují. Jsou to pozůstatky po městských hradbách.

Část obce Předměstí (část):

Předměstí ve svém územním prostoru zahrnuje celou část obce Město a rozprostírá se ve třech hlavních směrech, které můžeme určit třemi ulicemi. První ulicí je Krnovská směřující severozápadním směrem, druhou ulicí Olomoucká se směrem jihozápadním a třetí jihovýchodní Těšínská ulice.

Historická část zahrnuje prostory bývalých kasáren, pro které bylo Předměstí významné a typické. Nacházely se zde celkem čtyři rozlehlé komplexy. V současnosti je armádou využíván jeden z nich, jeden je přestavěn na bytové domy, další slouží jako sídlo části magistrátu a jeden je nevyužitý (viz kapitola Projekty rozvoje). Sídlo zde mají také elektrárny a vodárny. Pro Předměstí je významná přítomnost věznice, soudu, nemocnice, psychiatrie, městského hřbitova a ostatních objektů občanské vybavenosti.

Ekonomická část není soustředěna do jedné oblasti, je rozptýlena bodově po celé části. V ose Krnovské ulice na místě bývalého jaktařského předměstí se nachází významný podnik Opavlen, dnes ale slouží jako skladovací prostor či sídlo firem. Budovy ekonomických subjektů se nachází na ulici Rybářská. Okolí Těšínské ulice se vyznačuje přítomností sídel velkých podniků. Tady se odehrával velký rozvoj průmyslových a podnikatelských objektů a záměrů. vyskytují se zde dvě velká obchodní centra, velké průmyslové podniky, technické služby a čistírny odpadních vod (ZSJ Nad tratí).

Bytová část je největším dílem soustředěna do prostoru Olomoucké ulice (ZSJ Ondříčkova a Haškova), kde bylo v roce 1962 vystavěno sídliště se 346 byty, v roce 1970 pak další část se 675 byty včetně objektů občanské vybavenosti jako prodejny, služby, jesle, mateřská škola atd. Nejstarší sídlištní výstavba z padesátých let se nachází v okolí náměstí Svaté Hedviky v blízkosti ulice Krnovská. Lokalita ZSJ Kylešovický kopec

³⁵ Český statistický úřad [online]. 26. 2. 2011 [cit. 2011-02-26]. Budovy s přiděleným číslem a hlavní adresou za část obce Město, kód 413933, k 26.02.2011. Dostupné z WWW: <<http://registry.czso.cz/irso/tiskcobce.jsp?kodecis=42&kod=413933>>.

v blízkosti Hradecké ulice je nejvyhledávanější vilová čtvrť v Opavě. Je zde i cenná vilová výstavba z let meziválečných.

Rekreační část je umístěna v městských sadech, nachází se zde nová víceúčelová hala, fotbalový stadion a městské koupaliště, vypracovány jsou také projekty na krytý bazén a zimní stadion. Na ploše 13 ha se nachází zahrádkářská kolonie. Na opačné straně části obce je v současnosti v rekonstrukci Tyršův stadion.

Městská část Komárov:

Je soustředěna jihovýchodně od centra Opavy na pravém břehu řeky Opavy. Leží na silnici I/11 (Opava – Ostrava), tudíž je zde vysoká intenzita dopravy.

Historická část se nachází v ZSJ Kylešovická osada v podobě několika historických mlýnů a centrum obce se nachází v okolí kostela Sv. Prokopa.

Komárov je již od osmdesátých let devatenáctého století sídlo farmaceutického podniku, v současnosti firma Teva a ta tvoří významný podíl ekonomické části zástavby v Komárově. Její areál zaujímá plochu přes 200 000 m² pozemků, což je téměř 3 % rozlohy městské části. Ekonomickou plochu části vytváří také zasílatelská firma (58 000 m² pozemků) a drůbeží farma (24 000 m²) v ZSJ Podhoří.

Bytovou zástavbu tvoří z 96 % rodinné domy, zbývající 4 % tvoří bytové domy.³⁶

Městská část Malé Hoštice:

Nachází se východně od centra města na silnici I/56 vedoucí do Ostravy. Problémem v části je dopravní situace.

Ekonomická část zde má zastoupení ve formě zemědělského podniku a drobných podnikatelů.

Bytová část je tvořena hlavně výstavbou rodinných domů, ty tvoří 84 % všech domů. Bytové domy jsou zde pouze tři.³⁷ Při sledování vývoje počtu domů (viz příloha, obr. 19) lze vidět prudký nárůst jejich počtu po roce 1975.

³⁶ Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-03-29]. Budovy s přiděleným číslem a hlavní adresou za část obce Komárov, kód 413917, k 29.03.2011. Dostupné z WWW: <<http://registry.czso.cz/irso/tiskcobce.jsp?kodcis=42&kod=413917>>.

³⁷ Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-03-29]. Budovy s přiděleným číslem a hlavní adresou za část obce Malé Hoštice, kód 111872, k 29.03.2011. Dostupné z WWW: <<http://registry.czso.cz/irso/tiskcobce.jsp?kodcis=42&kod=111872>>.

Městská část Milostovice:

Jsou situovány západním směrem od centra města. Ekonomické zastoupení měla v části obce pouze výrobní lihovarů, která má tradici již od konce 19. století. Nyní je v tomto areálu výrobní koberec. Bytová část Milostovic zahrnuje pouze zástavbu rodinných domů (ty tvoří 88,9 % budov), bytový dům se zde nevyskytuje.³⁸

Městská část Podvihov:

Podvihov je nejnižší část města Opavy. Skládá se ze dvou částí obce – Podvihov a Komárovské Chaloupky, které jsou spojeny plynulou zástavbou. V Podvihově bytovou část tvoří jeden bytový dům a 96 % všech budov v části tvoří rodinné domy. Navíc se zde nachází 68 objektů individuální rekreace, protože okolí Podvihovského mlýnku u řeky Sedlinky je vyhledávanou chatářskou rekreační oblastí.³⁹ V Komárovských Chaloupkách se vyskytují pouze rodinné domy. Ekonomická část je zastoupena pouze zemědělským podnikem.

Městská část Suché Lazce:

Tvoří východní část města Opavy. Zástavba v obci je podlouhlá od hlavní silnice na Ostravu až k vodní nádrži Sedlinka a osadě Přerovec. Bytová zástavba tvoří většinu rodinné domy, bytových domů jsou pouze čtyři. Nachází se zde desítky objektů individuální rekreace a chat pro rekreační využití.⁴⁰ Ekonomickou část zastupuje pouze objekt autoservisu.

Městská část Vávrovice:

Vávrovice se nachází na severozápadním konci města. ZSJ Karlovec zasahuje do území části obce Předměstí, hranici tvoří část obchvatu města, tzv. prodloužená Rolnická. Ekonomickou zástavbu tvoří část pozemků cukrovaru, který byl pro tuto oblast

³⁸ Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-03-29]. Budovy s přiděleným číslem a hlavní adresou za část obce díl Milostovice, kód 095141, k 29.03.2011. Dostupné z WWW: <<http://registry.czso.cz/irso/tiskobce.jsp?kodcis=60&kod=95141>>.

³⁹ Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-03-29]. Budovy s přiděleným číslem a hlavní adresou za část obce Podvihov, kód 124630, k 29.03.2011. Dostupné z WWW: <<http://registry.czso.cz/irso/tiskobce.jsp?kodcis=42&kod=124630>>.

⁴⁰ Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-03-29]. Budovy s přiděleným číslem a hlavní adresou za část obce Suché Lazce, kód 159182, k 29.03.2011. Dostupné z WWW: <<http://registry.czso.cz/irso/tiskobce.jsp?kodcis=60&kod=159182>>.

typický již v minulosti, zasahuje i do této městské části. Mezi Palhancem a Vávrovicemi se nachází několik průmyslových objektů (firmy: Femont, Ritschny kovošrot a sběrné suroviny, Ferram, Zemědělské družstvo a Opavia – LU aj.) a několik odkalovacích nádrží. Vávrovice a Držkovice pak leží přímo u hranic s Polskem. Vede tudy železniční trať Opava – Krnov.

Bytová výstavba tvoří hlavně rodinné domy (86 % všech budov). Nachází se zde také zahrádkářská kolonie.

Městská část Vlastovičky:

Ekonomickou část tvoří od 90. let 20. století v bývalém klášteře Domov pro zrakově postižené a dále chráněná dílna a chráněné bydlení pro zrakově i mentálně postižené. V ZSJ Jarkovice je soukromá plocha pro prodej kameniva, šterku a písku (55 000 m²). Bytovou zástavbu tvoří pouze rodinné domy.

Městská část Zlatníky:

Zlatníky se nacházejí podél vodního toku Velké. Ekonomickou část tvoří zastoupení jediné firmy a bytovou zástavbu tvoří jen rodinné domy.

5.3 Plánování struktury města

Kapitola je zpracována podle územního plánu města Opavy.^{41, 42, 43}

Územní plán byl schválen zastupitelstvem v roce 1998, změny pak v roce 2001, dílčí změny proběhly i letech pozdějších.

⁴¹ Statutární město Opava [online]. 5. 11. 2008 [cit. 2011-03-17]. Územní plán města Opavy včetně změn č. 1, 2, 4, 6, 7. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=14396>>.

⁴² Statutární město Opava [online]. 7. 2. 2011 [cit. 2011-03-17]. Změny Územního plánu města Opavy č. 8, 9, 10. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=41589>>.

⁴³ Moravskoslezský kraj [online]. 2010 [cit. 2011-03-17]. Územně plánovací dokumentace. Dostupné z WWW: <http://mapy.kr-moravskoslezsky.cz/ost/up/obce/index.php?frame&KOD=505927&client_lang=cz_iso>.

Území, které územní plán zahrnuje, je vymezeno následujícími katastrálními územími. Opava – město, Opava – předměstí, Jaktař, Kateřinky u Opavy, Vávrovice, Palhanec, Držkovice, Kylešovice, Malé Hoštice, Komárov u Opavy.

Územní plán také ukládá opatření pro území Městské památkové zóny a pro Ochranné pásmo městské památkové zóny (viz příloha – obr. 15).

Územní plán rozčleňuje město na funkční plochy. Jsou to plochy pro bydlení a vybavenost, plochy pro výrobu, pro zeleň, pro zemědělství, dále vodní plochy, plochy pro dopravu a technickou infrastrukturu a ochranná pásma.

Plochy výstavby pro bydlení byly vymezeny plánem zvlášť pro bytovou (dvě a více podlaží) a rodinnou zástavbu. Zatímco stávající bytový fond svou polohou inklinuje k centru města, nové bytové domy se spolu s rodinnými domy budou stavět podle plánu zejména na periferii města. Bytová zástavba má plánem vymezeno 8 lokalit, rodinná taktéž 8 lokalit. Největší rezidenční oblasti jsou naplánovány v Kateřinkách Východ, Kylešovicích a Novém Jaktaři. Jejich vymezení je uvedeno v příloze – obr. 18. Lze zde zpozorovat rozrůstání města do plochy. Výstavba je velmi důležitá pro město. Je třeba, aby se kladl důraz na plánovaný rozvoj bytového fondu a bydlení.

Plochy občanské vybavenosti v sobě zahrnují objekty školství, zdravotnictví, kulturního využití, obchodu a služeb, sociální péče. Na místech k tomu určených vznikly supermarkety a obchodní centra, dále zde můžou vzniknout školská zařízení (zejména v lokalitách s novým bytovým fondem), komerční centra atd.

Plochy pro výrobu v sobě zahrnují jak plochy průmyslové, tak i plochy pro podnikatelské aktivity, plochy technického vybavení, skladů a garáží. Nové plochy již nejsou v centru, jsou situovány na periferii. Pro investory je to levnější a jednodušší způsob. Nejvíce jich existuje podél silnice Vávrovická ve Vávrovicích a v Kylešovicích podél železniční trati. Původní objekty sloužící pro výrobu budou revitalizovány a bude změněna jejich funkce (patří zde škrobárny, areál Ingstavu u Stříbrného jezera, budova Opavie na Olomoucké ulici, lokalita mrazíren na Těšínské ulici, areál na Komárovské ulici a opuštěné areály ve Vávrovicích).

V roce 2000 vydal opavský magistrát poslední aktualizovanou verzi Katalogu rozvojových území města Opavy.⁴⁴ Je v něm uvedeno celkem 21 lokalit. Jsou zde zastoupeny lokality pro výstavbu rodinných domů, lokality pro bytovou výstavbu, lokality

⁴⁴ Statutární město Opava [online]. 1. 12. 2007 [cit. 2011-03-09]. Katalog rozvojových území města Opavy. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=14531>>.

pro průmyslové využití, pro podnikatelské aktivity a lokality vymezené pro sportovní využití a rekreaci. Jejich poloha je zaznamenána v mapě (příloha – obr. 18).

Lokalit pro výstavbu nových bytů, rodinných i bytových, je celkem 8. Dohromady mají vymezenou plochu ve výši 64,7 ha. Z toho plocha pro rodinné domy zaujímá téměř 73 %.

Největší vymezená plocha pro rodinné domy se nachází v Kateřinkách na Hoštických loukách. Zaujímá plochu přes 25 ha a je na ni vypracována urbanistická studie pro 284 rodinných domů. Tato lokalita se nachází v blízkosti obchodního centra, nedaleko je také část silničního obchvatu města, což naznačuje dobrou dopravní a obchodní obslužnost.

Poloviční plochu má vymezenou lokalita Na horní hrázi v Kylešovicích. Plánováno je zde až 150 rodinných domů. Tato lokalita by plynule navazovala na již existující rezidenční oblast. Lokalita se nachází v blízkosti silnice Opava – Hradec nad Moravicí.

Další tři menší lokality o ploše průměrně 3 ha se nacházejí na lokalitě Kostelnička v Jaktaři, Nový Jaktař také v Jaktaři a Dolní pole v Kateřinkách. Lokalita Kostelnička pro 20 rodinných domů je již zastavěna a nachází se zde nových 15 rodinných domů. Lokalita Nový Jaktař je určena pro maximálně 50 rodinných domů, ale zatím se zde nestaví. Poslední lokalitou navrženou pro výstavbu rodinných domů je Dolní pole v Kateřinkách pro 30 rodinných domů.

Lokality pro bytové domy zaujímají dohromady plochu téměř 18 ha. Na ploše 2 ha na lokalitě Žižkova v Jaktaři bývala původně zahrádkářská kolonie, z důvodu záměru stavby těchto bytových domů musela být odstraněna, ale v současnosti je pozemek pouze obehnan zdí a leží ladem. Druhá lokalita Okruhy se nachází také v Jaktaři, jedná se zde o výstavbu tří a více podlažních domů. Poslední plocha o 12 ha se nachází v blízkosti ulice Olomoucké na konci Opavy.

Sportovní areály jsou naplánovány na katastrální území Opavy-předměstí a Kateřinek. Mají dohromady plochu 8 ha. Lokalita Bílovecká je v současnosti zastavěná objekty, pozemky jsou ale ve vlastnictví města. Druhá Stříbrné jezero by měla navazovat na stávající rekreační plochu u jezera.

Pro průmysl a podnikatelské aktivity bylo ve městě vyčleněno 78,7 ha.

Pro průmyslové lokality jsou zde vymezeny tři areály. Ve Vávrovicích jsou lokality dvě – Za dráhou I a Za dráhou II o rozloze 14,9 ha. Tyto lokality na sebe navazují a nacházejí se u silnice na Krnov. U silnice vedoucí na Ostravu je třetí lokalita Zadní

Guslice, vlastní ji v současnosti firma Modely Obaly, se kterou lokalita sousedí. Ve všech třech lokalitách se má jednat o výstavbu zařízení výroby a služeb stavebního, strojírenského, farmaceutického či chemického charakteru včetně doplňujícího zařízení dopravního a skladového.

Více než 50 ha zauímají plochy pro podnikatelské aktivity. Myslí se zde podniky lehkého strojírenství, potravinářství, elektrotechnika, opravárenství, sklady a parkoviště. Lokalita Obluky je mezi tratí Opava – Ostrava a ulicí Hlavní v Kylešovicích. V Jaktaři jsou k dispozici lokality U stodol, Příčky (v současnosti je zde vystavěna fotovoltaická elektrárna), Náplatky a U kříže navazují na lokality Za dráhou u silnice na Krnov, U cukrovaru I a II už náleží katastru Vávrovic. V Malých Hošticích se nachází poslední lokalita Na Komendurském v těsném sousedství silnice Opava – Ostrava.

5.4 Prostorová struktura bytového fondu ve městě

Bytový fond ve městě ukazuje úroveň bydlení obyvatel a úroveň města samotného. Jeho charakteristika, stáří a kvalita dává informace o tom, jak se městská struktura bude vyvíjet v budoucnosti.

Městská zástavba je typická svým rozšířením v prostoru. Centrum a předměstí jsou většinou vybaveny bytovými domy o třech a více podlažích, periferie pak disponuje zástavbou s převažujícími domy rodinnými. Sídlištní komplexy lze pozorovat ve městě na několika lokalitách, na malé ploše zde žije velký počet obyvatel. Pro dvě největší opavské sídliště byly v roce 2008 zpracovány analýzy, jejich výsledky jsou uvedeny v kapitole 6.2. Charakteristickým jevem i ve městě Opava je suburbanizace, kdy se snižuje počet obyvatel v centru a předměstí a zvyšuje v okrajových částech města.

V této části jsou uvedeny základní charakteristiky struktury bytů a domů. Je zahrnut aktuální počet i vývoj počtu domů i bytů, naznačena struktura stáří a počtu obyvatel v domech a bytech žijících. Data jsou získaná z Registru sčítacích obvodů a budov a ze Sčítání lidu, domů a bytů. Kartogramy ke kapitole jsou k nalezení v příloze.

5.4.1 Vývoj počtu domů

Opava měla vzhledem ke svému důležitému historickému postavení vždy vysoký počet domů a vyvinutý domovní fond, jak ukázala kapitola o historickém vývoji města. Hlavní podíl byl soustředěn uvnitř městských hradeb, proto i tyto historické domy patří dnes do zóny Městské památkové rezervace.

Vývoj počtu domů ve městě a v jeho jednotlivých částech od roku 1869 ukazuje tabulka 2 a obrázek v příloze, obr. 19. V ní lze pozorovat, že v současnosti v Opavě vzrostl počet domů přibližně 3,3krát oproti roku 1869.

Podle údajů z minulých sčítání lidu a domů lze vyhodnotit, že největší stavební rozvoj probíhal od konce druhé světové války do počátku osmdesátých let dvacátého století, data udává tabulka. Nejvíce postavených a rekonstruovaných bytů spadá do období let šedesátých až osmdesátých. Nejvyšší procento trvale obydlených bytů bylo postaveno či zrekonstruováno během sedmdesátých let (24,1 %). Během tohoto období byla také vystavěna největší opavská sídliště v lokalitách Kateřinky (ZSJ Kateřinky-západ a Kateřinky-východ), Kylešovice (ZSJ Bílovecká), dále v Předměstí (ZSJ Haškova). V těchto lokalitách tak žije vysoký počet obyvatel. Přes 50 % obyvatel města žije v bytech, které byly rekonstruovány či vystavěny v letech 1946 až 1980. V bytech novějších postavených v letech 1981 až 1990 žije 19 % obyvatel města a 24 % obyvatel obývá nejstarší byty z let před rokem 1920. Po roce 1991 bylo postaveno pouze 6 % domů, zbývající část není zjištěna.⁴⁵

Tab. 2: Trvale obydlené byty podle období výstavby

Byty v domech postavených v období				
do roku 1919 vč. nezj.	1920-1945	1946-1980	1981-1990	1991-2001
2 476	3 197	12 019	3 817	1 212

Zdroj: Český statistický úřad, SLBD 2001, Opava⁴⁶

⁴⁵ Český statistický úřad [online]. 27. 5. 2005 [cit. 2011-03-02]. Osoby v bytech podle období výstavby nebo rekonstrukce domu v obcích k 1. 3. 2001 /v %/. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0D003BF545/\\$File/4131_5_4_4.pdf](http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0D003BF545/$File/4131_5_4_4.pdf)>.

⁴⁶ Český statistický úřad [online]. 27. 5. 2005 [cit. 2011-03-02]. Trvale obydlené byty podle období výstavby nebo rekonstrukce domu v obcích k 1. 3. 2001. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0D003BD403/\\$File/4131_5_4_2.pdf](http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0D003BD403/$File/4131_5_4_2.pdf)>.

5.4.2 Bytový a domovní fond

Podle SLDB 2001 se v Opavě nachází 22 721 trvale obydlených bytů. Počet bytů byl v roce 2001 vyšší o téměř 4 % než v roce 1991.

Průměrné stáří trvale obydlených bytů ve městě je 40,9 let. Tímto je Opava srovnatelná například s Plzní či Šternberkem. Pro srovnání průměr stáří těchto bytů ve městech nad 10 000 obyvatel v ČR je 37,04 roků.⁴⁷

Podle výsledků sčítání lidu v roce 2001 lze odvodit, že 2/3 obyvatel města Opavy žije v bytových domech a 1/3 obyvatel v rodinných domech.⁴⁸ Souvisí to se zvyšujícím se počtem obyvatel a socialistickou výstavbou zmíněných panelových domů. Podstatně se tak změnila struktura bytového fondu. Počet bytů v bytových domech výrazně překročil jejich počet v domech rodinných. V devadesátých letech už není růst počtu domů tak významný, pozastavuje se i výstavba nových bytů. Roste ale opět počet rodinných domů, zatímco výstavba bytových domů stagnuje. V průběhu let se také změnila struktura podle právního důvodu užívání bytů, stoupal podíl družstevních bytů, v současnosti ale opět klesá díky privatizaci.

V porovnání roku 2001 a 2011, které umožňuje statistický úřad, lze stanovit, že počet domů se zvýšil o 11 %. Charakteristickým jevem pro toto období je ale suburbanizace, tzn. v centru města klesá počet obyvatel, naopak v okrajových částech tento počet vzrůstá (viz příloha obr. 19). Mírný nárůst se zaznamenal v Jaktuři, Kateřinkách, výrazný nárůst je patrný v Malých Hošticích, Komárově, Suchých Lazcích, Zlatnicích. K poklesu počtu obyvatel došlo v části Město, Předměstí, Komárovské Chaloupky, Vávrovice (viz příloha obr. 19). V současnosti probíhá výstavba vilových a satelitních čtvrtí, probíhá i individuální výstavba či rekonstrukce domů, ta však nemá pro vývoj struktury města takový význam. Jejich lokalizace včetně lokalizace sídlišť je uvedena v kapitole 5.2. Pro období od devadesátých let do současnosti je kromě této výstavby pro bydlení typická i výstavba nových průmyslových oblastí a obchodních center (blíže viz výše).

⁴⁷ Český statistický úřad [online]. 27. 5. 2005 [cit. 2011-03-02]. Počet obyvatel a průměrné stáří trvale obydlených bytů ve městech nad 10 000 obyvatel k 1. 3. 2001. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0D003C796E/\\$File/4131_5_4_5.pdf](http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0D003C796E/$File/4131_5_4_5.pdf)>.

⁴⁸ Český statistický úřad [online]. 27.5. 2005 [cit. 2011-03-02]. Trvale obydlené domy, byty a osoby v bytech podle druhu domu v obcích k 1. 3. 2001 /v %/. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0D002CFDC0/\\$File/4131_4_4_4.pdf](http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0D002CFDC0/$File/4131_4_4_4.pdf)>.

Revitalizace města probíhá také velmi úspěšně. Opravují se fasády historických domů, probíhá jejich rekonstrukce (např. Obecní dům, vila Razumovských, Slezské zemské muzeum, aj.), díky dotacím změnila svůj vzhled také opavská sídliště – od výměny oken, přes zateplení, až po úpravu venkovních prostor.

Výše zmíněný podíl obyvatel v rodinných a bytových domech dokládá, že dvakrát vyšší počet obyvatel žije v bytových domech. Při pohledu na počet trvale obydlených domů, kterých je ve městě 6 541, lze zjistit, že z tohoto počtu tvoří přibližně tři čtvrtiny rodinné domy a jedna čtvrtina domy bytové. Pro porovnání průměrné hodnoty České republiky: rodinné domy tvoří na trvale obydlených domech 86,3 %.⁴⁹

Podle struktury vlastnických poměrů vlastní 77,42 % všech domů soukromá fyzická osoba. 97,52 % rodinných domů je v soukromém vlastnictví fyzických osob. Bytové domy jsou ve vlastnictví soukromých osob z 22 %, dále 22 % z nich vlastní bytová družstva, zbývající podíl obce či stát.⁵⁰

Podle právního užívání bytů je 35,1 % z nich v Opavě byty nájemní, 19,9 % bytů pak byty člena stavebního bytového družstva. 23,6 % bytů jsou byty ve vlastním domě a 13 % bytů v osobním vlastnictví.⁵¹

Při studiu poměru trvale obydlených rodinných a bytových domů v jednotlivých ZSJ vyplývá, že logicky největší podíl rodinných domů existuje v ZSJ, které byly původně samostatnými obcemi (viz příloha, obr. 24). Podle částí obce je v Jaktarži 97 % rodinných domů, v Kateřinkách 79 %, Kylešovicích 90 %, Městě 6 %, Předměstí 47 %, Pusté Jakartice 87 %, v ostatních částích se hodnota pohybuje nad 90 %.⁵²

Od roku 1991 se podíl rodinných domů na trvale obydlených domech výrazně nezměnil, v roce 2001 byl 73 %, v roce 1991 byl 72 %. Počet rodinných domů se ale zvýšil o 3,5 %, počet bytových domů klesl o 6,3 %. Změnilo se také zastoupení rodinných

⁴⁹ *Veřejná databáze ČSÚ* [online]. 2011 [cit. 2011-03-23]. Struktura domovního fondu. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislolab=OB054+%28kraje%29&vo=tabulka&stranka=0&kapitola_id=100>.

⁵⁰ *Veřejná databáze ČSÚ* [online]. 3. 3. 2011 [cit. 2011-03-03]. Obydlené domy podle vlastnictví a druhu domu v obcích okresu. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislolab=OB055_OK.43&kapitola_id=100&vo=tabulka&go_zobraz=1&verze=0>.

⁵¹ *Český statistický úřad* [online]. 27. 5. 2005 [cit. 2011-03-03]. Trvale obydlené byty podle právního důvodu užívání bytu v obcích k 1. 3. 2001 /v %/. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0C004AB584/\\$File/4131_3_4_2.pdf](http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0C004AB584/$File/4131_3_4_2.pdf)>.

⁵² *Český statistický úřad Opava detašované pracoviště*. 2001. Statistická data za ZSJ Opava.

domů v částech obcí, které jsou vyhledávané pro stavbu rodinného domu. V Kylešovicích tak jejich počet stoupl o 8,6 %, v Kateřinkách o 3,5 %, v Malých Hošticích o 11 %.⁵³

Úroveň bytového fondu ve městě vykresluje následující charakteristiky. Počet bytů, které nejsou obydlené, včetně bytů mimo domovní fond, je 1463, tzn. 6 % bytů v Opavě.⁵⁴

Téměř všichni obyvatelé Opavy bydleli v bytech, pouze 0,27 % obyvatel bydlelo v nouzových obydlích a 1,26 % v zařízeních.⁵⁵

Úroveň bydlení charakterizují také následující hodnoty ve srovnání s republikovým průměrem. Celková/obytná plocha na 1 byt zaujímá průměrně 74,25/49,2 m², na 1 obyvatele tak připadá 27,88/18,4 m².⁵⁶ Česká republika má průměrně této plochy na byt 76,33/49,54 m².⁵⁷ Tím se Opava řadí pod celorepublikový průměr. Na 1 osobu připadá v republice 18,60 m² obytné plochy, v Opavě je to srovnatelně 18,33 m² obytné plochy. Na 1 byt připadá 2,66 osob, opět je to srovnatelná hodnota s republikovým průměrem.⁵⁸

Vývoj v oblasti bytové fondu ve městě je patrný ve všech městských částech. Každá z nich má na svém území čtvrť či ulici novostaveb. Lze to pozorovat v okrajových částech Města (nečleněné části města), výrazně v Jaktři, Kateřinkách a Kylešovicích. Tímto stavebním rozvojem se zlepšuje dopravní síť v okrajových částech města, zvyšuje se na těchto místech počet obyvatel a následně i dopravní obslužnost městskou hromadnou dopravou. Vývoji prostor pro bydlení se věnuje kapitola 5.3 Plánování struktury města.

⁵³ Český statistický úřad Opava detašované pracoviště. 2001. Statistická data za ZSJ Opava.

⁵⁴ Český statistický úřad [online]. 27. 5. 2005 [cit. 2011-03-02]. Bytový fond podle obydlenosti bytů a bytové domácnosti mimo bytový fond v obcích k 1. 3. 2001. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0C002E4C97/\\$File/4131_1_4_1.pdf](http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0C002E4C97/$File/4131_1_4_1.pdf)>.

⁵⁵ Český statistický úřad [online]. 27. 5. 2005 [cit. 2011-03-02]. Obyvatelstvo podle způsobu bydlení v obcích k 1. 3. 2001. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0C002ED627/\\$File/4131_1_4_3.pdf](http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0C002ED627/$File/4131_1_4_3.pdf)>.

⁵⁶ Český statistický úřad [online]. 27. 5. 2005 [cit. 2011-03-02]. Úrovňové ukazatele bydlení v obcích k 1. 3. 2001. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0C003E2FCD/\\$File/4131_2_4_1.pdf](http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0C003E2FCD/$File/4131_2_4_1.pdf)>.

⁵⁷ Veřejná databáze ČSÚ [online]. 5. 3. 2011 [cit. 2011-03-05]. Charakteristiky úrovně bydlení bytového fondu. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=OB082+%28NUTS2%29&vo=tabulka&kapitola_id=109>.

⁵⁸ Veřejná databáze ČSÚ [online]. 5. 3. 2011 [cit. 2011-03-05]. Charakteristiky úrovně bydlení bytového fondu v obcích okresu. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislotab=OB082_OK.43&kapitola_id=109&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=0>.

Lokality a vymezené plochy pro novou výstavbu rodinných a bytových domů lze nalézt v příloze, obr. 18.

5.5 Prostorová struktura z pohledu demografie, sociální a ekonomická analýza

Obyvatelstvo je nedílnou součástí městské prostorové struktury, jeho složení je pro město významným prvkem. Obyvatelstvo je hlavní hybnou silou, která mění strukturu v prostoru města.

Kapitola se zabývá popisem základních charakteristik obyvatelstva. Naznačen je vývoj počtu obyvatel ve městě i v městských částech, uvedena je národnostní a náboženská struktura, věková a vzdělanostní struktura, popsán je pohyb a dojíždka obyvatel. Tyto charakteristiky jsou důležitým nejen ekonomickým potenciálem pro další rozvoj města. V závěru kapitoly je uvedena ekonomická charakteristika obyvatel a významné podniky ve městě, které ovlivňují jeho prostorovou strukturu.

K jednotlivým uvedeným charakteristikám jsou zpracovány grafy a tabulky, případně kartogramy na úrovni základních sídleních jednotek.

Data jsou získána ze SLBD a srovnána s hodnotami České republiky. Není-li stanoveno jinak, data jsou platná za rok 2001. Kartogramy ke kapitole jsou k nalezení v příloze.

5.5.1 Sociální a demografická složka struktury

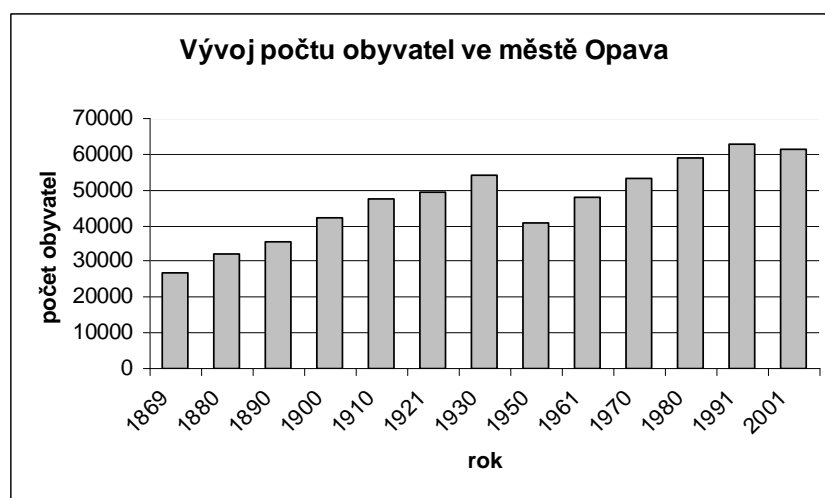
5.5.1.1 Počet obyvatel

Vývoj počtu obyvatel odráží růst města, znamená jeho rozvoj. Bráno podle současných hranic města se v průběhu vývoje města počet obyvatel neustále zvyšoval, například v roce 1869 měla Opava téměř shodný počet obyvatel s městem Olomouc (Opava asi 27 000 obyvatel a Olomouc přibližně 30 000 obyvatel; Ostrava měla v současných hranicích téměř 39 000 obyvatel), propad je zaznamenán v době po druhé světové válce, tady dochází ke snížení počtu obyvatel o čtvrtinu (v roce 1950 pokles počtu o 25 % oproti roku 1930). Po poklesu dochází zase k nárůstu, stagnace a mírný pokles se objeví až mezi léty 1991 a 2001 (pokles o 2,3 %). Rok 1991 byl rokem s nejvyšším počtem obyvatel – 62 815.⁵⁹ V roce 2009 se počet obyvatel podle údajů statistického úřad

⁵⁹ RŮŽKOVÁ, Jiřina, ŠKRABAL, Josef [online]. Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005 [cit. 2. 3. 2011]. Dostupné na <<http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>>.

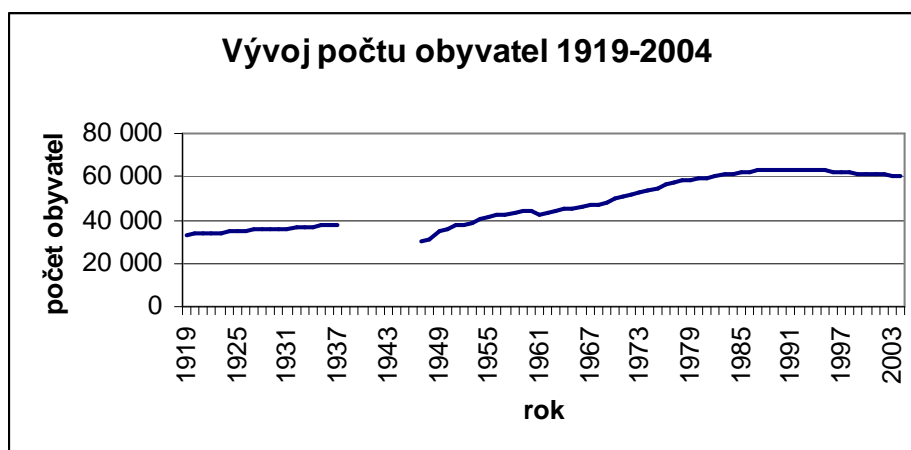
snížil na přibližně 59 000. Pokles počtu obyvatel je způsoben stárnutím obyvatel a zvýšenou migrací (stěhování za prací do větších měst či stěhování za bydlením do okolních obcí).

Vývoj od roku 1869 do roku 2001 podle jednotlivých sčítání lidu je zaznamenán na obrázku 6 (v současných územních hranicích města). Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých městských částech je uveden v příloze, obr. 19.

Obr. 6: Vývoj počtu obyvatel podle sčítání lidu

(zdroj: Historický lexikon obcí⁶⁰)

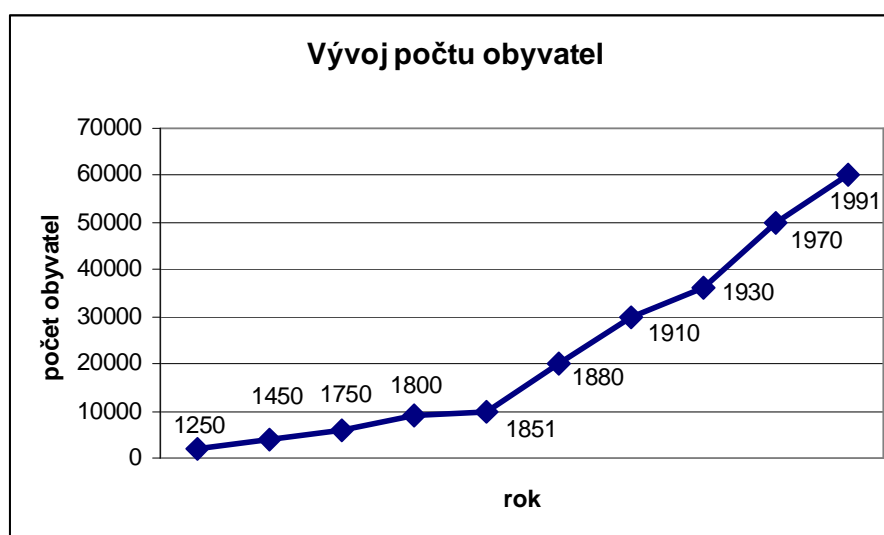
pozn.. chybí data za roky 1938-1946

Obr. 7: Vývoj počtu obyvatel, Opava, 1919-2004

(zdroj: ČSÚ⁶¹)

⁶⁰ RŮŽKOVÁ, Jiřina, ŠKRABAL, Josef [online]. Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005 [cit. 2. 3. 2011]. Dostupné na <<http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>>

Na rozdíl od výše zmíněného vývoje, kdy byla hranice města převedena na současnou podobu, jsou zde alespoň v krátkosti uvedena data s překročením tisícových hodnot v počtu obyvatel města s aktuálními hranicemi bez připojených obcí. V průběhu 13. století v Opavě žilo přibližně 2000 obyvatel a bylo zde okolo 270 domů.⁶² V 15. století byl počet obyvatel dvojnásobný (tj. 4000 obyvatel). V 18. století se počet odhaduje na 6000, počátkem 19. století již počet dosáhl 9 000.⁶³ V roce 1851 překročil počet obyvatel hranici 10 000, v roce 1880 20 000 a v 1910 30 000. V roce 1930 byl počet obyvatel přibližně 36 000 obyvatel, po válce i s připojením obcí zůstal tento počet stejný. Hranice 50 000 obyvatel byla překročena v roce 1970 a 60 000 v roce 1991. Obrázek 8 představuje tempo růstu obyvatel s překročením tisícových hranic počtu.

Obr. 8: Vývoj počtu obyvatel města v historických hranicích

(zdroj: Opava^{64, 65})

Pro pozorování vývoje počtu obyvatel na úrovni městských částí, které dokumentuje úbytek či přírůstek obyvatel, je situace s poklesem mezi roky 1991 a 2001 obdobná pouze u Opavy - nečleněné části města (pokles o 3 %), Milostovic (pokles o 5 %) a Vávrovic (stagnace). Opačná situace je v ostatních městských částech, kde

⁶¹ Český statistický úřad [online]. 8. 12. 2005 [cit. 2011-03-05]. Vývoj základních demografických ukazatelů ve vybraných městech ČR (1919 až 2004). Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/kapitola/4018-05-%281919_az_2004%29-01400>.

⁶² KÁŇA, Otakar, et al. *Okres Opava*. 1. vyd. Ostrava: Profil, 1983. 136 s. OC 505/21/85.8 48-001-83

⁶³ MÜLLER, Karel, ŽÁČEK, Rudolf, et al. *Opava : Historie / Kultura / Lidé*. 1. vyd. Praha : NLN s.r.o., 2006. 611 s. ISBN 80-7106-808-X.

⁶⁴ KÁŇA, Otakar, et al. *Okres Opava*. 1. vyd. Ostrava: Profil, 1983. 136 s. OC 505/21/85.8 48-001-83

⁶⁵ MÜLLER, Karel, ŽÁČEK, Rudolf, et al. *Opava : Historie / Kultura / Lidé*. 1. vyd. Praha : NLN s.r.o., 2006. 611 s. ISBN 80-7106-808-X.

vykazují vzrůst počtu obyvatel – Malé Hoštice vykazují vrůst 10 %, Suché Lazce 8 %, Zlatníky 21 %, Vlastovičky 8 % (data získaná z Historického lexikonu obcí⁶⁶). Vysvětlení pro tento trend bylo zmíněno v úvodu kapitoly.

Tab. 3: Vývoj počtu obyvatel v městských částech

městská část	část obce	1950	1961	1970	1980	1991	2001
město celkem		40663	48091	53269	58778	62815	61382
Opava - nečleněná část města	celkem	35576	42458	47377	52342	56214	54401
	Jaktař	1988	2102	1973	2055	2011	2277
	Kateřinky	4529	4617	4202	11094	15700	15929
	Kylešovice	3335	3384	3031	4295	7937	7902
	Město	25724	32355	5417	4404	3536	3061
	Předměstí (část)	.	.	32754	30494	27030	25232
Malé Hoštice		1180	1376	1477	1640	1660	1824
Komárov		1022	1066	1149	1362	1332	1381
Suché Lazce		774	882	907	949	930	1005
Podvihov		355	540	564	550	586	609
Zlatníky		253	253	277	282	281	340
Milostovice		236	224	217	233	265	251
Vlastovičky		380	386	317	324	332	358
Vávrovice		887	906	984	1096	1215	1213

zdroj: Historický lexikon obcí⁶⁷

V roce 2001 byl počet obyvatel v Opavě 61 382, z toho 51,92 % tvořily ženy. 60,26 % obyvatel žijících v současnosti ve městě se zde také narodilo.

Při ploše města, která byla v roce 2009 9061 ha, a počtu obyvatel ve stejném roce 58 840 vychází hustota obyvatel města 649,4 obyv./km².⁶⁸ Obyvatele města tvoří více než 33 % obyvatel okresu a necelých 5 % obyvatel Moravskoslezského kraje. V porovnání s ostatními statutárními městy se Opava co se týče hustoty obyvatelstva řadí na třetí místo od konce (bráno za rok 2006). Největší hustotu osídlení vykazuje městská část Opava (nečleněná část města) – 1307 obyv./km², nejméně pak Milostovice se 49 obyv./km².

⁶⁶ RŮŽKOVÁ, Jiřina, ŠKRABAL, Josef [online]. Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005 [cit. 2. 3. 2011]. Dostupné na <<http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>>.

⁶⁷ RŮŽKOVÁ, Jiřina, ŠKRABAL, Josef [online]. Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005 [cit. 2. 3. 2011]. Dostupné na <<http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>>.

⁶⁸ Veřejná databáze ČSÚ [online]. 2011 [cit. 2011-03-08]. Vybrané statistické údaje za obec. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&pro_1_154=505927&cislotab=MOS+ZV01>.

5.5.1.2 Struktura národností

Národnost je vykazuje v rámci České republiky specifické hodnoty jak v současnosti se slezskou národností, tak v minulosti s národností německou. Pro tyto odlišnosti, které hlavně v minulosti měly pro městskou strukturu zvláštní význam, je zde kapitola zařazena.

Českou národnost uvádí při SLBD 2001 92,46 % obyvatel, slezskou 2,05 % a slovenskou 1,35 % obyvatel. Pro srovnání okres Opava vykazuje slezskou národnost u 2,47 % obyvatel, nejvíce pak příhraniční obce Koberžice (10 %) a Chuchelná (8 %). Pro celou ČR slezskou národnost zvolí 0,11 % obyvatel, českou 90,4 % a slovenskou 1,89 % obyvatel.⁶⁹

Je pochopitelné, že Opava vykazuje vysoké hodnoty slezské národnosti, když v minulosti byla jeho hlavním centrem. Mnoho obyvatel má tuto skutečnost ve vědomí a i to ukazuje na specifické a historicky významné postavení Opavy.

Při sledování údajů o slezské národnosti za ZSJ města Opavy výrazně vyšší hodnotu než průměr ve městě vykazuje ZSJ Kylešovická Osada (9,23 %). ZSJ Holasická se 17,4 % obyvatel se slezskou národností má však pouze 23 obyvatel.

Sledování vývoje národnosti obyvatel ukazuje, že Opava byla v nedávné minulosti obcí německou. Již v průběhu 16. století byla Opava dvojjazyčným městem, v 18. století češtinou mluvila pouze chudina. Německé obyvatelstvo patřilo mezi nejbohatší společenské vrstvy ve městě. Němčina nahradila český jazyk na úřadech, ve školách. V polovině 19. století ve městě žilo přibližně 5 200 Němců a 5 000 Čechů, v 80. letech převažovala německá národnost (79 % obyvatel) a počátkem 20. století již 89 % obyvatelstva bylo národnosti německé.⁷⁰

Podle sčítání lidu v roce 1921 ve městě Opavě bylo 70 % obyvatel s německou národností a 26 % obyvatel s českou, slovenskou a moravskou národností. Odlišná byla situace u obcí, které v současnosti jsou součástí města. Obce Držkovice, Kateřinky a Vávrovce vykazovaly přibližně 24 % obyvatel německé národnosti a 75 % české, slovenské a moravské. Jaktář měl 13 % a Komárov 7 % německého obyvatelstva, ostatní obce pod 5 %. Jediné Vlastovičky měly výrazně vyšší podíl obyvatel polské národnosti

⁶⁹ Veřejná databáze ČSÚ [online]. 3. 3. 2011 [cit. 2011-03-03]. Obyvatelstvo podle národnosti v procentech. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislotab=OB007_OK.43&kapitola_id=86&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=0>.

⁷⁰ MÜLLER, Karel, ŽÁČEK, Rudolf, et al. *Opava : Historie / Kultura / Lidé*. 1. vyd. Praha : NLN s.r.o., 2006. 611 s. ISBN 80-7106-808-X.

(9,3 %). Židovské národnosti bylo ve městě 2 % obyvatel, v okolních obcích se procento blížilo k nule. Pro srovnání na celém našem území bylo úhrnem 30,3 % československých příslušníků německé národnosti.⁷¹

V roce 1930 zde žilo 61 % německých obyvatel a 2,7 % židovských obyvatel. V Kateřinkách se podíl německých obyvatel snížil na 19 % a v Jaktaři naopak zvýšil na 17 % od předchozího sčítání.⁷²

Po druhé světové válce se již poměr obrátil – v roce 1947 zde žilo 60krát více Čechů.⁷³

5.5.1.3 Struktura náboženská

V České republice bylo k roku 2001 32 % věřících. V Opavě je 40,53 % obyvatel věřících a 51,92 % obyvatel bez vyznání. 35,93 % z věřících spadá pod římskokatolickou církev. Vyšší podíl věřících se vyskytuje v bývalých samostatných obcích - přes 75 % obyvatel v Zlatníkách, přes 60 % věřících je také v Pustých Jakartických, Milostovicích, Malých Hošticích, Vlaštovičkách. Pod 30 % věřících je v lokalitě sídliště Bílovecká v Kylešovicích (ZSJ Bílovecká), kde jsou zejména mladé rodiny.⁷⁴

5.5.1.4 Věková struktura

Je obecně známo, že obyvatelstvo v celé české republice stárne. Tento trend je pozorován i v Opavě. Při porovnání věkové struktury v roce 1991 a 2001 lze tento vývoj potvrdit, viz tabulka 3, obrázek 9 a 10.

⁷¹ *Obyvatelstvo Slezska a Hlučínska v několika nejdůležitějších směrech na základě sčítání lidu ze dne 15. února 1921 se zvláštním zřetelem na předešlé sčítání lidu.* Opava : Zemský statistický úřad pro Slezsko, 1924. 520 s.

⁷² *Statistický lexikon obcí v zemi Moravskoslezské : Vydán ministerstvem vnitra a státním úřadem statistickým na základě výsledků sčítání lidu z 1. prosince 1930.* . Praha : Orbis, 1935. 212 s.

⁷³ MÜLLER, Karel, ŽÁČEK, Rudolf, et al. *Opava : Historie / Kultura / Lidé.* 1. vyd. Praha : NLN s.r.o., 2006. 611 s. ISBN 80-7106-808-X.

⁷⁴ *Český statistický úřad Opava detašované pracoviště.* 2001. Statistická data za ZSJ Opava.

Tab. 3: Srovnání roku 1991 a 2001

	1991		2001	
	obyvatelstvo celkem		obyvatelstvo celkem	
	počet	v %	počet	v %
Obyvatelstvo celkem	62 815	100,0	61 382	100,0
v tom ve věku:				
0-14	13 905	22,1	10 242	16,7
15-59	39 211	62,4	40 360	65,8
60 a více vč. nezj. věku	9 699	15,4	10 780	17,6

zdroj: SLBD 2001⁷⁵

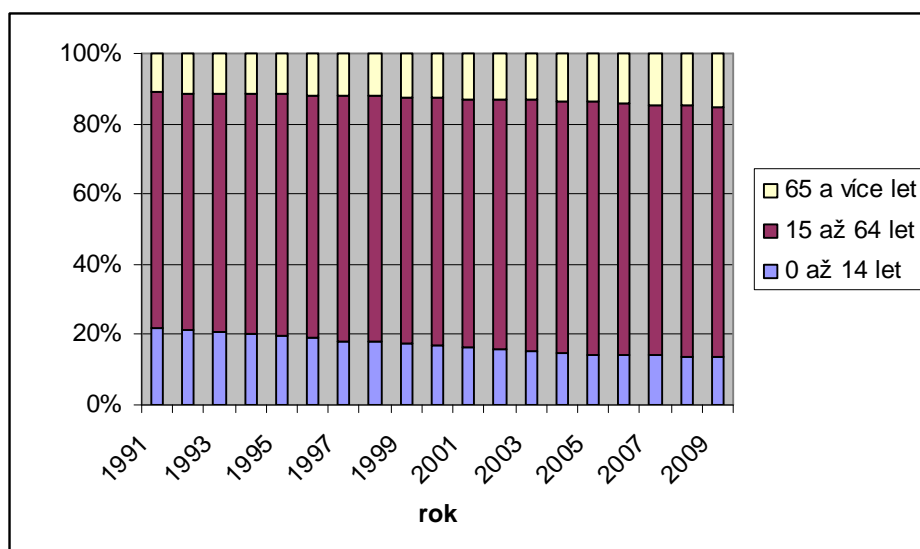
Obyvatele města v předproduktivním věku (0 až 14 let) v roce 2001 tvoří 16,7 %⁷⁶ obyvatel. Podle Veřejné databáze ČSÚ podíl předproduktivní složky obyvatelstva je shodný s hodnotou Moravskoslezského kraje a o málo vyšší v porovnání s hodnotou České republiky (16,1 %). Nicméně podíl od roku 1991 klesl 5,4 procentních bodů, což značí zmiňované stárnutí populace. V roce 2009 tento podíl klesl ještě více na 13,92 %, v ČR na 13,22 %.⁷⁷

Do věkové kategorie 65 a více let spadá 12,8 % obyvatel. Srovnáním s Moravskoslezským krajem a jeho hodnotou 12,45 % a s Českou republikou, kde je zastoupení 13,8 % obyvatel, lze vyvodit to, že v Opavě je shodný podíl složky jako v MSK a nižší podíl než v ČR. K 31. 12. 2009 stoupl podíl na 15,19 %, v ČR na 15,22 %.

⁷⁵ *Sčítání lidu, domů a bytů 2001* [online]. 2003 [cit. 2011-03-18]. Opava. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/kraje/ov/publika/2003/812303/data/815m3.htm>>.

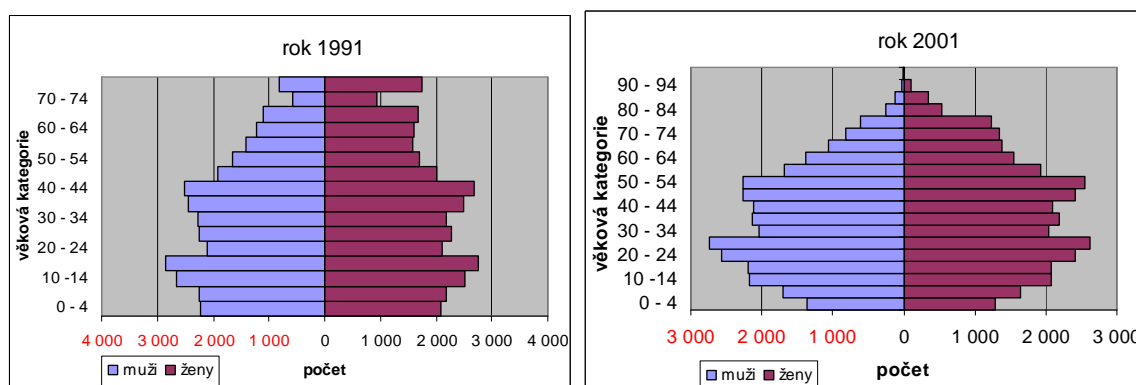
⁷⁶ *Veřejná databáze ČSÚ* [online]. 3. 3. 2011 [cit. 2011-03-03]. Obyvatelstvo ve věku 0-14 let podle věkových skupin v obcích okresu . Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislotab=OB016_OK.43&kapitola_id=64&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=0>.

⁷⁷ *Veřejná databáze ČSÚ* [online]. 2011 [cit. 2011-03-30]. Stav obyvatel ve vybraném území - časová řada . Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&childsel0=5&cislotab=DEM1030CU&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&childsel0=5&pro_4_40=505927>.

Obr. 9: Zastoupení věkových kategorií, Opava, 1991-2009

(zdroj: Veřejná databáze ČSÚ⁷⁸)

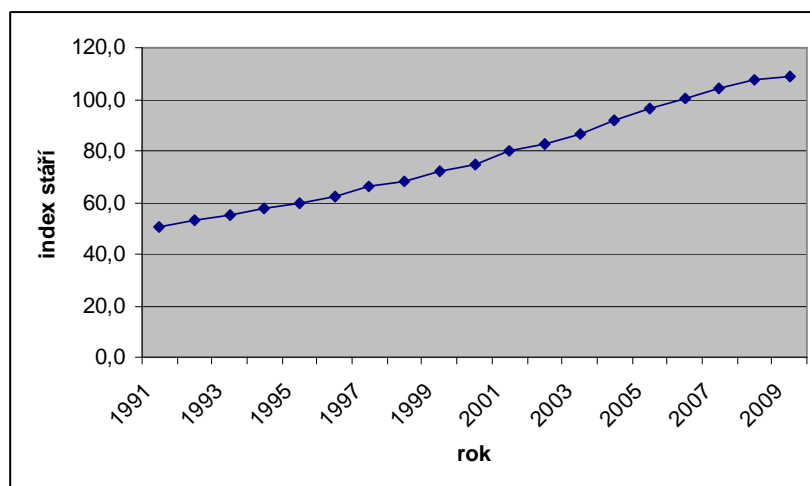

Obr. 10: Počet obyvatel podle pohlaví a věku, město Opava, rok 1991 a 2001

(zdroj: Veřejná databáze ČSÚ)

Podle výpočtu indexu stárí, kdy porovnáváme počet obyvatel starších 65 let na sto obyvatel ve věku 0 až 14 let, lze vyhodnotit stárnutí populace. Index větší než sto značí regresivní věkovou strukturu, index menší než sto progresivní. Pro Opavu je index roven 109,1 za rok 2009 a pro Českou republiku byl index v roce 2001 107. Na obrázku 11 ukazujícím vývoj indexu stárí od roku 1991 do roku 2009 lze pozorovat poměrně rychlé stárnutí populace a přeměnu progresivní věkové struktury na regresivní.

⁷⁸ Veřejná databáze ČSÚ [online]. 2011 [cit. 2011-03-30]. Stav obyvatel ve vybraném území - časová řada . Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&childsel0=5&cislotab=DEM1030CU&voa=tabulka&g_o_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&childsel0=5&pro_4_40=505927>.

Obr. 11: Index stáří, Opava, 1991-2009

(zdroj: Veřejná databáze ČSÚ⁷⁹)

Pro městské části a části obce je index stáří dostupný pouze za rok 2001. Opava měla index stáří 76,7. Index větší než sto měla část obce Město (121) a Předměstí (103), dále Komárovské Chaloupky (107), Vlaštovičky (100), Jarkovice (104), ostatní části obce měly hodnotu indexu pod 100. Hodnoty indexu pro Město značí zmiňované stěhování mladých skupin obyvatel z centra města na periferii. Ostatní lokality nejsou atraktivní (i kvůli dostupnosti, občanské vybavenosti) a tudíž ani vyhledávané mladými rodinami. Vyskytuje se zde převážně starší zástavba se starší populací.

Naopak nízký index stáří mají část obce Kateřinky (53), Kylešovice (56). Zde je nízký index stáří důsledkem výstavby panelákových sídlišť a přílivu mladých rodin. Také se zde soustřeďuje výstavba novostaveb. Nízkým indexem disponují také Malé Hoštice (51), Komárov (64), Podvihov (61), Suché Lazce (63), Zlatníky (33), Vávrovce (52).

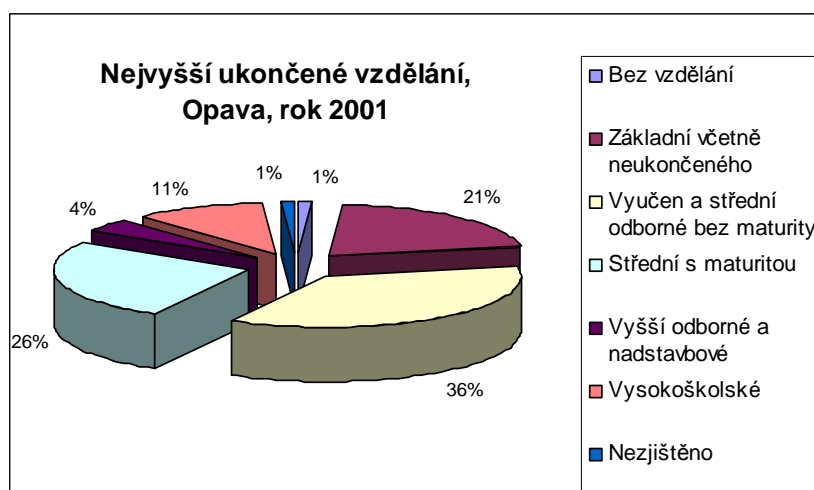
Tyto hodnoty korespondují s trendem vývoje počtu obyvatel, kde právě v lokalitách s nízkým indexem lze zaznamenat nárůst počtu obyvatel v posledních letech.

⁷⁹ Veřejná databáze ČSÚ [online]. 2011 [cit. 2011-03-30]. Stav obyvatel ve vybraném území - časová řada . Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&childsel0=5&cislotab=DEM1030CU&voa=tabulka&g_o_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&childsel0=5&pro_4_40=505927>.

5.5.1.5 Vzdelanostní struktura

Významnou proměnu ve vzdělanostní struktuře lze zaznamenat v devadesátých letech, kdy se významně zvýšil podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva. V Opavě je tento podíl dokonce nadprůměrný v celorepublikovém měřítku, což je dobrým základem i pro budoucí rozvoj města.

Z celkového počtu obyvatel s 15-ti a více roky podle stupně ukončeného vzdělání největší podíl v Opavě zaujímá vyučení či střední odborné vzdělání bez maturity – 35,92 %. Další pomyslnou příčku zabírá střední vzdělání s maturitou s 26,43 %. 21,25 % obyvatel starších 15 let má pouze základní vzdělání a 10,74 % dosáhlo vzdělání vysokoškolského. Bez vzdělání je 0,73 % obyvatel.⁸⁰

Obr. 12: Nejvyšší ukončené vzdělání

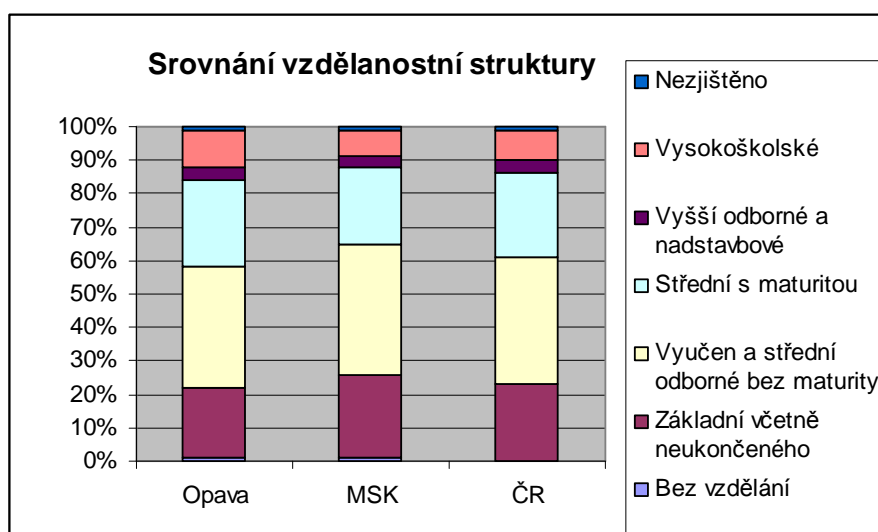
(zdroj: IPRM⁸¹)

V porovnání s Českou republikou a Moravskoslezským krajem má Opava vyšší podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel (kraj 7,75 % a ČR 8,89 %), stejně tak střední

⁸⁰ Veřejná databáze ČSÚ [online]. 3. 3. 2011 [cit. 2011-03-03]. Obyvatelstvo 15-leté a starší podle nejvyššího ukončeného vzdělání v obcích okresu. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislatab=OB026_OK.43&kapitola_id=44&voa=tabulk&go_zobraz=1&verze=0>.

⁸¹ Hospodářská rozvojová agentura třinecká, Podnikatelské centrum, s. r. o. Statutární město Opava [online]. 2009 [cit. 2011-03-04]. Integrovaný plán rozvoje Statutárního města Opavy na léta 2008 - 2015. Dostupné z WWW: <http://www.opava-city.cz/assets/zx/rozvoj/FS_-_IPRM_Opava.pdf>.

vzdělání s maturitou (kraj 23,36 % a ČR 24,9 %), bez vzdělání je ovšem více lidí v Opavě (kraj 0,53 % a ČR 0,04 %).⁸²

Obr. 13: Srovnání vzdělanostní struktury – Opava, Moravskoslezský kraj, Česká republika

(zdroj: Strategický plán rozvoje⁸³)

V Opavě se nachází celkem 21 mateřských škol a 18 základních škol, 2 základní umělecké školy, 1 konzervatoř, 2 gymnázia, 11 středních odborných škol a 5 učilišť, 2 vyšší odborné školy a 1 vysoká škola ve školním roce 2009/2010.⁸⁴

V roce 2005 vydala Slezská univerzita v Opavě statistiku o počtu studujících studentů. Na této univerzitě studovalo v tu dobu celkem 4 792 studentů (to je 1,62 % všech vysokoškolských studentů v České republice). Z toho přibližně 46 % studentů na Filozoficko-přírodovědné fakultě v Opavě a 52 % na Obchodně podnikatelské fakultě v Karviné, zbylých 2 % studentů na ostatních ústavech (např. Matematický ústav).⁸⁵

⁸² Hospodářská rozvojová agentura třinecká, Podnikatelské centrum, s. r. o. *Statutární město Opava* [online]. 2009 [cit. 2011-03-04]. Integrovaný plán rozvoje Statutárního města Opavy na léta 2008 - 2015. Dostupné z WWW: <http://www.opava-city.cz/assets/zx/rozvoj/FS_-_IPRM_Opava.pdf>.

⁸³ Statutární město Opava, Agentura pro regionální rozvoj, Institut rozvoje podnikání, s.r.o. *Statutární město Opava* [online]. 9. 2007 [cit. 2011-03-09]. Strategický plán ekonomického a územního rozvoje Statutárního města Opavy pro období 2007 až 2020. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/investment/>>.

⁸⁴ *Veřejná databáze ČSÚ* [online]. 4. 3. 2011 [cit. 2011-03-04]. Školská zařízení. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&childsel0=5&cislotab=VZD6010UC&kapitola_id=17&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&childsel0=5&pro_4_86=505927>.

⁸⁵ Slezská univerzita v Opavě [online]. 2005 [cit. 2011-03-04]. Počet studentů ve všech formách studia a typech studijních programů . Dostupné z WWW: <http://www.slu.cz/rozvoj/docs/VZ_2005_priloha_c._1.xls/view?searchterm=po%C4%8Det%20student%C5%AF>.

V roce 2009 opavská fakulta statisticky zhodnotila původ svých studentů. Zkoumaným předmětem bylo trvalé bydliště a podle něj fakulta zjistila, že 60 % studentů pochází z Moravskoslezského kraje, 10,5 % studentů je z Olomouckého kraje a 9,5 % z nich ze Zlínského kraje. Podle okresů skončil na prvním místě okres Opava s 22,5 % studujících, následoval jej Ostrava-město s 12,2 % studentů. Zahraniční studenti pochází z Polska (více než padesát) a ze Slovenska (necelých třicet).⁸⁶

Srovnáním vzdělanostní struktury s rokem 1991 lze určit následující vývoj. Klesá podíl obyvatel s neukončeným vzděláním či se základním vzděláním (-5,4 %), roste podíl středního vzdělání s maturitou a vysokoškolského vzdělání (+3 %). Dochází tak ke zvyšování podílu vzdělanosti, což je příznivý jev.⁸⁷

Počet žáků v základních školách se ale rok od roku snižuje, dochází tak k jejím slučování či úplnému zavření. Naopak na Slezské univerzitě v Opavě počet studentů stoupá.

5.5.1.6 Pohyb obyvatelstva

Pohyb obyvatelstva sledujeme pomocí dvou složek, přirozeného pohybu a mechanického pohybu. Jejich výsledek pak značí přírůstek či úbytek počtu obyvatel.

Pohyb obyvatelstva odráží jevy, které jsou naznačeny v charakteristikách výše. Projevují se zde veškeré demografické charakteristiky od vývoje počtu obyvatel k věkovému indexu.

Z obrázku 14 lze vyčíst tendence pohybu obyvatel v Opavě. Celkový přírůstek byl nejvyšší na počátku sledovaného období, od sedmdesátých let klesal, v roce 1992 nabyl záporné hodnoty a od roku 1994 se již do kladných hodnot nevrátil.

Přirozený přírůstek kolísal v tomto období v rozmezí kladných hodnot, až v roce 1995 dosáhl záporných hodnot. Mezi léty 2005 a 2007 opět nabyl hodnot kladných, poté se ale opět dostal pod nulovou hranici. Vysoké hodnoty přirozeného přírůstku ze sedmdesátých let byly důsledkem propopulační státní politiky, která podporovala

⁸⁶ f_roz. *Slezská univerzita v Opavě : Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě* [online]. 2. 4. 2009 [cit. 2011-03-08]. Nejvíce studentů na fakultě pochází z okresu Opava. Dostupné z WWW: <http://www.slu.cz/fpf/clanky/cl_archiv/clanky-2009/nejvice-studentu-na-fakulte-pochazi-z-okresu-opava/?searchterm=po%C4%8Det%20student%C5%AF>.

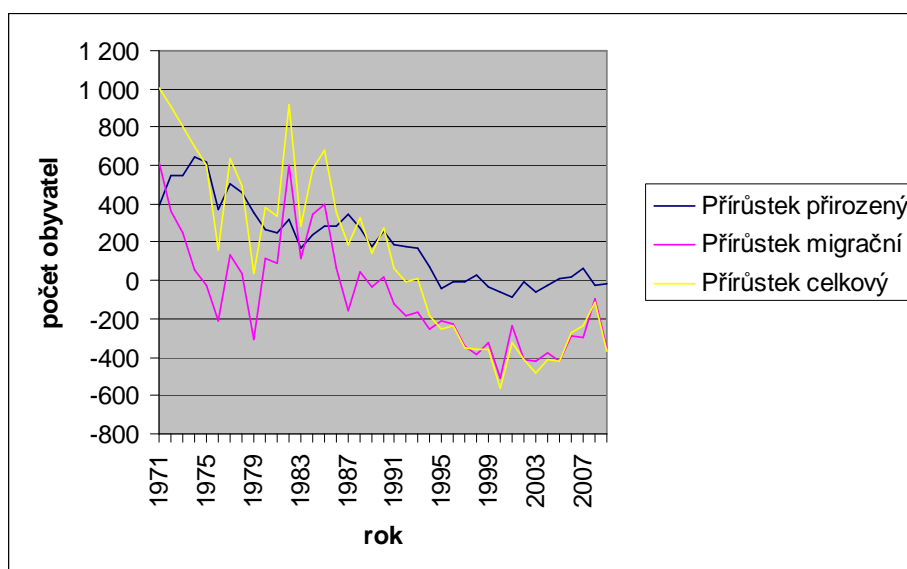
⁸⁷ Hospodářská rozvojová agentura třinecka, Podnikatelské centrum, s. r. o. *Statutární město Opava* [online]. 2009 [cit. 2011-03-04]. Integrovaný plán rozvoje Statutárního města Opavy na léta 2008 - 2015. Dostupné z WWW: <http://www.opava-city.cz/assets/zx/rozvoj/FS_-_IPRM_Opava.pdf>.

rodiny s dětmi, a také silných ročníků z padesátých let. Mírné oživení nastalo v letech 2005 až 2007 díky silným ročníkům ze sedmdesátých let.

Přírůstek migrační se nachází také v záporných hodnotách, kladné hodnoty dosáhl naposledy v roce 1990.⁸⁸ V průběhu sedmdesátých a osmdesátých let převládal v kladných hodnotách. Zapříčiněno to bylo zejména výstavbou bytů, rozvojem průmyslu a spojením s okolními obcemi. Nicméně dlouhodobě je migrační saldo záporné, to může být v budoucnosti pro Opavu velmi nevýhodné.

Lze očekávat další pokles přírůstku díky stěhování do velkých měst, suburbanizaci i snižování věkového indexu populace. Město by tak mělo zvýšit svou atraktivitu pro zejména mladé lidi, aby po studiích zůstávali ve městě, mělo by být schopno nabídnout zajímavé pracovní příležitosti, podporovat bydlení.

Vývoj přírůstku obyvatel od roku 1919 se zabývá graf (viz příloha – obr. 20). Vývoj narozených, zemřelých, přistěhovalých a vystěhovalých během posledních přibližně 40 let lze sledovat na grafu (viz příloha - obr. 20).

Obr. 14: Vývoj celkového, přirozeného a migračního pohybu, Opava, 1971-2009
(zdroj: ČSÚ⁸⁹)

⁸⁸ Český statistický úřad. *Databáze demografických údajů za obce ČR* [online]. 2010 [cit. 2011-03-04]. Územní změny, počty obyvatel, narození, zemřelí, stěhování (1971-2009). Dostupné z WWW: <http://notes2.czso.cz/cz/obce_d/index.htm>.

⁸⁹ Český statistický úřad. *Databáze demografických údajů za obce ČR* [online]. 2010 [cit. 2011-03-04]. Územní změny, počty obyvatel, narození, zemřelí, stěhování (1971-2009). Dostupné z WWW: <http://notes2.czso.cz/cz/obce_d/index.htm>.

5.5.1.7 Dojíždka⁹⁰

Analýza dojíždky do zaměstnání či školy napoví o významu města pro široké okolí. Vyjíždka do zaměstnání do okolních obcí se podle posledních sčítání lidu snižuje, kdežto počet dojíždějících do Opavy roste.

Většina obyvatel města (80 %) dojíždějících do zaměstnání či škol využívá každodenně dopravu. To klade vysoký důraz na městskou i meziměstskou dopravní strukturu. 83 % se přepravuje v rámci obce, 9 % v rámci okresu, 5 % v rámci kraje.⁹¹

Do zaměstnání nejčastěji lidé z Opavy dojíždí do Ostravy a Hradce nad Moravicí, do Opavy zase dojíždí lidé z Kravař, Hradce nad Moravicí a Štěpánkovic. Do Opavy dojíždí do zaměstnání 13 415 pracujících, z toho 7,1 % z obce Kravaře, 6,04 % z Hradce nad Moravicí. Oproti roku 1991 se tento počet zvýšil o 10,4 %. Z Opavy vyjíždí za prací 4334 obyvatel, do Ostravy je to 17,5 % z nich (roku 1991 dojíždělo do Ostravy 30,5 % vyjíždějících) a do Hradce nad Moravicí 11,5 % vyjíždějících z Opavy.⁹²

Do škol dojíždí 5457 a vyjíždí 2036 obyvatel. Studenti a žáci dojíždí stejně jako pracující nejvíce z Kravař a Hradce nad Moravicí. Mezi léty 1991 a 2001 se zvýšila dojíždka studentů do Opavy (o 11 %) a snížila vyjíždka (o 22 %).

⁹⁰ Český statistický úřad [online]. 13. 8. 2004 [cit. 2011-03-04]. Sčítání lidu, domů a bytů k 1.3.2001 - dojíždka a vyjíždka k 1.3.2001. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4122-04>>.

⁹¹ Statutární město Opava, Agentura pro regionální rozvoj, Institut rozvoje podnikání, s.r.o. *Statutární město Opava* [online]. 9. 2007 [cit. 2011-03-09]. Strategický plán ekonomického a územního rozvoje Statutárního města Opavy pro období 2007 až 2020. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/investment/>>.

⁹² Hospodářská rozvojová agentura třinecká, Podnikatelské centrum, s. r. o. *Statutární město Opava* [online]. 2009 [cit. 2011-03-04]. Integrovaný plán rozvoje Statutárního města Opavy na léta 2008 - 2015. Dostupné z WWW: <http://www.opava-city.cz/assets/zx/rozvoj/FS_-_IPRM_Opava.pdf>.

5.5.2 Ekonomická složka struktury

5.5.2.1 Ekonomická aktivita

Charakteristika ekonomické aktivity obyvatel a její vývoj ukazuje, jakými změnami v hospodářské struktuře město prošlo. V roce 2001 do skupiny ekonomicky aktivních obyvatel spadalo 51,37 % obyvatel města, což je shodný podíl jako v ČR. Z nich v primárním sektoru pracují 3 %, v sekundárním 34,7 % a v terciálním 53,4 %.

Odlišná situace byla v minulosti. V roce 1970, kdy v primárním sektoru pracovalo 6,2 % ekonomicky aktivních obyvatel, v sekundárním to bylo 39,7 % a v terciálním sektoru 54,1 %, se situace nelišila od dnešního uspořádání.⁹³ V roce 1980 bylo 51,6 % ekonomicky aktivních obyvatel a jejich podíl v hospodářství následující: v priméru pracovalo 7,2 %, v sekundéru 38,8 % a v terciéru 29,4 % ekonomicky aktivních obyvatel. Ženy tvořily samostatnou kategorii a tak nejsou započítány.⁹⁴ Při sčítání v roce 1991 pak v priméru bylo zaměstnáno 8,2 % obyvatel Opavy, v sekundéru 33,2 % a v terciéru 58,6 %.⁹⁵ Lze tedy zaznamenat v tomto vývoji pokles podílu zaměstnanců v priméru (pokles z 8,2 % v roce 1991 na 3 % v roce 2001), v ostatních odvětvích tak výrazný rozdíl není.

Při rozdělení města na části obce pracuje v primárním sektoru nejméně obyvatel části Město (1,8 %) a nejvíce v části Milostovice (11,8 %), v sekundárním sektoru se u všech částí kromě Jaktaře, Kateřinek, Kylešovic, Města, Předměstí a Zlatníků pohybuje podíl pracujících v sekundárním sektoru nad 40 %. Srovnání podílů na úrovni ZSJ viz příloha.

Podle odvětví ekonomické činnosti (pro porovnání jsou uvedena v závorce data za ČR a Moravskoslezský kraj⁹⁶) lze říci, že nejvíce lidí pracuje v průmyslu tj. 26,4 % (ČR 29,02 %, MSK 32,66 %). Dalším odvětvím jsou školství, zdravotnictví, veterinární a sociální činnosti, kde je zaměstnáno 15,3 % (ČR 10,86 %, MSK 11,25 %) ekonomicky aktivních obyvatel. Třetí místo zaujímá odvětví obchodu, oprav motorových vozidel a spotřebního zboží. Tady se zařazuje 10,8 % pracujících obyvatel (ČR 10,58 %, MSK

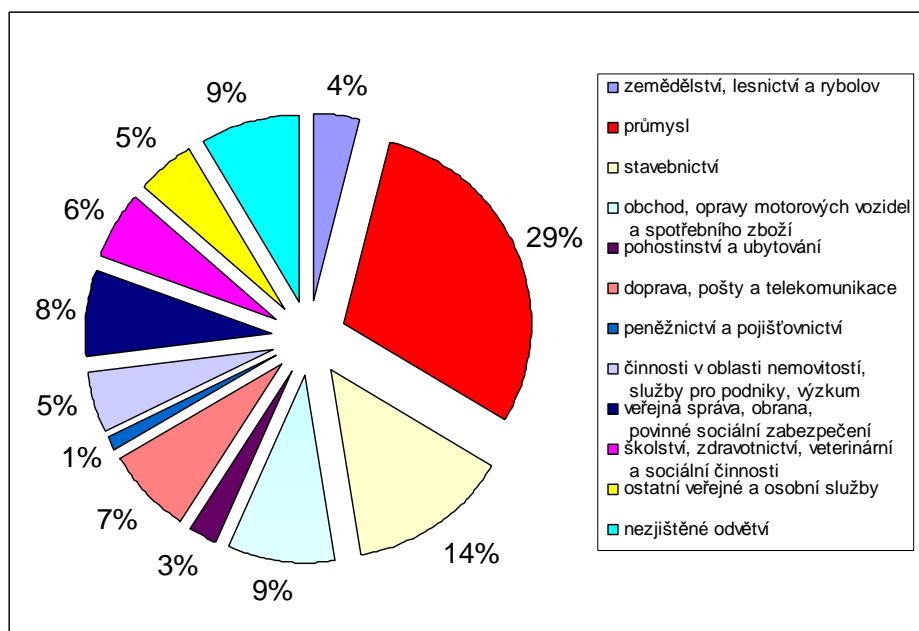
⁹³ *Statistický lexikon ČSSR 1974. : Podle správního rozdělení k 1. lednu 1974, sčítání lidu, domů a bytů k 1. prosinci 1970.* . Praha : Federální statistický úřad , 1976. 882 s.

⁹⁴ *Statistický lexikon obcí ČSSR 1982. : Podle správního rozdělení k 1.lednu 1982 a výsledků sčítání lidu, domů a bytů k 1. listopadu 1980. I. II.* . Praha : SEVT, 1984. 1727 s.

⁹⁵ *Statistický lexikon obcí České republiky 1992 : Podle správního rozdělení k 31.prosinci 1992 a výsledů sčítání lidu, domů a bytů ke 3. březnu 1991.* . Praha : Český statistický úřad MV, 1994. 895 s.

⁹⁶ *Veřejná databáze ČSÚ* [online]. 2011 [cit. 2011-03-23]. Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva podle odvětví (v %). Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=OB034+%28kraje%29&vo=tabulka&stranka=0&kapitola_id=89>.

11,03 %) a 8 % ekonomicky aktivních obyvatel pak pracuje ve stavebnictví (ČR 8,66 %, MSK 7,5 %) a 7 % ve veřejné správě, obraně, povinném sociálním zabezpečení (ČR 6,13 %, MSK 5,56 %). Ostatní odvětví zaměstnávají méně než 5 % EAO (zemědělství, lesnictví a rybolov například pouze 3 % EAO; ČR 4,39 %, MSK 2,8 %).⁹⁷

Obr. 15: Obyvatelstvo podle odvětví ekonomické činnosti

(zdroj: SLBD 2001⁹⁸)

Po rozlišení ekonomicky aktivních obyvatel podle pohlaví lze zjistit, že muži tvoří 53 % EAO. Zaměstnaní muži jsou v 74,85 % případů zaměstnanci, 5,15 % z nich jsou zaměstnavatelé a 12,82 % jsou samostatně činní. U žen platí odlišná struktura. 83,07 % zaměstnaných žen jsou zaměstnanci, pouze 2,42 % jsou zaměstnavatelé a 6,48 % pracujících je samostatně činných.⁹⁹

⁹⁷ *Sčítání lidu, domů a bytů 2001* [online]. 2003 [cit. 2011-03-03]. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle pohlaví a odvětví ekonomické činnosti. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/kraje/ov/publika/2003/812303/data/815m3.htm>>.

⁹⁸ *Sčítání lidu, domů a bytů 2001* [online]. 2003 [cit. 2011-03-03]. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle pohlaví a odvětví ekonomické činnosti. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/kraje/ov/publika/2003/812303/data/815m3.htm>>.

⁹⁹ *Veřejná databáze ČSÚ* [online]. 4. 3. 2011 [cit. 2011-03-04]. Ekonomicky aktivní osoby podle postavení v zaměstnání a pohlaví v obcích okresu. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislota=OB043_OK.43&kapitola_id=89&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=0>.

Nezaměstnanost v roce 2001 dosahuje ve městě 10,62 %. Nejvíce z nich pak náleží do věkové kategorie 15–24 let (28,19 %), do věkové kategorie 25–34 let spadá 26,34 % nezaměstnaných.¹⁰⁰

V roce 2009 nezaměstnanost dosáhla 10,2 % (v ČR 10,3 %), o jedno místo se tak uchází 24 uchazečů. Nezaměstnanost oproti rokům 2007 i 2008 stoupla, tehdy se pohybovala 8,2 % a 7 %. V roce 2009 existuje nejvíce uchazečů o místo ve věkové kategorii 20–24 let (14,84 %) a 50–54 let (13,37 %). Nejvíce uchazečů podle dosaženého vzdělání je těch s výučním listem (41,16 %) a se základním vzděláním (24,29 %). Nejvíce požadují práci řemeslníka a pomocného pracovníka. Největší podíl nezaměstnaných je bez pracovní příležitosti kratší dobu než tři měsíce (30 % nezaměstnaných).¹⁰¹

V únoru 2011 dosáhla nezaměstnanost 11,4 %.¹⁰² Pro ČR je hodnota 9,6 %.

Vývoj nezaměstnanosti od roku 2002 viz příloha, obr. 21.

5.5.2.2 Historie opavské ekonomiky^{103, 104}

Opava byla již od 13. století centrem obchodu, držela cenné právo nuceného skladu, právo konat zvláštní trhy, těžilo v oblasti Jesenicka stříbro, aj. Opava byla taktéž křižovatkou mnoha významných kupeckých cest (cesty do Olomouce, Krnova, Vratislavy, Ratiboře či Krakova).

První velký podnik v Opavě byl textilní manufaktura J. Czeikeho, zahájil výrobní činnost v roce 1810. Dalším byl pivovar (1825, pivovarnictví má pro Opavu velký

¹⁰⁰ *Veřejná databáze ČSÚ* [online]. 4. 3. 2011 [cit. 2011-03-04]. Nezaměstnané osoby podle věku v obcích okresu. Dostupné z WWW:
<http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislotab=OB041_OK.43&kapitola_id=88&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=0>.

¹⁰¹ *Veřejná databáze ČSÚ* [online]. 4. 3. 2011 [cit. 2011-03-04]. Uchazeči o práci ve vybraném území. Dostupné z WWW:

<http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&childsel0=5&cislotab=TPR6010UC&kapitola_id=441&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&childsel0=5&pro_4_65=505927>.

¹⁰² *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2011 [cit. 2011-03-23]. Nezaměstnanost v obcích a mikroregionech (od 1.1.2005) v okrese Opava za únor 2011. Dostupné z WWW:

<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem?stat=200000000038&obdobi=B&rok=2011&uzemi=141000&send=send&piref37_240429_37_240428_240428.pohled=1&piref37_240429_37_240428_240428.xslselect=nazev&piref37_240429_37_240428_240428.xslorder=1&piref37_240429_37_240428_240428.xslmapatag=okresy&piref37_240429_37_240428_240428.xslmapasloupec=&piref37_240429_37_240428_240428.usr1=0>.

¹⁰³ MÜLLER, Karel, ŽÁČEK, Rudolf, et al. *Opava : Historie / Kultura / Lidé*. 1. vyd. Praha : NLN s.r.o., 2006. 611 s. ISBN 80-7106-808-X.

¹⁰⁴ SOUŠKOVÁ, Kateřina. *Transformace ekonomiky regionu okres Opava – geografická interpretace změn*. Olomouc, 2010. 19 s. Seminární práce. UPOL.

význam a velmi dlouhou tradici, pivo se vařilo od 15. století, vyváželo se až do Vídně, Krakova či na Ukrajinu, v současnosti bohužel pivovar již neexistuje), proslulé byly opavské papírny, továrna na cukrovinky T. Fiedora (1840), založeny byly také cukrovarny. V roce 1890 zde bylo 1473 podniků. 510 z nich se zabývalo obchodní činností, 254 oděvnictvím, 147 pohostinstvím, 122 potravinářstvím aj. Dva opavské podniky (továrna na šicí stroje Silesia, farmaceutická a chemická továrna v Komárově) se dokonce staly během 2. poloviny 19. století největšími podniky ve svém odvětví v monarchii. U břehu řeky Opavy se těžil sádrovec a vápenec.

K 31. 12. 2010 zde podnikalo celkem 14 256 podnikatelských subjektů. Přes 35 % subjektů se věnuje činnosti: obchod, prodej a opravy motorových vozidel a spotřebního zboží a pohostinství. 23 % se věnuje dalším obchodním službám a 13 % z nich průmyslu. Podle právní formy jsou tři čtvrtiny těchto subjektů živnostníci.¹⁰⁵

5.5.2.3 Přehled významných podniků ve městě

Jak lze vidět na obrázku 15 výše, Opava je v současnosti významným průmyslovým centrem. Průmyslové podniky, které mají v Opavě sídlo již dlouho či zahájily svou činnost nedávno, mají významný vliv na ekonomickou, demografickou a následně i prostorovou strukturu ve městě.

Přehled největších zaměstnavatelů uvádí následující výčet s charakteristikami název, oblast výroby, tradice od roku/vznik, počet zaměstnanců:

Opavia, cukrovinky, 1840, 1285 zaměstnanců (2008)¹⁰⁶

Model Obaly, a.s., vlnitá lepenka a obaly z ní, 1992, 1192 zaměstnanců (2010)¹⁰⁷

Slezská nemocnice v Opavě, 1100 zaměstnanců (2009)¹⁰⁸

¹⁰⁵ *Veřejná databáze ČSÚ* [online]. 2011 [cit. 2011-03-08]. Vybrané statistické údaje za obec. Dostupné z WWW:

<http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&pro_1_154=505927&cislotab=MOS+ZV01>.

¹⁰⁶ *HBI Česká republika s.r.o.*, [online]. Online databáze firem, Opavia – LU,a.s. [cit. 3.5.2010].

Dostupné na

<<http://www.hbi.cz/company.php?Dw=C33112&P=0&page=0&Lang=cs&sText=opavia&sCou=C&M=3>>.

¹⁰⁷ *HBI Česká republika s.r.o.*, [online]. Online databáze firem, Model Obaly a.s. [cit. 3.5.2010].

Dostupné na

<<http://www.hbi.cz/company.php?Dw=C00452&P=0&page=0&Lang=cs&sText=model%20obaly&sCou=C&M=4>>.

¹⁰⁸ *HBI Česká republika s.r.o.*, [online]. Online databáze firem, Slezská nemocnice v Opavě

Ostroj a.s., důlních stroje, hydraulické mechanismy, nářadí, nástroje, přípravky aj., 1878, 930 zaměstnanců (2008)¹⁰⁹

Psychiatrická léčebna v Opavě, 1889, 800 zaměstnanců¹¹⁰

Teva Czech Industries s.r.o., farmacie, 1883¹¹¹, 750 zaměstnanců (2010)¹¹²

Isotra a.s., okna a dveře, žaluzie a rolety, 1992, 492 zaměstnanců (2010)¹¹³

TQM – holding s.r.o., silniční osobní i nákladní doprava a logistika, 2004, 430 zaměstnanců (2009)

Nowaco Opava s.r.o., výroba mražený hotových jídel a zmrzliny, 1992, 341 zaměstnanců.

Dalšími podniky, které jsou významné v regionální úrovni jsou potravinářské podniky Bivoj a.s. (uzenářství a řeznictví), Seliko Opava a.s. (výrobce sterilované zeleniny), Slezská tvorba Opava (šest desítek let dlouhá tradice výroby vánočních ozdob a jiných dekorací), Moravskoslezské cukrovary a.s. (Vávrovice, vyrábí cukr se zde značka Korunní cukr), Witzenmann Opava, spol. s r.o. (trubky, kovové hadice, atd.), Prestar s.r.o. (výroba svařovaných konstrukcí).

[cit. 3.5.2010]. Dostupné na
<<http://www.hbi.cz/company.php?Dw=C03163&P=0&page=0&Lang=cs&sText=slezsk%E1%20nemocnic e&sCou=C&M=2>>.

¹⁰⁹ HBI Česká republika s.r.o., [online]. Online databáze firem, Ostroj a.s. [cit. 3.5.2010].

Dostupné na

<<http://www.hbi.cz/company.php?Dw=C02208&P=0&page=0&Lang=cs&sText=ostroj&sCou=C&M=5>>.

¹¹⁰ Psychiatrická léčebna Opava [online]. Charakteristika [cit. 3.5.2010].

Dostupné na <<http://www.plopava.cz/char2.htm>>.

¹¹¹ Teva Pharmaceuticals CR, s.r.o. [online]. Historie [cit. 3.5.2010].

Dostupné na <<http://www.ivax-cz.com/web/structure/historie-11.html>>.

¹¹² HBI Česká republika s.r.o., [online]. Online databáze firem, Teva Industries s.r.o. [cit. 3.5.2010].

Dostupné na

<<http://www.hbi.cz/company.php?Dw=C01048&P=0&page=0&Lang=cs&sText=teva%20industries&sCou=C&M=1>>.

¹¹³ Isotra [online]. 2010 [cit. 2011-03-08]. Vývoj zaměstnanosti. Dostupné z WWW:

<<http://www.isotra.cz/o-nas.php?mnu=82&article=87>>.

5.6 Doprava

5.6.1 Silniční doprava¹¹⁴

Dopravní situace je v současnosti jeden z největších problémů ve městě. Důležité dopravní silnice probíhají přímo centrem a tvoří tak radiální systém. Doprava, osobní i nákladní, tak velmi komplikuje život ve městě, ne jen znečišťováním životního prostředí.

Hlavními dopravními tepnami jsou silnice I. třídy a to konkrétně: silnice I/11 vedoucí směrem Bruntál – Opava – Ostrava, silnice I/46 ve směru Sudice – Opava – Moravský Beroun, silnice I/56 Opava – Hlučín a silnice I/57 ve směru Krnov – Opava – Nový Jičín.

Nejvytíženějšími silnicemi jsou silnice vedoucí do Ostravy. Podle průzkumu z roku 2005 zde projede denně téměř 30 000 vozidel. Ve směru na Nový Jičín projede denně více než 12 000 vozidel. Nejvytíženějšími ulicemi jsou Nádražní okruh, Těšínská, Olbrichova, Krnovská, Praskova, Hlučínská.

Problémem je také vysoké procento zastoupení těžkých automobilů, na silnici ve směru z centra města na Krnov činí 32 % denního počtu vozidel těžké automobily, na silnicích na Ostravu pak 22 %. Tyto vozidla musí projet centrem města, není zde vybudován silniční obchvat.

Nejvyšší podíl na intenzitě dopravy má doprava vnitřní s 53 %, tranzitní se podílí 8,5 %, zbylých 38,5 % připadá na výchozí a cílovou dopravu.

Nejvytíženější komunikace v obou směrech je silnice Bruntál – Opava – Komárov a Krnov – Opava – Komárov. Vytíženost komunikací s mapami intenzity dopravy za rok 2000 a 2005 ve městě je uvedena v příloze – obr. 22 a 23.

Zvýšení intenzity dopravy lze mezi rokem 2000 a 2005 pozorovat na ulicích Nádražní okruh, Zámecký okruh a Hlučínská.

Opava také postrádá napojení na dálniční síť.

Vybudování komunikace, která by výrazně zjednodušila a zkrátila přepravu z Opavy do Ostravy, bylo nedávno přerušeno a předpokládá se znovuzahájení výstavby v únoru 2012 s ukončením v roce 2015. Jedná se o část silnice I/11 z Mokřých Lazců do Ostravy Poruby, délka úseku je necelých deset kilometrů.

¹¹⁴ Hospodářská rozvojová agentura třinecka, Podnikatelské centrum, s .r. o. *Integrovaný plán rozvoje Statutárního města Opavy na léta 2008 - 2015* [online]. 2008 [cit. 2011-02-16]. Dostupné z WWW: <www.opava-city.cz/assets/zx/rozvoj/FS_-_IPRM_Opava.pdf>.

Ve městě se také řeší vybudování obchvatu. Ten je rozdělen na část severní a jižní. Severní část obchvatu (tzv. severní obchvat – východní část) začíná na nově vybudované dopravní křižovatce na východě města u obchodního centra, na tzv. Kateřinském dopravním uzlu, a končí na prodloužené Rolnické ulici. Tato část měří přibližně 1,8 km, zahájení výstavby je plánováno na únor roku 2012 a ukončení konec roku 2014. Pouze část obchvatu prochází podél výstavby obytných domů a to v křížení s ulicí Ratibořskou, západní konec pak ovlivní jezdecký a podnikatelský areál (zbourány budou garáže a sklad).¹¹⁵

Prvním krokem výstavby obchvatu bylo otevření spojky S1 propojující silnice I/11 a I/56 v prosinci 2009. Délka stavby je 1750 m.¹¹⁶

V roce 2010 byla také zahájena výstavba jižní části obchvatu přeložkou silnice II/461 v městské části Kylešovice. Tento obchvat spojí silnici I/11 a I/57 a bude dlouhý přibližně 5 km.

Podle hlukových map je situace v Opavě tří nejhorší v České republice, v noci zvýšený hluk obtěžuje přes 700 obyvatel. První příčku v kraji drží za počet obyvatel bydlících u nejfrekventovanějších silnic.¹¹⁷

S neustále se zvyšujícím počtem aut ve městě souvisí také zmenšující se počet míst na parkování. V centru problém s parkováním vyřešil částečně nově postavený parkovací dům, nicméně na opavských sídlišťích je situace s parkováním kritická. Podle plánu rozvoje chybí na 5000 parkovacích míst ve městě.

5.6.2 Železniční a autobusová doprava

Ve městě se nachází celkem sedm železničních stanic a zastávek: Opava-východ (nejvytíženější), Opava-západ, Opava-Komárov, Kylešovice, Malé Hoštice, Vávrovice, Opava zastávka). Roku 2006 byla modernizována trať Opava-východ – Ostrava-Svinov. V prostoru před železniční stanicí Opava-východ na ulici Jánské je umístěno hlavní

¹¹⁵ Ředitelství silnic a dálnic. Silnice I/11 : Opava, severní obchvat - východní část. [online]. 2011 [cit. 2011-02-16]. Dostupné z WWW: <[http://www.rsd.cz/rsd/rsdcat.nsf/9d9f5aa44bc00913c1256dbe003f7ad5/4fcc26ac8fee5f0bc125781b00579365/\\$FILE/s11-opava-sev-obchvat-vych.pdf](http://www.rsd.cz/rsd/rsdcat.nsf/9d9f5aa44bc00913c1256dbe003f7ad5/4fcc26ac8fee5f0bc125781b00579365/$FILE/s11-opava-sev-obchvat-vych.pdf)>.

¹¹⁶ Ředitelství silnic a dálnic. Silnice I/11 a I/56 : Propojení silnic, spojka S1 v Opavě [online]. 2009 [cit. 2011-02-16]. Dostupné z WWW: <[http://www.rsd.cz/catalog/Stavime-pro-vas/Prehled-staveb/pdf017/\\$file/s11-s56-spojka-s1.pdf](http://www.rsd.cz/catalog/Stavime-pro-vas/Prehled-staveb/pdf017/$file/s11-s56-spojka-s1.pdf)>.

¹¹⁷ Hospodářská rozvojová agentura třinecka, Podnikatelské centrum, s .r. o. *Integrovaný plán rozvoje Statutárního města Opavy na léta 2008 - 2015* [online]. 2008 [cit. 2011-02-16]. Dostupné z WWW: <www.opava-city.cz/assets/zx/rozvoj/FS_-_IPRM_Opava.pdf>.

opavské autobusové nádraží. Z bývalého autobusové nádraží je v současnosti obchodní centrum.

5.6.3 Městská hromadná doprava

Na území města je v provozu přibližně 130 zastávek městské hromadné dopravy, obsluhované jsou autobusovými a trolejbusovými linkami.¹¹⁸

5.6.4 Cyklostezky

Během několika posledních let přibýlo ve městě mnoho kilometrů cyklostezek. K 31. 12. 2010 tvoří celkem 14 119 m, tj. šestkrát více než v roce 2003.¹¹⁹ Jsou umístěny na vozovkách formou vyhrazených jízdních pruhů, v jednosměrných ulicích umožňují cyklistům obousměrný provoz či formou samostatných stezek pro cyklisty.

Město bylo v roce 2010 oceněno 1. místem v celorepublikové soutěži Cesty městy za cyklistickou dopravu a budování cyklistických pruhů v Opavě.¹²⁰

Město také získalo dotace z Evropské Unie na výstavbu cyklostezky, tzv. Slezská magistrála, vedoucí z Krnova přes Holasovice a Opavu – Kateřinky do Velkých Hoštic. Stezka má být vybudována do konce roku 2011 a má být dlouhá celkem 33 km.¹²¹

Další cyklostezky by měly vzniknout ve směru Opava – Hradec nad Moravicí a Opava – Litultovice - Mladecko.

¹¹⁸ Hospodářská rozvojová agentura třinecka, Podnikatelské centrum, s .r. o. *Integrovaný plán rozvoje Statutárního města Opavy na léta 2008 - 2015* [online]. 2008 [cit. 2011-02-16]. Dostupné z WWW: <www.opava-city.cz/assets/zx/rozvoj/FS_-_IPRM_Opava.pdf>.

¹¹⁹ *OpavouNaKole.info* [online]. 2010 [cit. 2011-02-17]. Cyklistické komunikace v Opavě 2010. Dostupné z WWW: <http://www.opavounakole.info/opava/cyklisticke_komunikace_opava_2010.htm>.

¹²⁰ *OpavouNaKole.info* [online]. 5.1.2011 [cit. 2011-02-17]. Ocenění Opavy ve výstavbě cyklopruhů. Dostupné z WWW: <http://www.opavounakole.info/opava/clanek_Opava_ziskala_cenu1.htm>.

¹²¹ *Statutární město Opava* [online]. 29.7.2009 [cit. 2011-02-17]. Opava získala 55 milionů korun na cyklostezku Slezská magistrála. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=29243>>.

6 STRATEGICKÉ VIZE ROZVOJE MĚSTA

Plánování rozvoje města musí vycházet z výsledků sociální a ekonomické charakteristiky obyvatel zmíněné v předešlém textu. Nepříznivá je situace s pohybem obyvatelstva, ale to není záležitost pouze lokálního charakteru. Klíčové pro rozvoj města je poskytnout plochy pro ekonomický rozvoj a udržet ekonomiku města na dobré úrovni, koordinovat rozvoj v oblasti bydlení rekonstrukcí stávajících objektů či stavbou novostaveb, podporovat mladé ročníky, aby z města neodcházeli.

Vývoj funkčních ploch je zmapován v kapitole Plánování prostorové struktury.

Faktografická data této části práce jsou získána ze Strategického plánu ekonomického a územního rozvoje Statutárního města Opavy pro období 2007-2020 a z Integrovaného plánu rozvoje Statutárního města Opavy na léta 2008 – 2015.^{122, 123}

Opava může svým obyvatelům i turistům nabídnout kvalitní kulturní a společenské zážitky, nabízí i kvalitní služby, kvalitní a využití lokality ve městě. Může nabídnout národní kulturní památky (Kostel Nanebevzetí Panny Marie a Kaple sv. Kříže), nejstarší muzeum v české republice (Slezské zemské muzeum), řadu kulturních akcí a festivalů (Bezručova Opava, Další břehy), historické památky, množství parků a zeleně, rozvíjení a prohlubování vzdělání na univerzitě a další.

Vždy lze ale něco vylepšovat. Opava se například ucházela o dotace z fondů EU na rozvoj kulturních a sportovních aktivit. Jedná se o operační program Regionální operační program NUTS II Moravskoslezsko. Byl vypracován dokument na téma Přitažlivé město. Ten zahrnuje regeneraci městské zeleně, infrastruktury, rekonstrukci kulturních objektů, rekonstrukci sportovních areálů.

Nicméně se město také potýká s řadou problémů, které je třeba odstranit. Dlouhodobým problémem je doprava a její situace, město je izolované, chybí napojení na dálniční síť. Dále jsou to chátrající a zanedbané budovy, neuspokojivá kvalita služeb a potenciál pro cestovní ruch. Pro ekonomický rozvoj města zase chybí velké plochy pro firmy, nejsou zde přijatelné podmínky pro malé podnikatele (souvislost s množstvím

¹²² Statutární město Opava, Agentura pro regionální rozvoj, Institut rozvoje podnikání, s.r.o. *Statutární město Opava* [online]. 9. 2007 [cit. 2011-03-09]. Strategický plán ekonomického a územního rozvoje Statutárního města Opavy pro období 2007 až 2020. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/investment/>>.

¹²³ Hospodářská rozvojová agentura třinecka, Podnikatelské centrum, s. r. o. *Statutární město Opava* [online]. 2009 [cit. 2011-03-09]. Integrovaný plán rozvoje Statutárního města Opavy na léta 2008 - 2015. Dostupné z WWW: <http://www.opava-city.cz/assets/zx/rozvoj/FS_-_IPRM_Opava.pdf>.

supermarketů), snižuje se počet obyvatel, obyvatelstvo stárne a rozvoj města ovlivňuje i záporné saldo migrace, existuje značná hluková zátěž.

Integrovaný plán města tak navrhuje opatření pro další rozvoj města. Jedná se zejména o rozvoj sportovních a kulturních aktivit, rozvoj cestovního ruchu, regeneraci budov (př. brownfields), rozvoj klidových zón.

Probíhá tak řada rekonstrukcí – Tyršův stadion, Kulturní dům Rybníček, Dominikánský klášter, kostel sv. Václava, Slezské divadlo v Opavě, Obecní dům, fasády v centru. Dále jsou v plánu zahrnutы revitalizace Městských sadů a břehů řeky Opavy, revitalizace klidových zón.

Mezi pozitiva v oblasti ekonomiky se řadí různorodost oborů firem ve městě, není zde závislost na jednom oboru. Největší procento zaměstnanců zaměstnávají malé a střední podniky. Sídlo zde mají silné zemědělské podniky. K negativům se řadí dopravní situace, nedostatečnost velkých ploch pro podnikání, nedostatek kvalifikovaných pracovních sil, slabá turistická atraktivnost, zaměření na potravinářské zemědělství.

O infrastruktuře již bylo psáno, nicméně mezi pozitiva se může řadit síť městské hromadné dopravy, rekonstrukce nádraží Opava – východ a jeho pozice v blízkosti centra města. K negativům bezpodmínečně náleží absence napojení na dálniční síť, vysoká intenzita dopravy, nedostatek parkovacích míst.

Z prioritní oblasti, která se zabývá obyvatelstvem, vyplývá jako pozitivní, že se zvyšuje vzdělanost obyvatel ve městě, je zde dostatečná síť škol včetně univerzity, existuje vysoké procento zrekonstruovaných bytů. Mezi negativní stránky se řadí klesající počet obyvatel, zvyšující se nezaměstnanost a také slabá bytová politika.

6.1 Současné projekty a rozvoj města

Tyto projekty jsou v současnosti v popředí zájmu občanů města. Podle jejich názorů jde o vítané či kontroverzní pojetí rozvoje města. V současnosti jsou ve fázi stavby pouze tři z nich, ostatní jsou připraveny zatím jen jako záměry do budoucnosti.

Obchodních centra se v Opavě umístí do chátrajících budov pivovaru a Slezanky, které stojí uprostřed města. Tento trend umístování obchodních center do středu města místo na zelenou louku existuje i jinde v Evropě. Obchodní centra navíc spojují svou činnost se společenskou funkcí, často jsou jejich součástí multikina či společenské sály.

Lokalizace záměrů včetně vizualizací je uvedena v příloze (obr. 25).

6.1.1 Opavský pivovar

Již od dávných dob se v Opavě vaří pivo. Pivovar se nacházel na Horním náměstí, později se městský pivovar vystavěl u kostela Nanebevzetí Panny Marie a v roce 1826 byl postaven moderní pivovar (Bürgerliche Troppauer Bierbrau), vařilo se zde ale již o rok dříve (na počátku se zde vařilo okolo sedmi tisíc hektolitrů¹²⁴). V roce 1889 byl přestavěn po zničení požárem. Pivovar byl roku 1948 znárodněn a postupem času byl součástí větších celků – např. Moravskoslezské pivovary n. p., Opavské pivovary n. p., Ostravské pivovary n. p., Severomoravské pivovary n. p., Moravskoslezské pivovary a. s. Roku 1994 vznikla firma Pivovar Zlatovar a. s. V roce 1998 firmu získal podnikatel Kamil Kolek se svou firmou Breda Holding a. s., která vlastní sousední objekt obchodního domu Breda. V roce 2000 pivovar vařil až 120 000 hl piva ročně. Pivo bylo oblíbené v širším regionu. V roce 2001 se ale změnili majitelé a pivovar upadal. Roku 2005 se vařilo pouze sezóně.¹²⁵

V roce 2008 odkoupila firmu Breda & Weinstein a.s. a tím i areál pivovaru lucemburská společnost Quinlan Private zastoupena dílčí firmou Develon.¹²⁶

Záměrem této společnosti je vybudování nového obchodně-kulturního centra - Společenské centrum Breda & Weinstein. Centrum má mít 25 000 m², 500 parkovacích míst, multikino, mikropivovar, obchody, restaurace atd. Rozpočet je plánován na 1,4 mld korun.¹²⁷ Vizualizace viz příloha, obr. 26.

Na počátku roku 2010 zde probíhaly demoliční práce. Historické cihly, které vznikly v opavských cihelnách, budou použity znovu na výstavbu centra. Projekt má být dokončen do jara 2012. V březnu 2011 stavební práce pokračují, i když pomaleji, než se předpokládalo.

Centrum sice ponese jméno významných opavských obchodníků, bude vybudováno v sousedství stávajícího obchodního domu Breda, nicméně tato jedinečná architektonická památka nebude do rekonstrukce zapojena a i nadále zůstane chátrající

¹²⁴ MOTLOVÁ, Žaneta . *Sedmicka.cz* [online]. 14. 4. 2010 [cit. 2010-11-13]. Příběh dvě stě let starých cihel má nové pokračování. Dostupné z WWW: <<http://www.sedmicka.cz/opava/clanek?id=149319>>.

¹²⁵ *Pivovary.info* [online]. 2010 [cit. 2010-11-13]. Historie pivovaru Zlatovar Opava. Dostupné z WWW: <http://www.pivovary.info/historie/o/zlatovar/zlatovar_h.htm>.

¹²⁶ o.s. Za Opavu - Dalibor Halátek. *O.s. Za Opavu* [online]. 30. 01. 2008 [cit. 2010-11-13]. Tisková zpráva nového vlastníka pivovaru. Dostupné z WWW:

<<http://www.zaopavu.cz/search.php?rsvelikost=sab&rstext=all-phpRS-all&rstema=31>>.

¹²⁷ o.s. Za Opavu - Adam Šťastný. *O.s. Za Opavu* [online]. 01. 11. 2009 [cit. 2010-11-13]. Veřejná prezentace proměny opavského pivovaru . Dostupné z WWW:

<<http://www.zaopavu.cz/view.php?navezclanku=verejna-prezentace-promeny-opavskeho-pivovaru&cislocclanku=2009110001>>.

vietnamskou tržnicí, ve kterou se nedávno proměnila. Objekt ale získala také firma Develon a její architekti již připravují projekt (budova by se propojila se společenským centrem v areálu pivovaru), který by měl domu Breda vrátit ztracený lesk. Ve své době totiž patřil tento obchodní dům k nejmodernějším v České republice. Postaven byl na místě menšího domu Maxe Bredy v roce 1928 podle návrhu Leopolda Bauera, rodáka z nedalekého Krnova. Po několik desetiletí se tento obchodní dům udržoval na špici, co se týče prestiže. Od devadesátých let dvacátého století ale významnost i kvalita obchodního centra upadala, vliv na tyto změny měly také nově vybudované markety a obchodní centra na periferii města. V současnosti je tato významná památka hodnocena obyvateli města jako jedno z nejostudnějších míst ve městě.¹²⁸

Společnost Develon má také v plánu projekt na sousedním areálu bývalé městské tržnice, kterou měla původně rekonstruovat firma B1 Plaza. Měly by tu vzniknout komerční prostory a bytová zástavba.¹²⁹ Tento projekt nese název Slezský dvůr a měl by plyně navázat na budoucí Společenské centrum Breda & Weinstein. Komerční prostory budou situovány podél ulice Nákladní, směrem jižním do centra pak nový rezidenční blok se stovkou bytů.¹³⁰ Mezi Slezským dvorem a Společenským centrem Breda & Weinstein má být multifunkční prostor. Vše je ale ve fázi příprav.

6.1.2 Slezanka

Již od roku 2005 se projektuje nový vzhled lokality za obchodním centrem Slezanka na Horním náměstí.

Historie struktury tohoto vnitrobloku budov rozpínajících se od Horního náměstí až k ulici Popské sahá až k založení samotného města. Z jedné strany bloku se nachází Rybí trh, náměstí, které patří mezi nejstarší náměstí v Opavě. Původně se jmenoval Smolný trh kvůli prodeji smůly pro pivovary, později z důvodu prodeje vánočních ryb se mu začalo říkat Rybí trh. Jedná se o malé náměstí s kaplí sv. Alžběty, v minulosti býval poblíž hřbitov, byty duchovenstva, kasárna, pivovar, škola. Na východní straně však byly

¹²⁸ KUBNÝ, Pavel. Čtenáři: Opavu nejvíce hyzdí Breda. *Sedmíčka* [online]. 2010, [cit. 2011-02-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.sedmicka.cz/opava/clanek?id=156407>>.

¹²⁹ o.s. Za Opavu - Tomáš Skalík. *O.s. Za Opavu* [online]. 03. 03. 2010 [cit. 2010-11-13]. Bývalá tržnice se změnila na Slezský dvůr. Dostupné z WWW: <<http://www.zaopavu.cz/search.php?rsvelikost=sab&rstext=all-phpRS-all&rstema=31>>.

¹³⁰ HRUŠKOVÁ, Jitka. *Opavský a hluchínský deník.cz* [online]. 18.3.2010 [cit. 2010-11-13]. Slezský Dvůr: stavět se začne už brzy. Dostupné z WWW: <<http://opavsky.denik.cz/podnikani/slezsky-dvur-stavet-se-zacne-uz-brzy20100318.html>>.

do roku 1689 měšťanské domy, které ovšem vyhořely v tomto roce při velkém požáru. Zůstal zde pouze jediný dům na rohu ulice Almužnické a Rybího trhu a v podstatě je zde v pozměněné podobě do dnešní doby. Tento dům se poté v roce 1709 přestavěl na sirotčinec u sv. Michala. Naproti sirotčinci v ulici Almužnické byl současně postaven městský špitál. Po téměř 80 letech byl sirotčinec zrušen a dům odkoupil bohatý obchodník Karel Czeike a zřídil si jej jako městské sídlo. Ten dům kompletně zrekonstruoval a přestavěl.¹³¹

Stav sledovaného prostoru zachycuje skica z roku 1836 (viz příloha). Jsou zde k vidění zadní části domů na ulici Ostrožné i na Horním náměstí, dále zmíněný Czeikův dům a městský špitál na protější straně Almužnické ulice a řídké zastavění na straně ulice Popské. Vnitroblok rozdělují dvě ulice – Radniční a Pivovarská, později Poštovní.¹³²

V 80. letech 19. století pak dům přešel do vlastnictví Kongregace Dcer Božské Lásky, která v něm zřídila dům pro chudé dívky (Mariánský dům), na počátku 20. století ale dům opustila a přestěhovala se na Kylešovský kopec. Později zde byl domov pro děti a knihovna. Na počátku čtyřicátých let byla za budovou knihovny postavena měnírna elektrického proudu, dodnes významná technická památka. Využívaly ji tramvaje i trolejbusy až do 90. let. Ve 40. letech se plánovalo celý tento blok zbourat a vystavět nový komplex radnice, ale z plánů se ustoupilo. Druhá světová válka ale místo zničila a zbytky budov byly srovnány se zemí. Dlouho bylo místo prázdné, až v průběhu 60. let se začalo zastavovat novými domy, na počátku 70. let byla postavena Slezanka, která sloužila jako obchodní centrum. Z Mariánského ústavu se stala součást divadla a sloužila jako kostymérna a divadelní klub.¹³³

Pro tento prostor se v budoucnosti má proměnit v obchodní centrum (celý blok od Horního náměstí k ulici Popské). Od roku 2005 se projektuje tato zástavba, mají zde být podzemní garáže, dvou až tří patrová stavba nad zemí a u ulice Popské pětipatrový komplex bytů. Projekt počítá s obnovením v současnosti zaniklých uliček, Radniční a Pivovarská (viz příloha, obr. 27).

¹³¹ ROSOVÁ, Romana. *O.s. Za Opavu* [online]. 02. 10. 2007 [cit. 2010-11-17]. Historický vývoj prostoru za Slezankou. Dostupné z WWW:

<<http://www.zaopavu.cz/rservice.php?akce=tisk&cisloclanku=2007100005>>.

¹³² ROSOVÁ, Romana. *O.s. Za Opavu* [online]. 02. 10. 2007 [cit. 2010-11-17]. Historický vývoj prostoru za Slezankou. Dostupné z WWW:

<<http://www.zaopavu.cz/rservice.php?akce=tisk&cisloclanku=2007100005>>.

¹³³ ROSOVÁ, Romana. *O.s. Za Opavu* [online]. 02. 10. 2007 [cit. 2010-11-17]. Historický vývoj prostoru za Slezankou. Dostupné z WWW:

<<http://www.zaopavu.cz/rservice.php?akce=tisk&cisloclanku=2007100005>>.

K problémům, které stavba přinese, se vyjádřilo občanské sdružení Za Opavu. To tvrdí, že je to velký zásah do historického centra města, dalším problémem je zhoršený přístup pro automobily k centru kvůli úzkým ulicím, dále se obává o narušení archeologických nalezišť a největší problém představuje Měnična elektrického proudu (velmi cenná památka města, technická památka chráněná ministerstvem kultury). Sdružení doporučuje držet se předválečné historické architektury.¹³⁴

Společnost Crestyl/Opava Development Company a.s., která má tento projekt ve vlastnictví, také počítá se zbouráním výškové budovy Ministerstva zemědělství, která stojí za Slezankou.

Projekt Central Opava má mít zastavěnou plochu 18 000 m², mají zde být obchody a služby jako například zlatnictví, oblečení, kosmetika, móda atd. Nemá zde být supermarket či jiná velkoprostorová prodejna potravin.¹³⁵

Projekt podle oznámení o vlivu na životní prostředí respektuje současné pěší průchody vnitroblokem a navazuje i na historické ulice zničené v druhé světové válce. Zachová se i vzrostlá zeleň, která bude do projektu zakomponována. Budova divadelního klubu, která je součástí projektu, bude zachována a vizuálně oddělena skleněnými oddíly od novostavby pro zachování její historické hodnoty. V ulici Popská bude vystavěn třípatrový blok bytů. Počítá se i se začleněním výškové budovy Ministerstva zemědělství, ale nejprve se musí vyřešit majetkoprávní spory.¹³⁶

V první etapě hrubá podlažní plocha obchodní části bude mít rozlohu 20 612 m², hrubá podlažní plocha bytové části bude mít 1827 m², rostlý terén v okolí 3842 m² a parkovacích míst bude 107. Druhá etapa počítá s rozšířením centra o pozemky Ministerstva zemědělství a to se zvětšením zastavěné i obchodní plochy a zvýšení počtu parkovacích míst o 57. To ale po vyřešení sporů s výškovou budovou.¹³⁷

Původní zahájení stavby bylo plánováno na rok 2008 a první etapa výstavby měla být dokončena v roce 2009. Tento časový harmonogram ale dodržen nebyl.

¹³⁴ HALÁTEK, Dalibor. *O.s. Za Opavu* [online]. 1. 5. 2007 [cit. 2010-11-18]. Zástavba prostranství za Slezankou. Dostupné z WWW: <<http://www.zaopavu.cz/view.php?navezclanku=zastavba-prostranstvi-za-slezankou&cisloclanku=2007050001>>.

¹³⁵ Crestyl Real Estate. *Crestyl* [online]. 2008 [cit. 2010-11-18]. Central Opava. Dostupné z WWW: <<http://www.crestyl.com/pageparam-project-id@16.html>>.

¹³⁶ PACIORKOVÁ, Jarmila. *O.s. Za Opavu* [online]. 12. 2007 [cit. 2010-11-18]. Oznámení dle zákona č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů. Dostupné z WWW: <http://www.zaopavu.cz/storage/MSK1005__oznameni_Opava_City.pdf>.

¹³⁷ PACIORKOVÁ, Jarmila. *O.s. Za Opavu* [online]. 12. 2007 [cit. 2010-11-18]. Oznámení dle zákona č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů. Dostupné z WWW: <http://www.zaopavu.cz/storage/MSK1005__oznameni_Opava_City.pdf>.

Na konci října v roce 2009 bylo předloženo společností Crestyl šest návrhů podoby řešené části Horního náměstí. Občané města mohli v průběhu necelý měsíc účastnit hlasování v Městském informačním centru o nejlepší architektonické řešení. Odborná komise posléze vybere nejlepší návrh. Generální ředitel společnosti Crestyl se vyjádřil následovně: „..návrhy řešení musí být komplexní a reprezentativní tak, aby náměstí i nadále plnilo obchodní a kulturní funkce, které k centru každého města historicky patří. Nová podoba náměstí musí být funkční a architektonicky unikátní při zachování tradiční struktury centra města.“ Byly stanoveny principy, kterými se museli architekti jednotlivých návrhů důsledně držet: komplexní řešení celého prostoru, zohlednění výškové struktury s okolím, obnovení zaniklých ulic s průchody v řešeném prostoru, začlenění zelené plochy.¹³⁸

Odborná komise vybrala čtyři návrhy, občané města jeden (celkově hlasovalo téměř 1000 obyvatel, 64 % hlasovalo pro návrh číslo 1, viz příloha). Tyto návrhy byly předneseny svými architekty, z nich se vybraly tři projekty (architektonické kanceláře Chapman Taylor, Petr Franta architekti a Qarta Architektura), které se zúčastní finále.¹³⁹

Tři návrhy na přeměnu prostoru předložila i firma Develon v souvislosti s prodejem pozemků pod Slezankou a Jednotou. Neřeší ale situaci ve vnitrobloku. Firma Develon staví centrum u pivovaru. Do dalšího kola však návrhy nepostoupily.¹⁴⁰

V srpnu 2010 představila firma Crystal další čtyři návrhy světových architektů ke třem vybraných komisím. Současných sedm návrhů měly kanceláře odevzdat do konce července 2010 a čeká se na vyhodnocení komise.¹⁴¹

V roce 2009 magistrát města zveřejnil výsledky průzkumu, který se týkal právě možných změn prostoru na Horním náměstí. Průzkum provedla firma Ipsos Tambor, která se věnuje výzkumu trhu a veřejného mínění. Do průzkumu bylo zapojeno 1050 obyvatel. Lidé označili za nejcennější památky ve městě právě ty, které se nacházejí v bezprostřední blízkosti Slezanky – radnici, divadlo. Pro změnu Horního náměstí je téměř 70 %

¹³⁸ o.s. Za Opavu . *O.s. Za Opavu* [online]. 2. 11. 2009 [cit. 2010-11-25]. Horní náměstí v Opavě, Crestyl a Slezanka. Dostupné z WWW: <<http://www.zaopavu.cz/view.php?navezclanku=horni-namesti-v-opave-crestyl-a-slezanka&cislocclanku=2009110002>>.

¹³⁹ *Statutární město Opava* [online]. 9.12.2009 [cit. 2010-11-25]. Architektonická soutěž o podobu opavského Horního náměstí: do finále postupují tři návrhy. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=31909>>.

¹⁴⁰ *O.s. Za Opavu* [online]. 10. 06. 2010 [cit. 2010-11-25]. Develon nabídl městu tři studie řešení nové Slezanky. Dostupné z WWW: <<http://www.zaopavu.cz/view.php?navezclanku=develon-nabidl-mestu-tri-studie-reseni-nove-slezanky&cislocclanku=2010060003>>.

¹⁴¹ *O.s. Za Opavu* [online]. 29. 08. 2010 [cit. 2010-11-25]. Tisková zpráva společnosti Crestyl k novým návrhům Slezanky. Dostupné z WWW: <<http://www.zaopavu.cz/view.php?navezclanku=tiskova-zprava-spolecnosti-crestyl-k-novym-navrhum-slezanky&cislocclanku=2010080003>>.

oslovených. Stejně procento lidí se také vyjádřilo, že se jim budova Slezanky nelíbí (z toho nejméně atraktivní je pro vysokoškolsky vzdělané dotázané, tj. pro 87 % z nich). K otázce o zbourání této budovy se oslovení vyjádřili kladně z 37 %, ostatní by se zbouráním nesouhlasili. Ukázka výsledků průzkumu je k dispozici v příloze, obr. 28.¹⁴²

Poté co se změnilo vedení města, se neví, jak bude projekt pokračovat. Bývalé vedení uzavřelo smlouvu na první etapu, která bude zahájena po dokončení archeologického průzkumu. Na tuto etapu jsou vydána povolení. V současnosti město řeší, jak s tímto problémem pokračovat dále.¹⁴³

6.1.3 Pendlovo sanatorium, bývalá porodnice

Toto sanatorium bylo postaveno v roce 1913, od padesátých let sloužilo jako porodnice.¹⁴⁴ V roce 2002 byl v areálu nemocnice dostavěn nový pavilon a porodnice byla přestěhována. Od té doby chátrá. Plánem města je vybudovat zde domov pro seniory, hledá se ale jeho financování.

6.1.4 Bývalé Dukelské kasárny

Po opuštění armády zde měla vyrůst nová vysoká škola tzv. Opava College. Studovat zde mělo přibližně 1500 studentů, vyučovacím jazykem by byla angličtina. V areálu by byly vybudovány i ubytovací prostory jak pro studenty, tak pro učitele. Projekt za jednu a půl miliardy korun ale nepokračuje, hledá se nové využití.¹⁴⁵ Je jisté, že část budov zbourány nebudou, budou revitalizovány.

¹⁴² *Statutární město Opava* [online]. 2009 [cit. 2011-03-23]. Reprezentativní průzkum: lidé chtějí změnu Horního náměstí. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=25672>>.

¹⁴³ URBÁNKOVÁ, Zuzana; HRUŠKOVÁ, Jitka; SCHINDLEROVÁ, Veronika. *Opavský a hlučínský deník.cz* [online]. 30. 1. 2011 [cit. 2011-03-06]. Projekty, které zůstaly jen na papíře. Dostupné z WWW: <http://opavsky.denik.cz/zpravy_region/projekty-ktere-zustaly-jen-na-papire20110126.html>.

¹⁴⁴ GEBAUER, Josef; ŠRÁMEK, Pavel. *Náměstí a ulice města Opavy : Historický místopis*. Opava : Úřad města v Opavě a Akademie J. A. Komenského v Opavě, 1990. 189 s.

¹⁴⁵ URBÁNKOVÁ, Zuzana; HRUŠKOVÁ, Jitka; SCHINDLEROVÁ, Veronika. *Opavský a hlučínský deník.cz* [online]. 30. 1. 2011 [cit. 2011-03-06]. Projekty, které zůstaly jen na papíře. Dostupné z WWW: <http://opavsky.denik.cz/zpravy_region/projekty-ktere-zustaly-jen-na-papire20110126.html>.

6.1.5 Aquapark a zimní stadion

V roce 2008 proběhla soutěž na nový plavecký bazén a hokejový stadion. Bazén by měl být vybaven moderními atrakcemi s kapacitou přes 500 lidí a propojen se stávajícím venkovním koupalištěm. Zimní stadion by měl nahradit ten na Zámeckém okruhu. Prozatím je ale plán v nedohlednu, protože se změnilo vedení města a to projekty pozastavilo z důvodu nedostatku financí. Vizualizace viz příloha obr. 29.

6.1.6 Kulturní dům Rybníček

Nachází se téměř v centru města na rohu ulic Riegrova a Na Rybníčku. Byl postaven v devadesátých letech 19. století a dlouhou dobu sloužil jako závodní klub podniku Ostroj. Nyní je to místo pro konání tanečních akcí a plesů. V současnosti probíhá rekonstrukce a má být dokončena na počátku roku 2012.¹⁴⁶

6.1.7 Tyršův stadion

Vznikl ve dvacátých letech 20. století na místě bývalé pískovny na Kylešovském kopci. Probíhá zde velká rekonstrukce tělocvičny, hotová má být v druhé polovině roku 2011.

¹⁴⁶ *Opavský a hluchínský deník.cz* [online]. 25. 1. 2011 [cit. 2011-03-06]. Rybníček a Tyršák se podělí o sto milionů. Dostupné z WWW: <http://opavsky.denik.cz/zpravy_region/rybnicek-a-tyrsak-se-podeli-o-sto-milionu20110125.html>.

6.2 Rozvoj sídlišť

Město Opava získalo také dotaci na rozvoj panelákových sídlišť. Nárok na tuto dotaci získalo největší opavské sídliště – Kateřinky. Byl vypracován Integrovaný plán rozvoje statutárního města pro rozvoj bydlení. Cílem je zlepšení kvality a způsobu využití veřejného prostranství, modernizovat bytový fond a zvýšit energetické úspory. Je zde navrženo devět aktivit, které mají zlepšit život na sídlišti. Zahrnují revitalizaci budov, úpravy parků a veřejných prostranství, opravy a vybudování komunikací včetně stavby parkovacích domů, modernizaci veřejného osvětlení.

6.2.1 Případová studie

Tato studie se zabývá strukturou dvou největších sídlišť ve městě. Tato sídliště se podílejí vysokým dílem na sociální struktuře města.

V roce 2008 byly provedeny dvě socioekonomické analýzy opavských sídlišť společností SPF Group, v.o.s. Sloužily jako podklad pro tvorbu integrovaného plánu rozvoje a měly určit, jestli sídliště spadají do problémových sídlišť či ne podle kritérií Evropské unie (kritérii jsou například vysoká míra nezaměstnanosti a chudoby, neuspokojivý demografický vývoj, vysoká kriminalita, nízká hodnota nemovitostí atd.). Sídliště Kateřinky tato kritéria splnilo, sídliště Kylešovice nikoliv. Integrovaný plán rozvoje pak přinesl možnosti pro zlepšení bydlení v těchto zónách města. Dále budou moci vlastníci budov požádat o dotaci na revitalizaci domů. Cílem analýzy bylo stanovit sociální a fyzické prostředí na sídlišti. Socioekonomická analýza je založena na analýze statistických dat, terénním šetření a dotazníkovém šetření (Kateřinky: 138 dotazníků, Kylešovice: 112). S výsledkem dotazníkového šetření měla zmapováno i vnímání prostředí místními obyvateli.¹⁴⁷

Charakteristika sídlišť včetně výsledků dotazníkových šetření je uvedena v příloze, obr. 30.

¹⁴⁷ Statutární město Opava [online]. 25.1.2008 [cit. 2011-03-20]. Bydlení. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=16454>>.

6.2.1.1 Studie sídliště Kateřinky

Tato studie je vypracována na základě dat získaných Socioekonomickou analýzou sídliště Kateřinky společností SPF Group, v.o.s. v roce 2008.¹⁴⁸

Poloha sídliště

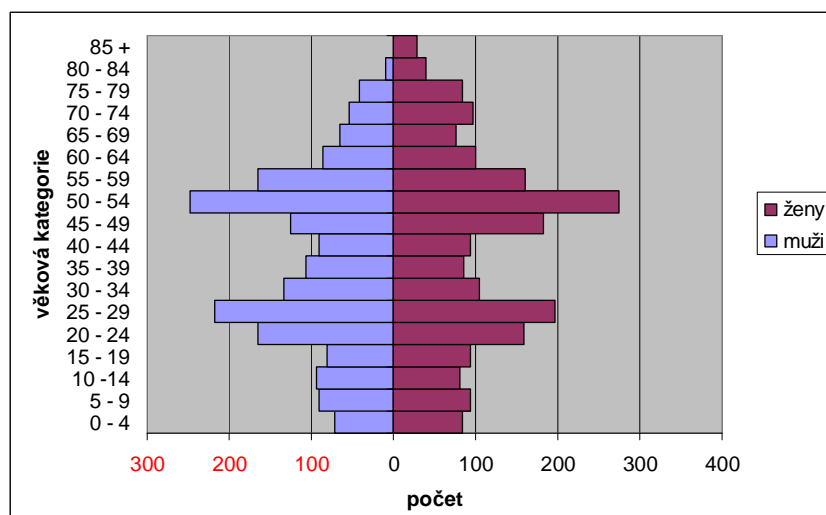
Sídliště se nachází severovýchodně od centra Opavy u břehy řeky Opavy. Rozkládá se na ploše 60 ha, což je 1,4 % rozlohy města Opavy. Přitom zde žije 18 % jeho obyvatel. Sídliště se rozděluje na dva celky: Kateřinky – východ (starší a menší) a Kateřinky – západ. Přibližně odpovídají hranicím ZSJ Kateřinky-západ a ZSJ Kateřinky-východ. Vymezení a poloha sídliště je zaznačena v příloze (obr. 30).

Sociální struktura

Podle SLBD 2001 žilo na sídlišti 12 014 obyvatel (tj. téměř 20 % obyvatel města), z toho dvě třetiny obyvatel žilo ve větším sídlišti Kateřinky-západ. Vývoj podle počtu obyvatel i podle počtu domů a další charakteristiky jsou znázorněny v příloze (obr. 31). Výrazný vzrůst počtu obyvatel v části obce Kateřinky byl zaznamenán v SLDB 1980, kdy se zvýšil počet obyvatel oproti roku 1970 2,64krát. Souvisí to právě s výstavbou sídliště a migraci nových obyvatel. V současnosti ale naopak obyvatel v sídlišti ubývá, je to dáno přirozenou měnou i migrací. Úbytek činil v roce 2008 2,2 % obyvatel oproti roku 2001 (pro srovnání ve městě Opava úbytek byl 2,1 %). Výrazný úbytek byl zaznamenán v ZSJ Kateřinky-východ, zde činil 10,4 % obyvatel.

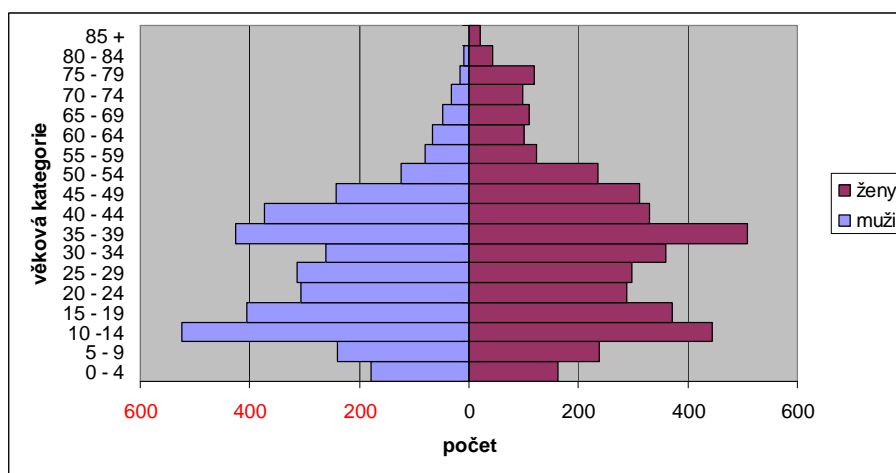
Věková struktura obyvatel obou částí sídliště se liší. ZSJ Kateřinky-východ je území se starší zástavbou, proto zde mají velké zastoupení obyvatelé vyššího věku. Podíl věkové kategorie 60+ byl 17,89 % a největšího podílu v roce 2001 dosahovala věková kategorie 50 – 54 a 25 – 29. Zastoupení této kategorie má vysvětlení v době výstavby sídliště (70. léta), jde tedy o generaci původních obyvatel a jejich potomků.

¹⁴⁸ SPF Group, v.o.s. *Statutární město Opava* [online]. březen 2008 [cit. 2011-03-20]. Socioekonomická analýza sídliště Kateřinky v Opavě. Dostupné z WWW: <http://www.opava-city.cz/assets/zx/rozvoj/Socioekonomick__anal__za_s_dli_t__Kate_inky.pdf>.

Obr. 16: Obyvatelstvo podle věku a pohlaví, ZSJ Kateřinky-východ, rok 2001
(zdroj: SLBD 2001¹⁴⁹)

V ZSJ Kateřinky-západ dominují také věkové kategorie původních residentů (60 let a více tvořila 9,19 %, věková kategorie 35 – 39), výrazné zastoupení zde má mladší složka (věková kategorie 10 – 14). To je důsledek stěhování mladých rodin do novější severozápadní části.

Obr. 17: Obyvatelstvo podle věku a pohlaví, ZSJ Kateřinky-západ, rok 2001
(zdroj: SLBD 2001¹⁵⁰)

V současnosti lze pozorovat proměnu struktury tohoto mladého obyvatelstva. V roce 2008 již podíl obyvatel s věkem 60 a více stoupl na 26,1 %

¹⁴⁹ Český statistický úřad Opava detašované pracoviště. 2001. Statistická data za ZSJ Opava.

¹⁵⁰ Český statistický úřad Opava detašované pracoviště. 2001. Statistická data za ZSJ Opava.

(ZSJ Kateřinky-východ) a 12 % (ZSJ Kateřinky-západ), obě ZSJ tak vykazují průměrem 16 % a ve městě Opava byl 20,1 %. Obyvatelstvo je sice mladší než průměr ve městě, nicméně stárne daleko rychleji.

Vzdělanost se v porovnání let 1991 a 2001 zvýšila. Je to také důsledkem výskytu mladého obyvatelstva. Snížil se počet obyvatel se základním vzděláním, zvýšil se počet se středoškolským a vysokoškolským vzděláním. Podíl vysokoškolsky vzdělaných je téměř stejný jako v celé Opavě (10,75 %). Je však nebezpečí, že podíl vysokoškolsky vzdělaných se bude snižovat z důvodu migrace do atraktivnějších lokalit.

Nezaměstnanost se neliší od obecného trendu v Opavě. Horší jsou charakteristiky nezaměstnaných. V průběhu let 1997 – 2007 se zvyšuje jejich průměrný věk, počet dnů v nezaměstnanosti (3krát) i počet dlouhodobě nezaměstnaných (3krát).

V rámci charakteru průzkumu a případného zařazení do problémových sídlišť byla zkoumána i trestná činnost. Počet trestných činů na 1000 obyvatel byl v roce 2007 na sídlišti 2,5krát vyšší než ve městě, i tak se podle dotazníků zde obyvatelé cítí bezpečně. Určili také několik míst, která považují za nebezpečná (areál okolo nákupního střediska Katka včetně podchodu, okolí hospod a barů atd.).

Součástí dotazníkového šetření byl průzkum týkající se stability obyvatel v místě bydliště. Více než tři čtvrtiny obyvatel sídliště nemá v plánu se v dohledné době odstěhovat. Odstěhování se by nejvíce uvítali mladí lidé ve věku od 25 do 39 let. Kdyby ale měli příležitost, odstěhovala by se více než polovina z nich a více než třetina by se neodstěhovala. Dá se tedy shrnout, že stabilita rezidentů je na dobré úrovni.

Residenční prostředí

Ve východní části sídliště se nacházejí domy ze sedmdesátých let, v západním bloku pak domy novější z let osmdesátých. Revitalizace bytového fondu je pro rozvoj nezbytná. 79 % budov bylo zrekonstruováno (k roku 2008). V dotazníkovém šetření více než tři čtvrtiny dotázaných hodnotilo fyzický stav budov spíše pozitivně. Veřejné prostory, které udávají a zvyšují kvalitu prostředí, procházejí v současnosti obnovou.

Shrnutí

Sídliště se liší mladší zástavbou i mladšími obyvateli, kteří žijí v západní části sídliště a starší zástavbou i obyvateli ve východní části. Ve východní části je více než čtvrtina obyvatel je poproduktivního věku a mladší obyvatelé tíhnou k odstěhování se. Problémem je tedy výrazné a rychlé stárnutí sídliště. Ve východní části se nachází nižší

procento nezaměstnaných a nižší vzdělanost. Fyzický stav i vzhled domů je poznamenán nedávnou i v současnosti procházející rekonstrukcí, stejně je obnovován veřejný prostor.

6.2.1.2 Studie sídliště Kylešovice

Studie sídliště je zpracována na základě dat získaných Socioekonomickou analýzou sídliště Kylešovice společností SPF Group, v.o.s. v roce 2008.¹⁵¹

Poloha sídliště

Narozdíl od sídliště Kateřinky, které je vzdáleno 500 m od centra města, sídliště Kylešovice má dostupnost centra významně slabší (1700 m vzdušnou čarou).

Na sídlišti žije 6,7 % obyvatel města na 0,46 % jeho rozlohy. Rozděluje se také na dva celky: Kylešovice-sever a Kylešovice-jih (vymezení viz příloha, obr. 30). Kylešovice-sever lze ztotožnit se ZSJ Bílovecká, Kylešovice-jih je součástí ZSJ Pod Hlavní (tato ZSJ je rozlehlá, proto nelze využít pro statistické účely).

Sociální struktura

V severní lokalitě sídliště žilo podle SLBD v roce 2001 celkem 2175 obyvatel.¹⁵² Fyzicky se sídliště dělí do dvou ulic - na ulici 17. listopadu se nachází 28 bytových domů s 522 byty, na ulici Bílovecké je postaveno 11 bytových domů s 214 byty.¹⁵³

V jižní části sídliště na ulici Liptovská bylo vystavěno 27 bytových domů z osmdesátých let s 574 byty.¹⁵⁴ V roce 2001 zde podle SLBD bydlelo 2205 obyvatel.¹⁵⁵

¹⁵¹ SPF Group, v.o.s. Socioekonomická analýza sídliště Kylešovice v Opavě. 2008. s. 59.

¹⁵² SPF Group, v.o.s. Socioekonomická analýza sídliště Kateřinky v Opavě. In SRB, Jan. *Socioekonomická analýza sídliště Kateřinky v Opavě* [online]. březen 2008 [cit. 2011-02-23]. Dostupné z WWW: <http://www.opava-city.cz/assets/zx/rozvoj/Socioekonomick__anal_za_s_dli_t__Kate_inky.pdf>.

¹⁵³ Český statistický úřad [online]. 24. 2. 2011 [cit. 2011-02-24]. Budovy s přiděleným číslem a hlavní adresou za část obce Kylešovice, kód 413925, k 24.02.2011. Dostupné z WWW: <<http://registry.czso.cz/irso/tiskobce.jsp?kodcis=42&kod=413925>>.

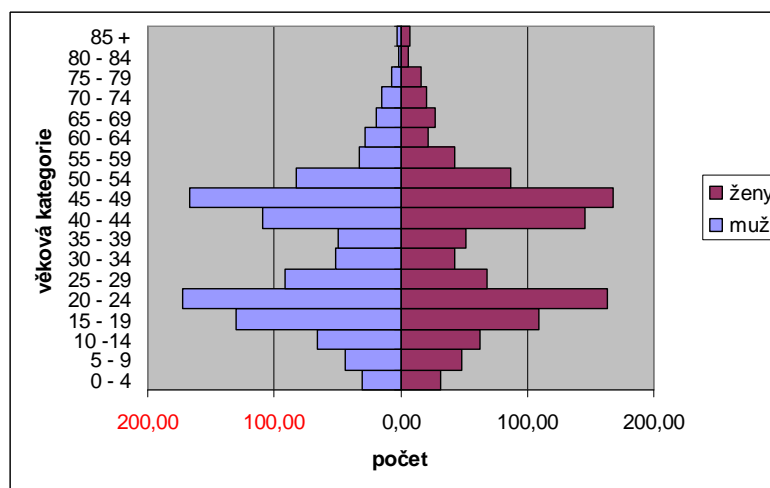
¹⁵⁴ Český statistický úřad [online]. 24. 2. 2011 [cit. 2011-02-24]. Budovy s přiděleným číslem a hlavní adresou za část obce Kylešovice, kód 413925, k 24.02.2011. Dostupné z WWW: <<http://registry.czso.cz/irso/tiskobce.jsp?kodcis=42&kod=413925>>.

¹⁵⁵ SPF Group, v.o.s. Socioekonomická analýza sídliště Kateřinky v Opavě. In SRB, Jan. *Socioekonomická analýza sídliště Kateřinky v Opavě* [online]. březen 2008 [cit. 2011-02-23]. Dostupné z WWW: <http://www.opava-city.cz/assets/zx/rozvoj/Socioekonomick__anal_za_s_dli_t__Kate_inky.pdf>.

Na ulici Hlavní pak je postaveno ještě 10 bytových domů se 134 byty.¹⁵⁶ Ulice Jasná pak zahrnuje 4 bytové domy se 70 byty a ulice Na Pomezí 2 bytové domy se 36 byty z let osmdesátých.¹⁵⁷

V bytových domech žilo v roce 2001 4380 obyvatel, v roce 2008 tento počet klesl na 3840 obyvatel.¹⁵⁸

Věková struktura v ZSJ Bílovecká vykazuje výrazné dvougenerační rozložení, nejvíce je zastoupena věková kategorie 45 – 49 a 20 – 24. Procentuální podíl obyvatel s věkem více než 60 let je pouze 7,75 % (Kateřinky 16 %). V budoucnosti, kdy se nejvíce zastoupená věková kategorie dostane do důchodového věku, bude struktura sídliště výrazně odlišná.

Obr. 18: Obyvatelstvo podle věku a pohlaví, ZSJ Bílovecká, 2001
(zdroj: SLBD 2001¹⁵⁹)

Co se týče stability obyvatel sídliště, tak 80 % respondentů se v blízké budoucnosti nebude stěhovat, ale při příležitosti by se odstěhovala necelá polovina z nich. Stejně jako u Kateřinek by se nejraději stěhovali lidé ve věku 25 až 39 let.

¹⁵⁶ Český statistický úřad [online]. 24. 2. 2011 [cit. 2011-02-24]. Budovy s přiděleným číslem a hlavní adresou za část obce Kylešovice, kód 413925, k 24.02.2011. Dostupné z WWW: <<http://registry.czso.cz/irso/tiskcobce.jsp?kodcis=42&kod=413925>>.

¹⁵⁷ Český statistický úřad [online]. 24. 2. 2011 [cit. 2011-02-24]. Budovy s přiděleným číslem a hlavní adresou za část obce Kylešovice, kód 413925, k 24.02.2011. Dostupné z WWW: <<http://registry.czso.cz/irso/tiskcobce.jsp?kodcis=42&kod=413925>>.

¹⁵⁸ SPF Group, v.o.s. Socioekonomická analýza sídliště Kateřinky v Opavě. In SRB, Jan. *Socioekonomická analýza sídliště Kateřinky v Opavě* [online]. březen 2008 [cit. 2011-02-23]. Dostupné z WWW: <http://www.opava-city.cz/assets/zx/rozvoj/Socioekonomick_anal_za_s_dli_t_Kate_inky.pdf>.

¹⁵⁹ Český statistický úřad Opava detašované pracoviště. 2001. Statistická data za ZSJ Opava.

Trendy ve vzdělanosti a nezaměstnanosti jsou obdobné jako u sídliště Kateřinky. Klesá podíl obyvatel se základním vzděláním, roste se středoškolským a vysokoškolským. Ve vývoji ale klesá počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, což je problémem sídlišť obecně.

Ve srovnání se sídlištěm Kateřinky má sídliště Kylešovice méně rekonstruovaných domů. V roce 2008 bylo zrekonstruováno 63 % domů (Kateřinky 79 %).

Shrnutí

V současnosti obývá sídliště vysoký podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva, je zde mladá věková struktura. Je však v příjmu sociálních dávek nadprůměrné. Sídliště nesplnilo kritéria pro získání dotací na obnovu panelových domů a veřejných prostor.

7 ROZHOVORY

Řízené rozhovory jsou praktickou částí této práce. Rozhovory s vybranými lidmi umožnili nahlédnout do odborné práce, která se týká rozvoje města. Pomohly k uvědomění si důležitosti, složitosti a mnohdy nesnadného rozhodování v těchto otázkách.

Pro uskutečnění řízených rozhovorů byli v půli prosince roku 2010 osloveni vybraní představitelé města a odborníci. Jednotlivě se jednalo o náměstka primátora města Opavy, který má na starosti rozvoj města, územní plánování, odbor hlavního architekta aj. Dále vedoucího odboru magistrátu rozvoje města a územního plánování. Významného historika, autora řady knih týkající se historie města a ředitele Zemského archivu v Opavě. Opavského patriota a jednatele výboru občanského sdružení Za Opavu, které významně přispívá k ochraně historických a kulturních památek ve městě. Dalším respondentem je zástupce podnikatelské sféry z opavské projekční kanceláře. Všichni oslovení souhlasili s poskytnutím rozhovoru. S časovým předstihem jim byly poskytnuty rámcové otázky s volnou odpovědí. Rozhovory jsou zaznamenány v digitální podobě.

Metoda řízených rozhovorů byla preferována před dotazníkovou metodou kvůli řadě důvodů. Rozhovor je více osobnější metoda, která umožňuje přímé reakce tazajícího a tázaného. Umožňuje pokládání doplňujících otázek při nejasnostech..

Rámcové otázky vyplynuly z tématu a potřeb této práce a částečně byly inspirovány prací Patrika Netopila.¹⁶⁰

Pro počet realizovaných rozhovorů nelze pokládat informace z nich získané za relevantní, nicméně široké oborové spektrum respondentů umožňuje také široké spektrum názorů.

¹⁶⁰ NETOPIL, Patrik. *Vývoj vnitřní prostorové struktury města Přerova*. Olomouc, 2006. 83 s. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci.

1. Jaké významné změny prostorové struktury se podle Vás staly ve městě Opava po roce 1989?

Všichni dotázaní se shodli na faktu, že významným prvkem ve struktuře města v delším časovém horizontu je nedostavění mezer ve výstavbě, které vznikly během druhé světové války. Tyto mezery vyskytující se hlavně v centru města mu daly novou podobu, na kterou si obyvatelé zvykli a jejich změnu nesou mnohdy nelibě. Zejména se jedná o vnitroblok domů za Slezankou či na ulici Masařská. Právě změna vnitrobloku za Slezankou počítá s výstavbou uliční sítě shodné s historickou strukturou. Nicméně je otázkou, zda jej má smysl vůbec znovu obnovovat a násilně vkládat tuto výstavbu s odůvodněním, že zde byla kdysi.

Významným jevem je také rozrůstání města do plochy, na který poukázala většina dotázaných. Toto rozrůstání je umožněno územním plánem na vymezených plochách. Město se tak výrazně odlehčilo (není zde již těžký průmysl). V centru již nejsou koncentrované veškeré funkce, nachází se v prstenci po obvodu. Například magistrát se odstěhoval z centra a nyní je vlastně centrální řídicí funkce rozdělena do dvou míst ve městě a tvoří tak dva póly. Supermarkety jsou také na okrajích a tato obchodní funkce se tak přesunula na obvod města. Množství supermarketů připadá polovině respondentů adekvátní, polovina pak hodnotí množství jako abnormální. Z centra města tak tím zmizely nenávratně některé služby.

S odlehčením centra města souvisí rozšíření ploch pro pěší – pěší zóny – až pětkrát. Z Dolního náměstí se stala pěší zóna namísto parkoviště, které zde bylo do roku 1998. Změnila se průjezdnost na Horním náměstí. Centrum města se tak získalo vzdušnější a esteticky přijatelnější vzhled pro obyvatele i návštěvníky. Na tyto změny poukázalo vedení města a podnikatelská sféra.

Zástupce podnikatelské sféry také zmínil objekty občanské vybavenosti, které byli vystavěny a přinesly městu užitek. Mezi ně patří nová víceúčelová hala pořádající sportovní utkání mezinárodního charakteru a modernizace Tyršova stadionu. Dále byla vystavěna reprezentativní smuteční síň a zmodernizován městský hřbitov. Jako významnou změnu považuje vzestup a pád obchodního domu Breda. Respondent také zmiňuje kolaps dopravní situace ve městě (hodnotí ji jako neúnosnou) a elektrifikaci železniční tratě z Opavy do Ostravy. Jako jediný z respondentů uvedl zastavení výstavby větších bytových celků a vznik „satelitních městeček“ na lokalitách Kylešovice a Prachovnik.

Pouze jeden respondent se zabýval i strukturou v příměstských částech, ostatní zmiňovali střed města a předměstí.

2. Jmenujte prosím pozitivní a negativní změny.

Pozitivní změny

K pozitivním změnám zařadili všichni respondenti estetizaci města. Vedení města zdůraznilo vyčištění města, opravu památek, opravu domů, výměnu povrchu v centru města. Respondent z občanského sdružení zmínil také snížení průmyslového zatížení centra a revitalizaci opuštěných průmyslových budov. Sdružení se zasloužilo například o revitalizaci bývalých škrobáren. Jako pozitivum také uvedl zastavění válečných proluk, u dopravní problematiky vybudování ostrůvků na silnicích v centru města a vybudování cyklostezek.

Historik hodnotí jako velmi pozitivní zachování, až tedy na Praskovu ulici, uliční síť. Shledává pozitivním, že tendence k vybudování úplně nové Opavy, kterých bylo před válkou spousty (mělo se například úplně přebudovat jádro a celá uliční síť), nebyly naplněny i díky nedostatku financí. Věřící, že nedostatek peněz zabránil i nadále výrazným přestavbám centra. Pozitivní pro něj tedy v tuto chvíli je, že nejsou finanční prostředky.

Respondent z řad podnikatelů hodnotí také pozitivní změnu v urychlení vlakového spojení s Ostravou a bohatší prodejní nabídku.

Negativní změny

Vývoj dopravní situace hodnotí všichni respondenti jako špatný.

Jeden z respondentů vidí velký problém v situaci autobusového nádraží, které Opava de facto nemá. Bývalé autobusové nádraží bylo prodáno na stavbu supermarketu. Nyní je situace vyřešena zastávkami na Jánské ulici před vlakovým nádražím. Tvrdí, že je to dopravně nedůstojné pro Opavu. Není zde vyřešeno parkování, což je pro Jánskou ulici neřešitelný problém. Tímto považuje současný stav za fatální chybu a ostudu města a říká, že místo megalomanských projektů v centru by mělo město řešit tento aktuální problém. Ostatní respondenti se s tímto názorem neslučují. Argumentují tím, že bývalé autobusové nádraží nebylo využíváno, bylo vzdáleno od centra města. Současná situace na Jánské ulici (tzn. spojení autobusových zastávek meziměstské, městské hromadné dopravy a vlakového nádraží) jim vyhovuje.

S dopravou souvisí i další lokality, například řešení dopravy u vybudovaného obchvatu Globus – Kaufland. Není zde kruhový objezd a během dopravní špičky nastává dopravní kolaps a zácpa. Dále také křižovatka u městské knihovny, která jako hlavní tah na Kylešovice a k nádraží kapacitně nevyhovuje. S nadměrnou intenzitou dopravy se tak shodli všichni tázaní.

Jeden respondent zmínil, že nově postavená silnice uprostřed Opavy (Praskova) město rozdělila na dvě části.

Většina se shoduje na nedostatečnosti parkovacích ploch v centru i na sídlištích.

Někteří respondenti hodnotili nadmíru staveb supermarketů, kterých je podle jejich názorů na město Opavu až dost. Všichni se shodli na tom, že bývalé tovární objekty, které jsou opuštěné, měly být poskytnuty pro výstavbu těchto center. Místo toho se stavělo na prázdném prostoru či na autobusovém nádraží, měla se upřednostnit rehabilitace opuštěných továrních budov. Jeden z respondentů vzpomněl, že to není ale problém nejen Opavy. V zahraničí lze vidět projekty, kdy jsou tyto moderní obchodní centra postaveny například do starých jatek a jiných objektů. Tvrdí, že když už řetězce u nás chtějí investovat, tak do těchto objektů. Město bylo moc vstřícné a řetězce zabraly prázdné plochy. Dále všichni vidí problém v odsunu obchodních funkcí právě na periferii a odsun života z jádra právě do těchto ploch města. Vznikl tak pórovitý prostor v centru, který je v podvečer a o víkendech opuštěný.

Se supermarkety souvisí také dopravní situace. Každý supermarket potřebuje vlastní dopravní obslužnost i obslužnost pro své zákazníky. Shodli se, že u nových projektů si to lze představit ještě v místě pivovaru na Nákladní ulici, ale v centru u Slezanky nikoliv. Pro vysokou hladinu spodní vody také nelze řešit tuto situaci podzemními garážemi.

Respondent z projekční kanceláře vyzdvihuje problém s absencí koncepčního řešení v nově budovaných zónách pro bytovou výstavbu. Hodnotí také nevyužitelnost nové sportovní víceúčelové haly. Za negativní změnu považuje zrušení prostoru k drobnému venkovnímu prodeji výpěstků zeleniny a sazenic.

3. Jaký je Váš názor na stavební úpravy v centru města (Slezanka, areál pivovaru, bývalá tržnice aj.)?

Názor, který převládá na tuto problematiku, lze shrnout následovně. Obchodních center je na Opavu ve městě již dostatek. Není třeba budovat další. Navíc zde není kvalitní dopravní obslužnost a to zejména v areálu Slezanky.

Názor na obchodní dům Slezanka mají respondenti shodný. Říkají, že Slezanka nemá dostatečné dopravní vstupy a vybudováním vnitrobloku by se možnost zásobování nového centra výrazně omezila. Lidé si navíc na současnou podobu zvykli a respondenti by dávali přednost její rekonstrukci. Prostor za ní by neměl být zastaven dalším objektem občanské vybavenosti. Město má daleko více závažnějších problémů, například bývalé Pendlovo sanatorium.

Současné vedení města říká o projektu Slezanka, že její výstavba je zatím v rovině úvah. Původně pozitivní myšlenky s vybudováním bytového domu se začaly rozrůstat, v současnosti převládá obchodní funkce. V úzkých uličkách v okolí nelze zvládnout dopravní situaci. Stavební povolení je vydáno na menší projekt – bytový dům, obchodní dům a využití bývalého divadelního klubu. Byla by zde tedy klidová zóna. Ale výstavba druhé a třetí etapy by byla špatná. Navíc pokračuje výstavba obchodního centra v pivovaru, tak by bylo obchodů v centru nadbytek.

K výstavbě v areálu pivovaru se vyjádřilo vedení města pozitivně jako využití brownfieldu. Otázkou pak zůstává, co zůstane z původní zástavby. Vzniknou zde nová parkovací místa. Dojde k přilákání většího počtu návštěvníků do centra města. Žádoucí by bylo, aby se budoucí areál pivovaru propojil s Bredou. S tímto názorem se všichni respondenti ztotožnili. Někteří z nich ale i tak nevidí smysl ve vybudování dalšího centra.

O areálu bývalé tržnice vedení říká, že je dobře, že developer toto místo opustil, protože projekt byl špatně zvládnutý. Otázka je, co se stane s touto plochou nyní. V současnosti má ve vlastnictví pozemek firma Develon, která vlastní sousední pivovar a chystá projekt výstavby bytových jednopatrových domů. Dále společenské centrum jako například premiérový sál pro 500 lidí a propojení s vedlejším pivovarem. Vzhledem k finanční situaci města je ale vše ve fázi jednání.

Zástupce za občanské sdružení nesouhlasí s původním záměrem vybudování dalšího obchodního centra ve středu města (v pořadí tak třetího). Na tržnici předtím

fungovali obchodníci s oblečením, kteří v současnosti prodávají v kamenných obchodech (například v obchodním domu Breda). Její prostor se dá dále využít. Investor, který tam přijde, má vybudovat komerční prostory včetně bydlení. To vnímá pozitivně, protože tam budou nové funkce a pro město přínosné.

Zástupce občanského sdružení rozvinul názor o nových a v současnosti již opuštěných centrech. Říká, že v Liberci například byla vybudována v jedné chvíli tři nebo čtyři centra a v současnosti jsou poloprázdná a zaplněna nekomerčními funkcemi (například galeriemi). A to za nulový nájem, aby tam vůbec něco bylo. U nás investoři tak očekávají asi více, než město může zvládnout. O pivovaru si myslí, že je tento oddělený prostor delší dobu již opuštěný a lidé nejsou zvyklí tudy chodit. Kdyby tento prostor byl po čase opuštěn, tak by to ani lidem nevadilo, protože opuštěný ho již znají. Kdežto u Slezanky je to nyní nezastavěný prostor a lidé zde prochází. Patří mezi nejstarší prostory ve městě, nejstarší cesty ve městě. V prostoru je to zakódované a nevíme, co by se stalo, kdyby se toto volné prostranství zastavělo. A kdyby toto centrum zkrachovalo a zůstalo uzavřené, stala by se z něj černá díra přímo v centru města. Říká, že je nezbytné provést precizní analýzy a studie o funkčnosti tohoto centra. Je třeba zjistit, jestli je životaschopné a udržitelné. Dále respondent vítá vznik takových záměrů jako plavecký bazén a zimní stadion. Tyto soutěže uvažují o městě komplexně a tak můžou ukázat něco nového.

Všichni dotázaní se také shodují v tom, že se město vyvíjet musí a že je špatné ho zakonzervovat a nerozvíjet. Ale kontext musí být srovnatelný, nová architektura se musí srovnat s tou stávající. Městský prostor určitě ovlivňuje každého člověka a když je ve městě nějaký defekt, tak ho to podvědomě ovlivňuje.

4. Jsou tyto změny udržitelné?

V souvislosti se stavbou nových obchodních center se respondenti obávají, že změny udržitelné nejsou. Některé z obchodních center bude redukováno, protože v Opavě na takové množství obchodních ploch nejsou kapacity v kupní síle.

Mnozí by se spíše věnovali jiným projektům. Upřednostnili by rehabilitaci a údržbu stávajícího bytového a objektového fondu (například socialistické bloky bytových domů na náměstí, v ulici Mezi Trhy, objekt bývalé Opavie, areál bývalé tržnice aj.). Pro dlouhodobý rozvoj by bylo také vhodné, aby investoři obnovovali stávající budovy a ne stavěli nové na zelené louce.

Spíše než řešení stavby dalších center by se respondenti také věnovali řešení dopravy, obchvatu města a také napojení na dálniční síť.

Podnikatelská sféra, občanské sdružení i vedení města zastávají stejný názor ohledně rozrůstání Opavy do prostoru. V sedmdesátých a osmdesátých letech se stavěly sídliště a po revoluci rodinné domy. Velké množství lidí žije na území Kateřinek a Kylešovic. Nyní je tendence roztáhnout město do polí residenčními čtvrtěmi. Což podle nich není udržitelné. Měl by se pečlivě naplánovat rozvoj těchto čtvrtí. Když se ale neplánovaně tato místa zastaví, nepostaví se zde žádné objekty občanské vybavenosti, tak život v těchto místech není udržitelný. Nevznikají zde žádné komunitní vazby. Je potřeba, aby vznikaly pečlivé plány a projekty pro tato území. Aby se město nerozrostlo do nekonečných čtvrtí jen se ziskem z prodeje, ale aby se dbalo na plánovanou výstavbu spolu s občanskou vybaveností.

V souvislosti s vyliďňováním centra a přesouvání bytových i obchodních funkcí na periferii by respondenti uvítali navrácení života zpět (například formou plánované bytové výstavby).

5. Jaká je perspektiva vývoje města Opavy?

Mezi hlavní směry vývoje řadí respondenti další rozšiřování města do okolní krajiny. Většinou se jedná o rozšiřování zástavby rodinných domů, jiné rozšiřování neočekávají. Perspektiva vývoje je dána i přítomností Ostravy a Opava už svůj boj s Ostravou prohrála. Opava zůstane provincionálním městem a bude se pyšnit titulem historického centra Slezska a rozhodně to není na škodu. Město je klidným místem pro bydlení. Tedy až na dopravu, která by se měla řešit budováním severního i jižního obchvatu.

Vedení města a zástupce magistrátu vidí problém shodně v ubývání počtu obyvatel, dále v konci životnosti panelových domů na sídlištích. Dalším z problémů jsou majetkové vztahy na pozemcích určených jako rozvojové plochy pro podnikání, které momentálně město nemůže z těchto důvodů zájemcům nabízet. Město by mělo také pracovat na vytváření pracovních příležitostí a zmíněném rozvoji podnikání. Zároveň tak město nemůže pracovat na projektech spojených s revitalizací opuštěných budov, které jsou v soukromých rukou.

Respondent z řad podnikatelů ale nevidí dobře vývoj struktury města v dalším plošném rozšiřování města na úkor orné půdy. Pro plochy k bydlení by podle něj měly být lépe využity již existující plochy a prostory v rámci stávajícího obvodu města (větší počet bytových domů na úkor nových rodinných domů).

Zástupce občanského sdružení vyzdvihuje funkci služeb. Říká, že pokud bude město fungovat dobře ve službách, tak potom budou lidé ochotni investovat do prostoru. Nicméně prostor by se měl vnímat i z hlediska náplně a využití.

Historik si myslí, že chránit bychom měli to, co je na Opavě cenné a jedinečné. Je to například připomínka budov z doby Země slezské, tj. památky z let 1850 – 1928 a pak budovy z dob před druhou světovou válkou, protože poté již rostla Ostrava. Tyto objekty by měly být chráněny, protože připomínají zemskost Opavy (budovy, které získala Slezská univerzita, bývalý okresní úřad, KSČ- poštovní a telegrafní ředitelství, zemský dům – dnes finanční úřad, zemská vláda slezská – dnes filozoficko-přírodovědecká fakulta). Tuto etapu vývoje nemají ostatní města a to dělá Opavu výjimečnou.

8 ZÁVĚR

Tato diplomová práce se zabývá vývojem a současným stavem prostorové struktury města Opavy.

V úvodu práce je zpracována fyzickogeografická charakteristika řešeného území, protože lokalizace města v minulosti byla zapříčiněna právě kombinací těchto faktorů.

Historicky má Opava velký význam, proto vývoj prostorové struktury zaujímá významnou část práce. Opava byla písemně doložena již na konci dvanáctého století. Byla hlavním městem několika územních celků v průběhu její dlouhé historie. Nejstarší částí je samotné centrum města, kudy také procházely významné kupecké stezky a tak se zde soustředila obchodní funkce. Město bylo ohraničeno hradbami se třemi hlavními bránami. Tyto brány vedly do tří opavských předměstí. Uvnitř hradeb se nacházely významné domy, domy bohatých občanů a dokonce hrad. Vně hradeb se koncentrovala řemesla a nacházely se zde zemědělské pozemky. Po zbourání městských hradeb se město rozrůstalo do prostoru.

Významným přelomovým obdobím byla druhá světová válka, kdy bylo mnoho budov zbořeno. Opava byla druhým nejzničenějším městem v republice. Poválečná doba je typická pro zacelování válečných mezer, vznik sídlištních komplexů. Od devadesátých let se také rozmohla stavba supermarketů a obchodních center. Opava se tak stala městem s jejich výraznou koncentrací. S vývojem města souvisí proces suburbanizace, který je pozorován v okrajových částech města. Do periferie se přesouvá funkce bydlení, obchodní funkce a také výrobní funkce.

Podle aktuálního stavu demografické a ekonomické struktury, popisu bytové a objektové zástavby ve městě lze naznačit další rozvoj města. Obyvatelstvo města má několik specifíků. Vyskytuje se zde nadprůměrný podíl obyvatel hlásících se ke slezské národnosti a také vyšší podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel. Ekonomická struktura se v průběhu minulých sčítání lidu rapidně nezměnila, zůstala významným průmyslovým městem .

Jedním z mnoha problémů, kterými se město v současnosti zabývá, je snižování počtu jeho obyvatel. Jedním z důvodů je zvýšená migrace do větších měst. Proto je nutné zajistit zastavení trendu a poskytnout občanům města zajímavé nabídky v oblasti bydlení, práce, školství, společenského života.

Práce nahlíží i do budoucího vývoje města, poskytuje přehled investičních záměrů a projektů, které jsou v současnosti předmětem všeobecné diskuse.

Součástí práce je také zpracování rozhovorů s představiteli města a odbornou veřejností. Pomocí rozhovorů byly zjišťovány jejich názory, připomínky a komentáře k aktuálnímu vývoji města.

9 SUMMARY

This diploma thesis deals with the development and the current status of the area structure of the city Opava.

In the introduction, the work concentrates on the physical-geographical characteristics of the area, because the city localization was in the past caused mainly by the combination of these factors.

Historically, Opava has a great meaning. Therefore, the development of the area structure represents a great deal of this work. Opava was established already at the end of the twelfth century. During the course of its long history, it was the main city of a few territorial units. The oldest part is the city centre itself, through which also some significant merchant paths led. Therefore, the business function was centralized here.

The city was protected by means of the outer walls with the three main gateways. These gateways led into the three suburbs of Opava. Inside the outer walls, there were some significant houses, houses of the wealthy citizens, and also a castle. Outside of the outer walls, there was the craft industry situated, and the agricultural properties as well. After the city walls had been demolished, the city was expanding in its space.

An important turning point was represented by the Second World War, when lots of the buildings were demolished. Opava was the second most destroyed city in the country. The postwar period is typical of the correcting the war gaps and a creation of the urban settlements. From the nineties, there also has been a trend of building supermarkets and shopping centers. Opava has become a city with their distinct concentration. The development of the city is also connected with the suburbanization process, which is observed in the city outskirts. The housing function, the business function and the production function is being transferred to the periphery.

According to the current state of the demographic and economic structure, description of the housing and object estates in the city, the further development of the city can be denoted. The population has a few specifics. There is an above-average portion of the population belonging to the Silesian nationality and also a greater portion of the college-educated people. The economic structure has not, in the course of the past population census, changed rapidly; it has remained an important industrial city.

One of the many problems, which the city currently faces, is the lowering number of its inhabitants. One of the reasons is the higher migration into the larger cities.

Therefore, it is necessary to ensure the stop this trend and provide the city citizens with some interesting offers in the fields of housing, jobs, education and social life.

The thesis also concentrates on the future city development; it presents an outline of the investment projects that are these days in the centre of discussions.

The work also contains processed interviews with the city representatives and some professionals in the field. By means of these interviews, their opinions, remarks and comments regarding the current city development have been researched.

POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE

Bibliografické zdroje:

Současné problémy osídlení ČSR. Praha: Státní ústav pro územní plánování, 1972. 56 s.

DEMEK, Jaromír, et al. *Zeměpisný lexikon ČR. Hory a nížiny*. 2. vyd. AOPK ČR, 2006. 580 s. ISBN 8086064999

QUITT, E. *Klimatické oblasti Československa*. Brno: GgÚ, 1971. 73 s.

FRANK, Miroslav, et al. *Opavsko zblízka*. 3. vyd. Nadatur, Ave centrum, 2005. 136 s. ISBN 80-7270-024-3

MÜLLER, Karel, ŽÁČEK, Rudolf, et al. *Opava : Historie / Kultura / Lidé*. 1. vyd. Praha : NLN s.r.o., 2006. 611 s. ISBN 80-7106-808-X.

KÁŇA, Otakar, et al. *Okres Opava*. 1. vyd. Ostrava: Profil, 1983. 136 s. OC 505/21/85.8 48-001-83

Kuča, Karel, 1961-. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. 4. díl, Ml-Pan*. Karel Kuča. 1. vyd. Praha : Libri, 2000. 941 s., fot., pl. ISBN 80-85983-16-8

Langer, Petr, Pazdera, Roman, Wolf, Vojtěch. *Tramvají a trolejbusem ulicemi Opavy : vývoj tratí, linek a vozového parku elektrické pouliční dráhy a trolejbusů v Opavě 1905-1998*. Petr Langer, Roman Pazdera, Roman Pazdera. 1. vyd. Ústí nad Labem : Wolf, 1998. 51 s., pl., mp., fot., tb.Dar.

MEDKOVÁ, Marta, MÜLLER, Karel. *Správní vývoj okresu Opava 1848-1998*. Opava: Státní okresní archiv a Zemský archiv v Opavě, 1998. 44 s.

GEBAUER, Josef; ŠRÁMEK, Pavel. *Náměstí a ulice města Opavy : Historický místopis*. Opava : Úřad města v Opavě a Akademie J. A. Komenského v Opavě, 1990. 189 s.

SOUŠKOVÁ, Kateřina. *Transformace ekonomiky regionu okres Opava – geografická interpretace změn*. Olomouc, 2010. 19 s. Seminární práce. UPOL.

NETOPIL, Patrik. *Vývoj vnitřní prostorové struktury města Přerova*. Olomouc, 2006. 83 s. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci.

SPF Group, v.o.s. *Socioekonomická analýza sídliště Kylešovice v Opavě*. 2008. s. 59.

Statistické bibliografické zdroje:

Obyvatelstvo Slezska a Hlučínska v několika nejdůležitějších směrech na základě sčítání lidu ze dne 15. února 1921 se zvláštním zřetelem na předešlé sčítání lidu. Opava : Zemský statistický úřad pro Slezsko, 1924. 520 s.

Statistický lexikon obcí v zemi Moravskoslezské : Vydán ministerstvem vnitra a státním úřadem statistickým na základě výsledků sčítání lidu z 1. prosince 1930. . Praha : Orbis, 1935. 212 s.

Statistický lexikon ČSSR 1974. : Podle správního rozdělení k 1. lednu 1974, sčítání lidu, domů a bytů k 1. prosinci 1970. . Praha : Federální statistický úřad , 1976. 882 s.

Statistický lexikon obcí ČSSR 1982. : Podle správního rozdělení k 1.lednu 1982 a výsledků sčítání lidu, domů a bytů k 1. listopadu 1980. I. II. . Praha : SEVT, 1984. 1727 s.

Statistický lexikon obcí České republiky 1992 : Podle správního rozdělení k 31.prosinci 1992 a výsledků sčítání lidu, domů a bytů ke 3. březnu 1991. . Praha : Český statistický úřad MV, 1994. 895 s.

Internetové zdroje:

- SÝKORA, L. Klasifikace změn v prostorové struktuře postkomunistických měst. *Acta Facultatis Studiorum Humanitatis et Naturae Universitatis Prešoviensis - Folia Geographica XXXV (4)* [online]. 2001, 4, [cit. 2011-03-12]. Dostupný z WWW: <http://web.natur.cuni.cz/~sykora/pdf/Sykora_2001_Acta%20Universitatis%20Presoviensis_Klasifikace%20zmen%20v%20prostorove%20strukture.pdf>.
- ČERBA, Otakar. *Databázové systémy GIS : Kapitola 6. Geografie města* [online]. 2004 [cit. 2011-03-12]. Vnitřní struktura města. Dostupné z WWW: <<http://gis.zcu.cz/studium/dbg2/Materialy/html/index.html>>.
- PřF UK. *Suburbanizace.cz* [online]. 2010 [cit. 2011-03-12]. Teorie, Úvod do problematiky a obecná témata. Dostupné z WWW: <<http://www.suburbanizace.cz/teorie.htm>>.
- SÝKORA, L. Živelná urbanizace příměstské krajiny a její ekonomické, sociální a environmentální důsledky. *Environmentální aspekty podnikání* [online]. 2001, 1, [cit. 2011-03-12]. Dostupný z WWW: <http://web.natur.cuni.cz/~sykora/pdf/Sykora_2001_Environmentalni%20aspekty%20podnikani_Zivelna%20urbanizace%20primestske%20krajiny.pdf>.
- SÝKORA, L. Výzvy postsocialistického města. *Era 21* [online]. 2007, 2, [cit. 2011-03-12]. Dostupný z WWW: <http://web.natur.cuni.cz/~sykora/pdf/Sykora_2007_ERA21_3_Vyzvy_postsocialistickeho_mesta.pdf>.
- Ekotoxa s.r.o., HON, Jiří a kol. [online]. *Rozbor udržitelného rozvoje území pro správní obvod ORP Opava*, prosinec 2008 [cit. 26.3.2011]. Dostupné na <<http://www.op4u.cz/pub/mmo/haup/uap/2008/zpravy/ruru-orp-opava-20081217.pdf>>.
- Povodí Odry, státní podnik*. [online]. Stavby a průtoky na vodních tocích. 2010 [cit. 2010-08-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.pod.cz/portal/sap/cz/index.htm>>.
- INCOMA Research. Hypermarkety roztahují sítě do menších měst. *Realit* [online]. 2010, [cit. 2011-02-15]. Dostupný z WWW: <<http://realit.cz/clanek/hypermarkety-roztahuji-site-do-mensich-mest>>.
- Enterprise plc, s.r.o. *Akční plán rozvoje turistického ruchu na Opavsku* [online]. 2005 [cit. 2011-02-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/assets/files/903/032analyza.pdf>>.
- Nákupní parky* [online]. 2009 [cit. 2011-02-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.nakupniparky.cz/ceska-republika?city=21>>.
- Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Adresy v české republice [cit. 24. 8. 2010]. Dostupné na <<http://aplikace.mvcr.cz/adresa/t/opava/index.html>>.
- Moravskoslezský kraj* [online]. 2010 [cit. 2011-03-17]. Územně plánovací dokumentace. Dostupné z WWW: <http://mapy.kr-moravskoslezsky.cz/ost/up/obce/index.php?frame&KOD=505927&client_lang=cz_iso>.
- Slezská univerzita v Opavě [online]. 2005 [cit. 2011-03-04]. Počet studentů ve všech formách studia a typech studijních programů . Dostupné z WWW: <http://www.slu.cz/sz/rozvoj/docs/VZ_2005_priloha_c_1.xls/view?searchterm=po%C4%8Det%20student%C5%AF>.
- f_roz. *Slezská univerzita v Opavě : Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě* [online]. 2. 4. 2009 [cit. 2011-03-08]. Nejvíce studentů na fakultě pochází z okresu Opava. Dostupné z WWW: <http://www.slu.cz/fpf/clanky/cl_archiv/clanky-2009/nejvice-studentu-na-fakulte-pochazi-z-okresu-opava/?searchterm=po%C4%8Det%20student%C5%AF>.
- Integrovaný portál MPSV* [online]. 2011 [cit. 2011-03-23]. Nezaměstnanost v obcích a mikroregionech (od 1.1.2005) v okrese Opava za únor 2011. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem?stat=200000000038&obdobi=B&rok=2011&uzemi=141000&sen d=send&piref37_240429_37_240428_240428.pohled=1&piref37_240429_37_240428_240428.xslsele>.

ct=nazev&_piref37_240429_37_240428_240428.xslorder=1&_piref37_240429_37_240428_240428.xsl
mapatag=okresy&_piref37_240429_37_240428_240428.xslmapasloupec=&_piref37_240429_37_24042
8_240428.usr1=0>.

HBI Česká republika s.r.o., [online]. Online databáze firem, Model Obaly a.s. [cit. 3.5.2010]. Dostupné na
na
<<http://www.hbi.cz/company.php?Dw=C00452&P=0&page=0&Lang=cs&sText=model%20obaly&sCou=C&M=4>>.

HBI Česká republika s.r.o., [online]. Online databáze firem, Slezská nemocnice v Opavě
[cit. 3.5.2010]. Dostupné na
<<http://www.hbi.cz/company.php?Dw=C03163&P=0&page=0&Lang=cs&sText=slezsk%E1%20nemocnice&sCou=C&M=2>>.

HBI Česká republika s.r.o., [online]. Online databáze firem, Ostroj a.s. [cit. 3.5.2010].
Dostupné na
<<http://www.hbi.cz/company.php?Dw=C02208&P=0&page=0&Lang=cs&sText=ostroj&sCou=C&M=5>>.

HBI Česká republika s.r.o., [online]. Online databáze firem, Opavia – LU,a.s. [cit. 3.5.2010].
Dostupné na
<<http://www.hbi.cz/company.php?Dw=C33112&P=0&page=0&Lang=cs&sText=opavia&sCou=C&M=3>>.

Psychiatrická léčebna Opava [online]. Charakteristika [cit. 3.5.2010].
Dostupné na <<http://www.plopava.cz/char2.htm>>.

Teva Pharmaceuticals CR, s.r.o. [online]. Historie [cit. 3.5.2010].
Dostupné na <<http://www.ivax-cz.com/web/structure/historie-11.html>>.

HBI Česká republika s.r.o., [online]. Online databáze firem, Teva Industries s.r.o. [cit. 3.5.2010].
Dostupné na
<<http://www.hbi.cz/company.php?Dw=C01048&P=0&page=0&Lang=cs&sText=teva%20industries&sCou=C&M=1>>.

Isotra [online]. 2010 [cit. 2011-03-08]. Vývoj zaměstnanosti. Dostupné z WWW:
<<http://www.isotra.cz/o-nas.php?mnu=82&article=87>>.

Ředitelství silnic a dálnic. Silnice I/11 : Opava, severní obchvat - východní část. [online]. 2011 [cit. 2011-02-16]. Dostupné z WWW:
<[http://www.rsd.cz/rsd/rsdcat.nsf/9d9f5aa44bc00913c1256dbe003f7ad5/4fcc26ac8fee5f0bc125781b00579365/\\$FILE/s11-opava-sev-obchvat-vych.pdf](http://www.rsd.cz/rsd/rsdcat.nsf/9d9f5aa44bc00913c1256dbe003f7ad5/4fcc26ac8fee5f0bc125781b00579365/$FILE/s11-opava-sev-obchvat-vych.pdf)>.

Ředitelství silnic a dálnic. Silnice I/11 a I/56 : Propojení silnic, spojka S1 v Opavě [online]. 2009 [cit. 2011-02-16]. Dostupné z WWW: <[http://www.rsd.cz/catalog/Stavime-pro-vas/Prehled-staveb/pdf017/\\$file/s11-s56-spojka-s1.pdf](http://www.rsd.cz/catalog/Stavime-pro-vas/Prehled-staveb/pdf017/$file/s11-s56-spojka-s1.pdf)>.

OpavouNaKole.info [online]. 2010 [cit. 2011-02-17]. Cyklistické komunikace v Opavě 2010. Dostupné z WWW: <http://www.opavounakole.info/opava/cyklisticke_komunikace_opava_2010.htm>.

OpavouNaKole.info [online]. 5.1.2011 [cit. 2011-02-17]. Ocenění Opavy ve výstavbě cyklopruhů. Dostupné z WWW: <http://www.opavounakole.info/opava/clanek_Opava_ziskala_cenu1.htm>.

MOTLOVÁ, Žaneta . *Sedmíčka.cz* [online]. 14. 4. 2010 [cit. 2010-11-13]. Příběh dvě stě let starých cihel má nové pokračování. Dostupné z WWW: <<http://www.sedmicka.cz/opava/clanek?id=149319>>.

Pivovary.info [online]. 2010 [cit. 2010-11-13]. Historie pivovaru Zlatovar Opava. Dostupné z WWW: <http://www.pivovary.info/historie/o/zlatovar/zlatovar_h.htm>.

o.s. Za Opavu - Dalibor Halátek. *O.s. Za Opavu* [online]. 30. 01. 2008 [cit. 2010-11-13]. Tisková zpráva nového vlastníka pivovaru. Dostupné z WWW: <<http://www.zaopavu.cz/search.php?rsvelikost=sab&rstext=all-phpRS-all&rstema=31>>.

o.s. Za Opavu - Adam Šťastný. *O.s. Za Opavu* [online]. 01. 11. 2009 [cit. 2010-11-13]. Veřejná prezentace proměny opavského pivovaru . Dostupné z WWW: <<http://www.zaopavu.cz/view.php?navezclanku=verejna-prezentace-promeny-opavskeho-pivovaru&cisloclanku=2009110001>>.

O.s. Za Opavu [online]. 10. 06. 2010 [cit. 2010-11-25]. Develon nabídl městu tři studie řešení nové Slezanky. Dostupné z WWW: <<http://www.zaopavu.cz/view.php?navezclanku=develon-nabidl-mestu-tri-studie-reseni-nove-slezanky&cisloclanku=2010060003>>.

O.s. Za Opavu [online]. 29. 08. 2010 [cit. 2010-11-25]. Tisková zpráva společnosti Crestyl k novým návrhům Slezanky. Dostupné z WWW: <<http://www.zaopavu.cz/view.php?navezclanku=tiskova-zprava-spolecnosti-crestyl-k-novym-navrhum-slezanky&cisloclanku=2010080003>>.

URBÁNKOVÁ, Zuzana; HRUŠKOVÁ, Jitka; SCHINDLEROVÁ, Veronika. *Opavský a hlučinský deník.cz* [online]. 30. 1. 2011 [cit. 2011-03-06]. Projekty, které zůstaly jen na papíře. Dostupné z WWW: <http://opavsky.denik.cz/zpravy_region/projekty-ktere-zustaly-jen-na-papire20110126.html>.

URBÁNKOVÁ, Zuzana; HRUŠKOVÁ, Jitka; SCHINDLEROVÁ, Veronika. *Opavský a hlučinský deník.cz* [online]. 30. 1. 2011 [cit. 2011-03-06]. Projekty, které zůstaly jen na papíře. Dostupné z WWW: <http://opavsky.denik.cz/zpravy_region/projekty-ktere-zustaly-jen-na-papire20110126.html>.

Opavský a hlučinský deník.cz [online]. 25. 1. 2011 [cit. 2011-03-06]. Rybníček a Tyršák se podělí o sto milionů. Dostupné z WWW: <http://opavsky.denik.cz/zpravy_region/rybnicek-a-tyrsak-se-podeli-o-sto-milionu20110125.html>.

KUBNÝ, Pavel. Čtenáři: Opavu nejvíce hyzdí Breda. *Sedmíčka* [online]. 2010, [cit. 2011-02-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.sedmicka.cz/opava/clanek?id=156407>>.

o.s. Za Opavu - Tomáš Skalík. *O.s. Za Opavu* [online]. 03. 03. 2010 [cit. 2010-11-13]. Bývalá tržnice se změnila na Slezský dvůr. Dostupné z WWW: <<http://www.zaopavu.cz/search.php?rsvelikost=sab&rstext=all-phpRS-all&rstema=31>>.

HRUŠKOVÁ, Jitka. *Opavský a hlučinský deník.cz* [online]. 18.3.2010 [cit. 2010-11-13]. Slezský Dvůr: stavět se začne už brzy. Dostupné z WWW: <<http://opavsky.denik.cz/podnikani/slezsky-dvur-stavet-se-zacne-uz-brzy20100318.html>>.

ROSOVÁ, Romana. *O.s. Za Opavu* [online]. 02. 10. 2007 [cit. 2010-11-17]. Historický vývoj prostoru za Slezankou. Dostupné z WWW: <<http://www.zaopavu.cz/rservice.php?akce=tisk&cisloclanku=2007100005>>.

HALÁTEK, Dalibor. *O.s. Za Opavu* [online]. 1. 5. 2007 [cit. 2010-11-18]. Zástavba prostranství za Slezankou. Dostupné z WWW: <<http://www.zaopavu.cz/view.php?navezclanku=zastavba-prostranstvi-za-slezankou&cisloclanku=2007050001>>.

Crestyl Real Estate. *Crestyl* [online]. 2008 [cit. 2010-11-18]. Central Opava. Dostupné z WWW: <<http://www.crestyl.com/pageparam-project-id@16.html>>.

PACIORKOVÁ, Jarmila. *O.s. Za Opavu* [online]. 12. 2007 [cit. 2010-11-18]. Oznámení dle zákona č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů. Dostupné z WWW: <http://www.zaopavu.cz/storage/MSK1005__oznameni_Opava_City.pdf>.

o.s. Za Opavu . *O.s. Za Opavu* [online]. 2. 11. 2009 [cit. 2010-11-25]. Horní náměstí v Opavě, Crestyl a Slezanka. Dostupné z WWW: <<http://www.zaopavu.cz/view.php?navezclanku=horni-namesti-v-opave-crestyl-a-slezanka&cisloclanku=2009110002>>.

Statutární město Opava [online]. 2007 [cit. 19. 8. 2010]. Geografické údaje. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=14209>>.

GEBAUER, Josef . *Statutární město Opava* [online]. 15.6.2006 [cit. 2010-09-27]. Pohl Josef Jindřich. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=2359>>.

GEBAUER, Josef . *Statutární město Opava* [online]. 15.6.2006 [cit. 2010-09-27]. Fiedor (Fídor) Kašpar Melchior Baltazar. Dostupné z WWW: < <http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=2344>>.

Statutární město Opava [online]. 5. 11. 2008 [cit. 2011-03-17]. Územní plán města Opavy včetně změn č. 1, 2, 4, 6, 7. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=14396>>.

Statutární město Opava [online]. 7. 2. 2011 [cit. 2011-03-17]. Změny Územního plánu města Opavy č. 8, 9, 10. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=41589>>.

Statutární město Opava [online]. 1. 12. 2007 [cit. 2011-03-09]. Katalog rozvojových území města Opavy. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=14531>>.

Statutární město Opava [online]. 2007 [cit. 2011-02-19]. Městská část Vávrovice. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/vavrovice/>>.

Hospodářská rozvojová agentura třinecka, Podnikatelské centrum, s. r. o. *Statutární město Opava* [online]. 2009 [cit. 2011-03-04]. Integrovaný plán rozvoje Statutárního města Opavy na léta 2008 - 2015. Dostupné z WWW: <http://www.opava-city.cz/assets/zx/rozvoj/FS_-_IPRM_Opava.pdf>.

Statutární město Opava, Agentura pro regionální rozvoj, Institut rozvoje podnikání, s.r.o. *Statutární město Opava* [online]. 9. 2007 [cit. 2011-03-09]. Strategický plán ekonomického a územního rozvoje Statutárního města Opavy pro období 2007 až 2020. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/investment/>>.

Statutární město Opava [online]. 29.7.2009 [cit. 2011-02-17]. Opava získala 55 milionů korun na cyklostezku Slezská magistrála. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=29243>>.

Statutární město Opava [online]. 9.12.2009 [cit. 2010-11-25]. Architektonická soutěž o podobu opavského Horního náměstí: do finále postupují tři návrhy. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=31909>>.

Statutární město Opava [online]. 2009 [cit. 2011-03-23]. Reprezentativní průzkum: lidé chtějí změnu Horního náměstí. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=25672>>.

Statutární město Opava [online]. 25.1.2008 [cit. 2011-03-20]. Bydlení. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=16454>>.

SPF Group, v.o.s. *Statutární město Opava* [online]. březen 2008 [cit. 2011-03-20]. Socioekonomická analýza sídliště Kateřinky v Opavě. Dostupné z WWW: <http://www.opava-city.cz/assets/zx/rozvoj/Socioekonomick__anal__za_s_dli_t__Kate_inky.pdf>.

Statistické internetové zdroje:

RŮŽKOVÁ, Jiřina, ŠKRABAL, Josef [online]. Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005 [cit. 2. 3. 2011]. Dostupné na <<http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>>.

Veřejná databáze ČSÚ [online]. 2011 [cit. 2011-03-27]. Vybrané statistické údaje za obec. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&pro_1_154=505927&cislotab=MOS+ZV01>.

Český statistický úřad [online]. Veřejná databáze ČSÚ, vybrané statistické údaje za obec [cit. 19. 8. 2010].

Dostupné na

http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&pro_1_154=505927&cislotab=MOS+ZV01#pozn2

Český statistický úřad [online]. 18.2.2011 [cit. 2011-02-18]. Územní struktura městského obvodu/městské části statutárního města Opava (nečleněná část města), k 18.02.2011. Dostupné z WWW:

<http://report.czso.cz/reports/rwservlet?irso_statmest_stru&p_datpohl=18022011&p_mescast=555321&p_obec=505927>.

Český statistický úřad [online]. 20. 2. 2011 [cit. 2011-02-20]. Budovy s přiděleným číslem a hlavní adresou za část obce území Jaktář, kód 111732, k 20.02.2011. Dostupné z WWW:

<<http://registry.czso.cz/irso/tiskcobce.jsp?kodcis=42&kod=111732>>.

Český statistický úřad [online]. 23. 2. 2001 [cit. 2011-02-23]. Budovy s přiděleným číslem a hlavní adresou za část obce území Kateřinky, kód 413909, k 23.02.2011. Dostupné z WWW:

<<http://registry.czso.cz/irso/tiskcobce.jsp?kodcis=42&kod=413909>>.

Český statistický úřad [online]. 24. 2. 2011 [cit. 2011-02-24]. Budovy s přiděleným číslem a hlavní adresou za část obce Kylešovice, kód 413925, k 24.02.2011. Dostupné z WWW:

<<http://registry.czso.cz/irso/tiskcobce.jsp?kodcis=42&kod=413925>>.

Český statistický úřad [online]. 26. 2. 2011 [cit. 2011-02-26]. Budovy s přiděleným číslem a hlavní adresou za část obce Město, kód 413933, k 26.02.2011. Dostupné z WWW:

<<http://registry.czso.cz/irso/tiskcobce.jsp?kodcis=42&kod=413933>>.

Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-03-29]. Budovy s přiděleným číslem a hlavní adresou za část obce Komárov, kód 413917, k 29.03.2011. Dostupné z WWW:

<<http://registry.czso.cz/irso/tiskcobce.jsp?kodcis=42&kod=413917>>.

Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-03-29]. Budovy s přiděleným číslem a hlavní adresou za část obce Malé Hoštice, kód 111872, k 29.03.2011. Dostupné z WWW:

<<http://registry.czso.cz/irso/tiskcobce.jsp?kodcis=42&kod=111872>>.

Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-03-29]. Budovy s přiděleným číslem a hlavní adresou za část obce díl Milostovice, kód 095141, k 29.03.2011. Dostupné z WWW:

<<http://registry.czso.cz/irso/tiskcobce.jsp?kodcis=60&kod=95141>>.

Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-03-29]. Budovy s přiděleným číslem a hlavní adresou za část obce Podvihov, kód 124630, k 29.03.2011. Dostupné z WWW:

<<http://registry.czso.cz/irso/tiskcobce.jsp?kodcis=42&kod=124630>>.

Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-03-29]. Budovy s přiděleným číslem a hlavní adresou za část obce Suché Lazce, kód 159182, k 29.03.2011. Dostupné z WWW:

<<http://registry.czso.cz/irso/tiskcobce.jsp?kodcis=60&kod=159182>>.

Český statistický úřad [online]. 27. 5. 2005 [cit. 2011-03-02]. Osoby v bytech podle období výstavby nebo rekonstrukce domu v obcích k 1. 3. 2001 /v %/. Dostupné z WWW:

<[http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0D003BF545/\\$File/4131_5_4_4.pdf](http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0D003BF545/$File/4131_5_4_4.pdf)>.

Český statistický úřad [online]. 27. 5. 2005 [cit. 2011-03-02]. Trvale obydlené byty podle období výstavby nebo rekonstrukce domu v obcích k 1. 3. 2001. Dostupné z WWW:

<[http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0D003BD403/\\$File/4131_5_4_2.pdf](http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0D003BD403/$File/4131_5_4_2.pdf)>.

Český statistický úřad [online]. 27. 5. 2005 [cit. 2011-03-02]. Počet obyvatel a průměrné stáří trvale obydlených bytů ve městech nad 10 000 obyvatel k 1. 3. 2001. Dostupné z WWW:

<[http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0D003C796E/\\$File/4131_5_4_5.pdf](http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0D003C796E/$File/4131_5_4_5.pdf)>.

Český statistický úřad [online]. 27.5. 2005 [cit. 2011-03-02]. Trvale obydlené domy, byty a osoby v bytech podle druhu domu v obcích k 1. 3. 2001 /v %/. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0D002CFDC0/\\$File/4131_4_4_4.pdf](http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0D002CFDC0/$File/4131_4_4_4.pdf)>.

Veřejná databáze ČSÚ [online]. 2011 [cit. 2011-03-23]. Struktura domovního fondu. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=OB054+%28kraje%29&vo=tabulka&stranka=0&kapitola_id=100>.

Veřejná databáze ČSÚ [online]. 3. 3. 2011 [cit. 2011-03-03]. Obydlené domy podle vlastnictví a druhu domu v obcích okresu. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislotab=OB055_OK.43&kapitola_id=100&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=0>.

Český statistický úřad [online]. 27. 5. 2005 [cit. 2011-03-03]. Trvale obydlené byty podle právního důvodu užívání bytu v obcích k 1. 3. 2001 /v %/. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0C004AB584/\\$File/4131_3_4_2.pdf](http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0C004AB584/$File/4131_3_4_2.pdf)>.

Český statistický úřad [online]. 27. 5. 2005 [cit. 2011-03-02]. Bytový fond podle obydlenosti bytů a bytové domácnosti mimo bytový fond v obcích k 1. 3. 2001. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0C002E4C97/\\$File/4131_1_4_1.pdf](http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0C002E4C97/$File/4131_1_4_1.pdf)>.

Český statistický úřad [online]. 27. 5. 2005 [cit. 2011-03-02]. Obyvatelstvo podle způsobu bydlení v obcích k 1. 3. 2001. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0C002ED627/\\$File/4131_1_4_3.pdf](http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0C002ED627/$File/4131_1_4_3.pdf)>.

Český statistický úřad [online]. 27. 5. 2005 [cit. 2011-03-02]. Úrovňové ukazatele bydlení v obcích k 1. 3. 2001. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0C003E2FCD/\\$File/4131_2_4_1.pdf](http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/0C003E2FCD/$File/4131_2_4_1.pdf)>.

Veřejná databáze ČSÚ [online]. 5. 3. 2011 [cit. 2011-03-05]. Charakteristiky úrovně bydlení bytového fondu. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=OB082+%28NUTS2%29&vo=tabulka&kapitola_id=109>.

Veřejná databáze ČSÚ [online]. 5. 3. 2011 [cit. 2011-03-05]. Charakteristiky úrovně bydlení bytového fondu v obcích okresu. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislotab=OB082_OK.43&kapitola_id=109&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=0>.

Český statistický úřad [online]. 8. 12. 2005 [cit. 2011-03-05]. Vývoj základních demografických ukazatelů ve vybraných městech ČR (1919 až 2004). Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/kapitola/4018-05-%281919_az_2004%29-01400>.

Veřejná databáze ČSÚ [online]. 2011 [cit. 2011-03-08]. Vybrané statistické údaje za obec. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&pro_1_154=505927&cislotab=MOS+ZV01>.

Veřejná databáze ČSÚ [online]. 3. 3. 2011 [cit. 2011-03-03]. Obyvatelstvo podle národnosti v procentech. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislotab=OB007_OK.43&kapitola_id=86&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=0>.

Sčítání lidu, domů a bytů 2001 [online]. 2003 [cit. 2011-03-18]. Opava. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/kraje/ov/publika/2003/812303/data/815m3.htm>>.

Veřejná databáze ČSÚ [online]. 3. 3. 2011 [cit. 2011-03-03]. Obyvatelstvo ve věku 0-14 let podle věkových skupin v obcích okresu. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislotab=OB016_OK.43&kapitola_id=64&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=0>.

Veřejná databáze ČSÚ [online]. 2011 [cit. 2011-03-30]. Stav obyvatel ve vybraném území - časová řada . Dostupné z WWW:

<http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&childsel0=5&cislotab=DEM1030CU&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&childsel0=5&pro_4_40=505927>.

Veřejná databáze ČSÚ [online]. 2011 [cit. 2011-03-30]. Stav obyvatel ve vybraném území - časová řada . Dostupné z WWW:

<http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&childsel0=5&cislotab=DEM1030CU&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&childsel0=5&pro_4_40=505927>.

Veřejná databáze ČSÚ [online]. 2011 [cit. 2011-03-30]. Stav obyvatel ve vybraném území - časová řada . Dostupné z WWW:

<http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&childsel0=5&cislotab=DEM1030CU&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&childsel0=5&pro_4_40=505927>.

Veřejná databáze ČSÚ [online]. 3. 3. 2011 [cit. 2011-03-03]. Obyvatelstvo 15-leté a starší podle nejvyššího ukončeného vzdělání v obcích okresu. Dostupné z WWW:

<http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislotab=OB026_OK.43&kapitola_id=44&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=0>.

Veřejná databáze ČSÚ [online]. 4. 3. 2011 [cit. 2011-03-04]. Školská zařízení. Dostupné z WWW:

<http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&childsel0=5&cislotab=VZD6010UC&kapitola_id=17&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&childsel0=5&pro_4_86=505927>.

Český statistický úřad. *Databáze demografických údajů za obce ČR* [online]. 2010 [cit. 2011-03-04].

Územní změny, počty obyvatel, narození, zemřelí, stěhování (1971-2009). Dostupné z WWW:

<http://notes2.czso.cz/cz/obce_d/index.htm>.

Český statistický úřad. *Databáze demografických údajů za obce ČR* [online]. 2010 [cit. 2011-03-04].

Územní změny, počty obyvatel, narození, zemřelí, stěhování (1971-2009). Dostupné z WWW:

<http://notes2.czso.cz/cz/obce_d/index.htm>.

Český statistický úřad [online]. 13. 8. 2004 [cit. 2011-03-04]. Sčítání lidu, domů a bytů k 1.3.2001 - dojížděka a vyjížděka k 1.3.2001. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4122-04>>.

Veřejná databáze ČSÚ [online]. 2011 [cit. 2011-03-23]. Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva podle odvětví (v %). Dostupné z WWW:

<http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=OB034+%28kraje%29&vo=tabulka&stranka=0&kapitola_id=89>.

Sčítání lidu, domů a bytů 2001 [online]. 2003 [cit. 2011-03-03]. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle pohlaví a odvětví ekonomické činnosti. Dostupné z WWW:

<<http://www.czso.cz/kraje/ov/publika/2003/812303/data/815m3.htm>>.

Sčítání lidu, domů a bytů 2001 [online]. 2003 [cit. 2011-03-03]. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle pohlaví a odvětví ekonomické činnosti. Dostupné z WWW:

<<http://www.czso.cz/kraje/ov/publika/2003/812303/data/815m3.htm>>.

Veřejná databáze ČSÚ [online]. 4. 3. 2011 [cit. 2011-03-04]. Ekonomicky aktivní osoby podle postavení v zaměstnání a pohlaví v obcích okresu. Dostupné z WWW:

<http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislotab=OB043_OK.43&kapitola_id=89&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=0>.

Veřejná databáze ČSÚ [online]. 4. 3. 2011 [cit. 2011-03-04]. Nezaměstnané osoby podle věku v obcích okresu. Dostupné z WWW:

<http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislotab=OB041_OK.43&kapitola_id=88&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=0>.

Veřejná databáze ČSÚ [online]. 4. 3. 2011 [cit. 2011-03-04]. Uchazeči o práci ve vybraném území . Dostupné z WWW:
<http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&childsel0=5&cislotab=TPR6010UC&kapitola_id=441&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&childsel0=5&pro_4_65=505927>.

Veřejná databáze ČSÚ [online]. 2011 [cit. 2011-03-08]. Vybrané statistické údaje za obec. Dostupné z WWW:
<http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&pro_1_154=505927&cislotab=MOS+ZV01>.

Český statistický úřad [online]. 24. 2. 2011 [cit. 2011-02-24]. Budovy s přiděleným číslem a hlavní adresou za část obce Kylešovice, kód 413925, k 24.02.2011. Dostupné z WWW:
<<http://registry.czso.cz/irso/tiskcobce.jsp?kodcis=42&kod=413925>>.

Český statistický úřad [online]. 24. 2. 2011 [cit. 2011-02-24]. Budovy s přiděleným číslem a hlavní adresou za část obce Kylešovice, kód 413925, k 24.02.2011. Dostupné z WWW:
<<http://registry.czso.cz/irso/tiskcobce.jsp?kodcis=42&kod=413925>>.

Český statistický úřad [online]. 24. 2. 2011 [cit. 2011-02-24]. Budovy s přiděleným číslem a hlavní adresou za část obce Kylešovice, kód 413925, k 24.02.2011. Dostupné z WWW:
<<http://registry.czso.cz/irso/tiskcobce.jsp?kodcis=42&kod=413925>>.

Český statistický úřad [online]. 24. 2. 2011 [cit. 2011-02-24]. Budovy s přiděleným číslem a hlavní adresou za část obce Kylešovice, kód 413925, k 24.02.2011. Dostupné z WWW:
<<http://registry.czso.cz/irso/tiskcobce.jsp?kodcis=42&kod=413925>>.

Statistické elektronické zdroje:

Český statistický úřad Opava detašované pracoviště. 2001. Statistická data za ZSJ Opava.

PŘÍLOHY

SEZNAM:

Obrázková část

Tabulková část

Fotografická část

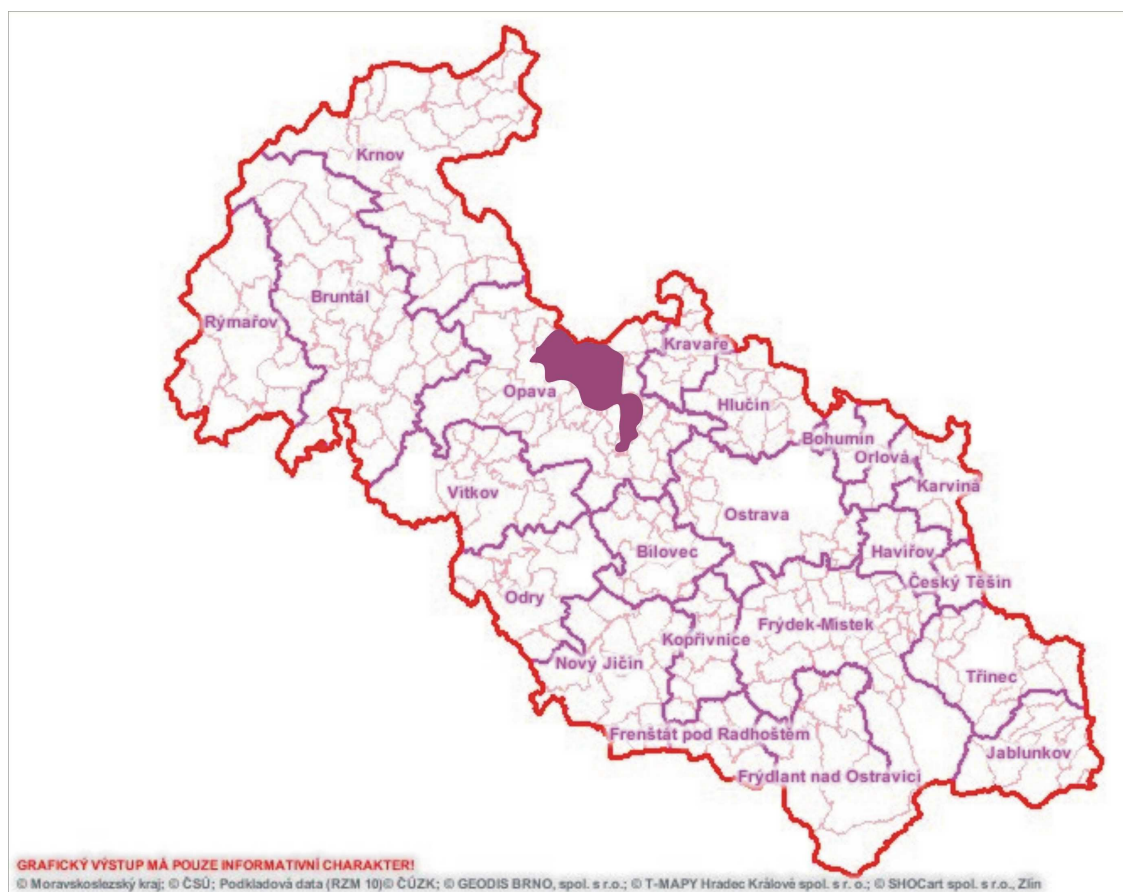
Textová část

OBRÁZKOVÁ ČÁST

Seznam:

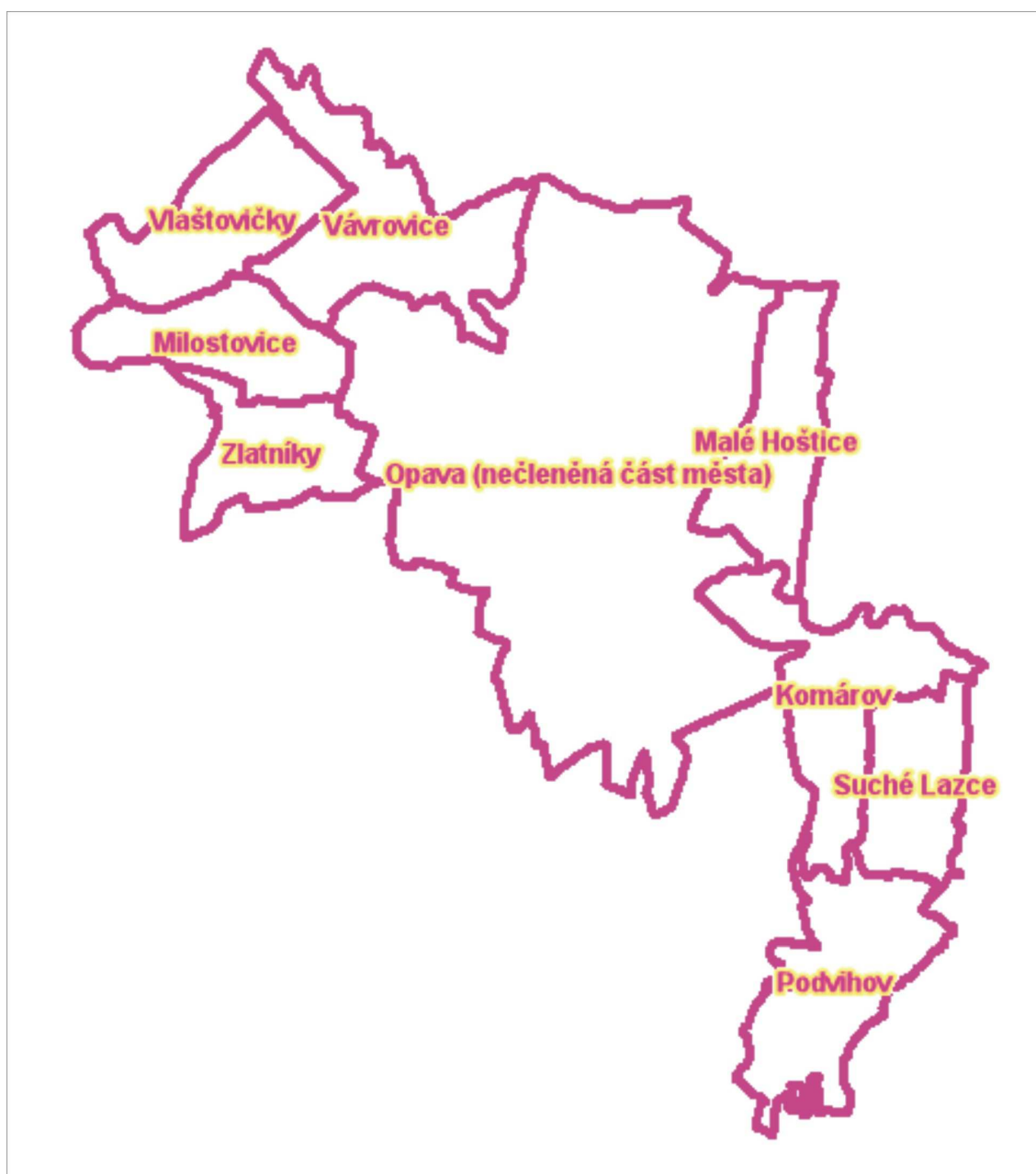
- Obr. 1: Poloha města Opavy v Moravskoslezském kraji k ostatním ORP a obcím
- Obr. 2: Městské části města Opavy
- Obr. 3: Části obce
- Obr. 4: Chráněná ložisková území a důlní činnost
- Obr. 5: Plán obležení Opavy s vyznačením hradeb a církevních staveb, kolem roku 1629
- Obr. 6: Plán Opavy, rok 1700
- Obr. 7: Opava v roce 1716
- Obr. 8: Opava v druhé polovině 18. století
- Obr. 9: Opava, I. vojenské mapování
- Obr. 10: Opava, II. vojenské mapování
- Obr. 11: Císařský povinný otisk mapy stabilního katastru města Opavy z roku 1836
- Obr. 12: Srovnání prostorové struktury
- Obr. 13: Labitzkého plán Opavy z roku 1876
- Obr. 14: Plán Opavy z roku 1939
- Obr. 15: Městská památková zóna
- Obr. 16: Územní plán města Opavy, část
- Obr. 17: Územní plán – plánovaná výstavba (návrh)
- Obr. 18: Rozvojová území města Opavy
- Obr. 19: Počet obyvatel a počet domů podle sčítání lidu, město Opava
- Obr. 20: Pohyb obyvatel
- Obr. 21: Vývoj nezaměstnanosti
- Obr. 22: Intenzita dopravy, srovnání v roce 2000 a 2005
- Obr. 23: Nejvytíženější komunikace a intenzita dopravy
- Obr. 24: Kartogramy ke kapitolám 5.4.2 Bytový a domovní fond, 5.5.1 Sociální a demografická složka struktury a 5.5.2 Ekonomická složka struktury
- Obr. 25: Rozmístění lokalit kapitoly 6.1 Současné projekty a rozvoj města
- Obr. 26: Vizualizace Společenského centra Breda & Weinstein.
- Obr. 27: Slezanka, rok 1836 a 2011
- Obr. 28: Slezanka – průzkum veřejného mínění
- Obr. 29: Plavecký bazén a zimní stadion
- Obr. 30: Poloha sídliště Kateřinky (Kateřinky-západ a Kateřinky-východ) a Kylešovice (Kylešovice-sever a Kylešovice-jih)
- Obr. 31: Vývoj počtu obyvatel a počtu domů, Kateřinky a Kylešovice, výsledky dotazníkového šetření

Obr. 1: Poloha města Opavy v Moravskoslezském kraji k ostatním ORP a obcím

zdroj: <http://mapy.kr-moravskoslezsky.cz>, upraveno

Obr. 2: Městské části města Opavy

zdroj: <http://registry.czso.cz>, upraveno

Obr. 3: Části obce

zdroj: <http://registry.czso.cz>, upraveno

Obr. 4: Chráněná ložisková území a důlní činnost

zdroj: Portál veřejné správy České republiky [online]. 2011 [cit. 2011-03-26]. Chráněná ložisková území. Dostupné z WWW: <http://geoportal.cenia.cz/mapsphere/MapWin.aspx?M_Site=cenia&M_Lang=cs>.

Obr. 5: Plán obležení Opavy s vyznačením hradeb a církevních staveb, kolem roku 1629

SEMOTANOVÁ, Eva, et al. Historický atlas měst České republiky – svazek č. 20 – Opava. Praha : Nakladatelství Historický ústav, 2009. 1 atlas (8 s., 25 mapových listů) : il., barev. ; 42 cm s. ISBN 978-80-7286-131-6, upraveno.

Obr. 6: Plán Opavy, rok 1700

Panoramatický plán Opavy od severozápadu, kolorovaná perokresba Ferdinanda Schwartzera, kolem 1700

SEMOTANOVÁ, Eva, et al. Historický atlas měst České republiky – svazek č. 20 – Opava. Praha : Nakladatelství Historický ústav, 2009. 1 atlas (8 s., 25 mapových listů) : il., barev. ; 42 cm s. ISBN 978-80-7286-131-6, upraveno.

1 Jakařská brána	4 kostel Nanebevzetí Panny Marie
2 Hradecká brána	5 Hláška
3 Ratibořská brána	6 hrad

Obr. 7: Opava v roce 1716

Müllerovo mapování - Morava, 1716

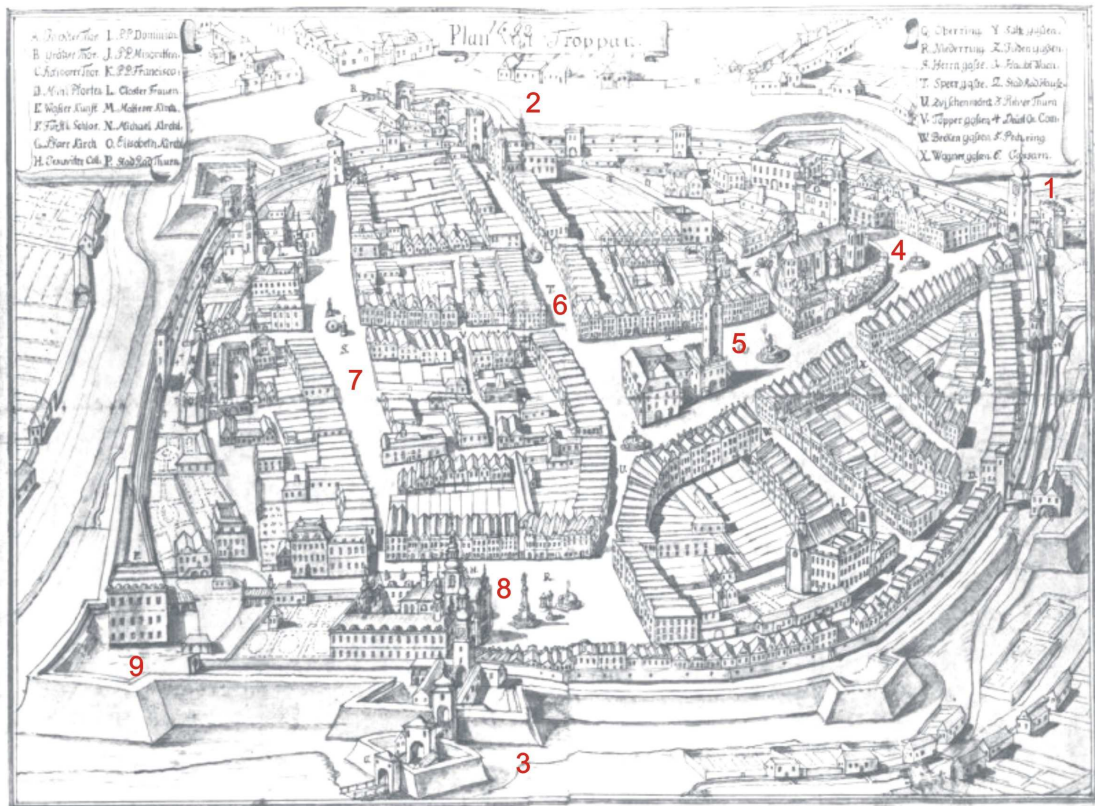

© Laboratoř geoinformatiky Univerzity J.E.Purkyně - www.geolab.cz
© Historický ústav AV ČR - www.hiu.cas.cz

Laboratoř geoinformatiky [online]. 2011 [cit. 2011-03-24]. Müllerovo mapování - Morava. Dostupné z WWW: <http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?z_height=330?cs&z_width=700&z_newwin=1&map_root=mul&map_region=mo&map_list=m004>.

Obr. 8: Opava v druhé polovině 18. století

Pohled na Opavu od severovýchodu z 2. poloviny 18. století

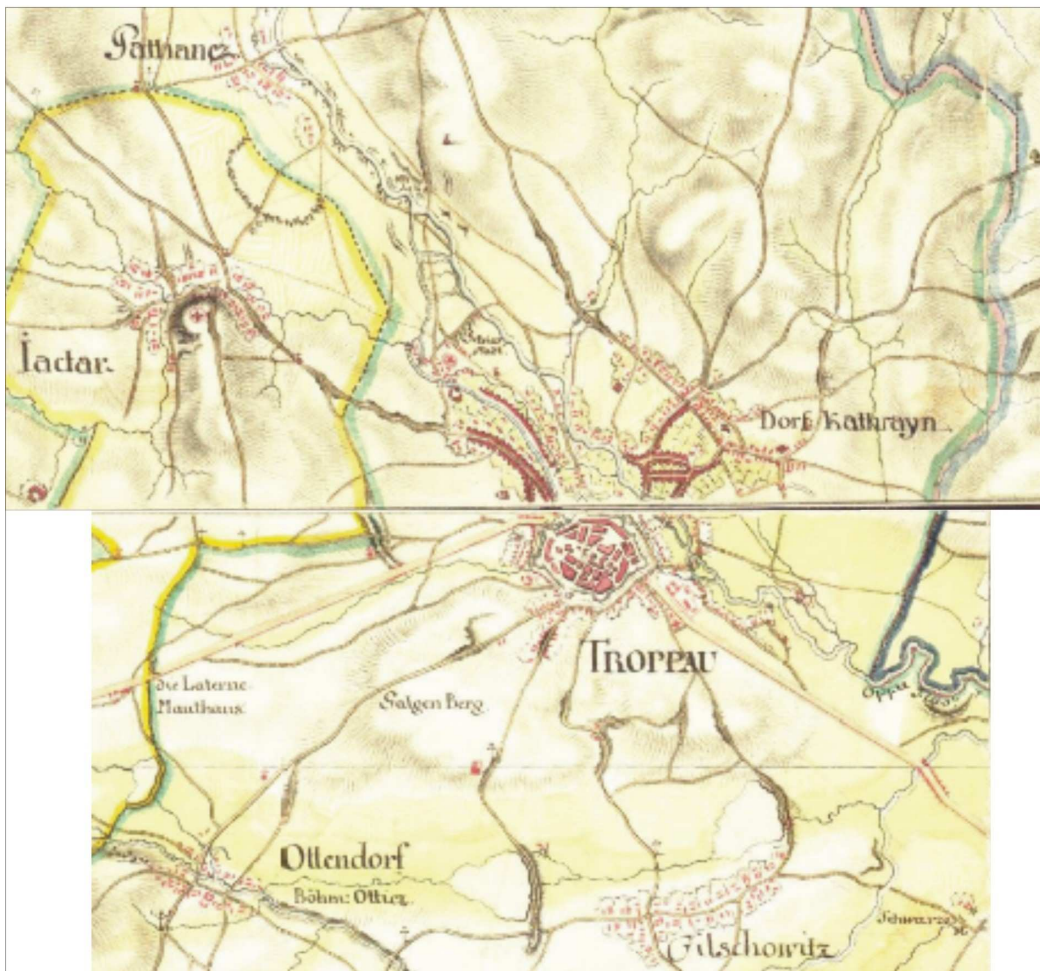

Kuča, Karel, 1961-. Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. 4. díl, MI-Pan. Karel Kuča. 1. vyd. Praha : Libri, 2000. 941 s., fot., pl. ISBN 80-85983-16-8, UPRAVENO.

1 Jakařská brána	6 Ostrožná ulice
2 Hradecká brána	7 Masarykova třída
3 Ratibořská brána	8 kostel sv. Vojtěcha
4 kostel Nanebevzetí Panny Marie	9 hrad
5 Hláška	

Obr. 9: Opava, I. vojenské mapování

I. vojenské mapování - josefské, 1764-1768 a 1780-1783 (rektifikace)

© Laboratoř geoinformatiky Univerzity J.E.Purkyně - www.geolab.cz
© Ministerstvo životního prostředí České republiky - www.env.cz
© Austrian State Archive/Military Archive, Vienna

zdroj: Laboratoř geoinformatiky [online]. 2011 [cit. 2011-03-24]. I. vojenské (josefské) mapování - Slezsko. Dostupné z WWW: <http://oldmaps.geolab.cz/map_region.pl?z_height=330?=cs&z_width=700&z_newwin=1&map_root=1vm&map_region=sl>.

Obr. 10: Opava, II. vojenské mapování

II. vojenské (Františkovo) mapování, 1836 - 1852

© Laboratoř geoinformatiky Univerzity J.E.Purkyně - www.geolab.cz
© Ministerstvo životního prostředí České republiky - www.env.cz
© Austrian State Archive/Military Archive, Vienna

Laboratoř geoinformatiky [online]. 2011 [cit. 2011-03-24]. II. vojenské (Františkovo) mapování - Slezsko. Dostupné z WWW: <http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?z_height=330?=cs&z_width=700&z_newwin=1&map_root=2vm&map_region=mo&map_list=O_4_VIII>.

Obr. 11: Císařský povinný otisk mapy stabilního katastru města Opavy z roku 1836

SEMOTANOVÁ, Eva, et al. Historický atlas měst České republiky – svazek č. 20 – Opava. Praha : Nakladatelství Historický ústav, 2009. 1 atlas (8 s., 25 mapových listů) : il., barev. ; 42 cm s. ISBN 978-80-7286-131-6, upraveno.

Obr. 12: Srovnání prostorové struktury

Srovnání struktury 1836 a 2011, uliční síť

zdroj: Porovnání se Státním katastrem, vlastní úprava

podklad: ČÚZK [online]. 2011 [cit. 2011-03-25]. Nahlížení do katastru nemovitostí. Dostupné z WWW: <<http://sgi.nahlizenidokn.cuzk.cz/marushka/default.aspx?themeid=3&MarQueryId=6D2BCEB5&MarQParam0=711730&MarQParamCount=1&MarWindowName=Marushka>>.

Uliční síť v celku:

- - - - - Jakařské předměstí
- - - - - Hradecké předměstí
- - - - - Ratibořské předměstí
- - - - - samostatné obce
- - - - - město s hradbami

Obr. 13: Labitzkého plán Opavy z roku 1876

SEMOTANOVÁ, Eva, et al. Historický atlas měst České republiky – svazek č. 20 – Opava. Praha : Nakladatelství Historický ústav, 2009. 1 atlas (8 s., 25 mapových listů) : il., barev. ; 42 cm s. ISBN 978-80-7286-131-6, upraveno.

Obr. 14: Plán Opavy z roku 1939

SEMOTANOVÁ, Eva, et al. Historický atlas měst České republiky – svazek č. 20 – Opava. Praha : Nakladatelství Historický ústav, 2009. 1 atlas (8 s., 25 mapových listů) : il., barev. ; 42 cm s. ISBN 978-80-7286-131-6, upraveno.

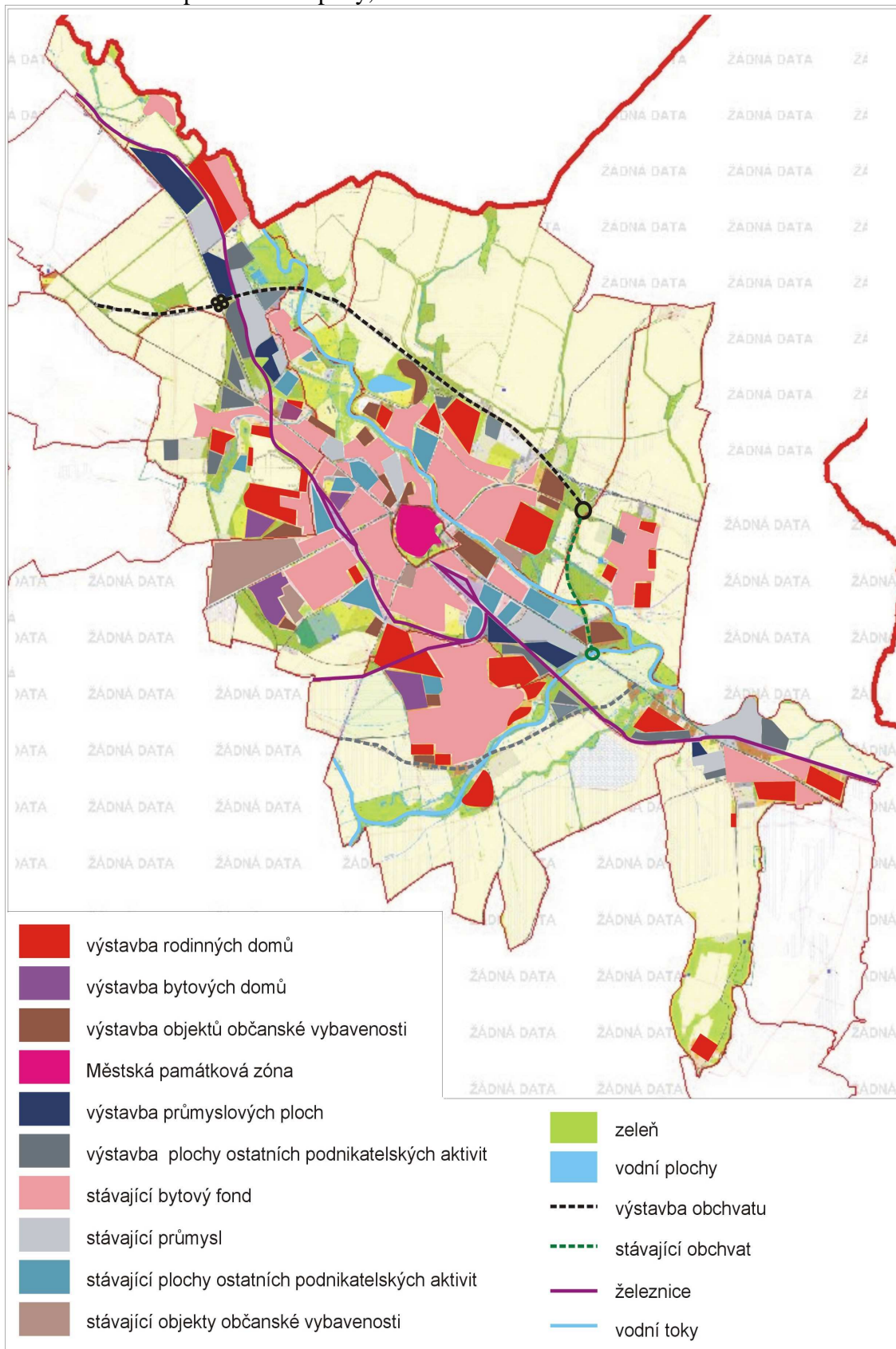
Obr. 15: Městská památková zóna

- — — — — Městská památková zóna
- — — — — Ochranné pásmo městské památkové zóny

Zdroj: beta1.mapy.cz, upraveno

Obr. 16: Územní plán města Opavy, část

Zdroj: Statutární město Opava [online]. 2008 [cit. 2011-03-23]. Mapový portál města Opavy. Dostupné z WWW: <http://www.mapy.opava-city.cz/tms/html/uzemni_plan/index.php?PHPSESSID=9859fc2083492cae8f0c156494b86c5&BBOX=-509357%2C-1096582%2C-484869%2C-1079406&client_lang=cz_win&subproject=upm&MAP=uzemniplan&client_type=map_html&WIDTH=710&HEIGHT=498&m_n_ext_time=1&m_map_size=middle_map&m_8=true&m_22=false&m_12=false&m_3=false>. Upraveno.

Obr. 17: Územní plán – plánovaná výstavba (návrh)

- bytová výstavba
- výstavba rodinných domů
- výstavba ploch průmyslu

zdroj: www.mapy.cz, upraveno

Obr. 18: Rozvojová území města Opavy

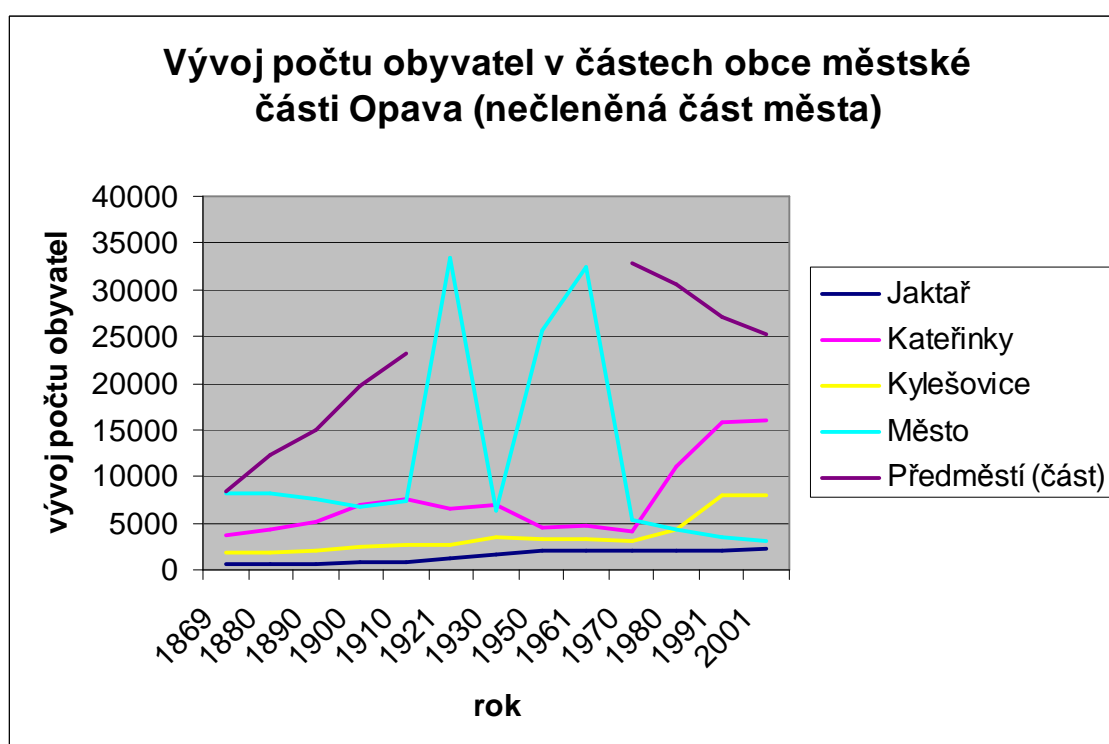
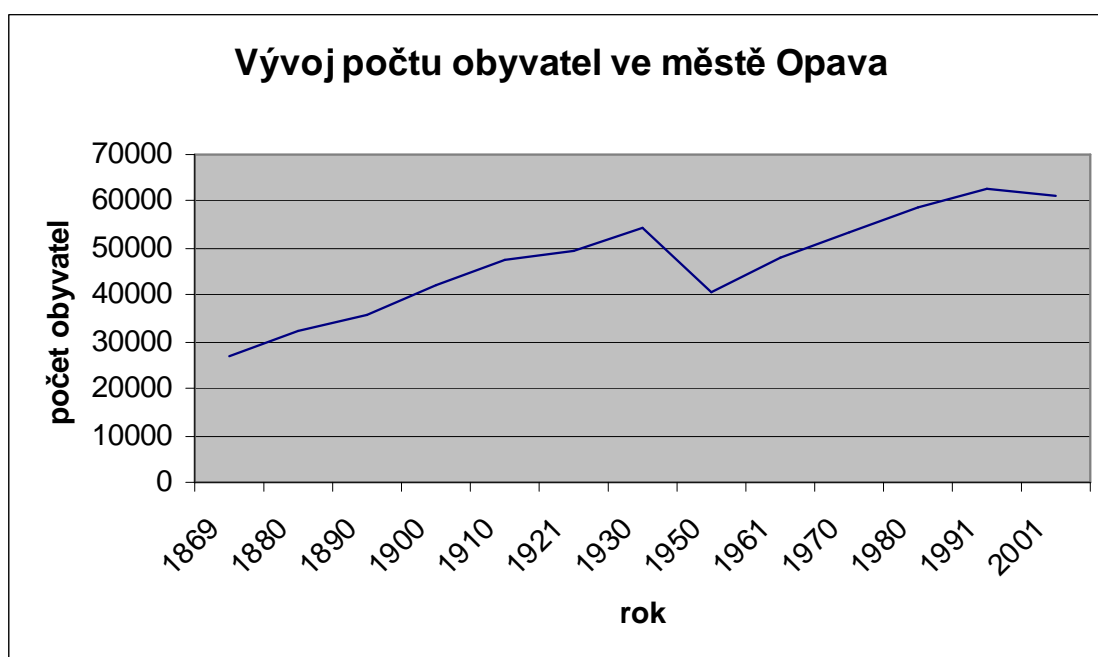

	rodinné domy	Lokality:	
	bytové domy	1 Hoštické louky	12 Náplátky
	průmysl	2 Kostelníčka	13 U kříže
	podnikatelské aktivity	3 Nový Jaktář	14 U cukrovaru I.
	sportovní areál	4 Na horní hrázi	15 U cukrovaru II.
		5 Dolní pole	16 Na Komendurském
		6 Žižkova	17 Zadní Guslice
		7 Okruhy	18 Za dráhou I.
		8 Olomoucká-Purkyňova	19 Za dráhou II.
		9 Obluky	20 Bílovecká
		10 U stodol	21 Stříbrné jezero
		11 Příčky	

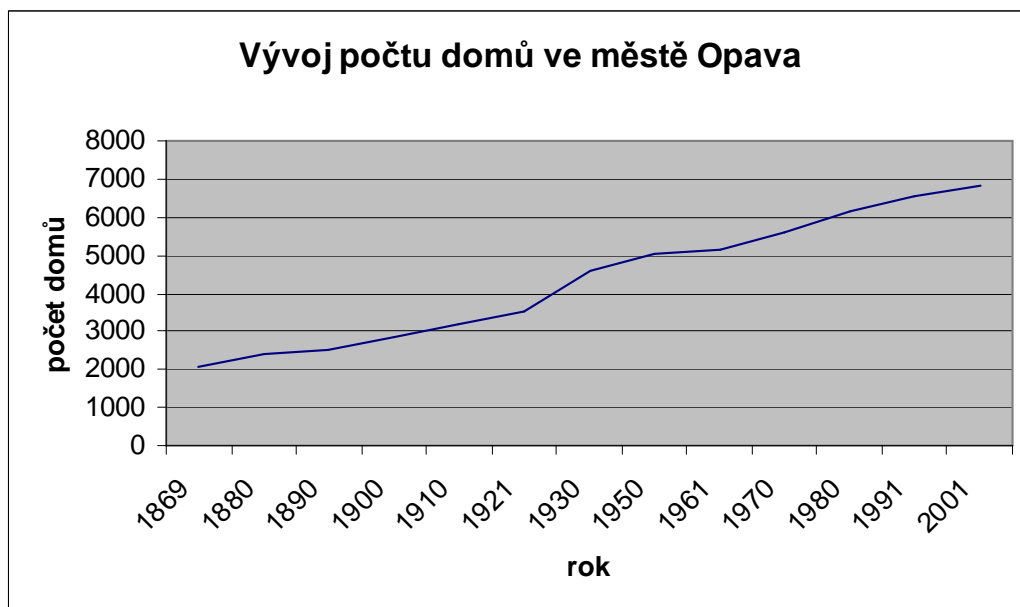
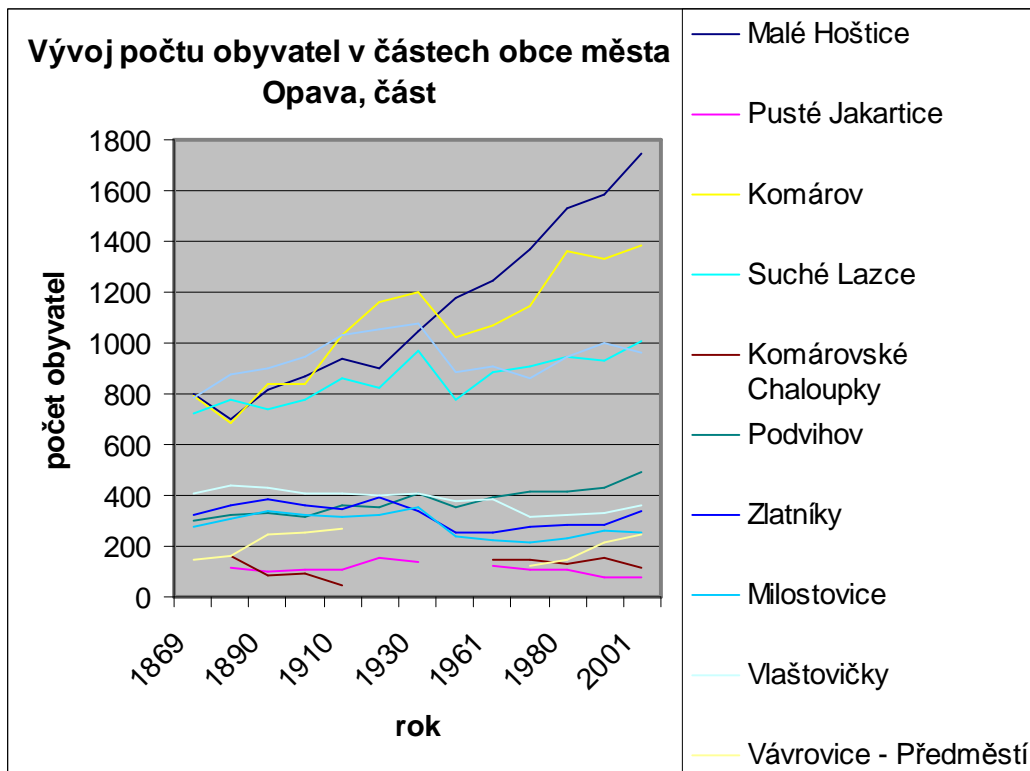
Zdroj: www.mapy.cz, upraveno

Statutární město Opava [online]. 1. 12. 2007 [cit. 2011-03-23]. Katalog rozvojových území města Opavy. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=14531>>.

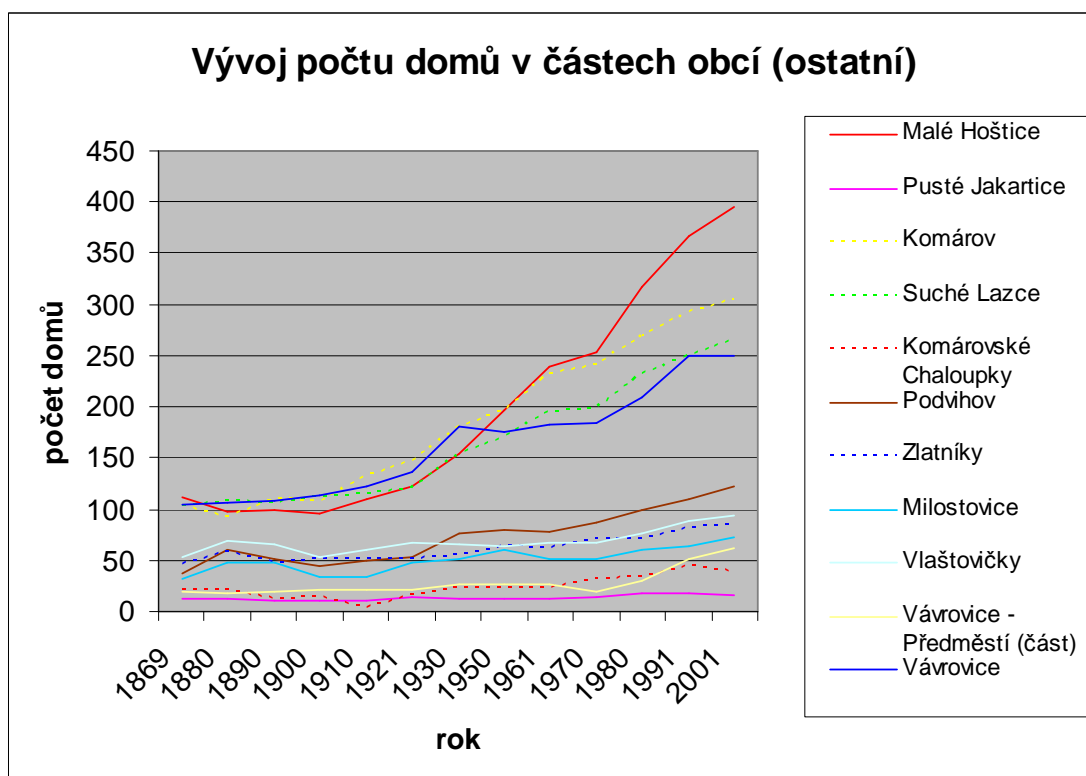
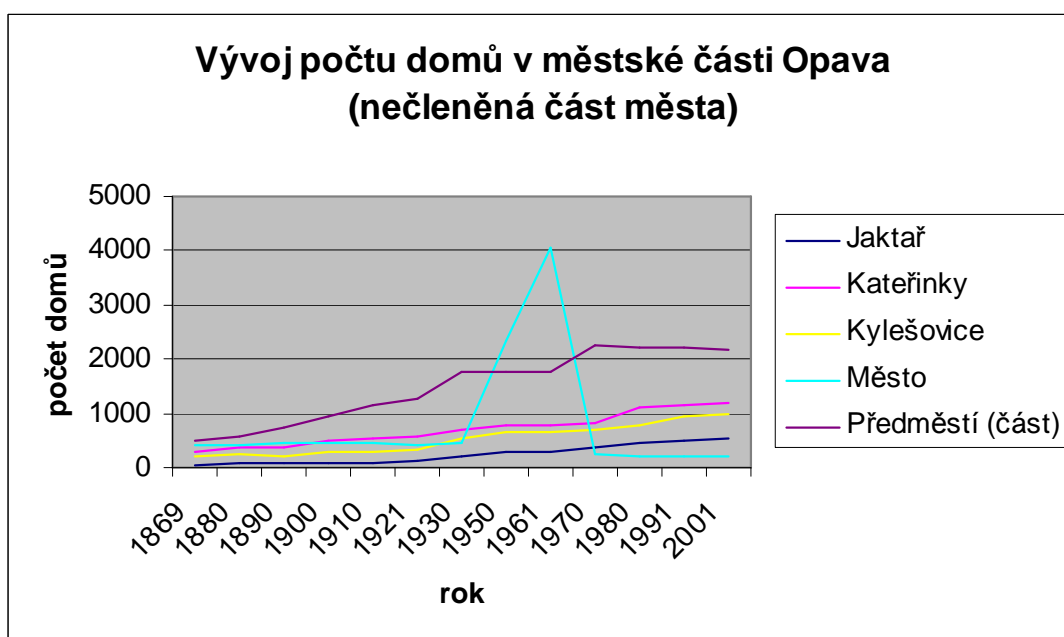
Obr. 19: Počet obyvatel a počet domů podle sčítání lidu, město Opava

zdroj: RŮŽKOVÁ, Jiřina, ŠKRABAL, Josef [online]. Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005 [cit. 2. 3. 2011]. Dostupné na <<http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>>.

zdroj: RŮŽKOVÁ, Jiřina, ŠKRABAL, Josef [online]. Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005 [cit. 2. 3. 2011]. Dostupné na <<http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>>.

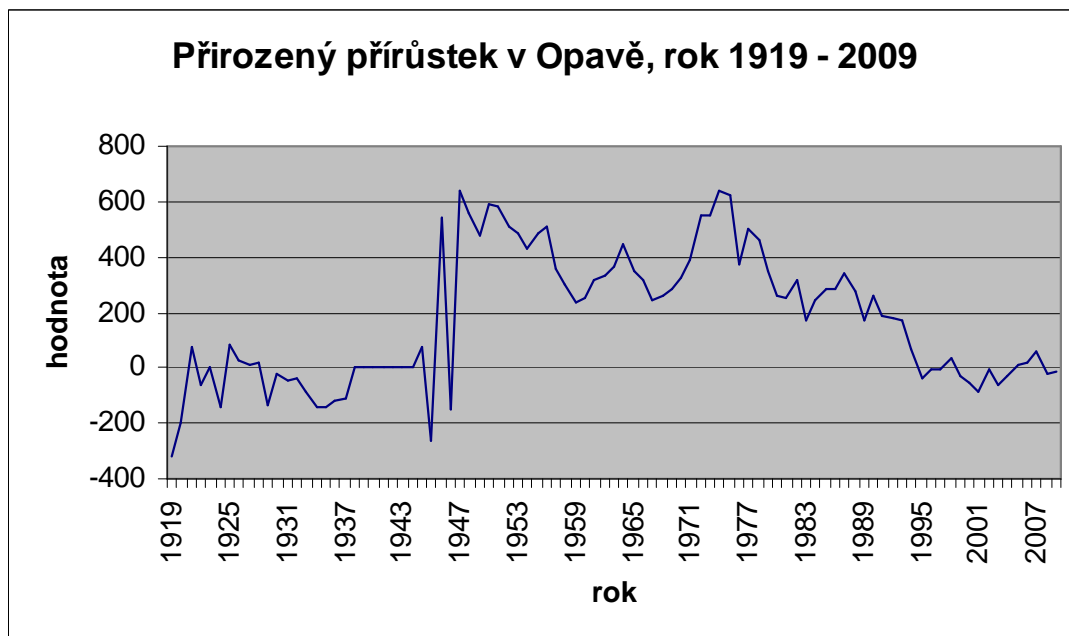
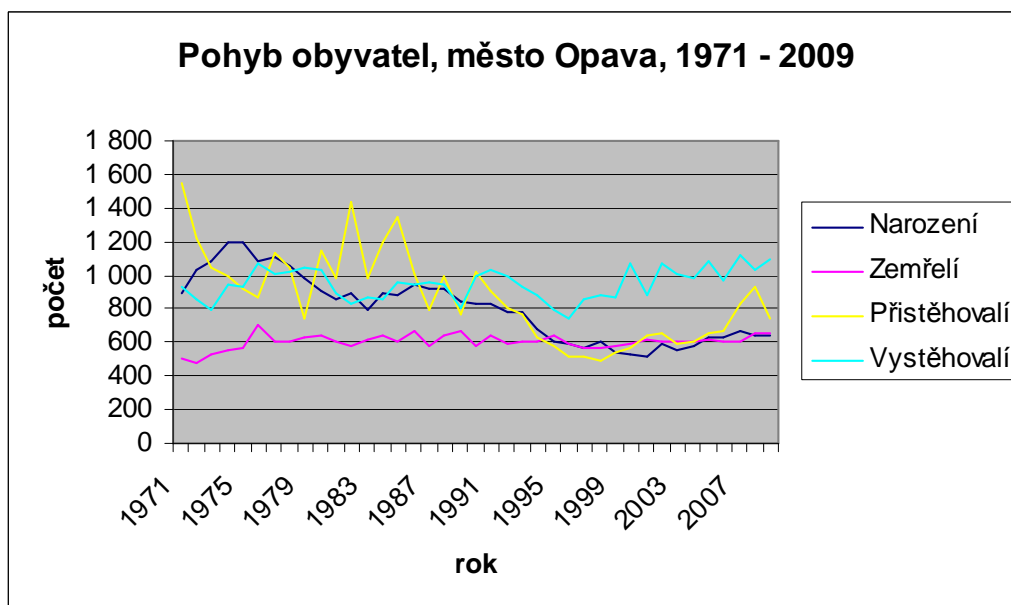
zdroj: RŮŽKOVÁ, Jiřina, ŠKRABAL, Josef [online]. Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005 [cit. 2. 3. 2011]. Dostupné na <<http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>>.

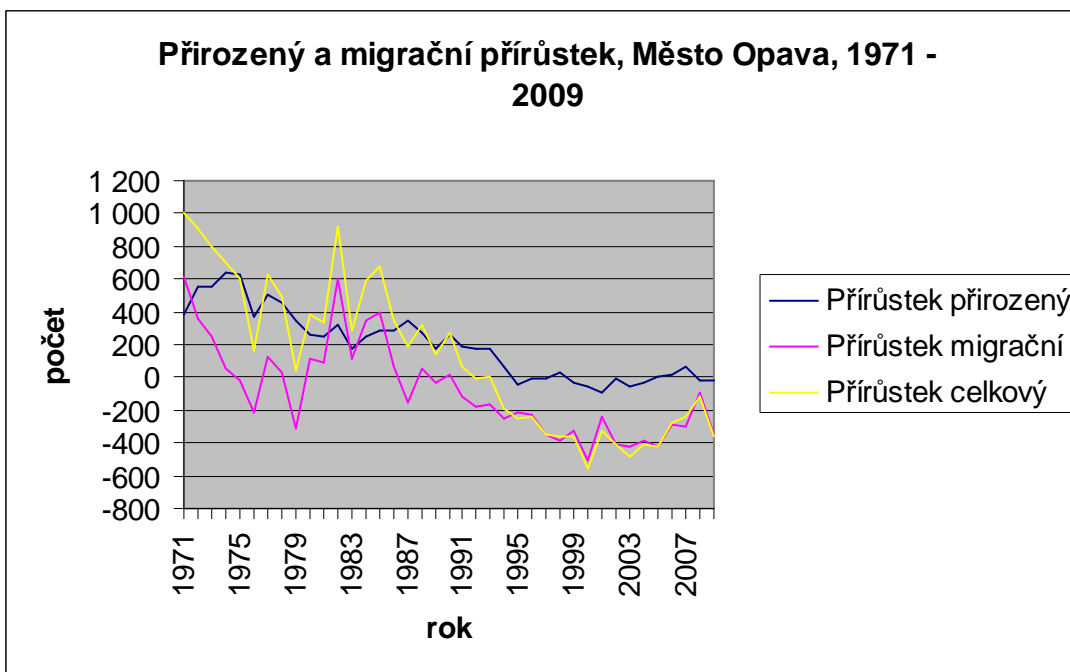
Obr. 20: Pohyb obyvatel

zdroj: Český statistický úřad. Databáze demografických údajů za obce ČR [online]. 2010 [cit. 2011-03-04]. Územní změny, počty obyvatel, narození, zemřelí, stěhování (1971-2009). Dostupné z WWW: <http://notes2.czso.cz/cz/obce_d/index.htm>.

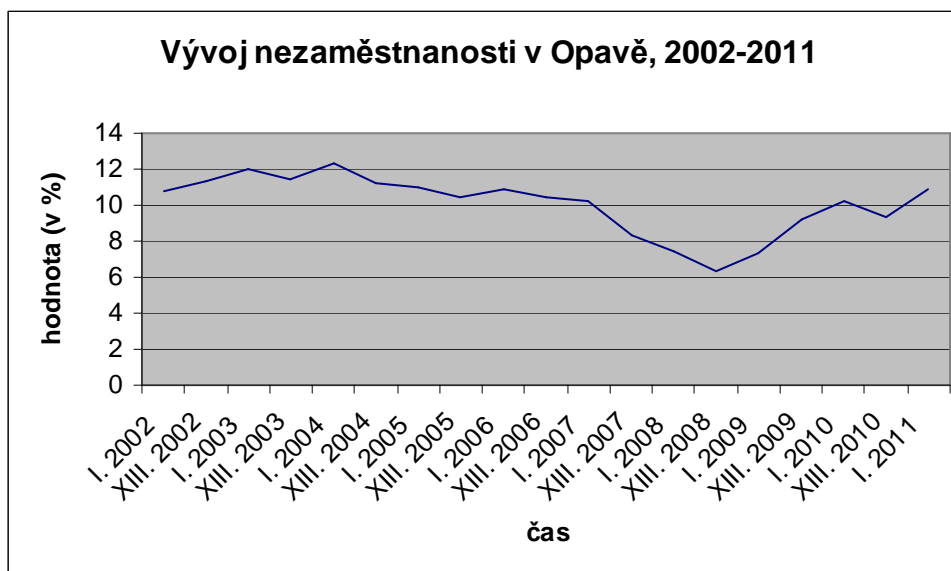
zdroj: Český statistický úřad [online]. 8. 12. 2005 [cit. 2011-03-05]. Vývoj základních demografických ukazatelů ve vybraných městech ČR (1919 až 2004). Dostupné z WWW:

<http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/kapitola/4018-05-%281919_az_2004%29-01400>.

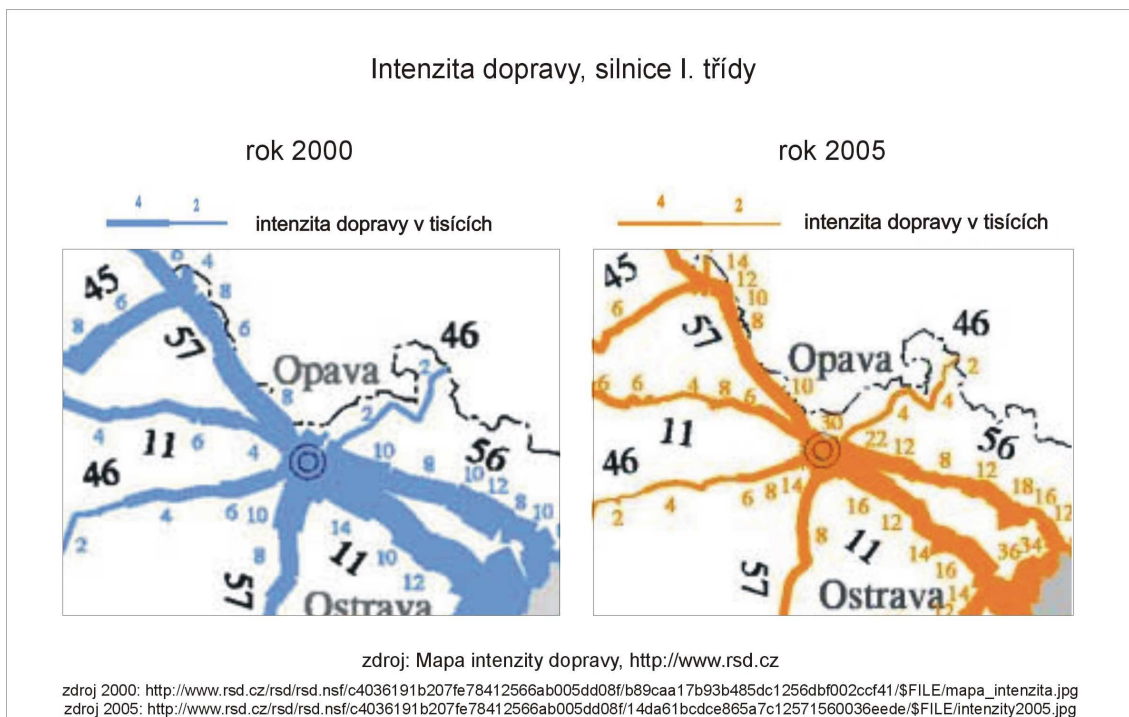
Obr. 21: Vývoj nezaměstnanosti

Integrovaný portál MPSV [online]. 2011 [cit. 2011-03-04]. Statistiky v nezaměstnanosti z územního hlediska. Dostupné z WWW:

<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem/?stat=2000000000053&obdobi=A&rok=2011&uzemi=141000&send=send&piref37_240429_37_240428_240428.pohled=1&piref37_240429_37_240428_240428.xlsselect=mn&piref37_240429_37_240428_240428.xslorder=0&piref37_240429_37_240428_240428.usr1=0>.

Obr. 22: Intenzita dopravy, srovnání v roce 2000 a 2005

Obr. 23: Nejvytíženější komunikace a intenzita dopravy

počet automobilů za 24 hodin (v tisících)

- 25 a více
- 20 - 25
- 15 - 20
- 15 a méně

Seznam ulic:

- 1 Nádražní okruh
- 2 Těšínská
- 3 Olbrichova
- 4 Krnovská
- 5 Hlučínská
- 6 Praskova
- 7 Ratibořská
- 8 Zámecký okruh
- 9 Nákladní

zdroj: <http://maps.google.cz>, upraveno

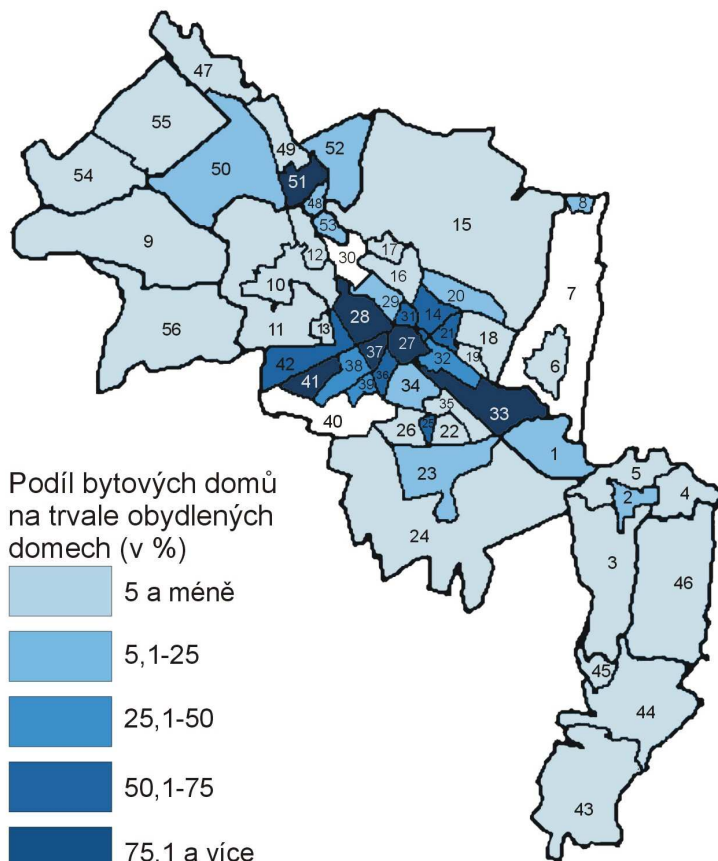
zdroj: Hospodářská rozvojová agentura třinecka, Podnikatelské centrum, s. r. o. *Integrovaný plán rozvoje Statutárního města Opavy na léta 2008 - 2015* [online]. 2008 [cit. 2011-02-16]. Dostupné z WWW: <www.opava-city.cz/assets/zx/rozvoj/FS_-_IPRM_Opava.pdf>.

Obr. 24: Kartogramy ke kapitolám 5.4.2 Bytový a domovní fond, 5.5.1 Sociální a demografická složka struktury a 5.5.2 Ekonomická složka struktury

- zdroj dat uveden v textu

PODÍL BYTOVÝCH DOMŮ NA TRVALE OBYDLENÝCH DOMECH ZSJ, město Opava, 2001

Podíl bytových domů
na trvale obydlených
domech (v %)

5 a méně

5,1-25

25,1-50

50,1-75

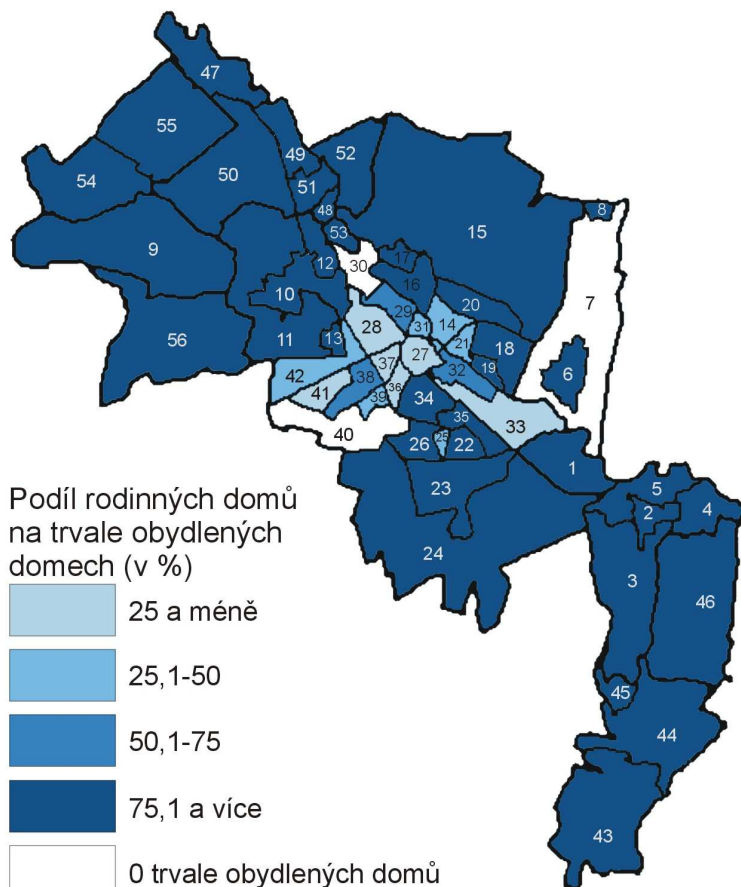
75,1 a více

0 trvale obydlených domů

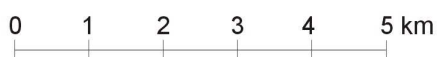
město Opava: 24,6 %

0 1 2 3 4 5 km

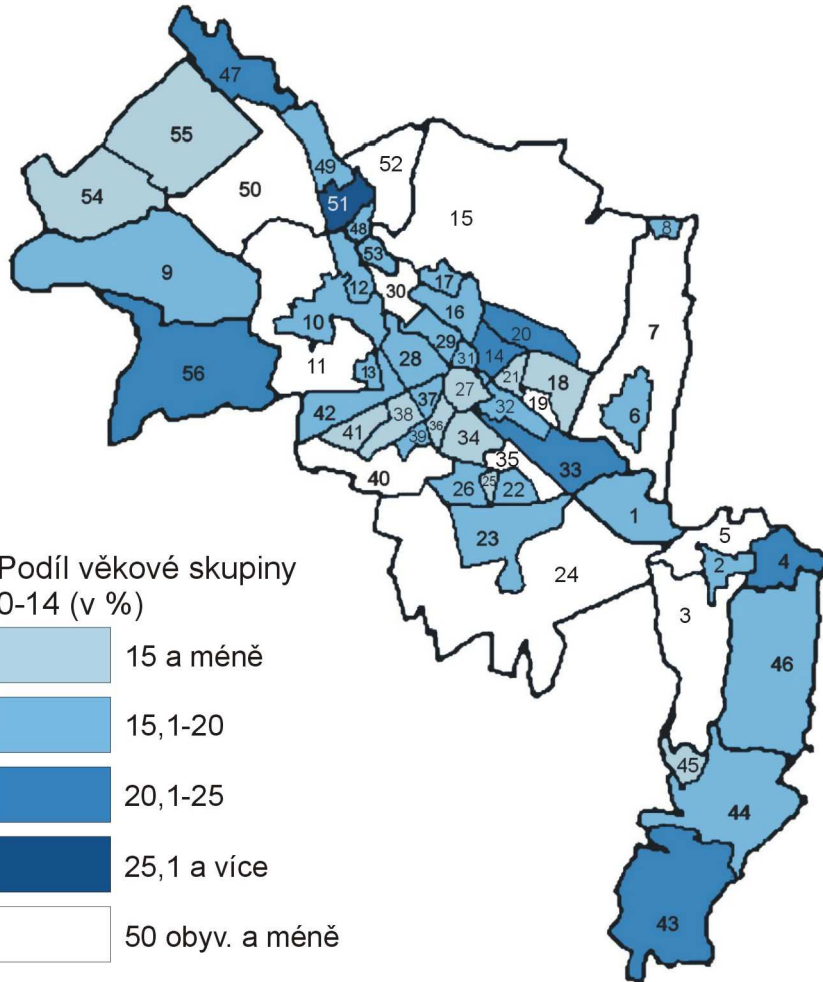
PODÍL RODINNÝCH DOMŮ NA TRVALE OBYDLENÝCH DOMECH ZSJ, město Opava, 2001

město Opava: 73,4 %

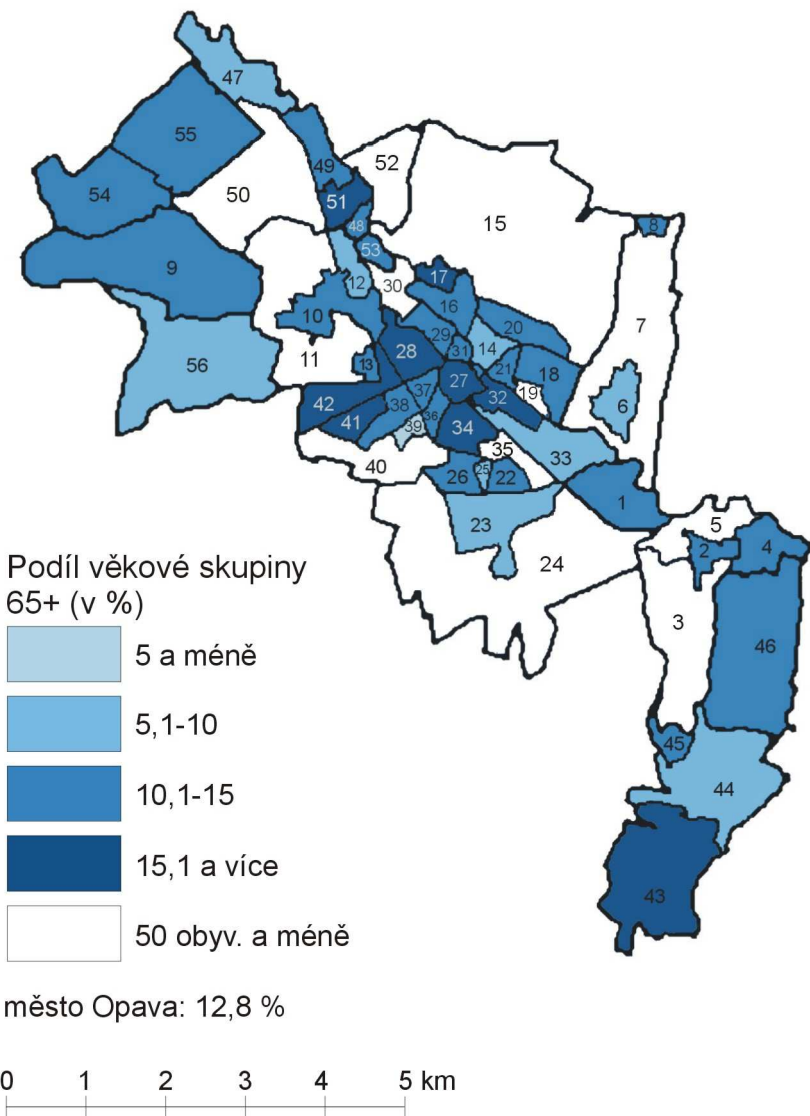
PODÍL OBYVATEL VE VĚKU 0-14 LET ZSJ, město Opava, 2001

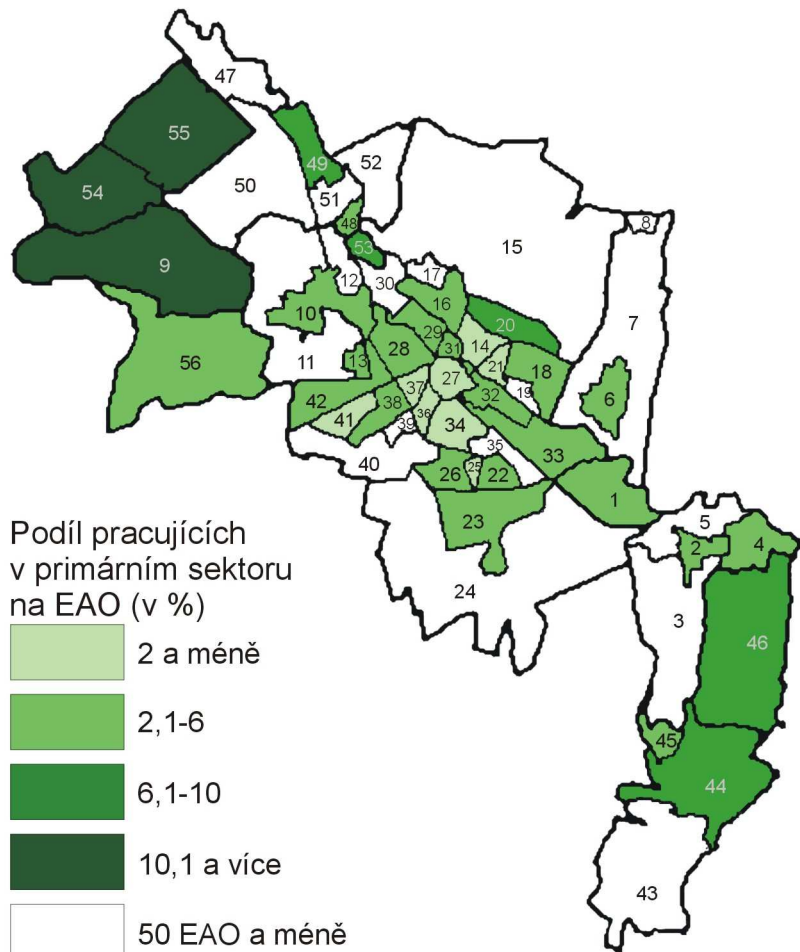
město Opava: 16,69 %

PODÍL OBYVATEL VE VĚKU 65 LET A VÍCE ZSJ, město Opava, 2001

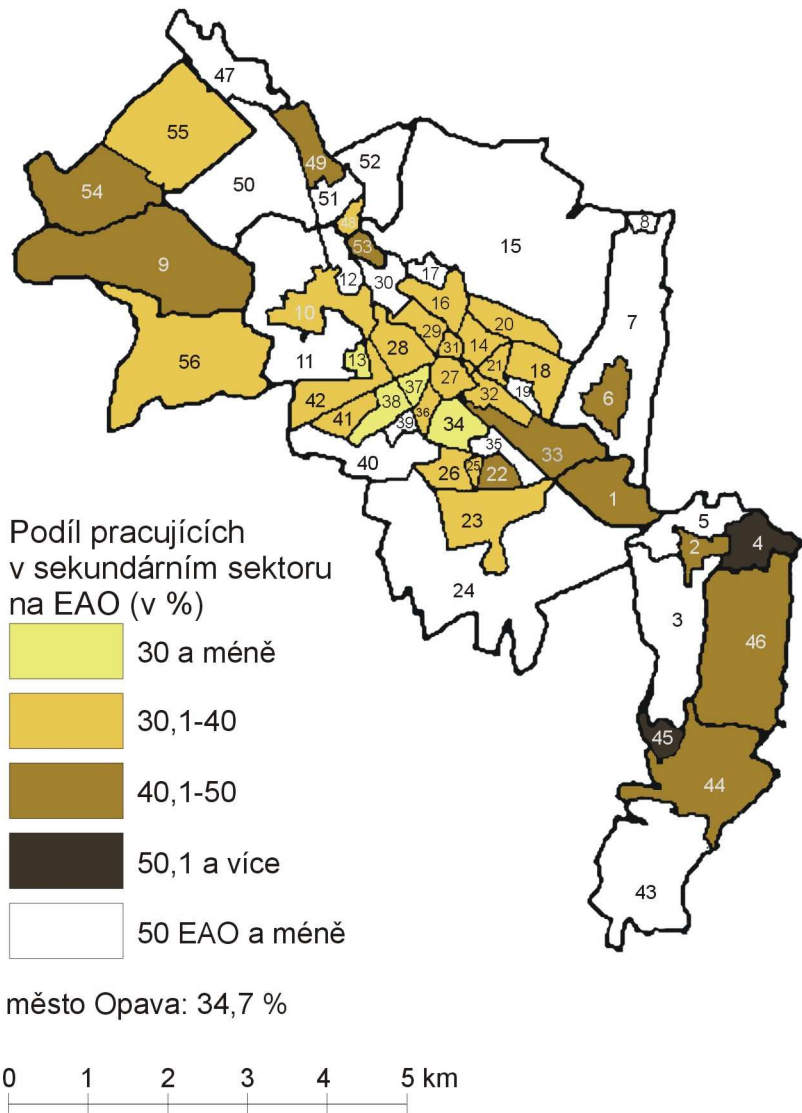

PODÍL PRACUJÍCÍCH V PRIMÁRNÍM SEKTORU NA EAO ZSJ, město Opava, 2001

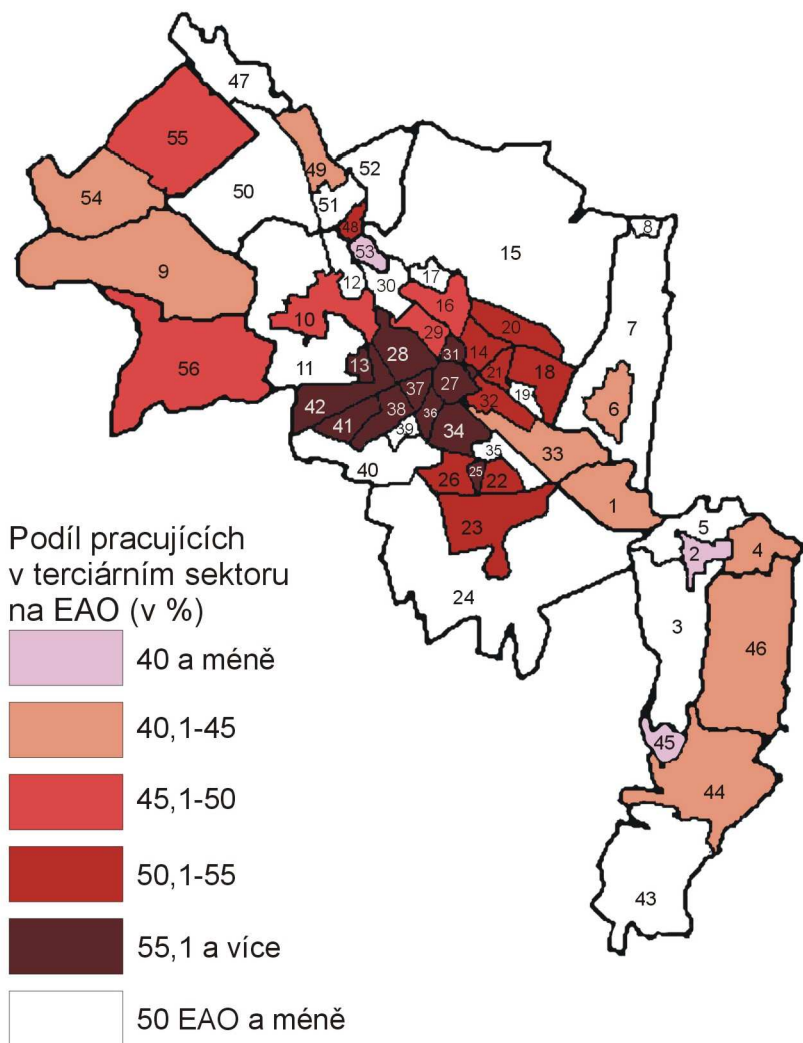

0 1 2 3 4 5 km

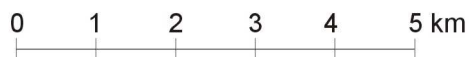
PODÍL PRACUJÍCÍCH V SEKUNDÁRNÍM SEKTORU NA EAO ZSJ, město Opava, 2001

PODÍL PRACUJÍCÍCH V TERCIÁRNÍM SEKTORU NA EAO ZSJ, město Opava, 2001

město Opava: 53,4 %

Obr. 25: Rozmístění lokalit kapitoly 6.1 Současné projekty a rozvoj města

zdroj: www.mapy.cz - upraveno

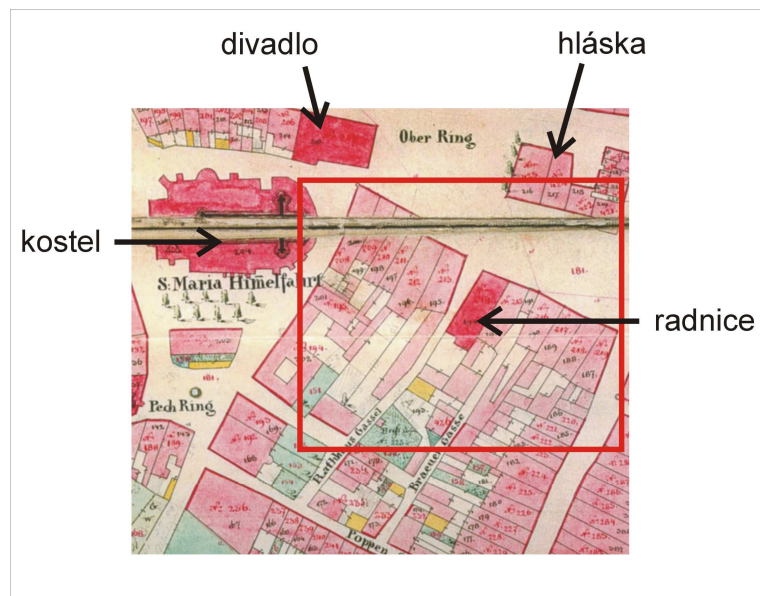
Obr. 26: Vizualizace Společenského centra Breda & Weinstein.

zdroj: *O.s. Za Opavu* [online]. 3. 2. 2009 [cit. 2011-03-06]. Společenské centrum Breda & Weinstein - nové vizualizace v rámci územního řízení. Dostupné z WWW: <http://www.zaopavu.cz/view.php?nazevclanku=spolecenske-centrum-breda-weinstein-nove-vizualizace-v-ramci-uzemniho-rizeni&cislocclanku=2009020001>.

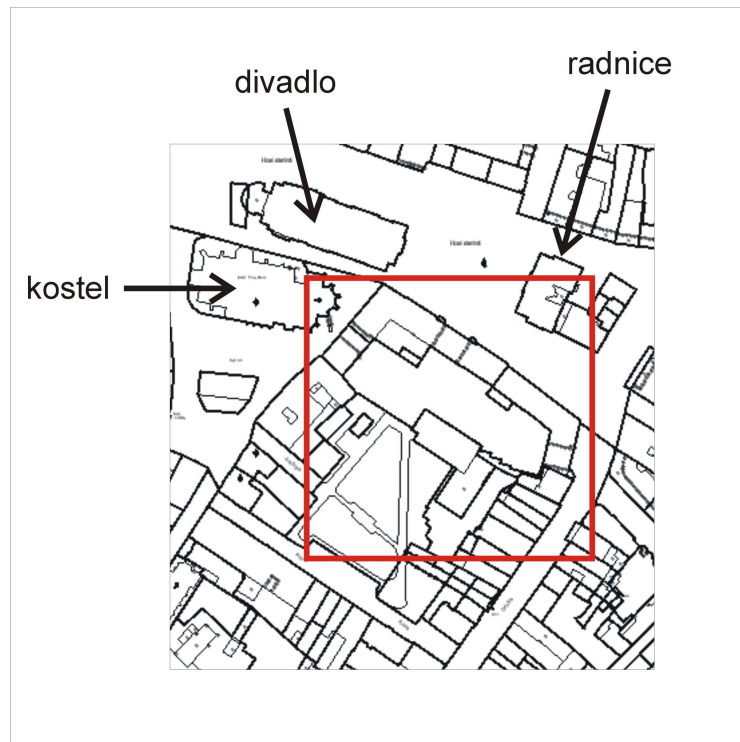
Obr. 27: Slezanka, rok 1836 a 2011

Indikační skica z roku 1836

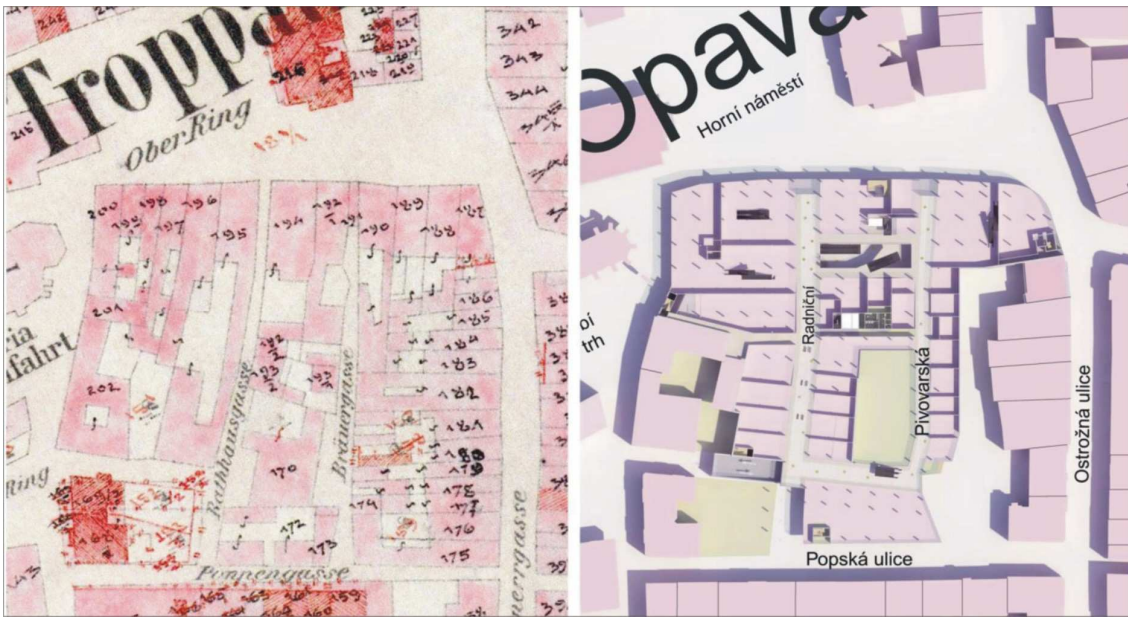
zdroj: ROSOVÁ, Romana. *O.s. Za Opavu* [online]. 02. 10. 2007 [cit. 2010-11-17]. Historický vývoj prostoru za Slezankou. Dostupné z WWW: <http://www.zaopavu.cz/rservice.php?akce=tisk&cisloclanku=2007100005>. UPRAVENO.

Současný stav, zvýrazněn řešený prostor

zdroj: ČÚZK [online]. 2011 [cit. 2011-03-06]. Nahlížení do katastru nemovitostí. Dostupné z WWW: <http://sgi.nahlizenidokn.cuzk.cz/marushka/default.aspx?themeid=3&&MarQueryId=6D2BCEB5&MarQParam0=711560&MarQParamCount=1&MarWindowName=Marushka>. UPRAVENO.

Projekt a srovnání s minulostí

zdroj: o.s. Za Opavu. *O.s. Za Opavu* [online]. 21. 06. 2010 [cit. 2011-03-06]. Aktuální verze projektu. Dostupné z WWW: <<http://www.zaopavu.cz/view.php?navezclanku=aktualni-verze-projektu&cislocclanku=2010060006>>.

Současná podoba:

zdroj: vlastní sbírka

Tři návrhy Slezanky, které postupují do finále:

Zdroj: *Statutární město Opava* [online]. 9.12.2009 [cit. 2010-11-25]. Architektonická soutěž o podobu opavského Horního náměstí: do finále postupují tři návrhy. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=31909>>.

Vítěz hlasování občanů města:

Petr Franta architekti – návrh:

Qarta Architektura – návrh:

Další návrhy předložené firmou Crestyl, z nichž komise v současnosti vybírá:
zdroj: *O.s. Za Opavu* [online]. 29. 08. 2010 [cit. 2010-11-25]. Tisková zpráva společnosti Crestyl k novým návrhům Slezanky. Dostupné z WWW: <<http://www.zaopavu.cz/view.php?navezclanku=tiskova-zprava-spolecnosti-crestyl-k-novym-navrhum-slezanky&cislocclanku=2010080003>>.

Architektonický návrh - Atelier 38

Architektonický návrh - Chapman Taylor

Architektonický návrh - Maura

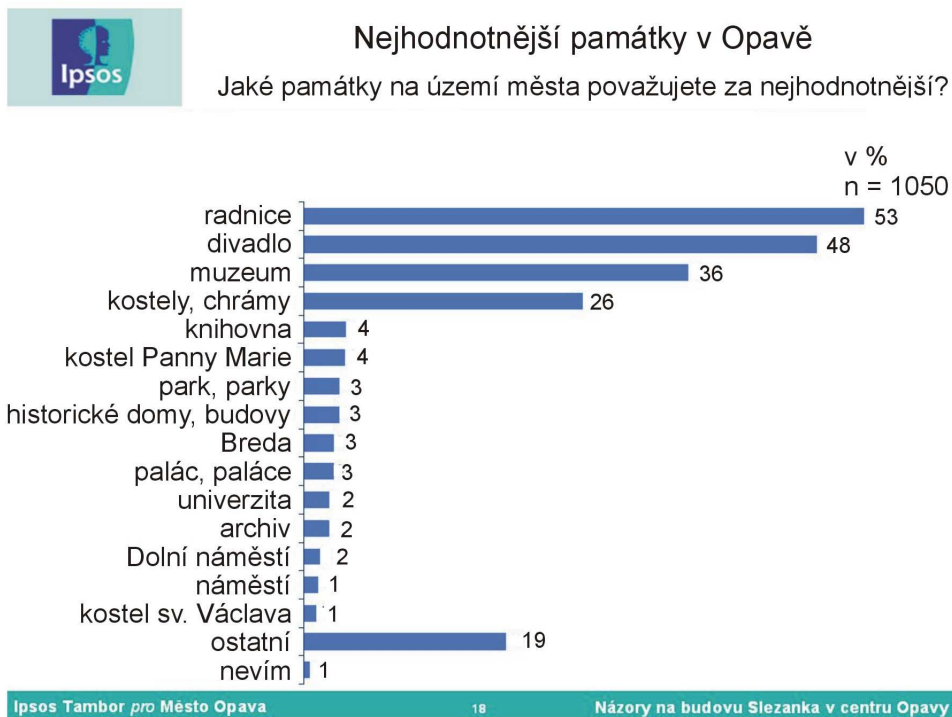
Architektonický návrh - New Work

Architektonický návrh - Quarta Architektura

Obr. 28: Slezanka – průzkum veřejného mínění

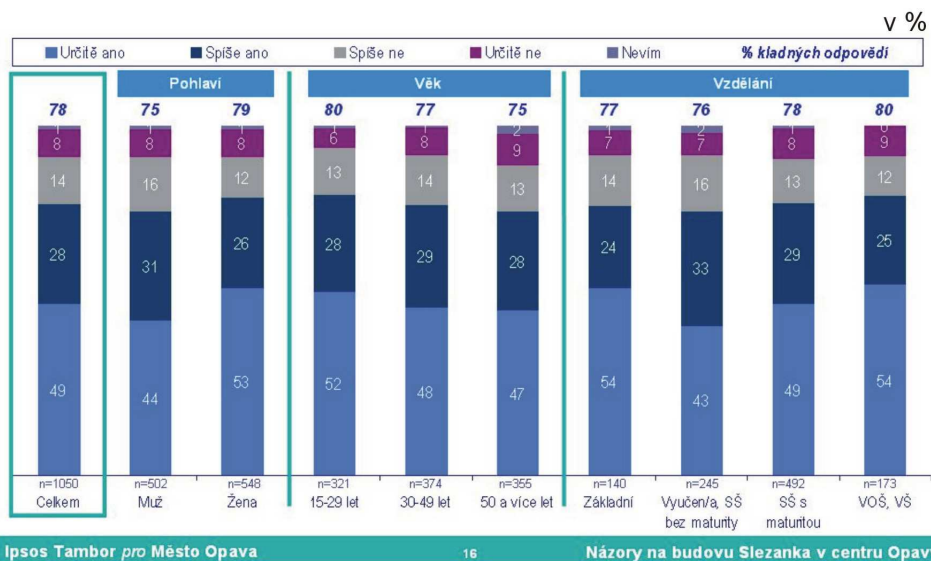
Výsledky průzkumu veřejného mínění, firma Ipsos Tambor

zdroj: Statutární město Opava [online]. 2009 [cit. 2011-03-23]. Nejhodnotnější památky v Opavě. Dostupné z WWW: <http://www.opava-city.cz/assets/zx/aktuality/pam_tky.jpg>.

Názory na architektonickou úpravu náměstí

Uvítal/a byste architektonickou úpravu náměstí, která by podtrhla jeho historický charakter?

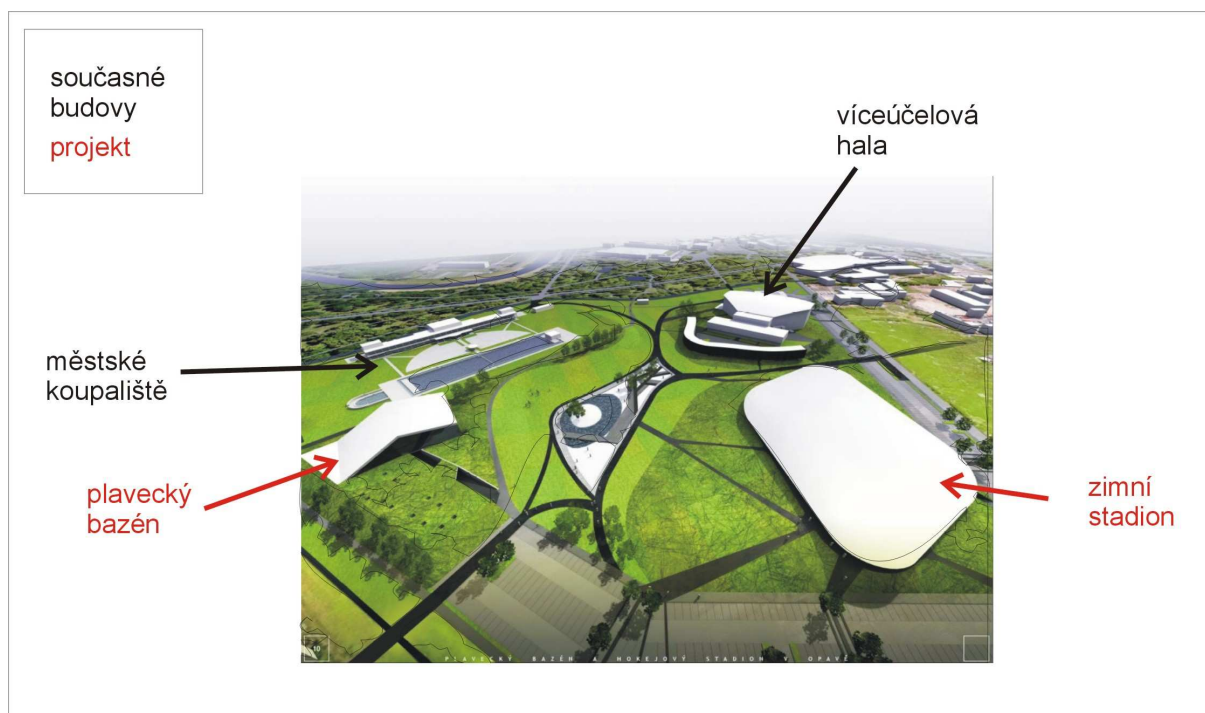
zdroj: Statutární město Opava [online]. 2009 [cit. 2011-03-23]. Názory na architektonickou úpravu náměstí. Dostupné z WWW: <http://www.opava-city.cz/assets/zx/aktuality/arch_prava.jpg>.

Obr. 29: Plavecký bazén a zimní stadion

Zdroj: www.mapy.cz , upraveno

Možná řešení:

zdroj: Michal Bernart, Praha; Jan Bradáč, Praha; Jana Jeřábková, Praha; Pedro Prazeres, Praha; Radek Lizna, Praha. *Archiweb* [online]. 2. 12. 2008 [cit. 2011-03-06]. Plavecký a hokejový stadion v Opavě - výsledky soutěže. Dostupné z WWW:

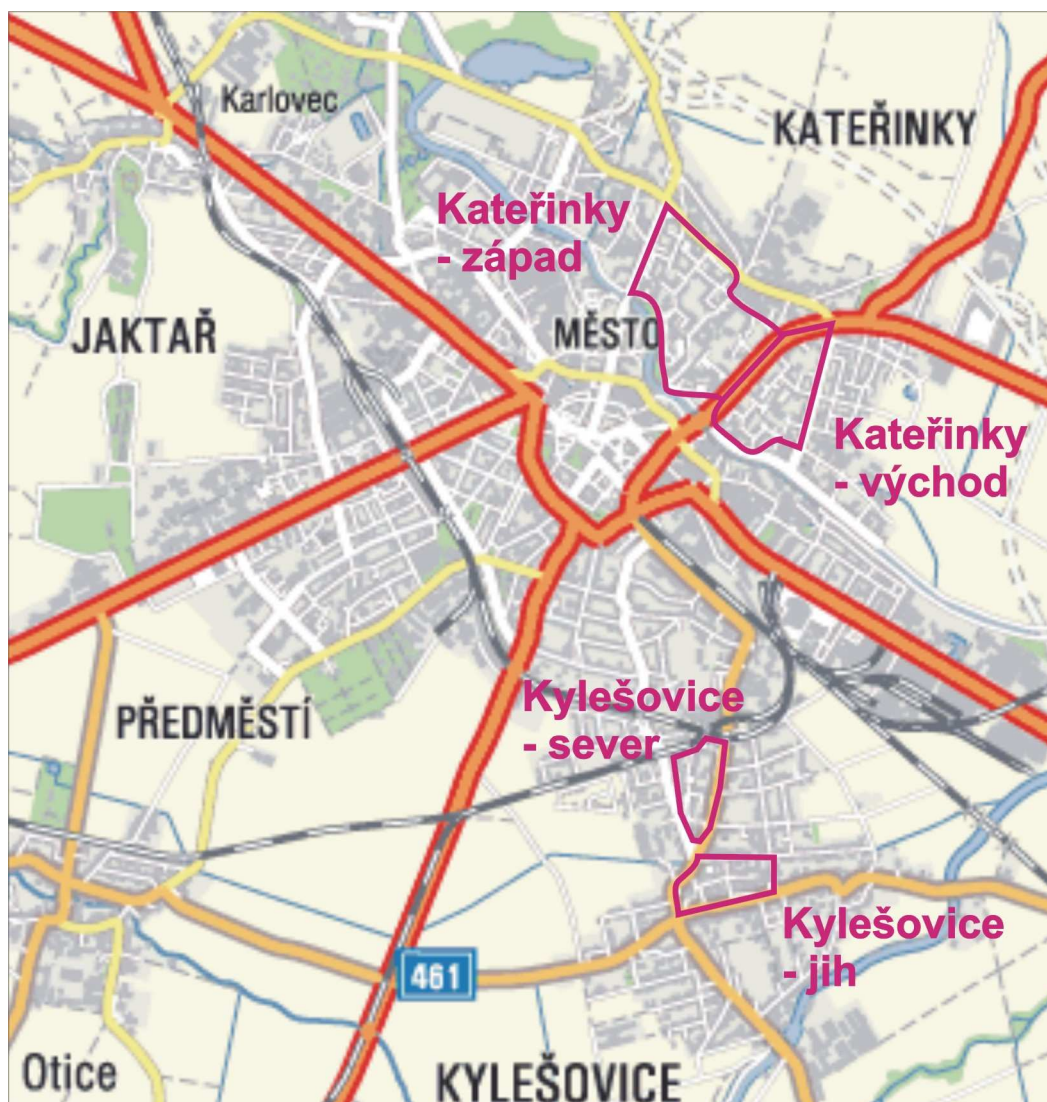
<<http://www.archiweb.cz/news.php?type=&action=show&id=6291>>. UPRAVENO.

zdroj: *Atelier Chlup* [online]. 2011 [cit. 2011-03-06]. Opava / Sportoviště / Bazén. Dostupné z WWW:

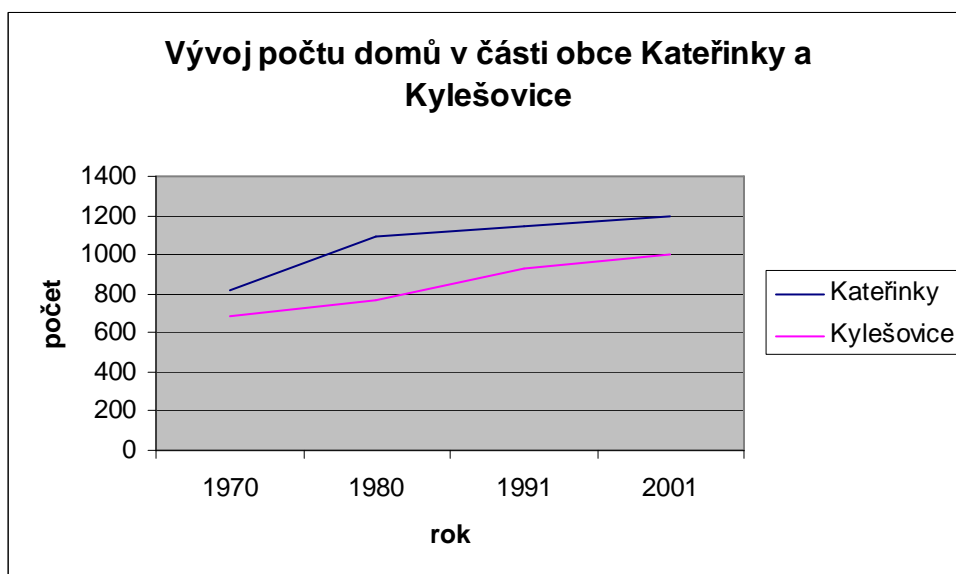
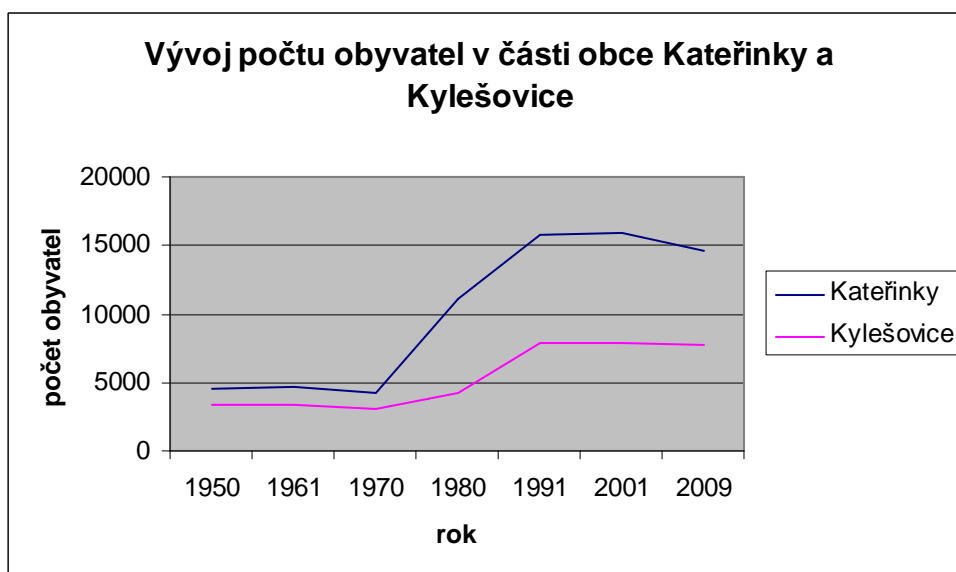
<<http://www.atelierchlup.cz/>>.

Obr. 30: Poloha sídliště Kateřinky (Kateřinky-západ a Kateřinky-východ) a Kylešovice (Kylešovice-sever a Kylešovice-jih)

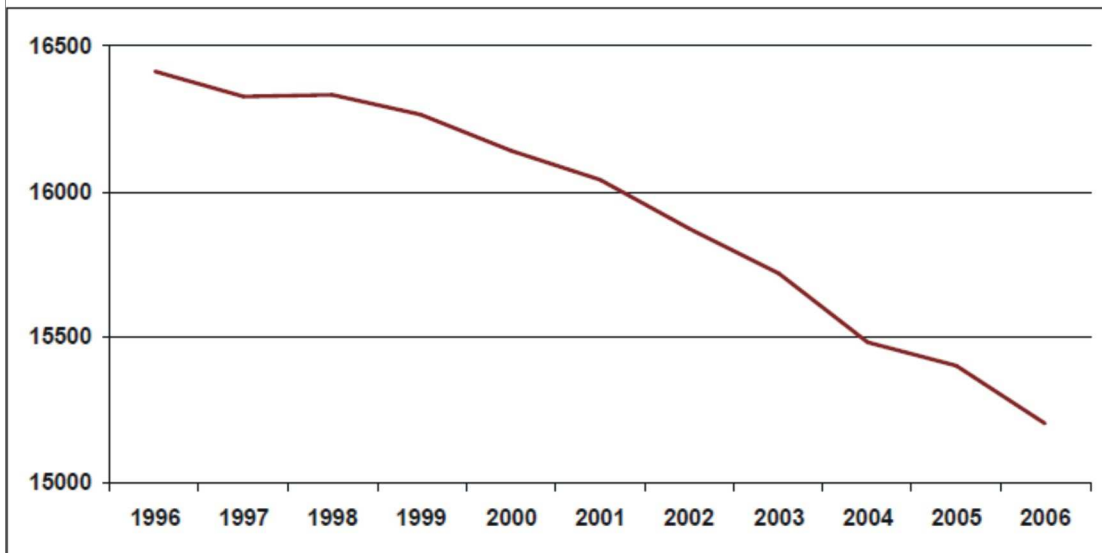
zdroj: <http://amapy.atlas.cz>, upraveno

Obr. 31: Vývoj počtu obyvatel a počtu domů, Kateřinky a Kylešovice

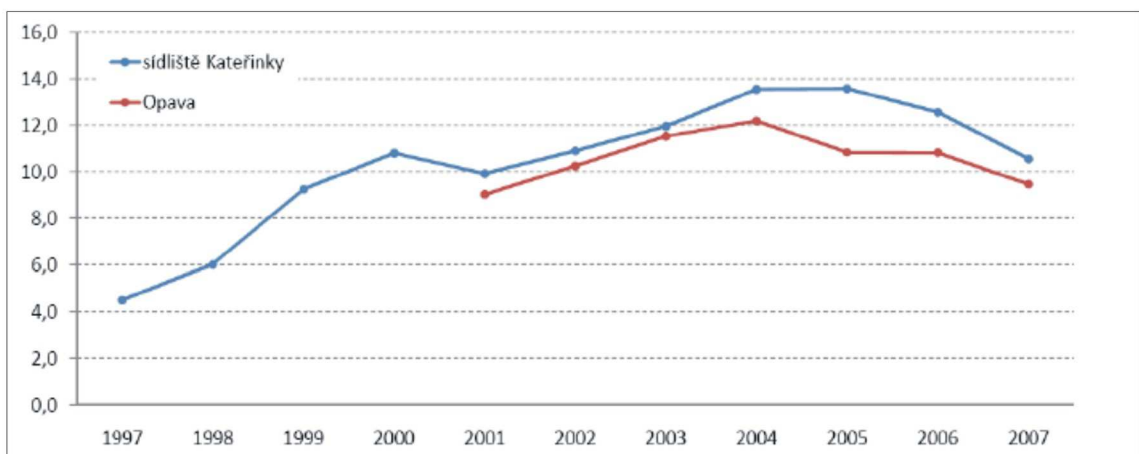
zdroj: RŮŽKOVÁ, Jiřina, ŠKRABAL, Josef [online]. Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005 [cit. 2. 3. 2011]. Dostupné na <<http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>>.

Vývoj počtu obyvatel, katastrální území Kateřinky,
1996 - 2006

zdroj:SPF Group, v.o.s. *Statutární město Opava* [online]. březen 2008 [cit. 2011-03-20].
Socioekonomická analýza sídliště Kateřinky v Opavě. Dostupné z WWW:
<http://www.opava-city.cz/assets/zx/rozvoj/Socioekonomick__anal__za_s_dli_t__Kate_inky.pdf>.

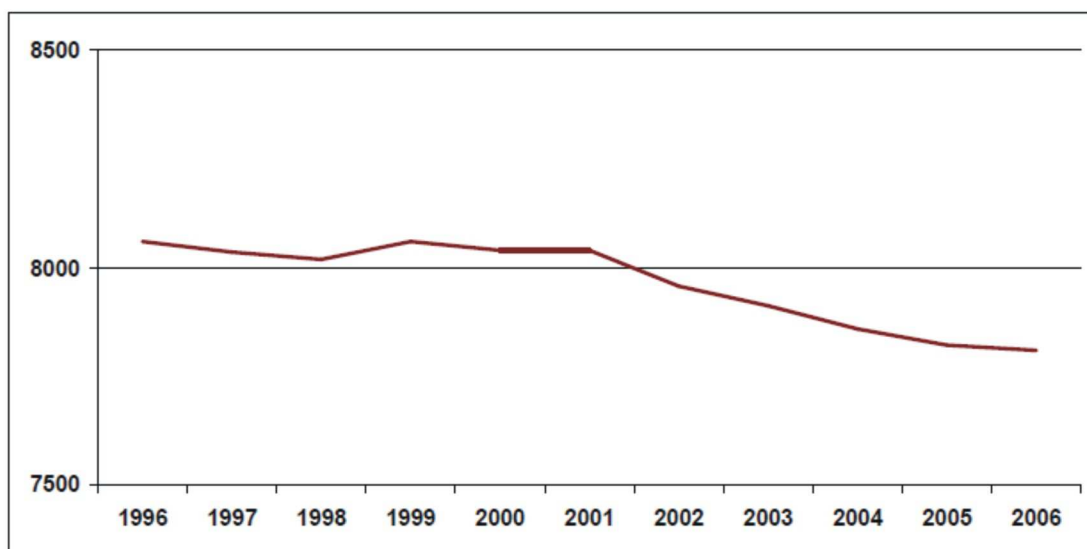
Míra nezaměstnanosti, sídliště Kateřinky, 1997 - 2007

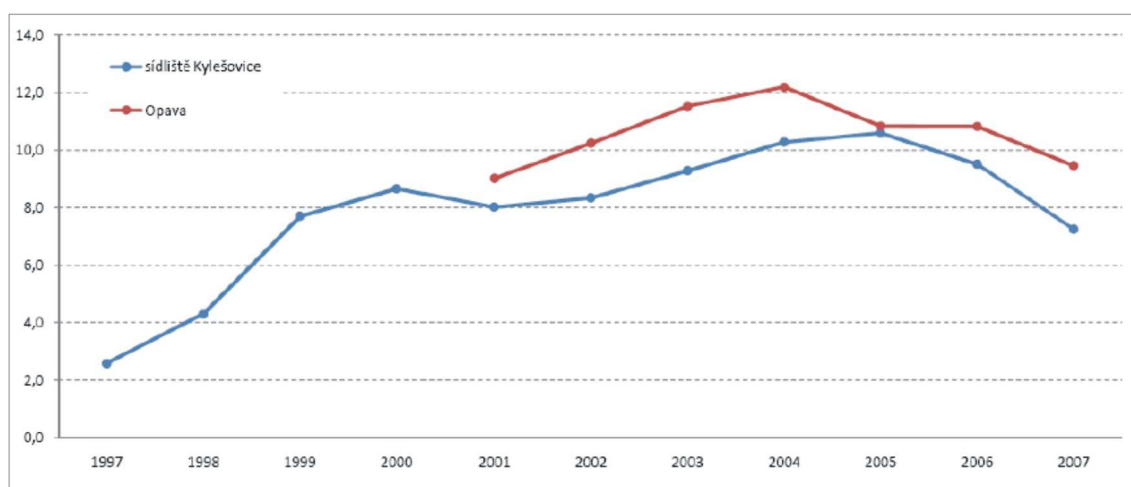
Pozn.: Data za Opavu dostupná pouze za roky 2000 - 2007.
Data k březnu, v roce 2001 k červenci.

zdroj:SPF Group, v.o.s. *Statutární město Opava* [online]. březen 2008 [cit. 2011-03-20].
Socioekonomická analýza sídliště Kateřinky v Opavě. Dostupné z WWW:
<http://www.opava-city.cz/assets/zx/rozvoj/Socioekonomick__anal__za_s_dli_t__Kate_inky.pdf>.

Vývoj počtu obyvatel v katastrálním území Opava-Kylešovice v letech 1996 - 2006

Míra nezaměstnanosti v sídlišti Kylešovice a Opavě v letech 1997 - 2007

Pozn.: Data za Opavu dostupná pouze za roky 2000 - 2007.
Data k březnu, v roce 2001 k červenci.

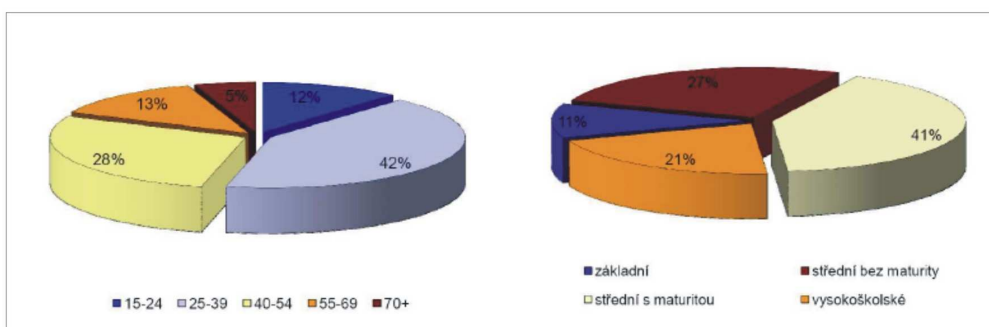
zdroj:SPF Group, v.o.s. Socioekonomická analýza sídliště Kylešovice v Opavě. 2008. s. 59.

Výsledky dotazníkového šetření, sídliště Kateřinky

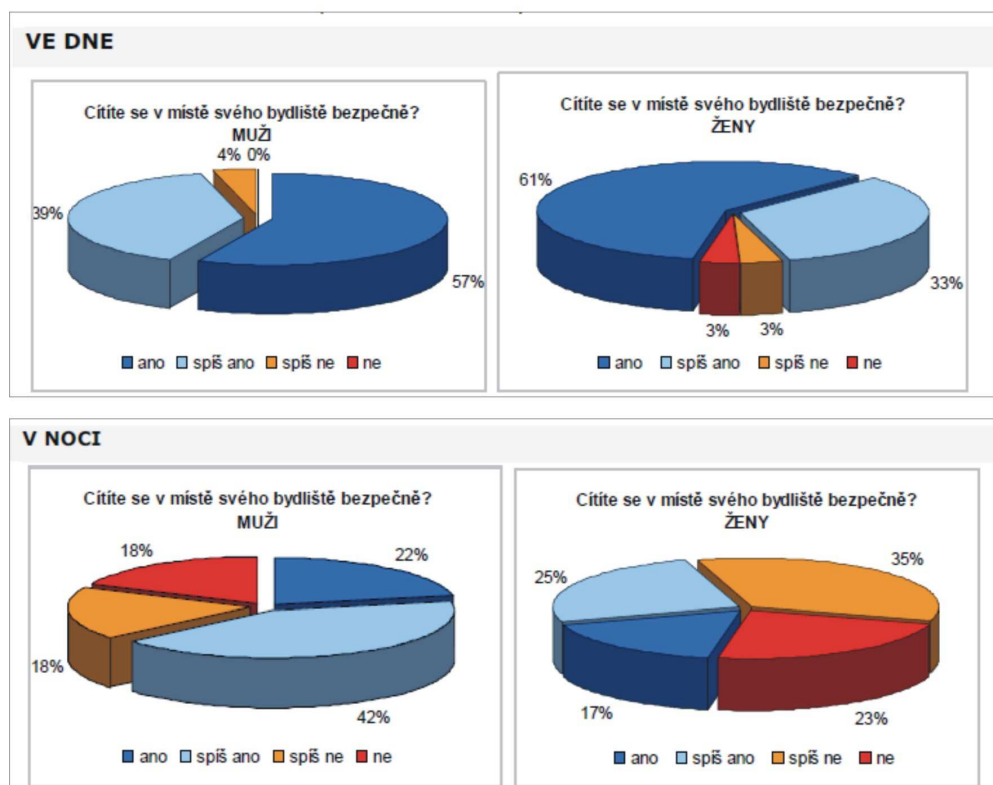
obr. a: Stabilita obyvatel

Věk	Máte v úmyslu se v blízké budoucnosti odstěhovat?			Kdyby se Vám naskytla příležitost, odstěhoval/a byste se?		
	ano	ne	nevím	ano	ne	nevím
15 - 24	19 %	69 %	13 %	56 %	31 %	13 %
25 - 39	22 %	74 %	3 %	55 %	36 %	9 %
40 - 54	18 %	77 %	5 %	54 %	38 %	8 %
55+	12 %	88 %	0 %	44 %	52 %	4 %
Celkem	19 %	77 %	4 %	53 %	39 %	8 %

obr. b: Věková a vzdělanostní struktura

obr. c: Vnímání bezpečnosti

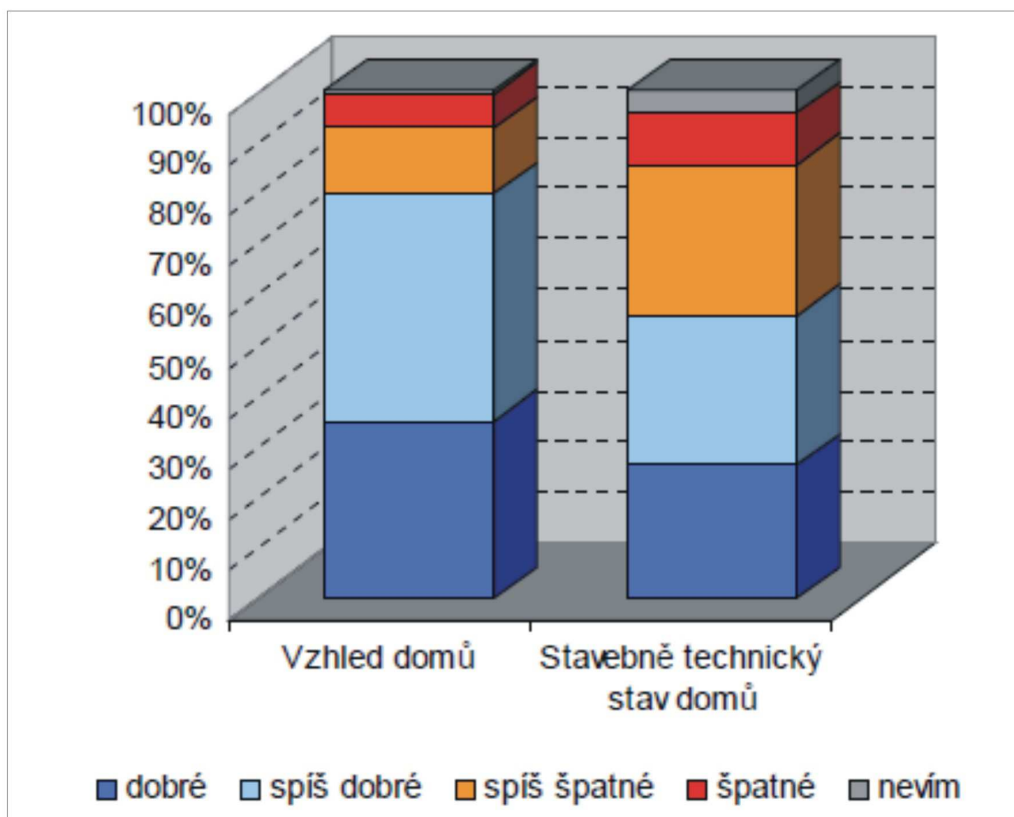

zdroj:SPF Group, v.o.s. *Statutární město Opava* [online]. březen 2008 [cit. 2011-03-20]. Socioekonomická analýza sídliště Kateřinky v Opavě. Dostupné z WWW: <http://www.opava-city.cz/assets/zx/rozvoj/Socioekonomick_anal_za_s_dli_t_Kate_inky.pdf>.

Obr. d: Nebezpečná místa

Místa obecně	Konkrétní místa	Důvod
Okolí nákupních center	Průchod u Delvity Nákupní středisko Katka Okolí pošty	Hospody Špatné osvětlení Opilí lidé Party mládeže Bezdomovci
Podchody	Podchod pod ulicí Ratibořská Průchody mezi domy	Špína, odpadky Bezdomovci Skinheadi Špatné osvětlení
Okolí hospod, heren a barů	Hospoda U Kuby Klub 05 Herna Fénix Disko Áčko	Opilí lidé, někdy agresivní Rušení nočního klidu
Hřiště a parky		Schází se hlučná mládež
Okolí řeky	Podél řeky Konec Kolofikova nábřeží Lávka do centra	Bezdomovci Špatné osvětlení

Obr. e: Hodnocení fyzického stavu budov obyvateli

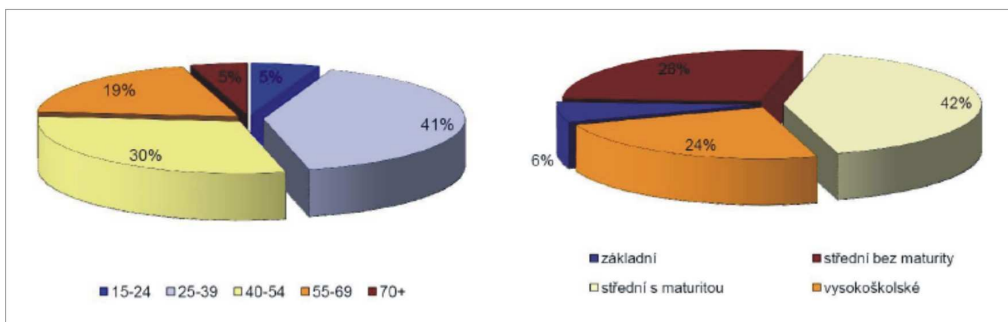
zdroj:SPF Group, v.o.s. *Statutární město Opava* [online]. březen 2008 [cit. 2011-03-20].
Socioekonomická analýza sídliště Kateřinky v Opavě. Dostupné z WWW:
<http://www.opava-city.cz/assets/zx/rozvoj/Socioekonomick__anal__za_s_dli_t__Kate_inky.pdf>.

Výsledky dotazníkového šetření, sídliště Kylešovice

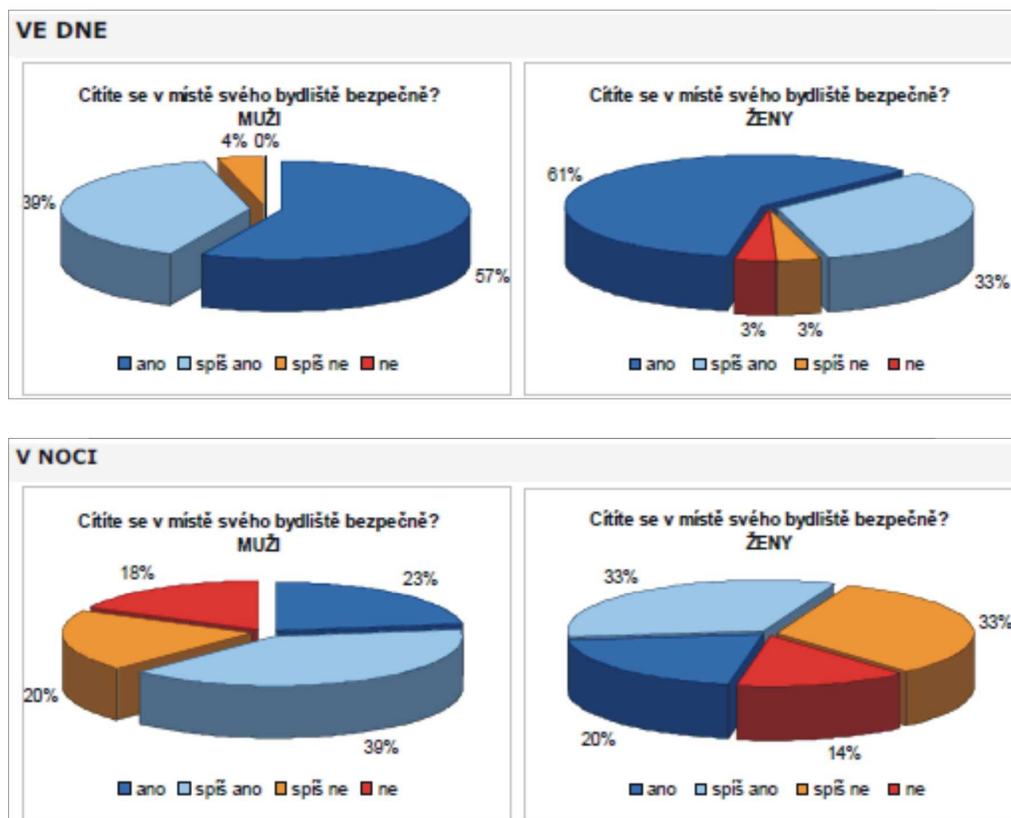
obr. a: Stabilita obyvatel

Věk	Máte v úmyslu se v blízké budoucnosti odstěhovat?			Kdyby se Vám naskytla příležitost, odstěhoval/a byste se?		
	ano	ne	nevím	ano	ne	nevím
25 - 39	16 %	80 %	4 %	40 %	44 %	16 %
40 - 54	12 %	85 %	3 %	56 %	38 %	6 %
55+	12 %	85 %	4 %	35 %	62 %	4 %
Celkem	15 %	81 %	4 %	44 %	46 %	10 %

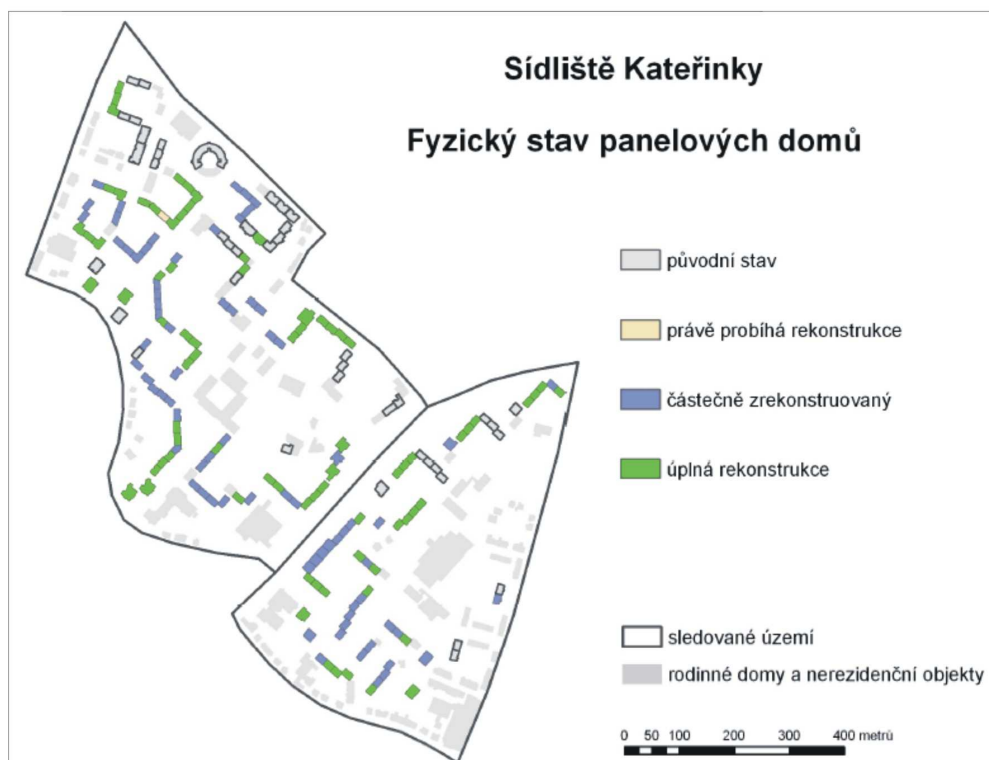
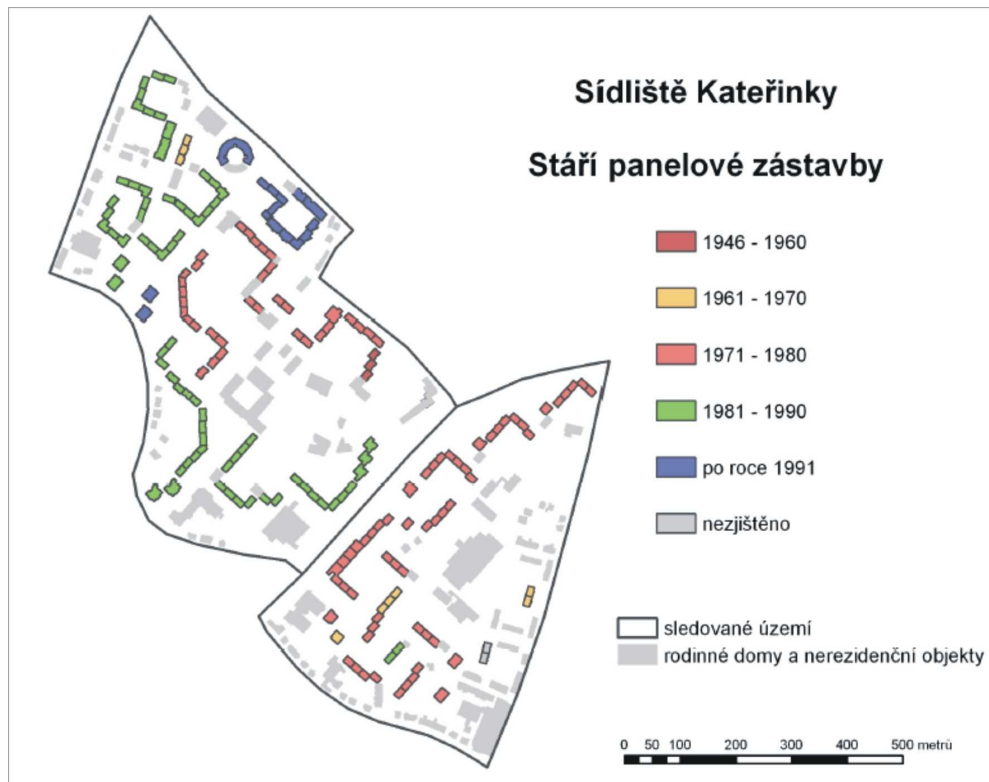
obr. b: Věková a vzdělanostní struktura

obr. c: Vnímání bezpečnosti

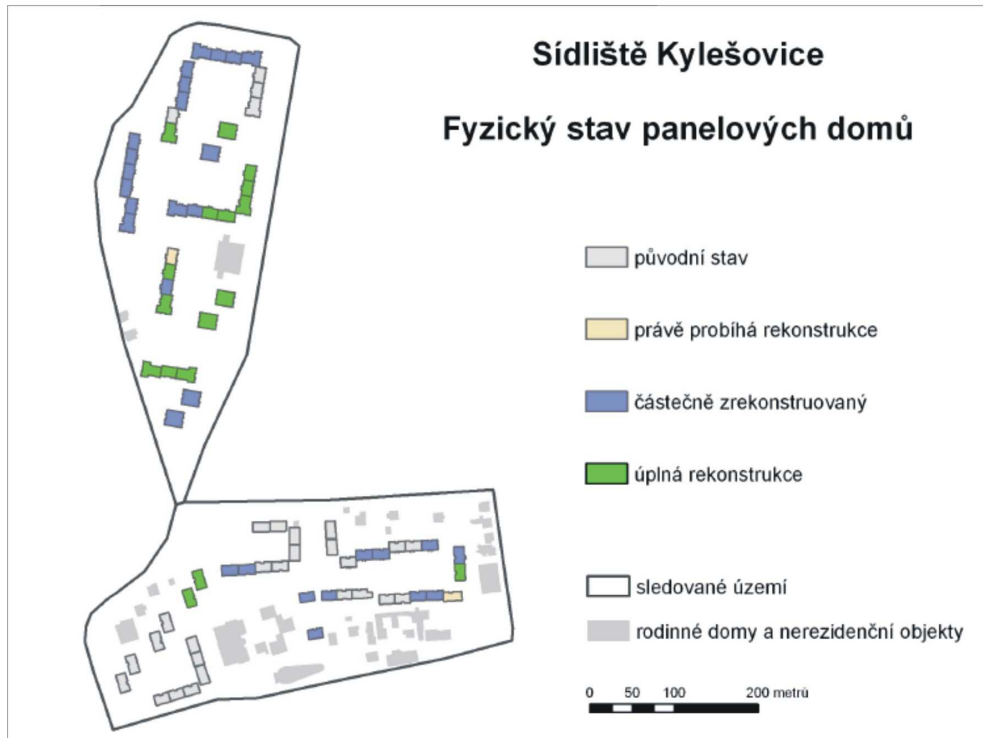
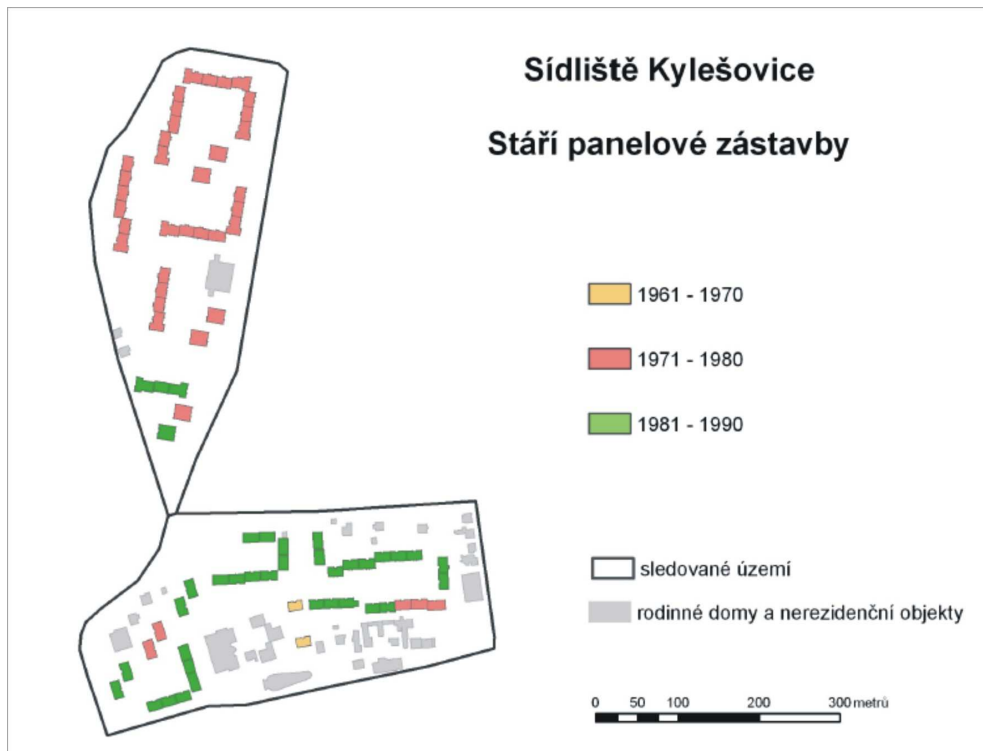

Stáří panelové zástavby a fyzický stav panelových domů, sídliště Kateřinky

zdroj:SPF Group, v.o.s. *Statutární město Opava* [online]. březen 2008 [cit. 2011-03-20].
Socioekonomická analýza sídliště Kateřinky v Opavě. Dostupné z WWW:
<http://www.opava-city.cz/assets/zx/rozvoj/Socioekonomick_anal_za_s_dli_t_Kate_inky.pdf>.

Stáří panelové zástavby a fyzický stav panelových domů, sídliště Kylešovice

TABULKOVÁ ČÁST

SEZNAM:

Tab 1. Počet obyvatel 1869 – 2001

Tab 2. Počet domů 1869 – 2001

Tab 3. Vybrané základní údaje, městské části a části obcí, Opava, 2001

Tab 4. Obyvatelstvo podle věkových skupin, rok 1991 a 2001

Tab 5. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle pohlaví a odvětví ekonomické činnosti, 2001

Tab 6. Ekonomická aktivita podle ZSJ, Opava, 2001

Tab 1. Počet obyvatel 1869 – 2001

městská část	část obce	1. zmínka	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Opava			27011	32105	35698	42043	47361	49366	54263	40663	48091	53269	58778	62815	61382
Opava - nečleněná část města	celkem		22461	27199	30495	36763	41647	43813	47885	35576	42458	47377	52342	56214	54401
	Jaktař	1586	586	635	696	750	894	1133	1738	1988	2102	1973	2055	2011	2277
	Kateřinky	1586	3657	4292	5043	7046	7496	6545	6909	4529	4617	4202	11094	15700	15929
	Kylešovice	1341	1756	1870	2134	2472	2761	2678	3513	3335	3384	3031	4295	7937	7902
	Město	1195	8113	8111	7576	6846	7316	33457	6429	25724	32355	5417	4404	3536	3061
	Předměstí (část)		8349	12291	15046	19649	23180		29296			32754	30494	27030	25232
Malé Hoštice	celkem		799	818	916	974	1045	1056	1184	1180	1376	1477	1640	1660	1824
	Malé Hoštice	1269	799	701	818	869	941	903	1048	1180	1250	1368	1532	1583	1748
	Pusté Jakartice	1270		117	98	105	104	153	136		126	109	108	77	76
Komárov	Komárov	1350	795	684	838	838	1029	1159	1198	1022	1066	1149	1362	1332	1381
Suché Lazce	Suché Lazce	1377	725	774	736	779	859	820	971	774	882	907	949	930	1005
Podvihov	celkem		301	485	416	404	408	356	536	355	540	564	550	586	609
	Komárovské Chaloupky	1748		159	84	91	48		130		148	146	134	154	118
	Podvihov	1441	301	326	332	313	360	356	406	355	392	418	416	432	491
Zlatníky	Zlatníky	1256	324	361	382	363	349	389	342	253	253	277	282	281	340
Milostovice	Milostovice	1255	274	310	336	320	315	320	357	236	224	217	233	265	251
Vlaštovičky	Vlaštovičky	1230	405	437	432	404	410	399	406	380	386	317	324	332	358
Vávrovice	celkem		927	1037	1147	1198	1299	1054	1384	887	906	984	1096	1215	1213
	Předměstí (část)		146	160	245	253	266		305			126	150	216	248
	Vávrovice	1368	781	877	902	945	1033	1054	1079	887	906	858	946	999	965

zdroj: RŮŽKOVÁ, Jiřina, ŠKRABAL, Josef [online]. Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005 [cit. 2. 3. 2011]. Dostupné na <<http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>>.

Tab 2. Počet domů 1869 – 2001

městská část	část obce	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
	Opava	2057	2383	2542	2872	3200	3506	4611	5051	5160	5582	6144	6568	6817
Opava - nečleněná část města	celkem	1449	1691	1864	2218	2490	2704	3630	4047	4052	4364	4727	4956	5111
	Jaktař	55	78	64	69	85	120	214	288		362	431	472	543
	Kateřinky	290	363	380	484	535	558	689	771		822	1091	1145	1192
	Kylešovice	195	235	223	278	304	341	540	668		683	770	926	1003
	Město	429	423	440	431	437	420	436	2320	4052	246	221	214	193
	Předměstí (část)	480	592	757	956	1129	1265	1751			2251	2215	2199	2180
Malé Hoštice	celkem	111	109	109	106	119	137	167	197	240	268	335	383	411
	Malé Hoštice	111	97	99	95	109	123	154	197	240	254	318	366	395
	Pusté Jakartice		12	10	11	10	14	13			14	17	17	16
Komárov	Komárov	103	93	110	108	132	147	181	196	232	241	270	293	304
Suché Lazce	Suché Lazce	102	108	107	111	116	121	155	170	195	198	232	250	266
Podvihov	celkem	38	82	63	58	54	70	99	79	78	118	133	154	161
	Komárovské Chaloupky		21	12	14	4	16	23			32	33	44	39
	Podvihov	38	61	51	44	50	54	76	79	78	86	100	110	122
Zlatníky	Zlatníky	46	59	47	51	51	52	55	63	62	70	71	81	85
Milostovice	Milostovice	32	48	48	33	33	48	52	60	51	51	60	63	73
Vlaštovičky	Vlaštovičky	53	69	66	53	61	68	65	64	67	68	77	88	94
Vávrovice	celkem	123	124	128	134	144	159	207	175	183	204	239	300	312
	Předměstí (část)	19	18	20	21	22	22	26			19	30	51	62
	Vávrovice	104	106	108	113	122	137	181	175	183	185	209	249	250

zdroj: RŮŽKOVÁ, Jiřina, ŠKRABAL, Josef [online]. Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005 [cit. 2. 3. 2011]. Dostupné na <<http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>>.

Tab 3. Vybrané základní údaje, městské části a části obce, Opava, 2001

obec, městská část, část obce	Obyva- telstvo celkem	z toho ženy	Počet obyvatel ve věku		Ekonomic- ky aktivní celkem	Domy		Byty	
			0 - 14 let	60 a více let (vč. nezjišť.)		celkem	z toho trvale obydlené	celkem	z toho trvale obydlené
Opava	61 382	31 871	10 242	10 780	31 533	6 817	6 541	24 132	22 721
Opava (nečleněná část města)	54 401	28 302	8 951	9 712	27 913	5 111	4 963	21 539	20 411
Jaktař	2 277	1 148	388	428	1 170	543	521	817	766
Kateřinky	15 929	8 248	3 012	2 156	8 480	1 192	1 164	6 100	5 805
Kylešovice	7 902	4 003	1 216	963	4 427	1 003	957	2 868	2 749
Město	3 061	1 600	450	762	1 463	193	189	1 317	1 264
Předměstí (část)	25 232	13 303	3 885	5 403	12 373	2 180	2 132	10 437	9 827
Malé Hoštice	1 824	925	343	265	957	411	405	680	612
Malé Hoštice	1 748	887	329	250	925	395	390	648	584
Pusté Jakartice	76	38	14	15	32	16	15	32	28
Komárov	1 381	722	247	212	727	304	287	522	478
Komárov	1 381	722	247	212	727	304	287	522	478
Suché Lazce	1 005	518	185	156	510	266	231	386	330
Suché Lazce	1 005	518	185	156	510	266	231	386	330
Podvíhov	609	305	110	91	314	161	141	222	196
Komárovské Chaloupky	118	61	15	20	58	39	30	51	42
Podvíhov	491	244	95	71	256	122	111	171	154
Zlatníky	340	174	82	46	167	85	78	114	101
Zlatníky	340	174	82	46	167	85	78	114	101
Milostovice	251	129	39	43	127	73	65	94	82
Milostovice	251	129	39	43	127	73	65	94	82
Vlaštovičky	358	179	47	65	203	94	91	121	115
Vlaštovičky	358	179	47	65	203	94	91	121	115
Vávrovice	1 213	617	238	190	615	312	280	454	396
Předměstí (část)	248	128	43	35	126	62	61	83	75
Vávrovice	965	489	195	155	489	250	219	371	321

zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2001 [online]. 2003 [cit. 2011-03-04]. Souhrnná charakteristika výsledků sčítání lidu, domů a bytů k 1. 3. 2001 v okrese Opava . Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/kraje/ov/publika/2003/812303/start.htm>>.

Tab 4. Obyvatelstvo podle věkových skupin, rok 1991 a 2001

	1991				2001			
	obyvatelstvo celkem		v tom		obyvatelstvo celkem		v tom	
	počet	v %	muži	ženy	počet	v %	muži	ženy
Obyvatelstvo celkem	62 815	100,0	30 305	32 510	61 382	100,0	29 511	31 871
v tom ve věku:								
0 - 14	13 905	22,1	7 136	6 769	10 242	16,7	5 238	5 004
15 - 59	39 211	62,4	19 429	19 782	40 360	65,8	20 016	20 344
60 a více vč. nezj. věku	9 699	15,4	3 740	5 959	10 780	17,6	4 257	6 523
Obyvatelstvo podle věkových skupin								
0 - 4	4 311	6,9	2 222	2 089	2 650	4,3	1 355	1 295
5 - 9	4 418	7,0	2 246	2 172	3 344	5,4	1 707	1 637
10 - 14	5 176	8,2	2 668	2 508	4 248	6,9	2 176	2 072
15 - 19	5 598	8,9	2 852	2 746	4 270	7,0	2 195	2 075
20 - 24	4 223	6,7	2 111	2 112	4 987	8,1	2 576	2 411
25 - 29	4 530	7,2	2 247	2 283	5 359	8,7	2 729	2 630
30 - 34	4 448	7,1	2 268	2 180	4 070	6,6	2 033	2 037
35 - 39	4 954	7,9	2 455	2 499	4 343	7,1	2 144	2 199
40 - 44	5 184	8,3	2 503	2 681	4 213	6,9	2 115	2 098
45 - 49	3 935	6,3	1 921	2 014	4 686	7,6	2 272	2 414
50 - 54	3 336	5,3	1 647	1 689	4 829	7,9	2 274	2 555
55 - 59	3 003	4,8	1 425	1 578	3 603	5,9	1 678	1 925
60 - 64	2 829	4,5	1 222	1 607	2 924	4,8	1 374	1 550
65 - 69	2 790	4,4	1 111	1 679	2 444	4,0	1 055	1 389
70 - 74	1 520	2,4	585	935	2 164	3,5	811	1 353
75 - 79 ¹⁾	2 560	4,1	822	1 738	1 843	3,0	608	1 235
80 - 84	.	.	.	.	788	1,3	250	538
85 - 89	.	.	.	.	462	0,8	121	341
90 - 94	.	.	.	.	140	0,2	34	106
95 a více	.	.	.	.	9	0,0	2	7
nezjištěno	.	.	.	.	6	0,0	2	4
Průměrný věk ²⁾	34,9	x	33,2	36,5	38,2	x	36,4	39,9
¹⁾ v roce 1991 věková skupina 75 a více let vč. nezjištěno								
²⁾ v roce 1991 včetně části obce Chvalíkovice (samostatná obec od 1. 1. 1992)								

Tab 5. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle pohlaví a odvětví ekonomické činnosti, 2001

	Celkem	v tom		Struktura v %			Podíl žen v odvětví v %
		muži	ženy	celkem	muži	ženy	
Ekonomicky aktivní celkem	31 533	16 693	14 840	100,0	100,0	100,0	47,1
v tom odvětví ekonomické činnosti:							
zemědělství, lesnictví a rybolov	954	626	328	3,0	3,8	2,2	34,4
průmysl	8 334	4 968	3 366	26,4	29,8	22,7	40,4
stavebnictví	2 598	2 318	280	8,2	13,9	1,9	10,8
obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží	3 419	1 553	1 866	10,8	9,3	12,6	54,6
pohostinství a ubytování	926	432	494	2,9	2,6	3,3	53,3
doprava, pošty a telekomunikace	1 646	1 218	428	5,2	7,3	2,9	26,0
peněžnictví a pojišťovnictví	613	196	417	1,9	1,2	2,8	68,0
činnosti v oblasti nemovitostí, služby pro podniky, výzkum	1 555	873	682	4,9	5,2	4,6	43,9
veřejná správa, obrana, povinné sociální zabezpečení	2 196	1 253	943	7,0	7,5	6,4	42,9
školství, zdravotnictví, veterinární a sociální činnosti	4 826	1 004	3 822	15,3	6,0	25,8	79,2
ostatní veřejné a osobní služby	1 672	794	878	5,3	4,8	5,9	52,5
nezjištěné odvětví	2 794	1 458	1 336	8,9	8,7	9,0	47,8

Sčítání lidu, domů a bytů 2001 [online]. 2003 [cit. 2011-03-03]. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle pohlaví a odvětví ekonomické činnosti. Dostupné z WWW:

<<http://www.czso.cz/kraje/ov/publika/2003/812303/data/815m3.htm>>.

Tab 6. Ekonomická aktivita, ZSJ, Opava, 2001

obec, městská část, část obce, ZSJ	Ekonomicky aktivní celkem	Ekonomicky aktivní celkem - %	Ekonomicky aktivní obyvatelé											
			vyjíždějící		I		II		III		zaměstnaní			nezaměstnaní - %
			celkem	v %	abs.	%	abs.	%	abs.	%	celkem - %	z toho: zaměst. os oby, zaměstnav atelé, sam. činní - %	z toho: pracující důchodc i - %	
Opava	31533	51,37	4334	13,7	954	3,0	10932	34,7	16853	53,4	45,92	43,17	1,50	5,46
<i>Opava (nečleněná část města)</i>	27913	51,31	3844	13,8	718	2,6	9346	33,5	15340	55,0	45,64	42,83	1,57	5,67
<u>Jaktař</u>	1170	51,38	141	12,1	45	3,8	405	34,6	603	51,5	47,61	44,36	1,84	3,78
Jaktař	774	51,36	92	11,9	37	4,8	284	36,7	362	46,8	47,51	44,79	1,39	3,85
Grundy	12	66,67	1	8,3	0	0,0	2	16,7	10	83,3	66,67	61,11	0,00	0,00
Palhanecká	28	45,16	1	3,6	0	0,0	18	64,3	9	32,1	37,10	33,87	1,61	8,06
Květinová	356	51,59	47	13,2	8	2,2	101	28,4	222	62,4	48,26	43,91	2,90	3,33
<u>Kateřinky</u>	8480	53,24	1119	13,2	206	2,4	2984	35,2	4526	53,4	48,02	45,50	1,27	5,22
Kateřinky-západ	4347	53,51	575	13,2	79	1,8	1512	34,8	2349	54,0	47,97	45,88	0,86	5,54
Střední pole	3	27,27	0	0,0	1	33,3	0	0,0	1	33,3	27,27	27,27	0,00	0,00
Wolkerova	583	48,95	72	12,3	19	3,3	230	39,5	273	46,8	43,74	40,39	1,93	5,21
Stříbrné jezero	25	43,10	3	12,0	1	4,0	6	24,0	16	64,0	39,66	37,93	1,72	3,45
U Svědské kaple	641	52,11	84	13,1	22	3,4	221	34,5	350	54,6	48,46	45,53	1,79	3,66
Holasická	12	52,17	5	41,7	2	16,7	4	33,3	5	41,7	47,83	47,83	0,00	4,35
Za humny	710	50,64	82	11,5	45	6,3	227	32,0	389	54,8	47,57	45,01	1,07	3,07
Kateřinky-východ	2159	55,50	298	13,8	37	1,7	784	36,3	1143	52,9	49,64	46,61	1,83	5,86
<u>Kylešovice</u>	4427	56,02	641	14,5	158	3,6	1623	36,7	2353	53,2	50,43	47,56	1,40	5,59
Ruská	480	53,22	65	13,5	10	2,1	193	40,2	248	51,7	50,11	46,90	1,66	3,10
Pod Hlavní	2256	54,06	313	13,9	116	5,1	836	37,1	1147	50,8	48,19	45,12	1,53	5,87
Maršovec	3	25,00	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	66,7	25,00	16,67	0,00	0,00
Bílovecká	1372	61,83	205	14,9	20	1,5	480	35,0	786	57,3	54,84	52,50	1,08	6,99
Gudrichova	316	53,02	58	18,4	12	3,8	114	36,1	170	53,8	50,67	47,82	1,34	2,35
<u>Město</u>	1463	47,79	203	13,9	27	1,8	472	32,3	826	56,5	40,80	37,67	1,89	6,99
Opava-střed	1463	47,79	203	13,9	27	1,8	472	32,3	826	56,5	40,80	37,67	1,89	6,99

<u>Předměstí (část)</u>	12373	49,04	1740	14,1	282	2,3	3862	31,2	7032	56,8	43,06	40,16	1,74	5,98
Náměstí svaté Hedviky	2262	47,14	306	13,5	53	2,3	696	30,8	1268	56,1	41,37	38,41	1,96	5,77
Sadová	714	48,74	79	11,1	15	2,1	259	36,3	357	50,0	38,23	35,29	1,64	10,51
Městské sady	2	50,00	0	0,0	0	0,0	1	50,0	1	50,0	50,00	50,00	0,00	0,00
Ochranova	529	49,26	69	13,0	13	2,5	168	31,8	302	57,1	43,39	40,78	1,77	5,87
Polní	1237	47,61	167	13,5	28	2,3	395	31,9	669	54,1	40,65	38,22	1,50	6,97
Nad tratí	145	56,64	14	9,7	3	2,1	61	42,1	61	42,1	50,39	49,22	0,78	6,25
Kylešovický kopec	1217	44,60	186	15,3	21	1,7	351	28,8	722	59,3	41,30	38,33	1,83	3,30
Přední Guslice	12	42,86	1	8,3	0	0,0	6	50,0	3	25,0	39,29	39,29	0,00	3,57
Bezručovo náměstí	1423	51,88	215	15,1	23	1,6	484	34,0	804	56,5	44,95	42,11	1,60	6,93
Lidická	1300	50,70	177	13,6	25	1,9	375	28,8	749	57,6	43,17	40,21	1,13	7,53
Ondříčkova	1915	54,36	291	15,2	67	3,5	572	29,9	1127	58,9	49,42	45,98	2,07	4,94
U hřbitova	47	59,49	5	10,6	8	17,0	15	31,9	15	31,9	53,16	51,90	0,00	6,33
Šibeňák	0	0,00	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00
Haškova	1114	45,56	164	14,7	17	1,5	341	30,6	671	60,2	40,57	37,83	2,09	4,99
U nemocnice	456	49,24	66	14,5	9	2,0	138	30,3	283	62,1	44,60	41,58	1,62	4,64
<i>Malé Hoštice</i>	957	52,47	118	12,3	50	5,2	433	45,2	406	42,4	48,52	46,27	1,15	3,95
Malé Hoštice	925	52,92	115	12,4	48	5,2	420	45,4	391	42,3	48,91	46,68	1,09	4,00
Malé Hoštice	925	52,92	115	12,4	48	5,2	420	45,4	391	42,3	48,91	46,68	1,09	4,00
Na studánkách	0	0,00	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00
Pusté Jakartice	32	42,11	3	9,4	2	6,3	13	40,6	15	46,9	39,47	36,84	2,63	2,63
<i>Komárov</i>	727	52,64	89	12,2	32	4,4	347	47,7	277	38,1	47,94	45,98	0,58	4,71
Komárov	727	52,64	89	12,2	32	4,4	347	47,7	277	38,1	47,94	45,98	0,58	4,71
Kylešovická osada	66	50,77	13	19,7	2	3,0	32	48,5	28	42,4	46,92	46,15	0,00	3,85
Komárov I	528	54,04	48	9,1	24	4,5	252	47,7	188	35,6	48,52	46,26	0,72	5,53
Podhoří	2	33,33	0	0,0	0	0,0	1	50,0	0	0,0	16,67	0,00	0,00	16,67
Kravařov	119	49,17	25	21,0	5	4,2	60	50,4	53	44,5	47,52	46,28	0,41	1,65
Komárov II	12	46,15	3	25,0	1	8,3	2	16,7	8	66,7	42,31	42,31	0,00	3,85

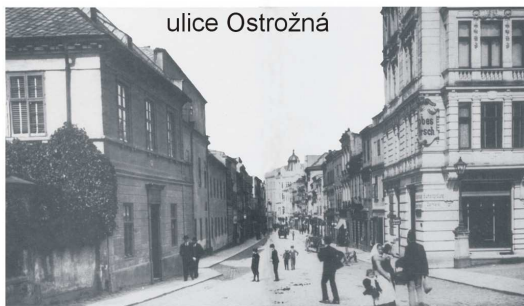
<u>Suché Lazce</u>	510	50,75	79	15,5	38	7,5	219	42,9	224	43,9	47,16	44,48	1,19	3,58
Suché Lazce	510	50,75	79	15,5	38	7,5	219	42,9	224	43,9	47,16	44,48	1,19	3,58
Suché Lazce	510	50,75	79	15,5	38	7,5	219	42,9	224	43,9	47,16	44,48	1,19	3,58
<u>Podvihov</u>	314	51,56	48	15,3	25	8,0	140	44,6	138	43,9	48,44	46,47	0,49	3,12
<u>Komárovské Chaloupky</u>	58	49,15	12	20,7	2	3,4	33	56,9	22	37,9	47,46	46,61	0,85	1,69
<u>Podvihov</u>	256	52,14	36	14,1	23	9,0	107	41,8	116	45,3	48,68	46,44	0,41	3,46
<u>Na Nové</u>	35	39,77	3	8,6	3	8,6	14	40,0	17	48,6	36,36	36,36	0,00	3,41
<u>Podvihov</u>	221	54,84	33	14,9	20	9,0	93	42,1	99	44,8	51,36	48,64	0,50	3,47
<u>Zlatníky</u>	167	49,12	38	22,8	10	6,0	52	31,1	80	47,9	47,06	44,12	0,59	2,06
Zlatníky	167	49,12	38	22,8	10	6,0	52	31,1	80	47,9	47,06	44,12	0,59	2,06
Zlatníky	167	49,12	38	22,8	10	6,0	52	31,1	80	47,9	47,06	44,12	0,59	2,06
<u>Milostovice</u>	127	50,60	20	15,7	15	11,8	51	40,2	52	40,9	47,81	47,41	0,00	2,79
Milostovice	127	50,60	20	15,7	15	11,8	51	40,2	52	40,9	47,81	47,41	0,00	2,79
Milostovice	127	50,60	20	15,7	15	11,8	51	40,2	52	40,9	47,81	47,41	0,00	2,79
<u>Vlaštovičky</u>	203	56,70	21	10,3	23	11,3	79	38,9	86	42,4	52,79	48,04	2,79	3,91
Vlaštovičky	203	56,70	21	10,3	23	11,3	79	38,9	86	42,4	52,79	48,04	2,79	3,91
<u>Jarkovice</u>	116	58,29	15	12,9	13	11,2	44	37,9	53	45,7	56,28	49,25	4,52	2,01
Vlaštovičky	87	54,72	6	6,9	10	11,5	35	40,2	33	37,9	48,43	46,54	0,63	6,29
<u>Vávrovice</u>	615	50,70	77	12,5	43	7,0	265	43,1	250	40,7	46,83	45,26	0,82	3,87
<u>Předměstí (část)</u>	126	50,81	12	9,5	8	6,3	53	42,1	46	36,5	47,18	44,76	1,21	3,63
Karlovec	126	50,81	12	9,5	8	6,3	53	42,1	46	36,5	47,18	44,76	1,21	3,63
<u>Vávrovice</u>	489	50,67	65	13,3	35	7,2	212	43,4	204	41,7	46,74	45,39	0,73	3,94
<u>Držkovice</u>	48	45,71	6	12,5	6	12,5	26	54,2	14	29,2	43,81	42,86	0,00	1,90
<u>Palhanec</u>	85	48,85	10	11,8	3	3,5	31	36,5	44	51,8	45,98	43,10	2,30	2,87
<u>Vávrovice</u>	332	51,47	49	14,8	26	7,8	139	41,9	140	42,2	47,13	46,05	0,47	4,34
<u>Velké pole</u>	0	0,00	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00
<u>Za Palhancem</u>	24	58,54	0	0,0	0	0,0	16	66,7	6	25,0	51,22	51,22	0,00	7,32
<u>Horní pole</u>	0	0,00	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00

FOTOGRAFICKÁ ČÁST

Srovnání staré a nové Opavy

zdroj: pokud není uvedeno jinak O. s. Za Opavu [online]. 2.7.2007 [cit. 2011-04-05].
Stará - nová Opava. Dostupné z WWW: <<http://www.zaopavu.cz/download.php?sekce=1>>.

Horní náměstí, počátek 20. století

ulice Pekařská a Horní náměstí

obchodní dům Breda

interiér 90. léta 20. stol.

(c) Ing. Ladislav Holý

<http://www.opava.informorava.cz>

zdroj: opava.informorava.cz

interiér současnost

zdroj: vlastní sbírka

synagoga a vojenský klub

ŽIDOVSKÁ SYNAGOGA
A POSÁDKOVÉ VELITELSTVÍ

JÜDISCHE SYNAGOGUE UND GARNISONS-
KOMMANDANTUR AM PLATZ DER REPUBLIK.

dnes Slezská univerzita

rok 1898

SEMOTANOVÁ, Eva, et al. Historický atlas měst České republiky – svazek č. 20 – Opava.
Praha : Nakladatelství Historický ústav, 2009. 1 atlas (8 s., 25 mapových listů) : il., barev. ; 42 cm s. ISBN 978-80-7286-131-6,
upraveno.

Dolní náměstí

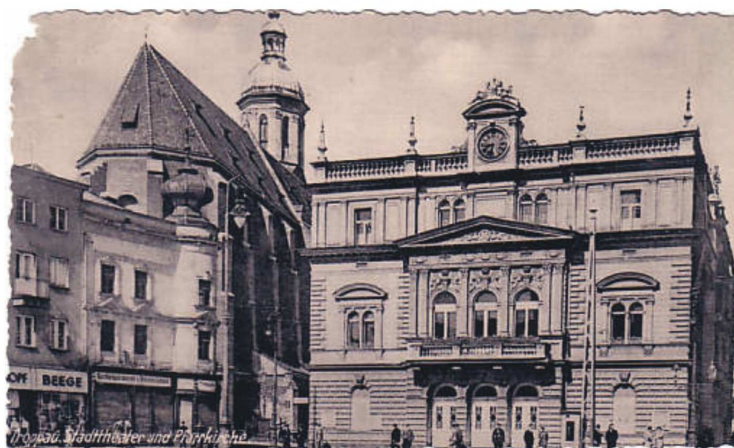
SEMOTANOVÁ, Eva, et al. Historický atlas měst České republiky – svazek č. 20 – Opava.
Praha : Nakladatelství Historický ústav, 2009. 1 atlas (8 s., 25 mapových listů) : il., barev. ; 42 cm s. ISBN 978-80-7286-131-6,
upraveno.

zdroj: http://opavsky.denik.cz/zpravy_region/projekty-ktre-zustaly-jen-na-papire20110126.html

Horní náměstí 1919, zdroj: <http://www.staraopava.cz/hornak/slides/hornaknewscan%20%288%29.html>

divadlo 1943, zdroj: http://www.andreas-praefcke.de/carthalia/europe/cz_opava_divadlo.htm

divadlo 1957, zdroj: http://www.andreas-praefcke.de/carthalia/europe/cz_opava_divadlo.htm

divadlo 2011, zdroj: <http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=190>

TEXTOVÁ ČÁST

Katalog městských částí:

Počet obyvatel je získán z historického lexikonu obcí a platí za rok 2001¹⁶¹, počet obyvatel k 31. 12. 2009 z webových stránek města Opavy¹⁶². Zdrojem faktických údajů týkajících se struktury je kniha *Náměstí a ulice města Opavy: Historický místopis*.¹⁶³

Městská část Opava (nečleněná část města):

rozloha: 4161

počet obyvatel (rok 2001): 54 401

33 ZSJ

počet budov označených čísly: 6 261 a počet bytů: 22 424¹⁶⁴

Část obce Jaktář:

rozloha: 582 ha

počet obyvatel (rok 2001): 2277

počet obyvatel (k 31. 12. 2009): 2 383 obyvatel

4 ZSJ, počet budov celkem: 689, počet bytů celkem: 913

První zmínka: 1586

Část obce Kateřinky:

rozloha: 1449 ha

počet obyvatel (rok 2001): 15 929

počet obyvatel (k 31. 12. 2009): 14 646 obyvatel

8 ZSJ, počet budov celkem: 1388, počet bytů celkem: 6238

První zmínka: 1586

¹⁶¹ RŮŽKOVÁ, Jiřina, ŠKRABAL, Josef [online]. Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005 [cit. 2. 3. 2011]. Dostupné na <<http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>>

¹⁶² *Statutární město Opava* [online]. 11. 3. 2010 [cit. 2011-02-20]. Demografické údaje. Dostupné z WWW: <<http://www.opava-city.cz/scripts/detail.php?id=14204>>.

¹⁶³ GEBAUER, Josef; ŠRÁMEK, Pavel. *Náměstí a ulice města Opavy : Historický místopis*. Opava : Úřad města v Opavě a Akademie J. A. Komenského v Opavě, 1990. 189 s.

¹⁶⁴ *Český statistický úřad* [online]. 18.2.2011 [cit. 2011-02-18]. Územní struktura městského obvodu/městské části statutárního města Opava (nečleněná část města), k 18.02.2011. Dostupné z WWW: <http://report.czso.cz/reports/rwservlet?irso_statmest_stru&p_datpohl=18022011&p_mescast=555321&p_obec=505927>.

Část obce Kylešovice:

rozloha: 1098 ha

počet obyvatel (rok 2001): 7902

počet obyvatel (k 31. 12. 2009): 7752 obyvatel

5 ZSJ, počet budov celkem: 1281, počet bytů celkem: 3133

První zmínka: 1341

Část obce Město:

rozloha: 45 ha

počet obyvatel (rok 2001): 3061

počet obyvatel (k 31. 12. 2009): 3875 obyvatel

1 ZSJ, počet budov celkem: 300, počet bytů celkem: 1396

První zmínka: 1195

Část obce Předměstí (část):

rozloha: 987 ha

počet obyvatel (rok 2001): 25 232

počet obyvatel (k 31. 12. 2009): 23 415 obyvatel

15 ZSJ, počet budov celkem: 2603, počet bytů celkem: 10744

Městská část Komárov:

rozloha: 741 ha

počet obyvatel (rok 2001): 1381

počet obyvatel (k 31. 12. 2009): 1348 obyvatel

5 ZSJ, počet budov označených čísly: 365, počet bytů: 558¹⁶⁵

První zmínka: 1350.

¹⁶⁵ Český statistický úřad [online]. 18.2.2011 [cit. 2011-02-18]. Územní struktura městského obvodu/městské části statutárního města Komárov, k 18.02.2011. Dostupné z WWW: <http://report.czso.cz/reports/rwservlet?irso_statmest_stru&p_datpohl=18022011&p_mescast=555355&p_obec=505927>.

Městská část Malé Hoštice:

rozloha: 555 ha

počet obyvatel (rok 2001): 1824

počet obyvatel (k 31. 12. 2009): 1803 obyvatel

3 ZSJ, počet budov označených čísly: 461, počet bytů: 717 ¹⁶⁶

První zmínka: 1269

Městská část Podvihov:

rozloha: 717 ha

počet obyvatel (rok 2001): 609

počet obyvatel (k 31. 12. 2009): 553 obyvatel

3 ZSJ, počet budov označených čísly: 270, počet bytů: 263 ¹⁶⁷

První zmínka: 1441

Městská část Suché Lazce:

rozloha: 448 ha

počet obyvatel (rok 2001): 1005

počet obyvatel (k 31. 12. 2009): 1024 obyvatel

1 ZSJ, počet budov označených čísly: 300, počet bytů: 414 ¹⁶⁸

První zmínka: 1377

¹⁶⁶ Český statistický úřad [online]. 18.2.2011 [cit. 2011-02-18]. Územní struktura městského obvodu/městské části statutárního města Malé Hoštice, k 18.02.2011. Dostupné z WWW: <http://report.czso.cz/reports/rwservlet?irso_statmest_stru&p_datpohl=18022011&p_mesca=555339&p_obec=505927>.

¹⁶⁷ Český statistický úřad [online]. 18.2.2011 [cit. 2011-02-18]. Územní struktura městského obvodu/městské části statutárního města Podvihov, k 18.02.2011. Dostupné z WWW: <http://report.czso.cz/reports/rwservlet?irso_statmest_stru&p_datpohl=18022011&p_mesca=555401&p_obec=505927>.

¹⁶⁸ Český statistický úřad [online]. 18.2.2011 [cit. 2011-02-18]. Územní struktura městského obvodu/městské části statutárního města Suché Lazce, k 18.02.2011. Dostupné z WWW: <http://report.czso.cz/reports/rwservlet?irso_statmest_stru&p_datpohl=18022011&p_mesca=555371&p_obec=505927>.

Městská část Vávrovice:

rozloha: 865 ha

počet obyvatel (rok 2001): 1213

počet obyvatel (k 31. 12. 2009): 993 obyvatel

7 ZSJ, počet budov označených čísly: 370, počet bytů: 487 ¹⁶⁹

První zmínka: 1368

Městská část Vlaštovičky:

rozloha: 610 ha

počet obyvatel (rok 2001): 358

počet obyvatel (k 31. 12. 2009): 373 obyvatel

2 ZSJ, počet budov označených čísly: 114, počet bytů: 116 ¹⁷⁰

První zmínka: 1230

Městská část Zlatníky:

rozloha: 450 ha

počet obyvatel (rok 2001): 340

počet obyvatel (k 31. 12. 2009): 371 obyvatel

1 ZSJ, počet budov označených čísly: 98, počet bytů: 127 ¹⁷¹

První zmínka: 1256

¹⁶⁹ Český statistický úřad [online]. 18.2.2011 [cit. 2011-02-18]. Územní struktura městského obvodu/městské části statutárního města Vávrovice, k 18.02.2011. Dostupné z WWW: <http://report.czso.cz/reports/rwservlet?irso_statmest_stru&p_datpohl=18022011&p_mescast=556700&p_obe=505927>.

¹⁷⁰ Český statistický úřad [online]. 18.2.2011 [cit. 2011-02-18]. Územní struktura městského obvodu/městské části statutárního města Vlaštovičky, k 18.02.2011. Dostupné z WWW: <<http://registry.czso.cz/irso/cisdet.jsp?kodcis=44&kod=556700&z=1608651>>.

¹⁷¹ Český statistický úřad [online]. 18.2.2011 [cit. 2011-02-18]. Územní struktura městského obvodu/městské části statutárního města Zlatníky, k 18.02.2011. Dostupné z WWW: <http://report.czso.cz/reports/rwservlet?irso_statmest_stru&p_datpohl=18022011&p_mescast=555410&p_obe=505927>.

Vývoj prostorové struktury městské části Město (nečleněná část města):

Jaktař: původně samostatná obec, byla k Opavě připojena v roce 1945/6. Dominantou obce je kostel sv. Petra a Pavla, který je situován na jaktařském kopci. Byl vystavěn již ve 13. století a sloužil jako farní kostel pro ostatní vsi, které vlastnil olomoucký biskup. Jaktař byla velmi bohatá obec, dokládají to například zděné statky na ulici Přemyslovců.

Kateřinky: Městem od roku 1932. Název obce odvozen od kostela sv. Kateřiny z 15. století (zasvěcen Kateřině Alexandrijské). Roku 1394 byla založena kaple sv. Kříže (Švédská kaple), dnes se hřbitovem. V blízkosti kaple na Ratibořské ulici se od roku 1742 do roku 1920 nacházela celnice (hranice s Pruskem).

Významnou stavbou je také dochovaný Filípkův dvůr na ulici Vrchní, založen byl roku 1597. Reprezentuje původních osm hospodářských dvorů.

Kylešovice: Původně se obec Kylešovice rozkládala kolem dnešní ulice Hlavní. Její vznik se datuje do 12. století. Obec spravoval hradecký kníže až do 15. století. V roce 1560 bylo v Kylešovicích 32 zemědělských usedlostí. Obec byla ohraničena na severní straně dvěma velkými rybníky. Jednalo se o Dolní rybník z 15. století, který nyní připomíná ulice Na Dolní hrázi (tato cesta byla velmi významná v minulosti, spojovala totiž opavský zámek s obcí Kylešovice). Vrchní rybník z druhé poloviny 15. století zase připomíná ulice Na Horní hrázi.

U řeky Moravice západně od lokality Prachovník se nachází Mohrův mlýn, také Panský mlýn. Byl založen koncem 15. století. V současnosti se zde nachází jezdecký klub. Celkem šest mlýnů se nacházelo v Kylešovicích. Tři z nich se nachází na ulici Hlavní v blízkosti ulice Ostravské. Roku 1800 byl vystavěn mlýn Hranečník, po druhé světové válce však vyhořel. Komárovský mlýn je písemně zmíněn již v roce 1350, během druhé světové války ale také vyhořel. Černý mlýn vznikl v 15. století, nachází se zde malá elektrárna.

Na ulici Hlavní se nachází kostel sv. Jana Nepomuckého z roku 1819, který byl zničen ve 2. světové válce a modernizován v roce 1995. V blízkosti kostela se nachází obchodní středisko Žabka.

Významnou architektonickou památkou města Opavy je také selský dům na Hlavní ulici č. 92.

Budova školy byla postavena roku 1808, dnešní vzhled získala v roce 1984.

V Kylešovicích byl zřízen první slezský sbor dobrovolných hasičů v roce 1884.

Město: Centrem města jsou Horní náměstí a Dolní náměstí propojené ulicí Mezi Trhy. Právě těmito ulicemi procházely nejvýznamnější kupecké stezky. Vzhled centra změnila druhá světová válka, kdy bylo mnoho domů zničeno. Nahrazeny byly novými budovami projektovanými architektem Ivo Klimešem. V místě současné budovy Slezanky stávala městská radnice s řadou měšťanských domů. Budova Hlásky je obchodní centrum města. Původně byla dřevěná a hlásily se z ní různé události. Byla ale stržena vichřicí a v roce 1618 nově vystavěna. V průběhu staletí se v ní pořádala divadelní představení, byla sídlem městských strážníků či muzea. Kolem věže byly situovány sklady města pro zboží. V 16. století byly sklady přestavěny na domy s obchody. V prostoru za Hláskou byly domy nejbohatších obyvatel města. Ve třicátých letech 20. století je ale nahradily moderní novostavby.

Budova divadla byla postavena na místě bývalého hřbitova v roce 1805. Prošla mnoha úpravami, poslední v 90. letech 20. století podle plánů inženýra Ivo Klimeše.

Na počátku 20. století byly naplánovány architektonické návrhy na modernizaci náměstí. Měla se zde postavit nová radnice, náměstí se mělo zvětšit směrem k Popské ulici. Plány však přerušila válka. Poté byla vyhlášena soutěž na novou radnici, ovšem opět přišla válka a plány se neuskutečnily, pouze se realizovala přestavba městského koupaliště. Plány byly ale velkolepé, řešená část se měla sjednotit včetně budovy divadla do jedné budovy. Po druhé světové válce se však změnil záměr, měly se zde vystavět byty a obchody. V sedmdesátých letech tak vznikla Slezanka. V současnosti probíhá jednání o nové podobě náměstí (viz. kapitola 6.1).¹⁷²

Na Pekařské ulici (název jí daly pekařské krámy přítomné v 16. století) nalezneme dominikánský klášter s kostelem sv. Václava z roku 1291. Kostel s klášterem několikrát vyhořel, v roce 1783 byl zrušen. Stala se z něj škola, později sklad. V roce 1966 se započalo s rekonstrukcí, po osmi letech zde byl otevřen Dům umění, vinárna a Lidová škola umění.

¹⁷² MOTLOVÁ, Žaneta. 1940: Opava podle představ Němců. *7Sedmicka.cz* [online]. 20. 9. 2010, [cit. 2011-02-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.sedmicka.cz/opava/clanek?id=216202>>.

Ulice Na Valech byla nazývána do konce 19. století Židovská, protože zde bydleli Židé. Domy byly v těsné blízkosti městských hradeb. Byla zde malá brána se strážní věží, tzv. fortna, u ní byl vystavěn mlýn (Mlýnská fortna). Na místě fortny byla vybudována textilní Quittnerova továrna, ta se rozšířila o objekt na Nákladní ulici. V ulici Na Valech také prosperovalo několik továren na alkohol. Na počátku ulice v blízkosti Náměstí Republiky se nachází blok domů z počátku 20. století, ve střední části ulice pak bytové domy z let poválečných. Archeologické nálezy dokládají osídlení ulice ještě před vznikem města.

V Kolářské ulici se nachází městské kino Mír. Bylo postaveno na místě zbouraného kina z 20. let 20. století v roce 1964.

Solná ulice má název podle obchodu se solí (dominikánský klášter byl totiž řízen polskými správci a tak mniši obchodovali se solí přímo z Wieličky).

Ke zbourání městských hradeb došlo v polovině 19. století. V roce 1820 byly zrušeny hradby v ulici Na Valech, v roce 1821 byla odstraněna Jaktařská brána, v roce 1834 pak Hradecká brána a o dva roky později Ratibořská brána a Mlýnská fortna. Po zasypání hradeb vznikly dva parky – Dvořákovy a Smetanovy sady s alejemi stromů.

Na Nákladní ulici se nacházel objekt Quittnerovy textilní továrny, který v 30. letech 19. století převzalo město a vybuďovalo z něj městskou tržnici. Během války utrpěla budova mnoho škody, nicméně část hal továrny byla zachráněna a renovována. V současnosti ale byla budova zbourána kvůli nové výstavbě obchodního centra.

Nachází se zde také areál pivovaru.

Ulice Mezi Trhy spojující obě náměstí byla během druhé světové války zničena. Z celkových 16 domů stály pouze dva. Prvním byl dům s lékárnou U Mouřenína (Mezi Trhy 2/290), druhým obchodní dům (Mezi Trhy 9/120). Lékárnou byl dům číslo dva již od počátku 18. století. Ulice byla před svým zničením obchodním centrem města.

Dolnímu náměstí dominuje kostel sv. Vojtěcha z roku 1681, během válečných událostí ale byl hodně poškozen. Dům č.orient. 1 je známý tím, že v minulosti zde býval hostinec U Sedmi kurfiřtů. Dům č. orient. 22 má dochované mázhauzy.

Na Sněmovní ulici se nachází budova bývalé jezuitské koleje postavené v 1. polovině 17. století. Bývalo gymnáziem, sídlem zemského sněmu a výboru, dnes je

sídlem Zemského archivu v Opavě. Naproti archivu je budova Moravské fary ze 16. století (Sněmovní 2/309). Na Sněmovní ulici bylo také zřízeno české gymnázium roku 1883, budova byla zničena během války.

Gymnázium bylo roku 1919 přestěhováno na ulici Komenského do budovy učitelského ústavu z roku 1898. Tato budova stojí na místě opavského zámku, který zde stál od 15. století. Byla to jednopatrová budova nevýrazného vzhledu. Od poloviny 19. století sloužil jako sídlo několika úřadů. V letech 1891/1892 byl spolu s městskými hradbami zbourán. Zůstal zde ale Müllerův dům, což byl dům správce zámku. Naproti gymnázia (dnes Mendelovo gymnázium v Opavě) bylo krátce po zbourání zámku postaveno Slezské zemské muzeum. Nedaleko muzea se rozprostírají Smetanovy sady s kostelem sv. Jana Křtitele.

Nedaleko gymnázia se nachází na Zámeckém okruhu budova městského plaveckého stadionu a zimního stadionu.

Masarykova třída je také velmi významnou starobylou ulicí s obchodním významem. V minulosti se jí říkalo také Koňský či Dobyččí trh. Na horním konci přiléhala k městským hradbám a k tzv. Zavřené bráně. Ve druhé světové válce byla těžce poškozena, zvláště pak její střední a dolní část. V průběhu 16. století zde stálo 28 domů, 11 šlechtických domů a minoritský klášter s klášterem svaté Kláry. Významnou budovou je na horním konci kostel sv. Ducha, písemně je doložen již roku 1269, s minoritským klášterem, vystavěným na přelomu 13. a 14. století. Vedle kostela sv. Ducha býval kostel sv. Kláry s klášterem klarisek. Kostel ovšem v 18. století vyhořel a klášter byl přebudován na šlechtické sídlo, dnes zde sídlí univerzita. Vedle něj pak na rohu ulice Hrnčářské stojí Blücherův palác, také velmi významné šlechtické sídlo. Naproti paláci na rohu byly až k ulici Úzké hostince a menší domy. Mezi ulicemi Úzkou a Sněmovní se nacházely významné opavské hotely s názvy Římský císař a Slezský dvůr. Ty byly zničeny v roce 1945. Budova hlavní pošty byla postavena roku 1866. Od pošty pak k hornímu konci ulice byly umístěny šlechtické domy, mezi nimi například Sobkův palác. Ulicí pak zakončuje dům z 16. století, který je znám svou tradicí tiskárny (v současnosti tiskárna Optys).

Ve vnitrobloku budov nacházejících se v prostoru mezi Horním a Dolním náměstím, Masarykovou třídou a Hrnčářskou ulicí bývaly již v 16. století městské lázně, v prostoru dnešního parkoviště od roku 1923 lázně s bazénem. Dále zde stála věznice, která se

rokem 1888 přestěhovala na Olomouckou ulici. Pravidelně se zde konaly masné a drůbeží trhy.

Roku 1928 byl na rohu ulice Hrnčířské a Ostrožné postaven na místě šlechtického domu, tzv. Benešovského, hotel Orient. Dnes zde má pobočku Komerční banka. Při stavbě hotelu byla ulice rozšířena. Na konci ulice Hrnčířské stojí kostel sv. Jana z roku 1451, ke kostelu přiléhala johanitská komenda, ta byla v roce 1945 zničena. Kostel tuto ulici zakončoval a přiléhal k městským hradbám.

Ostrožná ulice patří také mezi nejstarší ulice ve městě. Na horním konci této ulice stála až do roku 1834 hradecká brána. V 20. letech 20. století zde fungovalo přes 60 obchodů, 40 dílen, bydlelo zde na 190 obchodníků. Na rohu s Beethovenovou ulicí byl klášter z poloviny 17. století přestavěn v roce 1807 na první nemocnici v Opavě. Tato nemocnice byla funkční až do založení současné nemocnice do roku 1900. V domě č. 35 je Památník Petra Bezruče, rodáka z Opavy, postaven byl na místě rodného domu, který byl zničen v druhé světové válce. V budově bývalé banky byl na horním konci ulice po rekonstrukci otevřen v roce 2009 Obecní dům, který má sloužit jako kulturní centrum.

Na ulici Popská vybudoval Řád německých rytířů nemocnici v roce 1883, v současné době se přestavuje na bytový dům.

Rybí trh je trojúhelníkovitým náměstím s dominantou kostela Nanebevzetí Panny Marie. Kostel je zde připomínán již v roce 1216, později byl u něj hřbitov. Na jižní straně kostela uprostřed náměstí stojí kostelníkův dům, ve kterém bývala i škola. Komenda řádu německých rytířů je situována v západní části tohoto náměstí a byla založena již ve 13. století. K ní přiléhá kostel sv. Alžběty. Dům č. 7/178 je Matiční dům, sídlo Matice slezské. Před rokem 1840 ale část zahrnující ulici Matiční, Beethovenovu a přilehlé okolí nebylo zastavěno.

V blízkých Dvořákových sadech je střední zdravotní škola a zvláštní škola, budova sloužila vzdělávání již od poloviny 19. století.

Do části obce náleží také část náměstí Republiky s obchodním domem Breda (viz. kapitola ...) a hotel Koruna. Náměstí Republiky je místem, kde v minulosti stála Jaktařská brána. Na místě dnešního hotelu Koruna (rok výstavby je 1984) a budovy banky (dřívější městská spořitelna, z roku 1901) stál v minulosti městský pivovar.

Předměstí: Část obce se dělí do tří pomyslných celků podle ulic tvořících jejich osy: Krnovská, Olomoucká a Těšínská.

Krnovská ulice má začátek u Náměstí Republiky. Na místě bytových domů vedle obchodního domu Breda Kasárna Františka Josefa (z roku 1847). Dnešní sídlo Slezské univerzity (z roku 1914) bylo v minulosti sídlem vojenského velitelství, vojenským kasinem či vojenským klubem. Dnešní prázdný prostor v sousedství ulice U Synagogy vznikl v roce 1938, kdy byla vypálena židovská synagoga, zde stojící od roku 1896.

Krnovská ulice je typická pro přítomnost kasárenských budov. Od jmenovaných kasáren Františka Josefa, přes kasárna vedle dnešní elektrárny (tzv. Malá kasárna) a kasárna v místě současného sídla magistrátu (tzv. Nová kasárna, v roce 1966 zde bylo Vojenské gymnázium Jana Žižky z Trocnova) po kasárna v Jaselské ulici. Dalším příznačným znakem pro tuto ulici je přítomnost zařízení elektrárny (rok založení 1904), cihelny, vodárny, plynárny a mlékárny. V místě kostela sv. Hedviky (postaven roku 1938 podle vize Leopolda Bauera, vysvěcen byl ale až 1993) býval hřbitov, který byl zřízen městem po roce 1789, protože se již nadále nesmělo pohřbívat uvnitř hradeb. Věznice vznikla z bývalého vojenského objektu v roce 1945. Tato věznice je určena pro odsouzené muže a má kapacitu 162 míst¹⁷³.

V městských sadech, které se začaly budovat koncem 18. století, se nacházela oblíbená střelnice. Náměstí sv. Trojice a městské sady se staly oblíbeným sportovním místem, byly zde dostihové dráhy, cyklistické dráhy, tenisová hřiště. Pro potřeby střeleckého klubu byla postavena budova se společenskými sály v roce 1887 a dnes je z ní restaurace. V těsné blízkosti je vybudován fotbalový stadion. U stadionu jsou zahrady a pařeniště soukromých vlastníků v celkové rozloze přes 30 000 m². V parku byl vybudován výstavní pavilón, v 30. letech 20. století byl ale zbourán. Koncem 19. století se i do těchto míst dostal rozmach průmyslu a byla vybudována továrna na výrobu juty na Jaselské ulici, v současnosti Opavlen Opava a.s. o ploše 26 000 m², ale objekt využíván pro skladovací prostory, sídlo firem a původní domy pro dělníky jsou přestavovány na bytové domy. V roce 2003 byla otevřena nová víceúčelová hala, zastavěná plocha činí téměř 5 300 m². V sousedství je městské koupaliště. Tato pozoruhodná stavba pochází z let 1930–1931, zaujímá plochu téměř 25 000 m². Město má v plánu, že na toto venkovní koupaliště bude navazovat nový moderní areál s krytým

¹⁷³ SLANÁ, Dagmar. *Vězeňská služba České republiky* [online]. 6. 1. 2010 [cit. 2011-02-26]. Výkon trestu odsouzených mužů v objektu Krnovská. Dostupné z WWW: <<http://www.vscr.cz/veznice-opava-83/vykon-trestu-323/odsouzeni-muzi-standardni-vykon-trestu-997/vykon-trestu-odsouzenych-muzu-5827>>.

bazénem. Tento komplex aquaparku by se měl nacházet mezi koupalištěm a víceúčelovou halou. V těchto místech se uvažuje také o výstavbě nového zimního stadionu. Veřejnou soutěž vyhlásilo město v roce 2008. V sousedství městského koupaliště se nachází rozlehlá zahrádkářská kolonie (rozloha přibližně 130 000 m²).

Větší průmyslová zóna se nachází v prostoru mezi ulicí Rybářská a řekou Opava. Zaujímá plochu přibližně 120 000 m². Jedná se o komplex firem Slezská tvorba, Abel-computers, Arako, Seliko, H+H atd.

Před otevřením koupaliště obyvatelé Opavy využívali lázně stojící na křižovatce ulic Rybářská a Mařádkova.

Nákladní ulice se liší svou vícepatrovou souvislou zástavbou. Architektonicky významný je například dům na rohu ulice s náměstím Osvoboditelů.

Revitalizace bývalých škrobáren na Kasárenské ulici byla úspěšně dokončena. Ty měly být původně zbořeny a nahrazeny obchodním centrem. Obyvatelé města ale sepsali petici a tento objekt byl prohlášen kulturní památkou.

Olomoucká ulice vychází z náměstí Republiky. Na počátku ulice se vyskytuje bývalá budova Fiedorovy továrny, posléze Opavie. Souvislé výstavby se Olomoucká dočkala v rozmezí let 1895–1915, stavěly se velké činžovní domy. Významná je například budova Národní kavárny z roku 1904. Poblíž je na náměstí Slezského odboje poliklinika z roku 1926, naproti ní o tři roky později otevřená školní budova (dnes obchodní akademie). V prostoru dnešní budovy Okresního soudu v Opavě stál již od roku 1850 soudní úřad. Věznice byla vybudována 1888 a přemístěna sem z Masařské ulice. V současnosti je vězení s 277 místy a je to jediné vězení v ČR, kde si odpykávají tresty doživotně odsouzené ženy.¹⁷⁴ Na ulici Husova se nachází nádražní budova Opava-západ, která zde byla zřízena roku 1872. Byla významným nádražím, začínaly zde tratě do Ratiboře či Bavorova a byli zde přítomni i celníci. V místě trojúhelníkového prostoru vymezeným ulicemi Vančurova, Sokolovská a železniční tratí u Opavy-východ se nachází komplex budov Dukelských kasáren. Kasárna zde byly již od roku 1889. Armáda tento prostor opustila již v roce 2005 a v současnosti probíhají debaty o možném

¹⁷⁴ *Vězeňská služba České republiky* [online]. 30. 11. 2010 [cit. 2011-02-26]. Výkon trestu odsouzených žen. Dostupné z WWW: <<http://www.vscr.cz/veznice-opava-83/vykon-trestu-323/objekt-olomoucka-odsouzene-zeny-606/vykon-trestu-odsouzenych-zen-5292>>.

využití (vzdělávání, podnikání, bydlení aj.). Jedná se o prostor o rozloze 9,5 ha, přičemž některé budovy by měly být revitalizovány (viz. kapitola 6.1).

Dalším významným prostorem na Olomoucké ulici je areál nemocnice. Dříve než byla postavena tato nemocnice fungovala Heiderichova nemocnice na Ostrožné ulici. Svým prostorem ale nevystačovala, tak bylo roku 1894 rozhodnuto o výstavbě nemocnice nové. Psychiatrická léčebna byla otevřena roku 1889. Do roku 1900 byla postavena nemocnice. Roku 1913 bylo postaveno také soukromé Pendlovo sanatorium, od roku 1947 fungovalo jako městská porodnice. V roce 1930 byla otevřena řádová škola pro ošetřovatelky, dnes centrum rehabilitace a ordinací mnoha lékařů. Areál nemocnice a psychiatrické léčebny se rozkládá na ploše přibližně 330 000 m². Prostor od Olomoucké ulice na jih se vyznačoval velmi řídkým osídlením ještě před vznikem republiky. Nej hustější zástavba byla vymezena ulicemi Nerudova, Purkyňova, Palackého a Olomoucká. Typickou stavbou je v této oblasti dvojdomek. V současnosti je zde i sídlištní výstavba. Roku 1962 bylo tímto vystavěno 346 bytů, v roce 1970 pak 675 bytů včetně objektů občanské vybavenosti jako prodejny, služby, jesle, mateřská škola atd. Na Purkyňově ulici se nachází Školní statek, je zaměřen na výuku studentů (například ze sousedící střední zemědělské školy), rostlinou i živočišnou výrobu. V minulosti se statek zabýval zemědělským výzkumem plodin. Na ulici Otická se nachází městský hřbitov s rozlohou téměř 114 000 m². Přes 110 000 m² zaujímá také na ulici Otická podnik Navos (výroba krmiva) a J.L.N. (pekárna, pekárna je zde již od 60. let 20 století). Naproti pekárny bylo v roce 1971 vystaveno malé sídliště.

Prostor Bezručova náměstí a přilehlých ulic se zastavěl až před rokem 1940. Dříve zde byla hospodářství (tzv. Kliplák a Šnelerovec), které sousedila s cihelnou. Počátkem 20. století zde byly vybudovány objekty, které v současnosti patří Slezské univerzitě.

Ulice Na Rybníčku zahrnuje stavbu společensko-kulturního centra – tzv. Rybníček. V současnosti dochází k jeho přestavbě a modernizaci.

Hradecká ulice byla zformována na hlavní cestě od Hradecké brány do Hradce nad Moravicí. I ráz této ulice významně změnila sídlištní výstavba, v roce 1976 to byly domy v prostoru mezi ulicemi Hobzíková a Hradecká, roku 1980 domy mezi Rooseveltovou a Heydukovou a v roce 1986 mezi Rooseveltovou a Skřivánčí.

Ulici Rooseveltova, zejména její východní část, charakterizuje kvalitní architektura vil. Důležitým objektem je zde tzv. Marianum. Jde o ústav kongregace Dcer božské lásky, původně sídlil na Rybím trhu, přestěhoval se ale na Rooseveltovu ulici v roce 1909. V současnosti slouží jako ústav pro mentálně postižené děti a mladé. Významné vily se nachází i na ulici Tyršova (př. Soví hrádek, který se označuje za architektonickou perlu). Kylešovský kopec se začal zastavovat teprve po 1. světové válce, kdy byl nedostatek bytů.

Na Jánské ulici je nejdůležitější opavské nádraží – Opava-východ s autobusovým nádražím. Na protější straně se nachází městská plynárna. Obě budovy byly vystavěny v 50. letech 19. století. Dále se zde nacházejí průmyslové budovy a sklady.

Na Jánskou ulici navazuje Bílovecká, významná spojnice s Kylešovicemi. Na počátku ulice se nachází průmyslová zóna s rozlohou necelých 38 000 m² pro podnik Isotra a téměř 22 000 m² pro TQM – holding. Výměru 30 000 m² zaujímá Tyršův stadion na ulici Boženy Němcové z roku 1926. Byl postaven na místě Lundwallovy cihelny. V současnosti probíhá rekonstrukce stadionu. Tato ulice Boženy Němcové a její okolí bývalo před rokem 1919 lichtenštejnským pozemkem.

Nádražní okruh odděluje Předměstí od Města. Významnými objekty jsou zde například vila Razumovských z roku 1892 (od roku 2010 je sídlem Slezského zemského muzea, to chátrajícímu objektu zajistilo rekonstrukci), dále bývalá Obchodní a živnostenská komora (dnes Knihovna Petra Bezruče v Opavě) projektována Leopoldem Bauerem.

Těšínská ulice začíná v místě, kde stál od roku 1900 bruslařský pavilón. Byla to významná stavba, hostila i mistrovství světa v krasobruslení v roce 1908. Lední plocha měla rozměry 240 x 45 metrů (pro srovnání zimní stadion z roku 1954 má 60 x 30 metrů). Na Zámeckém okruhu, který přechází v Těšínskou, stála od roku 1863 rafinérie na výrobu cukru (v Opavě bylo totiž několik cukrovarů – v městském parku, v Kateřinkách, ve Vávrovicích a na Krnovské ulici; Opavsko má příznivé klimatické podmínky pro pěstování). Tato budova rafinérie je dnes opuštěná stejně jako budova bývalé textilky Karnoly. Dnes je průmyslovou zónou několika podniků. Sídlí zde například firma Nowaco, TQM – holding, Tesco (vystavěno na ploše autobusového nádraží), Globus, Ostroj (s rozlohou 140 000 m²), Model obaly (rozloha 90 000 m²) aj. V budově bývalé

školy se zde na rohu Těšínské a Komenského nachází také další opavské gymnázium – Slezské gymnázium Opava. Nachází se zde také čistírna odpadních vod, Technické služby, jatka.